

Wilhelm Moldovan

MANUALUL DOCTRINELOR BIBLICE A.Z.Ș.

Ediția a 3-a

evs
editura viață și sănătate
Pantelimon
2017

Corectură: *Cristina Pistică, Livia Ciobanu-Mihai*

Tehnoredactare: *George Toncu*

Copyright © Viață și Sănătate, Pantelimon, 2017

www.viatasisanatate.ro

Tel. 021/323 00 20

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MOLDOVAN, WILHELM

Manualul doctrinelor biblice A.Z.Ș. / Wilhelm Moldovan.

Ed. a 2-a. – Pantelimon: Viață și Sănătate, 2017

ISBN 978-606-911-193-2

Cuprins

Prefață	5
1. Revelația lui Dumnezeu.....	7
2. Despre trinitate, Dumnezeu-Tatăl.....	18
3. Isus Hristos	28
4. Duhul Sfânt	39
5. Originea răului și căderea în păcat	48
6. Planul Mântuirii.....	55
7. Nașterea din nou	66
8. Îndreptățirea prin credință	76
9. Decalogul.....	89
10. Sabatul biblic și pseudosabatul.....	103
11. Sanctuarul și judecata de cercetare	119
12. A Doua Venire a lui Isus Hristos	136
13. Natura omului.....	144
14. Învierea	157
15. Spiritismul antic și cel modern	166
16. Biserica rămășiței	178
17. Cele trei solii îngerești	189

18. Harul și cele două legăminte	199
19. Spiritul Profetiei	209
20. Botezul	223
21. Acte de cult comemorative	236
22. Isprăvnicia creștină.....	250
23. Corpul nostru – un templu	258
24. Idealuri creștine	269
25. Creștinul și autoritatea civilă	279
26. Organizația în Biserica Adventistă.....	286
Bibliografie	294

Prefață

O lucrare de genul acesta, care să oglindească fundamentarea scripturistică a teologiei adventiste de ziua a șaptea, a fost, în ultima vreme, o lipsă destul de resimțită. Lucrarea de față se adresează pastorilor, pastorilor asistenți, studenților și slujbașilor bisericii, în dorința și din necesitatea de a stabili faptul că adevărurile susținute de Biserica A.Z.Ș. își au izvorul și temelia în Sfânta Scriptură, fiind în armonie cu „credința care a fost dată sfinților odată pentru totdeauna” (Iuda 3).

Principalele puncte de doctrină au fost împărțite în 26 de capitole, într-o succesiune logică, pentru a fi parcurse și asimilate mai ușor.

Subîmpărțirea capitolelor a fost dictată de rațiuni logice și tematice sau, în unele cazuri, de nevoia tratării mai multor subiecte în cuprinsul unui singur capitol. Metoda folosită este aceea a dezvoltării subiectelor prin întrebări, răspunsuri și note explicative.

La sfârșitul fiecărui capitol, este prezentată o scurtă recapitulare care să ajute la formularea unor întrebări legate de subiectul tratat, dar și la reliefa ideilor esențiale ale studiului. Răspunsurile formulate contribuie la reținerea adevărurilor dezvoltate în capitolul respectiv.

Concluziile dogmatice prezintă, într-o formulare concisă, învățătura Bisericii A.Z.Ș., referitoare la doctrina biblică dezvoltată în cuprinsul capitolului respectiv.

Concluziile etice extrag învățăturile practice din doctrina respectivă, deoarece „credința, dacă n-are fapte, este moartă”

(Iacov 2,17). Dar nici faptele în sine nu au valoare, dacă nu izvorăsc din credință.

Notele teologice suplimentare au fost scrise cu scopul de a servi ca material auxiliar slujitorilor lui Dumnezeu, din care aceștia să poată cunoaște problemele strict teologice legate de subiectul tratat. În cuprinsul lucrării, ne-am referit la unele poziții teologice, a căror cunoaștere este necesară, „pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit și cu totul destoinic pentru orice lucrare bună” (2 Tim. 3,17). Pentru lărgirea orizontului teologic, pastorii vor găsi în aceste note material util din istoria dogmelor, pentru cunoașterea diferitelor curente teologice.

Ca oricare altă carte, nici această modestă lucrare nu este fără cusururi. Colegii și cei cărora li se adresează lucrarea de față sunt rugați să manifeste un spirit îngăduitor și de bunăvoință față de lipsurile ei, în schimbul asigurării că ea a fost scrisă cu rugăciune și cu dorința vie de a fi un ajutor real pentru conlucrătorii din via Domnului.

Autorul,
Cluj-Napoca, 1982

1. Revelația lui Dumnezeu

De memorizat: *Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în neprihănire, pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit și cu totul destoinic pentru orice lucrare bună. 2 Timotei 3,16.17*

Introducere: Biblia, sau Sfânta Scriptură, este revelația lui Dumnezeu dată omului păcătos prin proroci și apostoli, constituind singura regulă în ce privește credința și stilul de viață creștin. Termenul „Biblie” nu apare deloc în Scripturi. El derivă din grecescul „biblos”, însemnând „carte” (la plural, biblia = cărți). Inițial, termenul însemna „papyrus egiptean”, materialul de bază folosit la copierea sulurilor antice. Denumirea își are originea în numele portului fenician Byblos, de unde se obținea, de obicei, papyrusul.

I. Căile prin care S-a descoperit Dumnezeu

1. Arată un motiv pentru care Dumnezeu nu putea vorbi în mod nemijlocit cu omul păcătos. Exod 33,20; Isaia 6,5

Notă: Înainte de căderea în păcat, Dumnezeu interacționa cu omul în mod nemijlocit. Dar după căderea omului în păcat, prezența slavei lui Dumnezeu ar fi însemnat pentru acesta prezența judecății divine, echivalentă cu moartea lui. De aceea, Dumnezeu a căutat căi accesibile și suportabile pentru om, prin care să Își comunice voința și soliile, fără a-i pune acestuia viața în primejdie.

2. Care sunt cele trei căi prin care se descoperă Dumnezeu păcătosului?

a) **Prin natură: Romani 1,19-20**

b) **Prin Sfânta Scriptură: Tit 1,3; Apocalipsa 1,1**

c) **Prin Isus Hristos: Ioan 1,14; 17,8**

Notă: „Natura și revelația mărturisesc deopotrivă despre dragostea lui Dumnezeu... Cuvântul lui Dumnezeu descoperă caracterul Său... Fiul lui Dumnezeu a venit din ceruri ca să ne descopere pe Tatăl.”¹

Cuvântul de origine greacă „apocalypsis” (Apocalipsa 1,1), ca și cel de origine latină „revelatio” înseamnă descoperirea unui lucru acoperit, dezvelirea unei statui sau, într-un sens general, revelarea, descoperirea unui fenomen neobservat sau a unui adevăr ascuns. Prin „revelație” sau „descoperire”, în sens teologic, înțelegem căile prin care Dumnezeu Și-a comunicat planul, voia și lucrarea Sa pentru om.

Deoarece revelația prin natură a fost insuficientă spre a-l conduce pe păcătos la cunoașterea singurului Dumnezeu și implică posibilitatea căderii în idolatrie (cultul soarelui, politeism, panteism etc.), Dumnezeu S-a îngrijit ca, prin Cuvântul Său, prin Cuvântul scris și prin Cuvântul întrupat, să ne descopere voința și caracterul Său, cu scopul cuprinderii noastre în Planul Său divin de Mântuire.

II. Originea cărții

1. Cum a descoperit Dumnezeu soliile Sale servilor Săi? Numeri 12,6-8

2. Cum au luat ființă Sfintele Scripturi? 2 Petru 1,20-21; 2 Timotei 3,16-17

Notă: Biblia este o carte inspirată. Prin inspirație înțelegem acea lucrare specială a Duhului Sfânt, prin care El le-a descoperit martorilor primari (prorocilor și apostolilor) taina realității

¹ E.G. White, *Calea către Hristos*, București, 1980, p. 7-9

NOTĂ: Paginile citate aparțin publicațiilor din original!

lui Dumnezeu și i-a înzestrat cu capacitatea de a transmite altora descoperirea primită.

În formă, Scripturile sunt opera autorilor ale căror nume sunt specificate la începutul cărților. În conținut, ele sunt opera nemijlocită a Duhului Sfânt. De aceea obișnuim să spunem că ele, ca scriere, au origine omenească, dar, ca sursă și conținut, au origine divină.

„Lui Dumnezeu I-a plăcut să comunice lumii adevărul Său prin agenți omenești și El Însuși, prin Duhul Său cel Sfânt, a pregătit oameni și i-a făcut capabili să facă lucrarea Sa. El a călăuzit mințile acestora ca să aleagă ce să vorbească și ce să scrie. Comoara a fost încredințată unor vase pământești, dar, cu toate acestea, nu este mai puțin din Cer. Mărturia este transmisă prin expresia nedeșăvârșită a limbajului omenesc, dar, cu toate acestea, este mărturia lui Dumnezeu; și copilul ascultător și credincios al lui Dumnezeu vede în ea slava puterii dumnezeiești, plină de har și de adevăr.”²

III. Dovezile originii divine a Scripturilor

1. Ce recunosc autorii cărților Bibliei? Exod 17,14; Ieremia 36,1-2; 1 Tesaloniceni 2,13

Notă: Cea mai mare ofensă care i se poate aduce unui scriitor este acuzația de a nu fi original. Autorii Bibliei, ei înșiși recunosc acest lucru, considerându-se a fi numai transmițătorii unor mesaje, a căror sursă se găsește în afara voinței și intelectului lor.

2. Ar fi putut dăinui Biblia, dacă autorii ei ar fi prezentat păreri și concepții diferite? Matei 12,25

Notă: Biblia n-ar fi putut rezista asaltului scepticismului, dacă ar fi intrat în conflict cu ea însăși. Cei 39 de autori au avut ocupații diferite, au vorbit limbi diferite, au avut experiențe,

² E. G. White, *Tragedia veacurilor*, Introducere, VI, VII

grade de cultură și poziții sociale diferite, au trăit în țări și în secole diferite, pe parcursul a 1.500 de ani, fără a se cunoaște între ei, totuși opera lor este comună și unitară, având o singură temă: Planul de Mântuire.

3. Împlinirea profețiilor cuprinse în Biblie este o altă dovadă a originii ei divine. Deuteronom 18,21-22; Matei 24,35

Notă: Înflorirea, declinul și distrugerea unor orașe antice cu rezonanță istorică, cum au fost Babilonul, Ninive și Tirul sau prăbușirea imperiilor babilonian, medo-persan, grec și roman, prezisă de prorocii Vechiului Testament cu mult înainte de declinul lor, atestă că profețiile respective nu puteau avea o origine omenească, ci au fost descoperiri ale Dumnezeuului adevărat, Cel care ține în mâini destinele istoriei.

4. Transformarea caracterului cititorilor, celor ce studiază și cred adevărurile Bibliei atestă originea acestei cărți. Evrei 4,12; 1 Petru 1,23

Notă: „Întreaga Biblie este revelația slavei lui Dumnezeu în Hristos. Primită, crezută și ascultată, ea este un mare mijloc în transformarea caracterului.”³

IV. Autoritatea și suficiența Scripturilor

1. În disputa Sa directă cu Satana, cum a dovedit Isus Hristos că Scriptura este singura autoritate după care trebuie să ne orientăm în viața de credință? Matei 4,4.7.10

Notă: Reformațiunea a redat Scripturii autoritatea ei necondiționată de care s-a bucurat în biserica creștină primară. Reformatorul elvețian Ulrich Zwingli (1484-1531) a fost primul care a formulat principiul „Sola Scriptura” (numai Scriptura), recunoscând-o ca singura sursă infailibilă și cu autoritate a revelației divine (Cele 67 de teze, 1523). Adventiștii de ziua a șaptea rămân fermi pe această poziție, susținând că la baza

³ E. G. White, *Mărturii*, vol. 8, p. 319

fiecărei învățăături și practici creștine trebuie să stea un „Așa zice Domnul!”

„În zilele noastre se vede o mare îndepărtare de la doctrinele și preceptele Scripturilor și este nevoie de o întoarcere la marele principiu protestant, BIBLIA și NUMAI BIBLIA, ca regulă de credință și datorie.”⁴

2. Este Scriptura suficientă pentru a-l îndruma pe om să trăiască o viață conformă voinței lui Dumnezeu? 2 Timotei 3,16.17

Notă: Biblia nu are nevoie să fie completată sau întregită, deoarece ea este suficientă pentru a ne conduce, prin Duhul Sfânt, la mântuire.

„Nu există puncte vitale ale adevărului practic, care să rămână învăluite în mister. Când, în providența lui Dumnezeu, va sosi timpul ca lumea să fie pusă la probă cu privire la adevărul pentru acel timp, mințile vor fi îndemnate de Duhul Său să cerceteze Scripturile, chiar cu post și rugăciune, până când inel după inel va fi descoperit și unit într-un lanț desăvârșit. Fiecare adevăr care se referă direct la mântuire va fi făcut atât de lămurit, încât nimeni nu va trebui să rătăcească sau să umble în întuneric.”⁵

3. Suficiența Scripturilor este subliniată și de interzicerea de a adăuga sau de a omite ceva din totalitatea revelației lui Dumnezeu. Deuteronom 4,2; Proverbe 30,5-6; Apocalipsa 22,18-19

4. Datoria fiecărui credincios ar trebui să fie studiul zilnic al Bibliei. Ioan 5,39; Fapte 17,11

5. Caută să formulezi din citatele următoare regula de bază a interpretării Bibliei. Isaia 34,16; 28,10; 1 Corinteni 2,13.14

Notă: În formularea lui Martin Luther, această regulă sună astfel: „Scriptura este cel mai bun comentariu al ei” (*Scriptura est sui ipsius interpres*).

⁴ E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 204, 205

⁵ E. G. White, *Mărturii*, vol. 2, p. 262

„Noi ar trebui să studiem zi de zi Biblia, cu sârguință, cântărind fiecare gând și comparând verset cu verset. Prin ajutor divin, trebuie să ne formăm propriile opinii, deoarece noi înșine vom răspunde înaintea lui Dumnezeu.”⁶)

În interpretarea textelor legate de anumite circumstanțe, primează textul original (ebraic, grec), istoria perioadei și a țării respective, scopul și împrejurările în care s-a scris, obiceiurile celor cărora li s-a adresat solia și informațiile etnografice și geografice. Legende sau tradiția extrabiblică nu pot constitui dovezi valabile pentru susținerea unor adevăruri biblice.

Repetiție

1. Care sunt cele trei forme prin care s-a dat revelația lui Dumnezeu?

Răspuns: Natura, Scriptura și Isus Hristos.

2. Este Biblia o operă omenească?

Răspuns: Privind originea ei, Biblia are o dublă latură: una, ca formă, omenească, fiind scrisă de oameni și alta esențială, divină, deoarece conținutul ei provine direct de la Dumnezeu, prin Duhul Sfânt, care i-a inspirat pe autorii omenești ai Bibliei.

3. Arată câteva dintre dovezile care atestă originea divină a Bibliei.

Răspuns: a) Autorii ei recunosc că opera lor, în conținut, nu le aparține, ci le-a fost insuflată de Duhul lui Dumnezeu.

b) În ciuda mulțimii autorilor ei, Biblia este o carte unitară.

c) Profețiile cuprinse în cărțile ei s-au împlinit, iar altele sunt în curs de împlinire.

d) Biblia are puterea de a contribui la transformarea caracterului cititorilor ei, o calitate neobișnuită pentru o operă de origine pur omenească.

⁶ E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 598

4. Ce poți afirma despre autoritatea și suficiența Scripturilor?

Răspuns: a) Numai Biblia singură poate constitui o regulă a credinței și a datoriei morale ale unui creștin.

b) Descoperirea lui Dumnezeu dată în Biblie este suficientă pentru mântuirea omului, de aceea nu este nevoie ca ea să fie completată, din contră, Dumnezeu a interzis să adăugăm sau să omitem ceva din adevărurile ei.

5. Care datorie a creștinului se desprinde din recunoașterea originii și chemării divine a Scripturii?

Răspuns: Ar trebui să cercetăm zilnic Scriptura, pentru propria noastră nevoie spirituală.

6. Care este regula de bază a interpretării Bibliei?

Răspuns: Scriptura își este propriul și cel mai bun comentariu al ei. Interpretarea trebuie făcută gramatical, istoric, geografic și duhovnicesc.

Concluzii dogmatice

În baza dovezilor biblice citate mai sus, noi, adventiștii de ziua a șaptea credem că Sfintele Scripturi, Vechiul și Noul Testament, sunt insuflate de Dumnezeu, formând revelația vie, suficientă și autentică a lui Dumnezeu. Credem că ele constituie singura și infailibilă regulă în ce privește credința și modul de viață creștin și că tradiția nu poate fi hotărâtoare în problemele de credință.

Concluzii etice

Deoarece Biblia este cu adevărat Cuvântul lui Dumnezeu, trebuie cercetată zilnic, cu sârguință, și nu ca pe o carte obișnuită de lectură. Nu ar trebui să o deschidem fără rugăciune și fără un spirit umil, de supunere.

„Biblia este vocea lui Dumnezeu care ne vorbește tot așa de sigur ca și cum L-am auzi cu urechile noastre. Dacă înțelegem

acest lucru, cu ce venerație ar trebui să deschidem Cuvântul lui Dumnezeu și cu câtă ardoare ar trebui să cercetăm principiile lui! Studiul și contemplarea Scripturilor ar fi privite ca o audiență la Cel Nemărginit.”⁷

Note suplimentare teologice

Canonul biblic: „Canon”, un cuvânt grecesc, de origine semitică, înseamnă toiag sau trestie de măsurat. În teologie are semnificația unei legi, prescripției, reguli sau a unei reguli simple de credință, a unei hotărâri colective. Sub denumirea de „canonul biblic” înțelegem acele cărți ale Vechiului și Noului Testament care au fost recunoscute ca fiind inspirate. După o tradiție rabinică veche, Sinodul iudeu din Iamnia (100 d.Hr.) a consfințit cele 39 de cărți ca formând canonul ebraic. Aceste cărți au fost grupate în trei categorii: legea (Torah), profeții (Nebi'im) și scrierile (Ketubim). Din prima categorie făceau parte cele cinci cărți ale lui Moise. Din cea de a doua, profeții mari și mici, plus cărțile istorice, rapoartele scrise despre cele două regate iudaice. Din cea de-a treia categorie făceau parte cărțile înțelepciunii iudaice: Psalmii, Iov, scrierile lui Solomon și cărțile istorice mici (Rut, Ezra etc.).

Canonul Noului Testament este format din 27 de cărți, și cea mai veche recunoaștere canonică (Canonul Muratori) datează din 180 d.Hr. În această colecție nu figurează Epistola către Evrei, 1și 2 Ioan și 2 Petru. În lista lui Athanasius din Alexandria (367 d.Hr.) figurează deja toate cele 27 de cărți cunoscute de noi în cadrul Noului Testament. Recunoașterea lor oficială s-a făcut de către sinoadele din Roma (382), Hippo (393) și Cartagena (397).

Apocrifele: „Apokryphos” (gr.) înseamnă ascuns, dosit, secret, tainic. În această categorie se includ în primul rând acele cărți ebraice care nu au fost canonizate de Sinodul din Iamnia, dar apar printre cărțile Vechiului Testament din versiunea greacă Septuaginta. Amintim doar câteva dintre aceste cărți: Cartea lui Tobit, Iudita, Baruh, Ezdra, Isus fiul lui Sirah, Susana, Bel și Balaurlul, Cărțile Macabeilor etc. Acestea sunt cărți neautentice, căci nu corespund criteriilor unor cărți realmente inspirate. Sixt din Siena (1549) le-a denumit „deutero-

⁷ E. G. White, *Mărturii*, vol. 6, p. 393

canonice” și au fost canonizate pentru uzul bisericii romano-catolice cu ocazia Conciliului din Trident (1546). Marea familie a bisericilor protestante nu le recunoaște ca fiind canonice.

Dar și literatura Noului Testament cunoaște cărți apocrife, cum ar fi: Evanghelia egipteană (sec. al II-lea), cea atribuită lui Petru (sec. al II-lea), lui Toma (descoperită în Egipt în anul 1946), lui Iacov și lui Nicodim (sec. al IV-lea) etc. În total se cunosc aproximativ 50 de evanghelii apocrife, dintre care niciuna nu a fost canonizată, recunoscută printre cele autentice și inspirate.

Limbile Bibliei: Cuvântul lui Dumnezeu ne este cunoscut prin traduceri apărute în limba română. O traducere oricât de perfectă ar fi, niciodată nu va reuși să echivaleze cu originalul.

I. Cu puține excepții, Vechiul Testament a fost scris în limba ebraică, fapt pentru care textul critic (științific) pus la punct de Kittel și Kahle poartă titlul de *BIBLIA HEBRAICA*. Există însă pasaje din Vechiul Testament (ca de exemplu, fragmentul din Daniel 2,4 până la cap. 7,28), care au fost scrise în aramaică (siriană), limba oficială a ținuturilor din apusul imperiului ahemenid (Medo-Persia), apoi, sub dominația diadochilor seleucizi (198-63 î.Hr.), a devenit limba de circulație a Palestinei. În Iudeea, pe timpul Mântuitorului, se vorbea numai limba aramaică. Ebraica a fost folosită în sinagogi pentru citirea Torei, iar un meturgemam (translator) traducea textul sfânt în aramaică, pentru a fi înțeles de popor. Astfel au luat naștere **targumurile**, acele manuscrise siriene care au fost o combinație de traducere și comentariu al Torei ebraice. Aceste manuscrise nu au importanță în evaluarea textului original ebraic, dar au o valoare inestimabilă în cunoașterea limbii în care a predicat Domnul Isus Hristos.

II. Noul Testament a fost scris, fără excepție, în limba greacă, într-un dialect mai puțin literar, numit „koine” (comun). A reprezentat limba soldaților romani, care cutreierau provinciile răsăritene aflate sub influență elenă.

Rapoartele lui Luca sunt scrise în limba cea mai îngrijită, literară. Pavel vorbea un „koine” greoi, plin de ebraisme și aramaisme, greu de înțeles pentru un elin, dar ușor inteligibil pentru un palestinian.

Scriptura și tradiția: Prin **tradiție**, sau **predanie**, înțelegem învățătura bisericii transmisă oral la începuturile creștinismului, care mai târziu au fost fixate în scris. Protestantismul insistă foarte puternic asupra doctrinei că Biblia este singura bază autorizată a cunoașterii

noastre de Dumnezeu, descoperită în Isus Hristos, și că tradiția nu poate constitui un izvor egal cu cel al revelației divine. Reformatorul Ulrich Zwingli, enunțând principiul „Sola Scriptura”, susținea că „este o eroare să afirmi că Scriptura nu are valoare fără mărturia bisericii”. Cu ocazia Conciliului din Trident (1563) s-a formulat acea teză contra Reformațiunii, care a declarat că Scriptura și tradiția sunt două izvoare de o importanță egală a revelației. Aproape aceeași greșeală s-a strecurat și în poziția protestantismului liberal, când a identificat revelația divină cu **credința mărturisită** a bisericii.

Interpretarea Scripturilor: Același Conciliu din Trident a limitat autoritatea interpretării Scripturilor exclusiv la biserică și a interzis orice altă sursă de explicație. În protestantism, deoarece primatul Scripturii corespunde cu primatul credinței (Sola Fide), un alt principiu de bază al Reformațiunii, Biblia devine realmente „Cuvântul lui Dumnezeu”, prin mărturia launtrică a Duhului Sfânt și această mărturie actualizează solia de **atunci** și de **acolo**, făcând-o vie pentru **acum** și **aici**. Acest principiu stă la baza hermeneuticii și a omileticii teologiei nou-reformatoare, inițiată de teologul reformat Karl Barth (1886-1968).

Advenștii de ziua a șaptea cred că cea mai sigură interpretare a Scripturilor este comentariul primit prin inspirație din același izvor din care rezultă însăși Biblia, fapt pentru care dau prioritate comentariilor Spiritului Profetic față de comentariile obișnuite.

Inspirația verbală: Timpul celei de a doua și a treia generații protestante (1600-1660) este cunoscut în istoria bisericii ca fiind era protestantismului ortodox. Hermeneutica acestei ere se caracterizează prin susținerea inspirației verbale a Bibliei. Ei afirmă că totul, chiar și punctuația Bibliei, a fost insuflată de Duhul Sfânt și că scriitorii ei au fost numai „calami viventes et scribentes” (Calov), adică pene vii și scriitoare. Nu admiteau posibilitatea ca, de pildă, viziunile primite de proroci să fi fost exprimate de ei în propriile cuvinte, în care conținutul, esența soliei divine să fi fost descrisă în cuvintele imperfecte ale omului de rând. Prin această atitudine extremistă, involuntar, au pregătit terenul criticii iluministe, care s-a axat pe criticarea laturii literar-gramaticale dificile ale unor texte sfinte, cu concluziile ei sceptice și, câteodată, cinice, la adresa inspirației Scripturilor.

Fundamentalism: Acest curent teologic al protestantismului american este continuarea ortodoxiei protestante europene și își are origi-

nea în confruntările cu **modernismul teologic**, mai cu seamă în polemicile susținute pe teme științifice, în problema teoriei evoluționiste. Denumirea își are originea în eseurile polemice, cu titlul **The Fundamentals** (fundamentele sau bazele). În teologie, curentul mai este cunoscut și prin denumirea de neoortodoxism. La ora actuală, el este mai degrabă o **atitudine** religioasă, decât o **mișcare** religioasă și duce o luptă ironică și paradoxală împotriva noii versiuni engleze a Bibliei (Revised Standard Version), neadmițând posibilitatea căutării exegetice a unor sensuri mai profunde sau mai delicate ale expresiilor ebraice și grecești.

2. Despre Trinitate, Dumnezeu-Tatăl

De memorizat: *Căci trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul și Duhul Sfânt, și acești trei una sunt. 1 Ioan 5,7*

Introducere: Doctrina despre Trinitate, sau Sfânta Treime, se referă la Dumnezeirea revelată în Sfintele Scripturi în persoana Tatălui, Fiului și Duhului Sfânt. De la începuturile creștinismului, această învățătură a fost considerată ca un aspect primar și distinctiv al concepției creștine despre Dumnezeu, „taina” credinței creștine, rădăcină a celorlalte doctrine.

În general, popoarele păgâne sunt politeiste, adorând mai mulți dumnezei. Evreii au adoptat o credință monoteistă, crezând într-un singur Dumnezeu. Creștinismul este continuatorul acestui monoteism, dar într-un sens aparte – crede într-un singur Dumnezeu, manifestat în trei persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

Expresia „Sfânta Treime”, sau „Trinitatea”, nu se găsește în litera, ci în spiritul Scripturii. Vom vedea că Biblia, în totalitatea ei, vorbește despre existența, realitatea și activitatea acestor trei persoane divine.

I. Bazele scripturistice ale doctrinei despre Trinitate

1. Ce declară apostolul Ioan despre divinitate? 1 Ioan 5,7

Notă: „În Scripturi este vorba despre trei persoane divine, fiecare dintre ele este Dumnezeul Cel adevărat, totuși un singur Dumnezeu, nu mai mulți.”¹

¹ Calvin, *Instituția*, I, 13,3

2. Ce declară Scriptura despre singularitatea lui Dumnezeu? Deuteronom 6,4; Efeseni 4,5

Notă: Dumnezeu este UNUL. Prin aceasta înțelegem singularitatea esenței. Când admitem existența a trei persoane într-o singură esență divină, înțelegem forma sau ipostaza lor de manifestare. [Hypostasis (gr.) înseamnă subzistență, formă de manifestare, ipostază]. Prin doctrina Trinității nu s-a creat un triteism (trei divinități), căci nu s-a renunțat la monoteism în favoarea politeismului, ci a fost doar recunoscută revelația Scripturii despre Dumnezeu, care ne învață că „Dumnezeu-Tatăl, ca Fons Deitatis (izvorul dumnezeirii), S-a făcut vizibil în Dumnezeu-Fiul și Își revarsă puterea Sa dătătoare de viață prin Dumnezeu-Duhul”.²⁾

3. Cum a fost prezentă Trinitatea cu ocazia botezului lui Isus Hristos? Matei 3,16.17

Notă: „Trei Persoane vii alcătuiesc treimea cerească. Numele acestor trei Persoane ale Dumnezeirii sunt Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Ei L-au asigurat pe Domnul Hristos la botez prin glasul unei încrederi vii; Persoanele Dumnezeirii unesc eforturile lor cu cele ale credincioșilor subordonați cerului spre a trăi o viață nouă în Hristos.”³⁾

4. Cum este prezentă Trinitatea cu ocazia fiecărui botez? Matei 28,19

5. Caută să găsești indicații în Vechiul Testament referitoare la prezența Trinității la creațiune și în istoria Israelului: Geneza 1,2.26; Isaia 63,7-10 (vers. 7: Tatăl; vers. 8-9: Fiul; vers. 10: Duhul Sfânt)

6. Care este raportul dintre Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt?

a) sunt una: **Ioan 10,30**

b) Tatăl „locuiește” cu Fiul: **Ioan 14,10-11**

c) Duhul adevărului purcede de la Tatăl: **Ioan 15,26**

² *Ibidem*

³ E. G. White, *Mărturii Speciale* (Seria B), nr. 7, p. 63

d) Tot ce are Tatăl este și al Fiului. Ce este al Fiului este și al Duhului Sfânt: **Ioan 16,13-15**

II. Natura lui Dumnezeu

1. Poate fi înțeleasă și cuprinsă în mod desăvârșit natura adevărată a lui Dumnezeu? Iov 11,7-8; Romani 11,33-36

Notă: În privința cunoașterii Dumnezeirii există o barieră, un punct până unde poate pătrunde inteligența umană și acest punct este delimitat de revelația lui Dumnezeu. Noi cunoaștem despre El atât cât a considerat necesar Dumnezeu să ne descopere; și ceea ce ne-a descoperit este suficient pentru a intra în legământul Său și pentru a înțelege Planul Său de Mântuire. Să acordăm atenție sfatului inspirat care ni s-a dat în următorul citat:

„Descoperirea despre Sine, dată de Dumnezeu în Cuvântul Său, este pentru studiul nostru. Atât avem dreptul de a căuta să înțelegem. Dincolo însă de aceasta, nu putem pătrunde. Cea mai înaltă inteligență se poate zbate singură până la epuizare, încercând să ghicească natura lui Dumnezeu; dar efortul va fi zadarnic. Problema aceasta nu ne-a fost nouă dată să o rezolvăm. Nicio minte omenească nu-L poate cuprinde pe Dumnezeu. Să nu încerce omul limitat să-L explice. Nimeni să nu se lanseze în speculații privind natura Sa. Aici tăcerea este elocventă. Căci Singurul Atotștiutor este mai presus de discuție.”⁴

III. Dumnezeu-Tatăl

1. În afară de revelația naturii și a Scripturii, cine a descoperit în mod desăvârșit Persoana și caracterul Tatălui ceresc? Ioan 14,6-10; 1,18

2. În dialogul Său cu samariteanca, cum l-a prezentat Mântuitorul pe Tatăl? Ioan 4,24

3. Arată câteva dintre atributele Tatălui, revelate în Sfintele Scripturi.

⁴ E. G. White, *Mărturii*, vol. 8, p. 279

- a) El este iubire: **1 Ioan 4,8**
- b) El este sfânt: **1 Petru 1,15-16**
- c) El este îndurător, milostiv, plin de bunătate și credincioșie: **Exod 34,6**
- d) El este atotștiutor: **Isaia 46,9-10**
- e) El este atotputernic: **Iov 22,25-26**
- f) El este omniprezent: **Psalmi 139,7-10**
- g) El este desăvârșit: **Matei 5,48**
- h) El este neschimbător: **Iacov 1,17**
- i) El este singurul nemuritor: **1 Timotei 6,15-16**

Notă: Caracterul lui Dumnezeu se reflectă în acțiunile Sale, mai ales prin cele două atribute de bază: **sfîințenia** și **dragostea Sa**.

Sfîințenia lui Dumnezeu exprimă caracterul cu totul deosebit al divinității în comparație cu omul, ființă creată, care a ajuns, prin neascultare, într-o stare păcătoasă. În această privință, sfîințenia lui Dumnezeu exprimă **depărtarea Sa**, **deosebirea Sa** de tot ceea ce este păcătos și stricat. Dar ea exprimă și dorința, cerința lui Dumnezeu la slava și supunerea creațiilor Sale.

Dragostea lui Dumnezeu exprimă suma și baza tuturor atributelor divine, în relația și lucrarea Sa deosebită cu omul păcătos. Dacă sfîințenia lui Dumnezeu reflectă depărtarea Lui de păcat, dragostea Sa, din contră, exprimă **apropierea** lui Dumnezeu de oamenii păcătoșii, fără ca această apropiere să-I afecteze sfîințenia și desăvârșirea, atribute din veșnicii ale caracterului Său. Dacă sfîințenia Sa este o barieră pentru păcat, dragostea Sa, din contră, trece dincolo de această barieră. Dacă sfîințenia Sa pretinde slava și supunerea păcătosului, dragostea Sa, din contră, se dăruiește pe Sine omului păcătos.

Repetiție

1. Ce învață Scriptura despre Dumnezeu?

Răspuns: Dumnezeu este UNUL singur, manifestat în trei Persoane divine: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

2. Ce poți spune despre natura lui Dumnezeu?

Răspuns: Natura reală a lui Dumnezeu este pentru noi o taină. Noi putem înțelege din viața și natura specifică a lui Dumnezeu numai cât ni s-a descoperit prin revelația divină. Orice speculație sau închipuiri omenești în acest domeniu sunt zadarnice.

3. Numește câteva dintre atributele fundamentale ale lui Dumnezeu-Tatăl.

Răspuns: Scriptura ne învață că Dumnezeu-Tatăl este iubire, sfânt, milostiv, bun, credincios, drept, atotștiutor, atotputernic, omniprezent, desăvârșit, neschimbător și nemuritor (veșnic).

Concluzii dogmatice

Credem într-un singur Dumnezeu adevărat, descoperit în trei Persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, numite Sfânta Treime, sau Trinitate.

Dumnezeu-Tatăl este o ființă personală și spirituală: atotputernică, atotștiuitoare și omniprezentă, infinită în înțelepciune și dragoste, creatoare a tuturor lucrurilor și a ordinii din Univers, realizate prin Legea Morală și legea naturii.

Concluzii etice

Deoarece revelația ne descoperă existența unui Dumnezeu personal ca Ființă Supremă și Infinită, cauza tuturor lucrurilor, recunoaștem astfel că am fost creați pentru a trăi în comuniune cu Dumnezeu. Conținutul acestei comuniuni este o reciprocă

iubire liberă, conștientă și responsabilă. Această iubire pe care o datorăm Ființei Infinite ne descoperă datoriile noastre elementare față de Dumnezeu:

– Să răspundem pozitiv la chemarea Sa, pe care ne-o adresează prin revelație.

– Prin credință, predare și supunere să recunoaștem stăpânirea Sa și dependența noastră de El.

– Să ne temem de El (Apoc. 14,7; Iov 28,28), ceea ce înseamnă să trăim permanent cu conștiența prezenței Sale.

– Să ascultăm de Cuvântul Său și să păzim Legea Sa.

Note suplimentare

Arianism: Erezia lui Arie (280-336), preot din Alexandria, a dezlănțuit cea mai aprigă controversă în problema Trinității și a naturii lui Isus Hristos. Iată rezumatul învățăturii lui: Cuvântul (Logos) are început de existență, altfel nu poate fi „Fiu”. S-a născut din Tatăl, dar nu din esența Tatălui, deci nu este egal cu El. Căci singurul Dumnezeu adevărat nu-și poate împărți natura Sa, fiind simplu (necompus). Nici prin procreare nu putea s-o transmite, căci un „Dumnezeu născut” este o contradicție. Fiul este creat de Tatăl, un Mijlocitor, intermediar, între Dumnezeu și lume. Diferența dintre Dumnezeu și Cuvânt este infinită; dar diferența dintre Cuvânt și oameni este diferită. Voința Fiului, ca și cea a Creatorului, este schimbătoare: înclină și spre bine și spre rău. Poziția Sa actuală a meritat-o prin viața Sa plăcută Tatălui.

Stabilirea doctrinei Trinitare: Obârșia terminologiei coboară până la Tertullian, la începutul secolului al III-lea. Pașii cruciali în stabilirea doctrinei ca învățătură oficială a bisericii s-au făcut în cele două concilii ecumenice, din Niceea (325) și Constantinopole (381), când grupul condus inițial de Atanasie (296-373) a triumfat asupra arienilor. De atunci a devenit standard următoarea formulă: „Dumnezeu este o singură ființă sau natură, manifestată în trei ipostaze.”

Doctrina a avut de înfruntat multe curente eretice. Cele mai importante au rămas în istoria dogmelor sub numele de subordinaționism, modalism, monarchianism sau priscillianism. Cea mai completă for-

mulare a crezului despre Trinitate îl constituie simbolul atribuit lui Atanasie, care, pe parcursul secolelor următoare, s-a dezvoltat până la forma sa actuală, formulată între anii 860-870 în jurul localității Rheims și care mai este cunoscut și sub numele de **Simbolul „Quicunque”** (quicunque – oricine, oricare; prima expresie a simbolului).

Symbolum Quicunque: „Credința universală este aceasta: să cinstim un Singur Dumnezeu în treime și treimea în unitate, fără a amesteca Persoanele și fără să despărțim esența, căci alta este persoana Tatălui, a Fiului și a Duhului Sfânt, dar Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt formează Dumnezeu: au aceeași slavă, măreția Lor este deopotrivă veșnică. Cum este Tatăl, așa este Fiul și Duhul Sfânt. Tatăl este necreat, necreat este și Fiul, necreat este și Duhul Sfânt. Infinit este Tatăl, infinit este Fiul, infinit este Duhul Sfânt. Veșnic este Tatăl, veșnic este Fiul, veșnic este Duhul Sfânt. Totuși: nu trei sunt veșnici, ci Unul singur. După cum nu trei sunt necreați, nu trei sunt infiniți, ci Unul singur este necreat și Unul singur este infinit. Tot astfel Tatăl este atotputernic, Fiul este atotputernic și Duhul Sfânt este atotputernic. Totuși nu trei sunt Atotputernici, ci Unul singur este Atotputernic. Deopotrivă Tatăl este Dumnezeu, Dumnezeu este Fiul și Dumnezeu este Duhul Sfânt. Totuși nu sunt trei Dumnezei, ci Un singur Dumnezeu. Astfel Tatăl este Domn; Domn este Fiul, Domn este și Duhul Sfânt. Totuși nu sunt trei Domni, ci Un singur Domn. După cum adevărul creștin ne obligă să recunoaștem fiecare Persoană ca Domn și Dumnezeu, mărturisim: că religia universală ne oprește să vorbim despre trei Dumnezei și trei Domni. Tatăl nu S-a făcut din nimeni: n-a fost nici creat, nici procreat. Fiul este numai de la Tatăl: n-a fost făcut și nici creat. Duhul Sfânt este de la Tatăl și Fiul. Unul este deci Tatăl, nu trei Părinți; un singur Fiu, nu trei; un Duh Sfânt, nu trei. În această Treime nimic nu este mai dinainte sau mai prejos; nici unul mai mare sau mai mic. Ci Persoanele, toate trei împreună, sunt veșnice și egale. Astfel, cum am mai spus, trebuie să cinstim unitatea în trinitate și trinitatea în unitate. De aceea, cel care dorește să fie mântuit astfel să înțeleagă Sfânta Treime.”⁵

Problema „Filioque”: În varianta apuseană a simbolului niceeano-constantinopolitan, în partea despre Duhul Sfânt apare expresia „Filioque”, exprimând faptul că Duhul Sfânt purcede de la Tatăl și „de la

⁵ H. Bullinger, Confesiunea Helvetică II, p. 201

Fiul”. În Răsărit, bazat pe textul din Ioan 15,26 („Duhul adevărului, care purcede de la Tatăl”), mai ales de la patriarhul Fotie (858-886) încoace, s-a considerat că acest adaos este arbitrar și reprezintă o învățătură greșită despre Duhul Sfânt. Această dispută teologică a fost una din cauzele teologice majore ale schismei din anul 1054.

Persoana, ipostaza și consubstanța: Când admitem că Dumnezeu este descoperit în **trei Persoane divine**, transpunerea expresiei „persona” din limba latină, poate da naștere la o gravă confuzie doctrinară. În latină, expresia „persona” are semnificația de rol, personaj, mască (de actor), pe când în limba noastră „persoana” se distinge ca un eu, voință, intelect aparte, apropiată de expresia „personalitate”, înțelegând o sumă de proprietăți care o disting ca individualitate. În limba noastră, expresia de „trei persoane” are un iz de „triteism”, ori intenția formulei doctrinare a fost să exprime singularitatea lui Dumnezeu. Formula exprimă o bogăție și o complexitate internă fără a descompune Dumnezeirea în părți aparte, ci descrie natura singularității sale, ca fiind total unitară.

S-a considerat că este mai corect să înlocuim termenul de „persoană” cu „mod de existență” sau „subzistență”, care corespunde termenului grecesc „hypostasis” (ipostază), dând astfel posibilitatea păstrării unei rezerve pline de respect față de taina cu totul specifică a divinității.

Pentru exprimarea esenței divine unitare, în Niceea s-a recurs la alegerea cuvântului **homousios** (consubstanță). Se consideră a fi noțiunea cea mai expresivă, deoarece se compune din două cuvinte (homo-usios): primul exprimă **identitatea** trinității, iar cel de-al doilea **esența** ei. Expresia redă și identitatea substanței, dar exprimă totodată și deosebirea persoanelor (subzistențelor). Eusebiu al Nicomidiei, un fervent adept al lui Arie, a propus introducerea unei iote („i”) între cele două cuvinte ale termenului: **homoiousios**, însemnând nu consubstanță, ci „similitudine substanțială” sau substanță „asemănătoare” cu Tatăl. Expresia ar fi compromis total formula trinității. Sinodul a respins propunerea lui Eusebiu. Dar cele două expresii – deosebite numai printr-un „i” – au stat la baza controverselor și a luptelor ariene din secolul IV.

Monarhianism: a fost un curent eretic al sec. II-lea și al III-lea care nega Trinitatea. Se cunosc două forme de monarhianism: cel **modalist** și cel **dinamic**. În fond, forma lor comună susține că „numai Tatăl

poate fi, prin esența Sa, Dumnezeu. Nu există alte persoane divine, deosebite de El”. În detaliu, cele două curente se deosebesc astfel:

a) **Monarhianismul modalist:** Noëtus al Smirnei învăța prima dată (180 d.Hr.) că, de fapt, Tatăl și Fiul sunt aceeași Ființă divină, numai modul de apariție (aspect) este diferit. El intenționa să apere credința creștină de învinuirea „diteismului” (două dumnezeiri).

În același timp, Praxeas, în Asia Mică, învăța că Tatăl S-a născut și a pățimit ca Fiul, Tatăl S-a născut Fiul. Sloganul lui Praxeas stă la baza denumirii monarhianismului: „monarchiam tenemus” (noi păstrăm unitatea lui Dumnezeu).

Sabellius (excomunicat în Roma și Egipt, 257 d.Hr.) a extins modalismul asupra trinității. Susținea (în baza trihotomiei platoniene) că, după cum în cazul omului, trupul, sufletul și spiritul formează o singură substanță, sau în cazul soarelui, lumina, căldura și forma cercului formează o singură realitate, tot astfel și în divinitate, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt sunt aceeași persoană singulară. Denumirile diferite sunt exprimarea manifestării diferite ale aceleiași divinități, Fiul și Duhul Sfânt sunt „subordonați” ființei Tatălui, fiind doar „puteri” divine, prin care Dumnezeu-Tatăl creează în mod economic lumea și istoria sacră. De aceea, curentul este cunoscut și sub denumirea de „subordinaționism”.

b) **Monarhianismul dinamic:** Teodot curelarul (190 d.Hr.) susținea că Isus Hristos a fost numai om, dar cu ocazia botezului, a primit înțelepciunea harului, devenind Fiul lui Dumnezeu prin „adopțiune”, primind tot atunci atribute divine. Ideea lui Teodot a devenit mai târziu teza ereziei „adopție”.

Pavel de Samosata (260 d.Hr.), episcop de Antiohia, a dezvoltat mai departe învățătura lui Teodot, afirmând că Fiul și Duhul Sfânt sunt atribute impersonale ale Tatălui. Logosul nu este o ipostază proprie a Fiului, ci este impersonal, ca și rațiunea în om, și-l identifică cu înțelepciunea lui Dumnezeu. El insista asupra unipersonalității absolute a lui Dumnezeu.

Deficiența fundamentală a modalismului constă în faptul că, din pricina celor trei subzistențe, care sunt considerate numai atribute, Dumnezeu ar trebui căutat în dosul acestora, ca o a patra subzistență ascunsă. Astfel, modalismul ascunde pericolul **quaternității** (patru divinități) și ar fi egal cu politeismul.

Sabellianismul a mai avut un adept bogat și cult în persoana lui Priscillian, condamnat la conciliul din Saragossa (380 d.Hr.) și executat în urma ordinului împăratului Maximus. A fost primul caz în creștinism când biserica a recurs la ajutorul statului pentru executarea unor eretici.

Antitrinitarism, unitarism, socinianism: Unitarismul sau antitrinitarismul este învățătura apărută în timpul Reformațiunii din secolul al XVI-lea care neagă doctrina creștină despre trinitate, considerându-se o decădere de la monoteismul strict. Dintre inițiatorii și adepții acestei învățături se disting: Mihail Servet, Fausto Soccini (socinianism), Francisc David (davidism), George Blandrata etc. Unitarismul a ajuns să aibă o importanță considerabilă în protestantismul liberal. În țara noastră, unitarienii sunt un cult recunoscut de stat și sunt organizați într-o episcopie cu sediul în orașul Cluj-Napoca.

Socinianismul este o nuanță a antitrinitarismului, al cărui inițiator a fost Fausto Soccini (1539-1604). Din motive raționale, el nega dumnezeirea lui Hristos și ispășirea.

Reformațiunea și trinitatea: Bisericile evanghelice, care își au originea în Reformațiunea din secolul al XVI-lea, au adoptat în general doctrina despre trinitate, chiar sub aspectul formulărilor sinoadelor ecumenice din 325 (Niceea) și 381 (Constantinopole). **Confessio Augustana** (1530), prima confesiune protestantă din istorie, mărturisește în prima secțiune despre Dumnezeu: „Ecleziile noastre învață că hotărârea despre unitatea și tripersonalitatea lui Dumnezeu a sinodului din Niceea este adevărată și trebuie crezută fără îndoială; că există o singură Ființă divină, numită Dumnezeu, care este Dumnezeu cel adevărat, veșnic, imaterial, indivizibil, atotputernic, cu înțelepciune și bunătate veșnică; Creator și Susținător al tuturor celor văzute și nevăzute, totuși trei Ființe de aceeași esență, putere și veșnicie: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Cuvântul „persoană” trebuie înțeles așa cum l-au folosit scriitorii eclesiastici, nu ca pe o parte sau ca pe o calitate inclusă în alta, ci ca pe ceva care există prin El Însuși.”⁶

⁶ S. Tavaszy, *Dogmatika*, p. 97

3. Isus Hristos

De memorizat: *Dacă primim mărturisirea oamenilor, mărturisirea lui Dumnezeu este mai mare; și mărturisirea lui Dumnezeu este mărturisirea pe care a făcut-o El despre Fiul Său.*

Cine crede în Fiul lui Dumnezeu are mărturisirea aceasta în el; cine nu crede în Dumnezeu Îl face mincinos fiindcă nu crede mărturisirea pe care a făcut-o Dumnezeu despre Fiul Său. Cine crede în Fiul lui Dumnezeu are mărturisirea aceasta. Și mărturisirea este aceasta: Dumnezeu ne-a dat viața veșnică și această viață este în Fiul Său. Cine are pe Fiul are viața; cine n-are pe Fiul lui Dumnezeu n-are viața. 1 Ioan 5,9-12

Introducere: Domnul Isus Hristos, a doua persoană a Dumnezeirii, este cea de-a treia formă a revelației divine, dar și cea mai completă. Reformatorii numeau **revelație generală** acea descoperire pe care Dumnezeu a dat-o omului în natură, prin opera creațiunii. Iar pentru descoperirea dată lumii de Dumnezeu, prin Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, ei foloseau termenul de **revelație specială**.

Scriptura mărturisește că Dumnezeu Și-a descoperit adevărul și voința Sa, în mod complet și desăvârșit, în Isus Hristos (Ioan 17,6-8). De aceea, tema centrală a Bibliei este salvarea omenirii prin Fiul lui Dumnezeu. Cea mai corectă interpretare a Bibliei este cea **hristologică**, în care se caută sensurile cele mai ascunse care se referă la mântuirea noastră prin Isus Hristos.

Ar trebui precizată și folosirea corectă a numelui Mântuitorului: Hristos sau Christos? Deoarece numele este de origine

grecească, transcrierea corectă este „Christos”. Totuși noi vom folosi transcrierea existentă în Biblie, versiunea pe care o folosim în prezent în limba română, deci: „Hristos”.

I. Preexistența Domnului Hristos

1. Ce declară Evanghelia despre preexistența Domnului Hristos (Cuvântul)? Ioan 1,1-3; 8,58

Notă: Când vorbim despre preexistența lui Hristos, înțelegem că viața Sa nu a început în Betleem, când a luat ființă ca om, ci ca cea de-a doua Persoană divină, El există din veșnicii.

„Domnul Isus Hristos a fost din veșnicie una cu Tatăl; El a fost 'Chipul lui Dumnezeu', chipul slavei și maiestății Sale, 'strălucirea mării Lui'. El a venit pe pământul acesta întunecat din cauza păcatului, ca să descopere lumina iubirii lui Dumnezeu, pentru a fi 'Dumnezeu cu noi'. De aceea s-a prorocit despre El că 'Îi vor pune numele Emanuel'”.¹

2. Vorbind despre nașterea Sa în Betleem, ce descoperă profetul despre obârșia Domnului Hristos? Mica 5,2

Notă: Preexistența lui Hristos este o dovadă a dumnezeirii Sale. Adventiștii de Ziua a Șaptea consideră ca nefiind întemeiată afirmația că Domnul Hristos există numai de la Betleem încoace, considerând-o astfel pe Maria „născătoare de Dumnezeu”. Încă de la începuturile lui, adventismul a afirmat că această învățătură nu este corectă, socotind-o în limbajul metaforic al Bibliei ca „vinul răătăcirii Babilonului”, deoarece subminează temelia tuturor învățăturilor creștine care sunt fundamentate pe revelația divină dată prin Isus Hristos, Fiul din veșnicii al lui Dumnezeu.

„Babilonul nutrește principii otrăvitoare, vinul răătăcirii. Vinul acesta al răătăcirii îl formează acele doctrine false, cum ar fi nemurirea naturală a sufletului, chinuirea veșnică a nelegiuitorilor,

¹ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 15

tăgăduirea preexistenței lui Hristos înainte de nașterea Sa în Betleem...”²

II. Isus Hristos: Dumnezeu adevărat

1. Ce ne descoperă Scriptura despre natura divină a lui Isus Hristos? 1 Ioan 5,20; Coloseni 2,9; Filipeni 2,6

Notă: „Când a devenit om, Hristos n-a încetat a fi Dumnezeu. Deși Se umilise până la gradul de om, totuși era stăpân pe dumnezeire. Numai Hristos putea să-L reprezinte pe Tatăl între oameni, iar această reprezentare ucenicii au avut privilegiul să o privească timp de peste trei ani.”³

2. Numește o serie de martori care au recunoscut dumnezeirea Domnului Hristos:

- a) **Dumnezeu-Tatăl și Duhul Sfânt: Luca 3,22**
- b) **Însuși Isus: Matei 26,63-64**
- c) **Prorocii: Isaia 9,6**
- d) **Apostolii: Romani 9,5; Ioan 20,31**
- e) **Îngerii: Luca 2,10-11**
- f) **Demonii: Luca 4,41**

Notă: Numele de Hristos (gr. Christos) este corespondentul grecesc al termenului „Mașiach” din limba ebraică. Substantivul apare în Daniel 9,25 în expresia „Mașiach naghid”. Verbul „mașach” înseamnă „a unge”, din care derivă substantivul „mașiach = uns”. „Naghid” se traduce prin: șef, conducător, prinț, principe sau supraveghetor. În forma compusă a celor două substantive se înțelege Mesia, ca Împărat uns de Dumnezeu, exprimând și sensul de Preot și cel de Domnitor, într-o singură persoană. În traducerea Septuaginta (greacă) s-a recurs la corespondentul de „Christos”, nume care a fost folosit mai târziu în mod consecvent de scriitorii Noului Testament (vezi Ioan 1,41).

² E. G. White, *Mărturii pentru predicatori*, p. 17

³ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 491

III. Isus Hristos: om adevărat

1. Cum vorbește Cuvântul lui Dumnezeu despre taina întrupării Domnului Hristos? Ioan 1,14; 1 Timotei 3,16

Notă: Verbul „skenóo” întâlnit în acest citat înseamnă: a face cort, a locui în cort; verbul exprimă că locuirea lui Isus Hristos între oameni va fi de scurtă durată, numai până la săvârșirea supremei jertfe salvatoare.

2. Cum descrie apostolul Pavel procesul tainic prin care „Hristos” a devenit „Isus”? Filipeni 2,6-8

Notă: În citatul nostru întâlnim verbul „kenóo”, care are o multitudine de sensuri: a pierde un drept (sau, cum în citat acțiunea este reflexivă, înseamnă a renunța, a abdica voluntar de la un drept sau o putere), a goli, a anula, a priva, a deposea, a răpi un drept sau o putere, a destitui, a degrada, a detrona etc. Înțelesul este că Hristos S-a privat pe Sine de puterile și drepturile ce decurg din firea Sa dumnezeiască devenind om.

În teologie se obișnuiește să se facă deosebirea între cele două denumiri conform celor două naturi: Isus reprezintă numele persoanei istorice a Mântuitorului, iar **Hristos** exprimă persoana divină, sau – în termeni teologici – este numele **kerygmatic** (din gr. kerygmá = vestire, solie, predică) al Mântuitorului. Astfel Isus Hristos reprezintă acel personaj biblic, unic în istorie, care în același timp este și Om și Dumnezeu.

„Faptul că fiul Mariei a putut fi în același timp și Fiul lui Dumnezeu este mai presus de posibilitatea înțelegerii noastre, este de domeniul credinței. Sfintele Scripturi nu numai că atestă faptul nașterii Sale miraculoase, dar subliniază chiar necesitatea acestui act. Apostolul Pavel vorbește despre întruparea Sa ca fiind 'o taină a Dumnezeirii'.”⁴

„Întruparea (care implică preexistența) este cheia întregii Biblii. Dacă această doctrină este negată, respinsă, totul devine

⁴ D. Popa, *Fiul lui Dumnezeu și Fiul omului*, p. 31, 32

confuz și contradictoriu. Dacă este admisă, recunoscută ca atare, totul devine clar, luminos, plin de armonie și putere. Domnul Hristos este atât Dumnezeu, cât și om, în două naturi distincte, și totuși o singură și veșnică Persoană... Dumnezeu manifestat în trup este doctrina distinctă a religiei Sfințelor Scripturi fără de care ea, religia, ar fi asemenea unui cadavru rece, lipsit de viață.”⁵

„În mod distinct, așa cum Scriptura Îl prezintă pe Domnul Hristos, ca având o natură divină și o natură umană, fiecare dintre acestea nealterată în esența ei și nelipsită de atributele și puterea ei morală, cu o egală distincție, acestea Îl reprezintă pe Domnul Hristos ca o personalitate unică, nedivizată, în care aceste două naturi sunt în mod vital și inseparabil unite, astfel încât El, în mod natural, nu este și Dumnezeu și om, ci este Dumnezeu-Om.”⁶

3. Care a fost scopul întrupării lui Hristos? Matei 11,27; Romani 8,3

Notă: „Scopul întrupării Domnului Hristos, cea de-a doua Persoană a Dumnezeirii a fost dublu: a) Să descopere pe Dumnezeu-Tatăl; b) Să răscumpere și să mântuiască pe păcătos din și de sub puterea păcatului, cu toate urmările lui.”⁷

Teologul nou-reformator Karl Barth vede, de asemenea, două motive pentru care Dumnezeu a devenit om. Primul motiv considerat de el ar fi acela că prin „om” stă în fața noastră sumarul eului, fapt pentru care a fost un mediu potrivit pentru „camuflarea” sau „ascunderea” lui Dumnezeu, Isus devenind astfel **Deus incognito**. Cel de-al doilea motiv îl vede Barth în împrejurarea că omul nu poate avea adevărata „întâlnire” decât cu omul, că Dumnezeu în divinitatea Sa numai ca „om” S-a putut adresa omului, căci dialog, comunicare, cunoaștere și înțelegere pot fi realizate numai în relația om-om.”⁸

⁵ Dr. Charles Hodge, citat de D. Popa, op. cit., p. 36, 37

⁶ Dr. A. H. Strong, citat de D. Popa, op. cit. p. 37

⁷ D. Popa, op. c. p. 63

⁸ K. Barth, *Dogmatik*, p. 218

IV. Funcțiile lui Isus Hristos

1. Numește cele șapte funcții care îi sunt atribuite de Scripturi Domnului Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu:

- a) **Creator:** Ioan 1,1-3; Evrei 1,1-2
- b) **Legiuitor:** Iacov 4,12; 1 Corinteni 10,1-4
- c) **Profet:** Ioan 6,14; 7,40
- d) **Mântuitor:** Ioan 4,42
- e) **Mijlocitor (Mare Preot):** 1 Timotei 2,5; Evrei 4,14
- f) **Judecător:** Fapte 10,42
- g) **Împărat:** Apocalipsa 19,13-16

Notă: Pornind de la cuvântul „uns” (Mesia, Christos) reformatorii Îi atribuiau Domnului Hristos trei funcții, care în Vechiul Testament necesitau ungerea: funcția de profet, preot și împărat. Prin lucrarea Sa de profet, reformatorii înțeleg învățăturile și vindecările Mântuitorului. În activitatea Sa de Mare Preot, se includ suferințele, moartea, deci lucrarea specială de ispășire. În cercul activității de Împărat intră învierea, înălțarea la cer, șederea la dreapta Tatălui, domnia și judecata viitoare.

Advenștii de Ziua a Șaptea recunosc din Sfintele Scripturi cele șapte funcții distincte ale lui Isus Hristos enumerate mai sus.

Repetiție

1. Ce înțelegem prin preexistența lui Isus Hristos?

Răspuns: Prin „preexistență” înțelegem că Domnul nostru Isus Hristos, ca Dumnezeu-Fiul, există din veșnicii, deci înainte să Se fi născut ca om în Betleem.

2. Ce crezi despre divinitatea Domnului Hristos?

Răspuns: Cred că Isus Hristos este a doua Persoană a Dumnezeirii, prin care au fost create toate lucrurile.

3. Cum poate fi concepută dubla natură a Domnului Hristos?

Răspuns: Isus Hristos, pe lângă faptul că este Dumnezeu adevărat, prin întrupare, a devenit și om adevărat. Cele două naturi sunt unite astfel în persoana Sa; ele nu sunt nici amestecate, nici despărțite între ele.

4. Enumeră funcțiile Domnului Hristos:

Răspuns: În Scripturi, noi recunoaștem următoarele funcții ale lui Isus Hristos: Creator, Legiuitor, Profet, Mântuitor, Mijlocitor, Judecător și Împărat.

Concluzii dogmatice

Eternul Fiu al lui Dumnezeu, prin care toate lucrurile au fost create, ne-a revelat adevăratul caracter al Dumnezeirii, a desăvârșit salvarea omenirii și va proceda la judecarea lumii. Dumnezeu adevărat din veșnicii, El a devenit om adevărat, omul Isus, Hristosul. A fost conceput de Spiritul Sfânt și născut de fecioara Maria. Ca exemplu al nostru, a trăit și a îndurat ispite ca oricare altă ființă umană, însă fără a păcătui. El a exemplificat în mod perfect dreptatea și dragostea lui Dumnezeu. A suferit și a murit în mod voluntar pentru păcatele noastre și în locul nostru, iar a treia zi a înviat din morți în trup. Prin minunile Lui, prin mărturia prorocilor Vechiului Testament și prin învierea Sa din morți, a fost dovedit ca Mesia promis de Dumnezeu. S-a înălțat la ceruri pentru a sluji în Sanctuarul Ceresc în favoarea noastră. El va veni iarăși, în mărire, pentru salvarea finală a poporului Său și pentru restatornicirea tuturor lucrurilor.

Concluzii etice

În vederea împăcării noastre cu Dumnezeu, în primul rând trebuie să recunoaștem că avem nevoie de un Mântuitor. Apoi, prin credință, să-L primim pe Isus Hristos ca Mântuitorul nos-

tru personal, ceea ce înseamnă să credem că El a murit pentru noi, în locul nostru, din cauza și pentru păcatele noastre pe lemnul crucii, aducând ispășirea veșnică și valabilă pentru iertarea păcatelor noastre.

În lumina crucii de pe Golgota vom recunoaște că timpul de care dispunem este ocazia pentru pocăința și îndreptarea noastră. Acceptarea lui Isus va însemna totodată crucificarea eului și o slujire dezinteresată în favoarea semenilor noștri.

Din recunoașterea funcțiilor Domnului Isus Hristos decurge nevoia de a ne pregăti temeinic pentru iminenta Sa revenire în glorie și mărire, când toți vom primi răsplata după faptele noastre săvârșite în acest trup.

Note suplimentare teologice

Simbolum calcedonicum: În problema celor două naturi ale Domnului Isus Hristos, la provocarea determinată de învățătura lui Eutihie, care susținea că prin unirea naturii divine cu cea umană, în Isus Hristos există doar o singură natură, sinodul ținut în localitatea Calcedon, lângă Constantinopol, în anul 451 d.Hr., a adoptat următoarea formulă:

„Urmând pe sfinții părinți, mărturisim cu toții în unanimitate pe Unul și același Fiu, pe Domnul nostru Isus Hristos, care este desăvârșit în dumnezeirea Sa și desăvârșit în natura Sa umană; Dumnezeu adevărat și Om adevărat, având suflet rațional și trup; de o natură cu Tatăl privind dumnezeirea și de o natură cu noi privind ființa Sa omenească, în toate asemenea nouă, exceptând păcatul. Privind dumnezeirea Lui, El este din Tatăl din veci; în ceea ce privește natura umană, în zilele din urmă pentru noi și pentru a noastră mântuire, El S-a născut din fecioara Maria. Unul și același Hristos, Fiul, Domnul, Singurul Născut, Îl recunoaștem ca având două naturi nedespărțibile (inconvertibiliter), inseparabile (insepareter) și indivizibile (indivize). Prin existența laolaltă în Fiul lui Dumnezeu a celor două naturi nu s-a anulat nicidecum deosebirea acestora, ci dimpotrivă, fiecare natură și-a păstrat însușirile ei, unindu-se într-o singură Persoană, nedivizându-se și neîmpărțindu-se în două persoane, ci fiind același Fiu și Singurul Născut, Dumnezeu-Cuvântul, Domnul Isus Hristos; cum

au vestit prorociei de pe vremuri, cum Însuși Domnul Isus Hristos ne-a învățat, așa cum ne-a fost transmis prin crezul părinților.”⁹

Simbolul quicunque: „Dar în vederea mântuirii este necesar a crede și în întruparea lui Isus Hristos. Adevărata credință pe care trebuie să o avem și să o mărturisim susține că Domnul nostru Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este deopotrivă și Dumnezeu și om; Dumnezeu, Singurul Născut din Tatăl, existent din veșnicii; și om născut în trup din ființa mamei, la timpul stabilit, Dumnezeu desăvârșit și om desăvârșit, având corp omenesc. Deopotrivă cu Tatăl în dumnezeirea Sa, dar mai prejos de Tatăl în ființa Sa umană. Cu toate că este Dumnezeu și om, totuși este un singur Hristos, nu doi. Singur, nu în transformarea dumnezeirii în trup, ci admiterea ființei Sale umane în Dumnezeire. Cu totul una: nu prin amestecarea esenței, ci prin unitatea personalității. Căci după cum corpul, sufletul și spiritul formează un singur om, tot astfel singurul Hristos este și Dumnezeu, și om...”¹⁰

Acest crez este caracteristic pentru acele timpuri, când noțiunea evanghelică a credinței s-a deplasat într-o direcție rațională; când accentul s-a pus pe primirea unor formule raționale de credință pentru cei care „vor să fie mântuiți”. Atenție deci, căci adevărul doctrinei advenite nu poate urmări același scop!

Schimbarea rapidă și neîncetată în decursul timpului a formulelor de credință a provocat multă confuzie în sufletele credincioșilor.

Apollinarism: Apollinarie, episcop de Laodiceea (362), pornind de la concepția trihotomică a lui Platon, conform căreia omul este compus din trup material, suflet animal și suflet rațional, susținea că, la întrupare, Isus Hristos nu a primit suflet rațional, căci locul acestuia a fost ocupat de Logos, Cuvântul lui Dumnezeu. Astfel, el distrugea integritatea firii omenesti a Mântuitorului. Învățătura sa mai este numită și **sinusianism**, pentru că ea confundă natura divină a lui Hristos cu cea umană.

Nestorianism: Nestorius (451), patriarh de Constantinopol, aparținând de școala teologică antiohiană, susținea că între Logos și Isus nu exista decât o unitate „morală”, nicidecum una consubstanțială. El despărțea persoana Fiului lui Dumnezeu de cea a Fiului omului, adică **Persoana divină** de cea **umană**, sau **istorică**, afirmând că, în

⁹ H. Bullinger, *Confesiunea Helvetică* II, p. 199, 200

¹⁰ *Idem*, p. 202

realitate, Dumnezeu Tatăl a avut doi fii. El s-a opus ca fecioara Maria să fie numită „născătoare de Dumnezeu” (Theotokos), deoarece era numai mama lui Isus, dar nu și mama lui Dumnezeu, căci Dumnezeu nu poate avea mamă. El a propus termenul de „anthropotokos” (născătoare de om) sau cel mult „Christotokos” (născătoare de Hristos). Potrivnicii lui Nestorius nu l-au ajutat să-și recunoască erorile din gândirea sa, deoarece ei înșiși nu puteau oferi o învățătură clară despre cele două naturi ale lui Isus Hristos. Conciliul din Efes (431) a condamnat nestorianismul, dar abia Conciliul din Calcedon a oferit o formulă completă despre raportul celor două naturi.

Monofizism: Mai este cunoscut și sub numele de **eutihianism**, de la **Eutihie**, cel care luptase cu mult zel împotriva nestorianismului. El a exagerat atât de mult unirea celor două firi, încât făcea din ele o singură fire (monofysis). El învăța că firea pământească a Mântuitorului a fost asimilată de cea divină, cum picătura de apă este înghițită de mare.

Doketism: Din dokéo (gr.), însemnând „a părea”, „a avea aparența de...” Doketismul, o concepție hristologică gnostică, de nenumărate nuanțe timpurii, chiar din timpul apostolilor (1 Ioan 4,3; 2 Ioan 7), susținea că Hristos nu S-ar fi întrupat într-un corp omenesc obișnuit, ci că trupul Său ar fi fost numai aparent, un corp ceresc-aetherian și că, în urma acestui fapt, chiar și suferința și moartea Sa au fost aparente. Susținerea ar fi avut darul de a dezlega marele paradox al Evangheliei: cum anume Logosul cel Veșnic, nemuritor, Cel incapabil să sufere, a putut deveni ființă umană și a suferit? Curentul nu a devenit niciodată sectă, ci s-a menținut sub diferite nuanțe, până a dispărut complet.

Hristologia reformatoarelor: Reformatorii stau pe poziția Scripturii în privința divinității, respectiv a celor două naturi ale lui Isus Hristos. Ei admit și formulările conciliilor din Niceea, Constantinopol, Efes, Calcedon, cât și formularea dezvoltată de Quicumque (Simbolul Athanasian). Însă cele două mari tabere, lutheranismul și calvinismul (reformațiunea helvetică) mai poartă și astăzi dispute în problema principiului lutherian: „**finitum est capax infinitum**” (finitul este capabil să cuprindă în sine infinitul). Luther voia să exprime că omenescul lui Hristos este real numai prin puterea Cuvântului (Logos). Numai prin Cuvânt este Isus ceea ce este cu adevărat. Luther susținea

inseparabilitatea celor două naturi, dar prin inversarea tezei a reieșit acea concluzie nereală, rămasă sub semnul întrebării, neadevărată, cum că Dumnezeu este real numai **în** și **prin** ființa umană a lui Hristos. Deci, natura umană cuprinde în sine natura divină în totalitatea ei, primind toate atributele celeilalte naturi prin formularea filozofică a lui Luther – „**communicatio idiomatum**”, (comunicarea proprietăților). El avea nevoie de această argumentare pentru a formula doctrina „ubiquitas”, care stă la baza învățaturii sale despre Sfânta Cină (vezi notele suplimentare la capitolul nr. 21, Acte de cult comemorative). Astfel Hristos, trupește, poate fi omniprezent. Dar, întreabă Calvin, poate fi trup uman, real acela care este omniprezent? Răspunsul său este negativ, altfel s-ar ajunge la doketism.

În doctrina sa, cunoscută în teologie sub denumirea de **extra et intracalvinisticum**, Calvin susține că întruparea lui Hristos, privind legile naturii, este o minune, ori minunile nu se supun nici logicii, nici rațiunii umane. Întruparea are un caracter paradoxal: Cuvântul S-a unit total cu natura umană în Isus Hristos, dar tot atunci a rămas și pe dinafara naturii omenești. El nu susține că Logosul S-a divizat în două părți: o parte în trup, alta în afara lui, ci că în același timp Logosul este prezent și în trup, și în afara lui. În acest sens, paradoxal spune Calvin că „**finitum non est capax infiniti**”, adică natura umană a lui Hristos cuprinde și totuși nu cuprinde în sine totalitatea naturii divine. Căci natura umană care a fost osândită pe cruce, pentru un timp și-a încetat funcțiile sale vitale (de vineri până în zorii primei zile a săptămânii), dar Dumnezeu, fiind nemuritor, nu a încetat să existe în tot acest timp, dar „ad extram”, în afara trupului ce zăcea în nesimțire în mormântul lui Iosif. Calvin, păstrând doctrina deosebirii celor două firi, în același timp susține și inseparabilitatea lor; Isus Hristos nu poate fi **corporaliter** prezent în același timp în tot Universul, nu poate locui trupește în noi, dar prin omniprezența naturii Sale divine, „ad extram” este și omniprezent, poate locui și în inimile noastre.

4. Duhul Sfânt

De memorizat: *Și Eu voi ruga pe Tatăl, și El vă va da un alt Mângâietor, care să rămână cu voi în veac; și anume, Duhul adevărului, pe care lumea nu-L poate primi pentru că nu-L vede și nu-L cunoaște; dar voi Îl cunoașteți, căci rămâne cu voi și va fi în voi. Ioan 14,16-17*

Introducere: „Duhul Sfânt este locțiitorul Domnului Hristos, dar fără corp omenesc și liber de așa ceva. Împiedicat de corpul omenesc, Hristos nu putea să fie personal în orice loc. De aceea era spre binele lor ca El să trimită Duhul Sfânt ca urmaș al Său pe pământ. Nimeni nu mai putea spune că are un avantaj din cauză că se găsește într-un anumit loc sau pentru că are legătură personală cu Hristos. Prin Duhul Său, Domnul Hristos era la îndemâna tuturor. În felul acesta era mai aproape de ei decât dacă nu S-ar fi înălțat.”¹

I. Personalitatea Duhului Sfânt

1. Cum dovedesc Scripturile că Duhul Sfânt este o persoană și nu numai o putere divină impersonală? Următoarele atribute personale dovedesc că în persoana Duhului Sfânt avem de-a face cu cea de-a Treia Persoană a Singurului Dumnezeu:

- a) Cunoaștere: 1 Corinteni 2,11
- b) Voință: 1 Corinteni 12,11
- c) Năzuință: Romani 8,27

¹ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 494

d) **Dragoste: Romani 15,30**

e) **Poate fi întristat: Efeseni 4,30**

f) **Se poate păcătui împotriva Sa: Fapte 5,3-4; Matei 12,31**

Notă: „Discuția cu privire la caracterul Duhului Sfânt ne conduce de-a dreptul la cercetarea personalității Lui. Suntem tentați să ni-L închipuim mai mult ca o putere, ca o influență și ca o energie. Simboluri de felul acesta: 'vânt', 'foc', 'undelemn', 'apă' etc. ne-au împins în direcția aceasta. A mai ajutat la aceasta și faptul că substantivul 'Spirit' este neutru în limba greacă (cum de altfel este și în limba română).”²

„Discuția aceasta nu este numai de un folos tehnic, academic sau fără însemnătate practică. Ea este de cea mai mare însemnătate și de cea mai mare valoare practică. Dacă El este o Persoană divină, iar noi ni-L închipuim ca pe o influență impersonală, atunci jefuim o Persoană divină de respectul, onoarea și iubirea care I se cuvin. În afară de aceasta, dacă Duhul Sfânt este numai o putere, atunci trebuie să alergăm și să punem mâna pe ea. Dar dacă El este o Persoană, atunci trebuie să cercetăm să vedem cum ne putem supune Lui, așa încât El să ne poată folosi. Dacă ne închipuim că avem Duhul Sfânt, suntem porniți către îngâmfare și încredere în noi înșine; dar cealaltă părere, adevăratul înțeles, ne conduce la lepădarea de noi înșine, la uitarea de noi înșine și la smerenie.”³

„Există primejdia ca noi să mărginim ideea de personalitate la ideea de corp... Trebuie să se facă bine deosebirea dintre personalitate și corp... Pentru ca cineva să fie o persoană nu este neapărat nevoie de a fi mărginită la un trup de om.”⁴

2. În ce constă păcatul împotriva Duhului Sfânt? Marcu 3,29; 1 Ioan 5,16

² L.R. Froom, *Venirea Mângâietorului*, București, 1946, p. 15. Autorul face referire la expresia „to pneuma”, din limba greacă, cum se folosește în manuscrisele originale ale Noului Testament

³ *Ibidem*

⁴ *Idem*, p. 16

Notă: În situația de față, Hristos S-a referit la grupul fariseilor, care atribuiau diavolului puterea Duhului Sfânt, prin care El săvârșise minunile Sale. Aceasta a fost o respingere deliberată a luminii, până când pas cu pas ei au realizat starea exprimată de Mântuitor prin cuvintele: „vinovat de un păcat veșnic”.

„Hula împotriva Duhului Sfânt, sau păcatul de neiertat, constă dintr-o rezistență progresivă împotriva adevărului, care culminează cu o decizie finală și irevocabilă împotriva Lui; comis în mod deliberat, cu deplina convingere că prin comiterea acestui fapt omul alege continuarea propriului său curs al acțiunii, în opoziție cu voința divină. Conștiința este alarmată de continua rezistență împotriva impresiilor Duhului Sfânt și omul poate fi cu greu conștient de faptul că a luat o decizie fatală.”⁵

„Oricare ar fi păcatul, dacă sufletul se pocăiește și crede, vina este spălată și îndepărtată prin sângele lui Hristos; dar acela care leapădă lucrarea Duhului Sfânt se așază într-o situație în care pocăința și credința nu pot să mai vină la el. Numai prin Duhul Sfânt lucrează Dumnezeu în inimă; când oamenii leapădă de bunăvoie Duhul lui Dumnezeu și declară că El este de la Satana, ei taie legătura prin care Dumnezeu poate să comunice cu ei. Când, în cele din urmă, Duhul Sfânt este îndepărtat, Dumnezeu nu mai poate face nimic pentru sufletul acela.”⁶

II. Lucrarea Duhului Sfânt

1. Enumeră cele mai importante lucrări ale Duhului Sfânt:

a) **A fost prezent la opera creației: Geneza 1,2**

b) **Transformă caracterul: Ioan 3,5**

Notă: „Duhul fusese și mai înainte în lume; El lucrase asupra inimilor oamenilor chiar de la începuturile lucrării de mântuire.”⁷

c) **Ne convinge de păcat: Ioan 16,8**

⁵ *Comentariul biblic AZȘ*, V, p. 395

⁶ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 234

⁷ *Idem*, p. 493

d) Ne călăuzește în înțelegerea adevărului: Ioan 16,13

Notă: „Noi putem ajunge la o înțelegere a Cuvântului lui Dumnezeu numai prin iluminarea Duhului Sfânt prin care acest Cuvânt a fost dat.”⁸

e) Conduce efectiv biserica, prin împărțirea darurilor spirituale: 1 Corinteni 12,4-11

f) El îi sigilează pe credincioși: Efeseni 1,13

III. Revărsarea Duhului Sfânt

1. În limbajul simbolic al Bibliei, care sunt cele două perioade ale revărsării Duhului Sfânt? Ieremia 5,24; Ioel 2,23

Notă: „PLOAIA TÂRZIE. Literalmente înseamnă ploaia de primăvară de la sfârșitul perioadei ploioase din Palestina, care coace pentru seceriș cerealele de iarnă (Deut. 11,4), în contrast cu ploaia „timpurie” sau „anterioară”, din toamna precedentă (Ioel 2,23; Ier. 5,24; Iacov 5,7), care germinează sămânța și dă grânelor un început înainte de venirea iernii. Teologic, în sens metaforic, exprimă revărsarea Duhului divin asupra copiilor lui Dumnezeu, pentru a-i pregăti pentru secerișul figurat al lumii, în timpul sfârșitului.”⁹

„În Cuvântul lui Dumnezeu se vorbește despre două mari reînsofleteiri spirituale. Aceste timpuri se numesc Ploaia Timpurie și Ploaia Târzie.”¹⁰

Ploaia Timpurie a fost marea revărsare a Duhului din ziua Cincizecimii, când lucrarea lui Dumnezeu a fost începută prin revărsarea puterii necesare Bisericii primare pentru a-și îndeplini mandatul ei universal (Fapte 1,8).

2. Ce raport avem despre revărsarea Ploii Timpurii? Fapte 2,16-21.41

⁸ E. G. White, *Calea către Hristos*, p. 112

⁹ S.D.A. *Encyclopedia*, p. 687

¹⁰ F. M. Wilcox, *Ploaia Timpurie și Târzie*, p. 49

Notă: Ploaia Timpurie nu are numai o semnificație profetică pentru Biserica creștină (evenimentul din ziua Cincizecimii), ci și una spirituală pentru fiecare creștin în parte. Ea reprezintă lucrarea specială pe care o face Duhul Sfânt în procesul de transformare lăuntrică a celor convertiți.

„Spiritul Sfânt este dat ca să facă să prospere, de la un stadiu la altul, procesul creșterii spirituale. Coacerea grâului reprezintă completarea lucrării harului lui Dumnezeu în suflet. Prin puterea Spiritului Sfânt, chipul moral al lui Dumnezeu trebuie restabilit pe deplin în caracter. Noi trebuie să fim transformați în totul după asemănarea lui Hristos... Mulți au neglijat în mare măsură să primească Ploaia Timpurie. Ei n-au obținut beneficiile pe care Dumnezeu le-a prevăzut pentru dânsii. Ei așteaptă ca lipsa să fie completată prin Ploaia Târzie. Când abundența harului va fi revărsată, ei gândesc că vor deschide inimile lor ca s-o primească. Ei fac o greșală teribilă.”¹¹

3. Când va avea loc învierea prin revărsarea Ploii Târzii? Fapte 3,19

Notă: Succesiunea fazelor sugerate de Petru este următoarea: 1. Pocăința, întoarcerea la Dumnezeu; 2. Ștergerea păcatelor (cu ocazia judecății de cercetare); 3. Învierea sau revărsarea Duhului Sfânt sub forma Ploii Târzii; 4. Venirea Domnului Isus Hristos (vers. 20).

4. Ce lucrare specială trebuie făcută în vederea pregătirii noastre pentru Ploaia Târzie? Ioel 2,12-13; Osea 6,1-3

Notă: „Rugați-vă fără încetare și vegheați lucrând în acord cu rugăciunile voastre. Când vă rugați credeți și încredeți-vă în Dumnezeu. Este timpul Ploii Târzii când Domnul va da Spiritul Său în măsură bogată. Fiți stăruitori în rugăciune și veghetori cu Spiritul.”¹²

¹¹ E. G. White, *Mărturii pentru predicatori*, p. 441

¹² *Idem*, p. 445

Repetiție

1. Este Duhul Sfânt o Persoană divină sau numai o putere divină?

Răspuns: Duhul Sfânt este a treia Persoană a Dumnezeirii. Nu este doar o putere sau o emanație divină reală, deoarece are aceleași atribute personale, ca și Tatăl și Isus Hristos.

2. Care sunt lucrările cele mai importante ale Duhului Sfânt?

Răspuns: Duhul Sfânt a participat, alături de Tatăl și Isus Hristos, la opera creațiunii. El transformă caracterul oamenilor, convinge sufletele de păcat și le descoperă tot adevărul. Prin împărțirea darurilor spirituale, conduce efectiv biserica și sigilează pe cei care au obținut dreptatea lui Hristos.

3. Care este însemnătatea celor două Ploi simbolice, a celei Timpurii și Târzii?

Răspuns: Prin expresiile „Ploaie Timpurie” și „Ploaie Târzie” înțelegem două perioade de revărsare a Duhului Sfânt: Ploaia Timpurie a fost revărsată în ziua Cincizecimii, în timpul apostolilor, iar cea Târzie va fi revărsată înainte de încheierea timpului de har. Ploaia Timpurie mai înseamnă și lucrarea Duhului Sfânt asupra caracterului credincioșilor, în procesul transformării caracterului.

Concluzii dogmatice

Duhul Sfânt, a treia Persoană a dumnezeirii, a conlucrat cu Tatăl și cu Fiul la opera creațiunii. El i-a inspirat pe scriitorii Bibliei; a fost prezent în viața Domnului Isus. El a fost trimis de Tatăl și Fiul și rămâne totdeauna cu noi. El convinge sufletele de păcat, le face să se nască din nou și le descoperă tot adevărul. El conduce și acum biserica prin darurile spirituale.

Concluzii etice

„Duhul Sfânt este o Persoană divină, vrednică de adorare, credință și iubire. Nerecunoscându-L ca atare, noi privăm o Ființă divină de ceea ce I se cuvine.”¹³ De aceea se cuvine să-L cinstim, să-L adorăm și să ne supunem Lui ca și Tatălui și Fiului.

Noi trebuie să ascultăm de îndemnul lăuntric al Duhului. Regretul, părerea de rău, îndemnul lăuntric la trăirea unei vieți mai sfinte sunt dovezi că mai avem har, deoarece Duhul Sfânt încă este activ asupra conștiinței noastre.

Dacă nu ne supunem Duhului Sfânt, dacă în mod voit, în mod conștient, rămânem în păcat, Duhul Sfânt Se retrage din viața noastră. Această părăsire poate fi egală cu lepădarea noastră.

Note suplimentare teologice

Simbolul Niceo-Constantinopolitan: Credem „în Duhul Sfânt, Domnul, Făcătorul vieții, care purcede din Tatăl, care trebuie adorat și proslăvit împreună cu Tatăl și cu Fiul, Cel care a vorbit prin proroci.”¹⁴

Pneumatismul, o erezie a episcopului Macedonius, din Constantinopol (adeptii se numeau „macedonieni”), care susținea că Duhul Sfânt nu este egal cu Tatăl și cu Fiul în dumnezeire, consubstanțialitate. Numele lor derivă de la un cuvânt compus din limba greacă: „pneuma” = duh și „maché” = luptă. Ca semiarieni, la baza ideii ariene „homoiousios” au acceptat dumnezeirea Fiului, dar considerau că Duhul Sfânt este „mai mic” decât Tatăl și Fiul. Speculația lor avea un pronunțat caracter gnostic, deoarece ei afirmau să eonii emanați de principiul major sunt în raport direct de nedeșăvârșire cu distanța ce-i desparte de „centru”. Erezia a fost condamnată în anul 381 cu ocazia Sinodului din Constantinopol.

Montanismul: O sectă bigotă, ascetică, din secolul al II-lea, curent inițiat de Montanus din Phrygia. Dintre învățăturile lui extremiste, doctrina despre Paraclet (Mângâietorul) are o trăsătură comună cu unele curente harismatice din timpul nostru. Bazat pe cuvintele Mântuitorului: „Mai am să vă spun multe lucruri, dar acum nu le puteți purta. Când va veni Mângâietorul (Paraclet), Duhul adevărului, are să

¹³ R. A. Torey, *The Fundamentals*, I, p. 55

¹⁴ H. Bullinger, *Confesiunea Helvetică*, II, p. 198

vă călăuzească în tot adevărul...” (Ioan 16,12-13), Montanus susținea că impresiile personale sau visurile credinciosului au o importanță superioară față de Cuvântul scris. Un discipol al lui scria: „Dacă Hristos a desființat învățătura lui Moise, deoarece de la început nu a fost așa (Matei 19,8), ... de ce nu ar putea Paracletul (Mângâietorul) să desființeze ceea ce a permis Pavel de la sine, deoarece nici cea de-a doua căsătorie nu a fost de la început?!¹⁵ Mișcarea a trăit secole de-a rândul, în mici grupuri divizate între ele.

Glossolia: Sau vorbirea în limbi, de la „glossais lalein” (gr.) = a vorbi în limbi sau a vorbi în alte limbi, dar nu ca poliglot prin învățarea unei limbi, ci printr-un dar spiritual, special, datorită căruia cineva înzestrat prin Duhul să poată vorbi într-o limbă neînvățată de el. De fapt, este darul descris în raportul despre ziua Cincizecimii (Fapte 2,4). În concepția harismaticilor, este o practică săvârșită într-un extaz „inspirat”, o vorbire nu după tiparele lexicale ale unei limbi omenești, fapt pentru care un proroc trebuie să „transpună” în limbaj obișnuit sunetele neinteligibile ale unui vorbitor harismatic.

Întemeiați pe raportul biblic din Fapte 2,7-11, adventiștii cred că darul se referă la limbi obișnuite, prin care Evanghelia trebuia să fie propovăduită în toate limbile umane (Matei 24,14; Apoc. 14,6). Este lesne de înțeles că un grup restrâns de oameni, care vorbeau limba locală, ar fi putut face față cu greu unei însărcinări mondiale, fără primirea unui astfel de dar, care să înlănească contactul cu semenii lor, care vorbeau limbi diferite de a lor.

„În timpul diasporei, iudeii au fost risipiți pe toate teritoriile locuite ale pământului, iar în exilul lor au învățat să vorbească în diferite limbi. Mulți dintre ei se aflau acum în Ierusalim, participând la festivaluri religioase. Toate limbile cunoscute au fost reprezentate de cei adunați. Această diversitate a limbilor ar fi fost un mare obstacol pentru proclamarea Evangheliei; într-un mod miraculos, Dumnezeu a suplinit această deficiență a apostolilor. Duhul Sfânt a făcut pentru ei ceea ce ei înșiși nu puteau săvârși o viață întreagă. Ei puteau acum să proclame adevărul Evangheliei și în străinătate, vorbind cu precizie limbile acelorora pentru care trebuiau să lucreze. Acest dar miraculos a fost o puternică demonstrație pentru lume că atât chemarea, cât și trimiterea lor au fost pecetluite de Cer. De atunci, vorbirea apostolilor

¹⁵ Tertulian, *Monogamia*, cap. 14

a fost curată, simplă și precisă, indiferent dacă vorbeau în limba lor maternă sau într-o limbă străină.”¹⁶

Avem rapoarte că în Mișcarea Millerită și în perioada timpurie a Mișcării Adventiste, darul limbilor s-a manifestat în mai multe ocazii, ca și în timpul apostolilor. E. G. White descrie o astfel de întâmplare petrecută cu fr. Ralph, în „Present Truth”, I, nr. 5, decembrie 1849.¹⁷

Un alt caz s-a petrecut chiar cu E. G. White la conferința în corturi din Hanford, California, în anul 1904, când predica rostită în engleză a fost perfect înțeleasă de o ascultătoare germană, care nu cunoștea limba engleză.¹⁸ Asemenea manifestări ale darului s-au constatat în multe împrejurări cu misionarii noștri.

Trebuie să ținem cont de faptul că situația noastră actuală este mult diferită de cea a bisericii apostolice. Zilnic, tipografiile scot de sub presă materiale tipărite în mii de limbi. Niciodată nu au stat la îndemâna celor dornici să învețe o limbă străină atâtea materiale ajutoare ca astăzi. E. G. White sfătuiește tânăra generație să folosească zilnic ocaziile prielnice pentru învățarea unor limbi străine.¹⁹ Astăzi noi suntem privilegiați față de biserica primară și prin faptul că dispunem de cadre specializate aproape în toate limbile importante de pe glob, ceea ce este un imens ajutor în proclamarea soliei. Deci să nu ne imaginăm că lumea trebuie convinsă prin acest dar al Duhului Sfânt.

„Avem de făcut o mare lucrare. Lumea va fi convertită nu prin vorbirea în limbi sau prin facerea de minuni, ci predicându-L pe Hristos, Cel crucificat.”²⁰

Dar nu este exclusă posibilitatea ca darul limbilor să fie repetat în modul cunoscut din istoria bisericii primare, cu ocazia încheierii lucrării:

„Cu o ardoare încrezătoare mă uit către timpul când evenimentele zilei Cincizecimii se vor repeta cu o mare putere ca în acele zile... Atunci, ca și în Ziua Cincizecimii, lumea va auzi adevărul rostit către ea, fiecare om în propria sa limbă... Facă Domnul Dumnezeu ca poporul Său să fie ajutat să-și curețe templul sufletului de toată murdăria și să mențină o atât de strânsă legătură cu El, încât să fie părtaş al Ploii Târzii, când ea va fi revărsată.”²¹

¹⁶ E. G. White, *Faptele apostolilor*, p. 39, 40

¹⁷ *Facsimiles of Two Earliest S.D.A. Periodicals*, 1946, p. 35

¹⁸ W. E. Read, *The Gift of Tongues, The Ministry*, aug. 1964, p. 20

¹⁹ E. G. White, *Sfaturi pentru părinți și profesori*, p. 516

²⁰ E. G. White, *Mărturii pentru predicatori*, p. 424

²¹ E. G. White, *Review and Herald*, 20 iulie, 1886

5. Originea răului și căderea în păcat

De memorizat: *Oricine face păcat, face și fărădelege; și păcatul este fărădelege. 1 Ioan 3,4*

Introducere: „Păcatul este un intrus, pentru apariția căruia nu se poate da nici un motiv. Este misterios, inexplicabil; a-l scuza înseamnă a-l apăra. Dacă s-ar putea găsi vreo scuză pentru el, ar înceta să mai fie păcat.”¹

I. Originea răului

1. Cum a reușit opera creațiunii? Geneza 1,31

Notă: „Dumnezeu a făcut pe om în mod desăvârșit, sfânt și fericit; pământul, așa minunat cum a ieșit din mâna Creatorului, nu purta nicio urmă de decădere sau umbră de blestem. Călcarea Legii lui Dumnezeu – Legea iubirii – a adus nenorocirea și moartea.”²

2. Ce ne spune Biblia despre originea răului? Isaia 14,12-14

Notă: „Un Creator plin de milostivire a căutat, în compătimirea Sa gingașă, să-i oprească pe Lucifer și pe cei care l-au urmat de la prăpastia pieirii, în care ei erau în primejdia de a se arunca. Dar Lucifer leapădă invitația lui Dumnezeu și, pentru a sfida puterea Sa, el se răscoală împotriva Creatorului Său. Astfel Lucifer, „lucefărul” de lumină, părtașul măririi lui Dumne-

¹ E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 493

² E. G. White, *Calea către Hristos*, p. 7, 8

zeu, păzitorul tronului Său, a devenit prin păcat Satana, „împotrivitorul” lui Dumnezeu și al ființelor sfinte.”³

Este bine de reținut etimologia cuvântului „Satana”. Verbul ebraic „satan” înseamnă „a se împotrivi”, „a fi dușman”, „a se opune”. În Noul Testament (1 Petru 5,8) apare substantivul „ho antidikos”, având același înțeles: adversar, oponent, împotrivitor, dușman, diavol.

3. Cum descrie apostolul Ioan izgonirea din cer a celor răzvrătiți? Apocalipsa 12,7-9

II. Căderea în păcat

1. Ce poruncă au primit în Eden primii noștri părinți? Geneza 2,16-17

Notă: „Fără libertatea alegerii, ascultarea lui n-ar fi fost voluntară, ci constrânsă. N-ar fi putut avea loc dezvoltarea caracterului. O astfel de purtare ar fi fost întru totul contrară felului lui Dumnezeu de a proceda față de locuitorii altor lumi. Ar fi fost nedemn pentru om, ca ființă inteligentă, și ar fi venit în sprijinul acuzațiilor lui Satana, care susținea că Dumnezeu este un Stăpân arbitrar.”⁴

„Primii noștri părinți nu au fost lăsați fără o avertizare cu privire la primejdia care-i amenința. Soli cerești le-au făcut cunoscut căderea lui Satana și planurile acestuia de a-i duce la pieire. De asemenea, ei le-au explicat natura guvernării dumnezeiești, pe care prințul răului căuta să o răstoarne.”⁵

2. Cum descrie Biblia împrejurările căderii în păcat? Geneza 3,1-6

Notă: „După ce a păcătuț, Adam și-a închipuit că trece într-o sferă mai înaltă de existență. Dar nu a trecut mult și conștiința despre păcatul său l-a umplut de groază. Aerul care până aici avusese o temperatură potrivită și blândă, părea acum că umple

³ E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 34

⁴ *Idem*, p. 49

⁵ *Idem*, p. 52

cu fiori perechea vinovată. Iubirea și pacea care domniseră până acum între ei au dispărut și, în locul lor, au simțit un sentiment de păcat, o teamă de viitor, o goliciune a sufletului.”⁶

III. Ce este păcatul?

1. Cum definește apostolul Ioan păcatul? 1 Ioan 3,4

Notă: Păcatul nu este numai neascultare, necredincioșie, ci este o rebeliune. Omul s-a răzvrătit în primul rând împotriva propriului său statut original de „creatură” sau „ființă creată”. Aceasta implică nu numai ascultare, ci și „theotonomia”, adică deplina sa dependență de Dumnezeu. Omul, răzvrătindu-se, a dorit o autonomie deplină, fapt care l-a făcut rob al păcatului, respectiv al celui rău. Păcatul mai poate fi definit și prin refuzul guvernării lui Dumnezeu, refuzul legislației Lui, înlocuind-o cu autolegisiația, cu legea propriei sale dorințe. Aceasta duce la titanismul uman, detronându-L pe Dumnezeu și înscăunând „eul” propriu în locul divinității. Este o formă de idolatrie, mai camuflată decât aceea care recurge la figurile cioplite ale zeilor.

2. Cât de totală este stricăciunea păcatului? Geneza 6,5; Romani 7,18

Notă: Stricăciunea provocată de păcat nu a fost periferică, ci una centrală, care, pornind din inimă, a cuprins întreaga fire a omului. Asemenea sugativei căzute în cerneală, păcatul s-a infiltrat în toată firea omului, nelăsând compartiment neatins de această plagă a degradării și a stricăciunii morale.

3. Care au fost urmările păcatului? Geneza 3,16-19; Romani 6,23

Notă: „Când au văzut în florile veștede și în frunzele căzute primele semne ale decăderii, Adam și soția sa plângeau cu o tristețe adâncă așa cum jelesc acum oamenii pe morții lor. Moartea unei

⁶ *Idem*, p. 54

flori gingașe și plăcute era, de fapt, un motiv de durere; dar când arborii măreți și-au lepădat frunzele lor, această priveliște le întipări în mod viu în minte faptul de neînlăturat că moartea este partea tuturor celor vii.”⁷

Repetiție

1. Este răspunzător Dumnezeu pentru originea răului?

Răspuns: Dumnezeu nu este răspunzător pentru originea răului, deoarece El a creat totul în mod perfect și l-a creat pe om neprihănit.

2. Cum a pătruns păcatul în lume?

Răspuns: Păcatul a luat ființă în ceruri, prin revolta lui Lucifer. A pătruns în lumea noastră prin neascultarea primilor noștri părinți.

3. Ce este păcatul?

Răspuns: În formula clasică a Bibliei, păcatul este fărădelege, adică încălcarea Legii lui Dumnezeu. Totodată păcatul este rebeliune împotriva guvernării lui Dumnezeu, refuzul legislației divine și căutarea unei independențe care duce la o nouă formă de idolatrie.

4. Care sunt urmările păcatului?

Răspuns: Cea mai teribilă urmare a păcatului este moartea. Dar degradarea morală, bolile și toate nenorocirile vieții pământești sunt urmări directe ale păcatului.

⁷ *Idem*, p. 59

Concluzii dogmatice

Păcatul este călcarea Legii lui Dumnezeu. Când primii noștri părinți au refuzat, prin neascultare, dependența lor de Creator, ei au căzut din înalta lor poziție dată de Dumnezeu. Chipul lui Dumnezeu a fost alterat în caracterul lor, ei devenind subiectul morții, iar descendenții lor au fost părtași la această natură decăzută, cu toate consecințele ei.

Plata păcatului este moartea, pedeapsa veșnică, din care – fără jertfa ispășitoare a Domnului Isus Hristos, adusă de bunăvoie și din iubire, ca preț de răscumpărare – păcătosul nu s-ar fi putut salva niciodată.

Concluzii etice

Dacă păcatul este rebeliune împotriva suveranității lui Dumnezeu, atunci pocăința începe cu acceptarea lui Dumnezeu ca Domn și Creator și supunerea de bunăvoie voinței Lui.

Dacă păcatul este refuzul legislației divine, în favoarea unor dorințe proprii, independente, atunci pocăința este acceptarea Legii lui Dumnezeu și renunțarea la practicile și obiceiurile proprii, care contravin voinței lui Dumnezeu.

Dacă păcatul este refuzul comuniunii cu Dumnezeu și cu semenul, atunci pocăința este refacerea legăturii de dragoste, în ambele direcții: a legăturii verticale cu Dumnezeu, prin încheierea unui legământ, și a celei orizontale, cu semenii, printr-o slujire în dragoste.

Dacă păcatul este iubirea de sine, căutarea de sine, adorarea de sine, atunci pocăința este iubirea de Dumnezeu și de aproapele, căutarea și adorarea lui Dumnezeu.

Dacă păcatul este contradicție și disensiune în ambele sensuri, atunci pocăința este împăcare, pace cu Dumnezeu și cu semenii.

Note suplimentare teologice

Pelagianism: Un călugăr britanic, Pelagiu, a susținut, prin anul 410, că păcatul omenirii nu are nici o legătură cu păcatul lui Adam și că fiecare om răspunde personal pentru păcatele lui. Copiii minori sunt în aceeași stare ca și Adam înainte de căderea în păcat, deci nu există o degradare sau o înclinație înăscută spre păcat. Adam ar fi fost muritor chiar și fără căderea în păcat. Omul ar putea păzi toate poruncile lui Dumnezeu, fără a păcătui, datorită puterilor sale native. Harul care îndreptățește ne ajută să facem mai ușor ceea ce, prin voința noastră liberă, am fi fost capabili și așa să îndeplinim.

Semipelagianism: Este o cale de mijloc între Pelagiu și Aurelius Augustin; a fost susținut de Ioan Casian, originar din Dobrogea, care a admis păcatul strămoșesc, dar i-a slăbit urmările. Poziția sa este considerată în teologie ca un **synergism** primitiv, al cărui continuator a fost reformatorul Melancton. Casian învăța că în urma căderii în păcat, voința omenească a fost slăbită, fiind predispusă tentației de a păcătui. La începutul credinței, omul nu are nevoie de harul special divin. Dar creșterea în credință este lucrarea harului. Încheierea vieții de credință este iarăși opera omului, rămânerea în credință și în fapte bune. Omul nu este mort, cum susținea Augustin, ci numai bolnav. În conlucrarea harului cu voința liberă, voința umană are prioritate.

Aureliu Augustin (354-430) a combătut pelagianismul, pornind de la starea originară, fără păcat. Cele patru teze celebre augustinienne sunt:

1. Omul înainte de cădere putea să păcătuiască sau să nu păcătuiască. (Ante lapsum potuit peccare et non peccare.)
2. După cădere nu putea să nu păcătuiască. (Post lapsum non posuit peccare.)
3. După nașterea din nou poate să nu păcătuiască. (Post regenerationem possit non peccare.)
4. După glorificare nu poate păcătui. (Post glorificationem non posuit peccare.)

Păcatul nu are cauză **instituantă** (causa efficiens), ci numai cauză **deficientă** (causa deficiens). Păcatul nu este dorința după lucruri rele, ci neglijarea celor bune.

Pentru învățătura sa despre har (Gratia Christiana, De natura et gratia) a fost supranumit „Doctor gratiae”. S-a zbatut să trateze în

echilibru harul și liberul arbitru, dar a simțit greutatea problemei, scriind textual:

„Disputa dintre liberul arbitru și harul divin cu greu poate fi decisă. Dacă apărăm libertatea voinței este greu să evităm aparența tăgăduirii harului; dar dacă insistăm lângă har, ne implicăm în suspiciunea și pericolul slăbirii liberului arbitru.”⁸

Poziția reformatorilor: Toți împărtășesc învățătura despre păcatul original. „Mărturisim deci – scrie Bullinger – că în fiecare om este păcat original.”⁹ „Adam este nu numai străbunul naturii umane, ci totodată și rădăcina ei și deci, prin stricarea lui, s-a compromis tot neamul omenesc.”¹⁰

Poziția adventistă: Noi credem că păcatul lui Adam a introdus răul în lumea noastră și că fiecare om este părtaș al unei naturi păcătoase. Dar respingem ideea că noi, oamenii, moștenim vinovăția păcatului adamic.

⁸ Augustinus, *Gratia Christiana*, p. 47, 52.

⁹ H. Bullinger, *Confesiunea Helvetică II*, p. 130

¹⁰ J. Calvin, *Institutio*, II, 1:6.

6. Planul Mântuirii

De memorizat: *Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Lui Fiu, pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viața veșnică. Ioan 3,16*

Introducere: „Căderea omului a umplut tot cerul cu tristețe. Lumea pe care a făcut-o Dumnezeu a fost mânjită de blestemul păcatului și locuită de ființe care erau osândite la mizerie și moarte. Părea că nu mai există nicio cale de scăpare pentru călătorii Legii... Dar iubirea divină pusese la cale un plan prin care omul putea să fie salvat.”¹

I. Un plan făcut din timp

1. Când a fost întocmit Planul Mântuirii? Efeseni 1,9-11; 3,9-11; Apocalipsa 13,8

Notă: Să nu ne închipuim că Cerul a fost luat prin surprindere, pe nepregătite, de tragedia păcatului. „Planul pentru mântuirea noastră nu a fost o idee venită mai la urmă, după căderea omului în păcat. El a fost o revelație a 'tainei care a fost ținută ascunsă timp de veacuri'... Dumnezeu n-a ordonat să se nască păcatul, dar i-a prevăzut existența și a luat măsuri ca să întâmpine această grozavă nenorocire.”²

2. Care a fost prima afirmație privind planul divin de salvare? Geneza 3,15

¹ E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 63

² E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 17

Notă: În fața păcatului, Dumnezeu a avut de ales între trei variante: 1. moartea veșnică a păcătosului; 2. înlăturarea Legii divine, care cerea sentința de moarte pentru călcătorii ei; 3. Dumnezeu să plătească prețul de răscumpărare, dându-i păcătosului o șansă de supraviețuire. În primul caz, omul ar fi pierit pentru totdeauna, iar Satana ar fi triumfat, învinuindu-L pe Dumnezeu că ar fi un tiran. În cel de-al doilea caz, prin anularea Legii care stă la baza cârmuirii divine, dar care cerea moartea păcătosului, Universul ar fi rămas fără un principiu de cârmuire, păcatul s-ar fi extins, iar lumea lui Dumnezeu s-ar fi dezbinat, răul devenind veșnic și de neînlăturat. Dumnezeu a ales ultima soluție în planul Său, acordându-i omului un timp de har pentru îndreptare.

II. Scopul Planului de Mântuire

1. Ce scopuri mai adânci au fost urmărite prin soluția salvării aleasă de Dumnezeu?

- a) **În primul rând, mântuirea omului: Ioan 3,16**
- b) **Înlăturarea discordiei și a rebeliunii din Univers: Romani 8,19-21**
- c) **Justificarea lui Dumnezeu față de Univers: Romani 3,4**
- d) **Înălțarea și glorificarea Legii, ca expresie a voinței lui Dumnezeu: Isaia 42,21**

Notă: Cele două verbe din Isaia 42,21, care se referă la Lege, sunt: **gadal** = a deveni mare; și **adar** = a face ca ceva să devină onorat, glorificat, glorios, slăvit, respectat. Sensul textului este acesta: „Domnul a vrut pentru dreptatea Lui, ca Legea să devină mare și slăvită (respectată).”³

„Planul de Mântuire avea, totuși, un scop mai larg și mai adânc, decât numai răscumpărarea omului. Nu numai din acest motiv a venit Hristos pe pământ; El n-a venit numai ca locuitorii acestei lumi mici să respecte Legea lui Dumnezeu, așa cum

³ W. Gesenius, *Hebräisches und Aramäisches Handwörterbuch*, Leipzig, 1890, p. 13

ea trebuia să fie respectată, ci pentru a justifica caracterul lui Dumnezeu în fața Universului.”⁴

2. În mod concret, ce prevede Planul de Mântuire? 1 Timotei 1,15-16; 2 Corinteni 5,19

Notă: „Nimeni, numai Hristos putea să răscumpere pe omul căzut sub blestemul Legii și să-l aducă din nou în armonie cu Cerul. Hristos avea să ia asupra Sa vina și rușinea păcatului, un păcat atât de insultător pentru un Dumnezeu sfânt, încât trebuia să despartă pe Tatăl de Fiul Său. Hristos avea să coboare în adâncurile mizeriei, pentru a salva omenirea ruinată.”⁵

Termenul prin care Noul Testament exprimă „împăcarea” este „katallage”, un cuvânt specific pentru gândirea creștină. Nu are niciun corespondent în ebraică, nici în limbajul religios grec. Cuvântul exprimă faptul că lucrarea lui Dumnezeu săvârșită prin Isus Hristos este un eveniment atât de specific, încât – pentru exprimarea acesteia – trebuia să se recurgă la compunerea unei expresii. În centrul ei stă cuvântul „allos”, ceea ce înseamnă „alt, altul, alta”. „Katallage” înseamnă „schimb”, „altul pus în locul meu” sau, în înțeles creștin, „ispășire”, sau „împăcare”.

III. Isus Hristos, singurul Mântuitor

1. Cine a fost rânduit ca singurul mijloc de mântuire pentru păcătoși? Fapte 4,12; Ioan 14,6; 10,9; Isaia 43,11

Notă: „Unicul plan prin care putea fi asigurată mântuirea omului implica tot cerul în jertfa Sa nemărginită. Îngerii s-au aruncat la picioarele Comandantului lor, oferindu-se ca jertfă pentru omul păcătos. Dar viața unui înger nu putea plăti datoria; numai El, care l-a creat pe om, avea puterea de a-l salva... El (Hristos) le-a arătat cum va trebui să coboare din curăția și pacea cerului, din bucurie, din gloria și din viața Sa nemuritoare și va veni în contact cu degenerarea pământului, ca să sufere du-

⁴ E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 68

⁵ *Idem*, p. 63

rerea, rușinea și moartea. El avea să Se interpună între păcătos și pedeapsa păcatului... El va trebui să moară de cea mai cruntă moarte, fiind spânzurat între cer și pământ, ca un păcătos vinovat... El va îndura groaza sufletului, ascunderea feței Tatălui Său, când vinovăția fărădelegii – greutatea păcatelor întregii lumi – va zăcea asupra Lui.”⁶

2. În vederea realizării Planului de Mântuire, ce trebuia să aibă loc? Ioan 1,14

Notă: „Umilindu-Se pentru a lua asupra Sa corpul omenesc, Hristos a descoperit un caracter cu totul opus caracterului lui Satana... Luând natura noastră, Mântuitorul S-a legat de noi cu o legătură care nu se va desface niciodată. El este legat de noi pentru veșnicie... Ca să ne asigure că are planuri veșnice de pace, Dumnezeu a dat pe unicul Său Fiu să devină un membru al familiei omenești și să păstreze fără încetare natura Lui omenească. Aceasta este garanția că Dumnezeu va împlini Cu-vântul Său... Dumnezeu a adoptat natura omenească în persoana Fiului Său și a adus-o în locul preaînălțat din cer... Familia cerească și familia pământească sunt legate împreună în Hristos. Hristos în strălucire este fratele nostru. Cerul este învelit în corp omenesc și neamul omenesc este strâns la sânul Iubirii Nemărginite.”⁷

3. Care a fost momentul culminant al Planului de Mântuire? Ioan 19,30

Notă: Tetelestai (gr.) înseamnă: „s-a sfârșit, terminat, isprăvit, împlinit; a ajuns la țintă; a fost plătit, s-a scurs; ceva făcut până la capăt”.

„Hristos nu Și-a dat viața până când nu a sfârșit lucrarea pentru săvârșirea căreia venise și, cu ultimă răsuflare, a zis: 'S-a sfârșit!' Bătălia fusese câștigată. Mâna Lui cea dreaptă și brațul

⁶ *Idem*, p. 64, 65

⁷ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 19

Lui cel sfânt I-au câștigat biruința. Ca Biruitor a înfipt stindardul pe înălțimi veșnice. Nu era bucurie între îngeri? Tot cerul a triumfat prin biruința Mântuitorului. Satana era înfrânt și știa că împărăția lui era pierdută.”⁸

„Atât pentru îngeri, cât și pentru lumile necăzute, strigătul 'S-a sfârșit!' avea o deosebită însemnătate. Atât pentru ei, cât și pentru noi s-a săvârșit marea lucrare de mântuire. Și ei, și noi ne împărtășim din fructele biruinței lui Hristos.”⁹

„Atunci, pe bună dreptate, se puteau bucura îngerii când priveau la Mântuitorul de pe cruce; căci, cu toate că ei nu pricepeau atunci totul, ei știau că nimicirea păcatului și a lui Satana era pe deplin sigură, că mântuirea omului era ceva neîndoielnic și că întreg Universul era pus în deplină și veșnică siguranță. Însuși Hristos Își dădea seama pe deplin de urmările jertfei aduse de El pe Golgota. El privi mai dinainte la toate acestea când, pe cruce fiind, strigă: 'S-a sfârșit!'”¹⁰

Repetiție

1. Când a fost întocmit Planul Mântuirii?

Răspuns: Dumnezeu nu a fost luat prin surprindere, nepregătit de ivirea păcatului. El nu a ordonat să aibă loc experiența păcatului, dar din veșnicii i-a prevăzut existența. În iubirea Sa veșnică, sfatul divin a întocmit din timp un plan pentru salvarea celor cuprinși în mreaja păcatului.

2. Enumeră câteva dintre scopurile propuse de Planul Mântuirii.

Răspuns: Planul lui Dumnezeu prevedea salvarea păcătoșilor prin jertfa înlocuitoare a lui Isus Hristos. Astfel se înlătura discordia și rebeliunea din Univers; caracterul lui Dumnezeu primea o meritată justificare în fața întregului Univers, iar Legea divină, care exprimă voința lui Dumnezeu și a cărei justete și

⁸ *Idem*, p. 557

⁹ *Ibidem*

¹⁰ *Idem*, p. 562

drept de existență au fost ținta atacurilor satanice, va fi înălțată și glorificată.

3. Pentru ce numai singur Isus Hristos putea aduce la îndeplinire Planul Mântuirii?

Răspuns: Pentru că, în primul rând, Mântuitorul trebuia să moară în locul păcătosului. Dar acest Mântuitor, care trebuia să fie egal în sfințenie cu sfințenia Legii violate, trebuia să fie egal și cu omul, călcătorul Legii, în locul căruia avea să moară. Singura soluție optimă a salvării a fost ca Mântuitorul să fie și Dumnezeu adevărat, și Om adevărat.

Concluzii dogmatice

Deoarece omenirea a fost implicată în marea rebeliune cerească, în providența Sa divină, Dumnezeu, înainte de căderea în păcat, a întocmit un Plan de Mântuire, conform căruia păcătosul să aibă o șansă de supraviețuire, prin acceptarea harului divin și prin supunerea față de voia lui Dumnezeu. Planul acesta prevedea întruparea și moartea răscumpărătoare a lui Hristos, prin care dreptatea activă a lui Dumnezeu, care cere condamnarea păcatului, avea să fie satisfăcută, iar prin restabilirea, prin Duhul Sfânt, a chipului divin în caracterul celor răscumparați, ei să fie reintegrați în familia cerească.

Concluzii etice

Păcatul este cea mai teribilă boală; vindecarea din păcat începe prin recunoașterea bolii. Prin Planul de Mântuire, dreptatea violată a lui Dumnezeu trebuia să primească o satisfacție. Păcătosul dă această satisfacție când își recunoaște vinovăția și nevoia sa de un Mântuitor.

Păcătosul trebuie să se împace cu Dumnezeu, prin acceptarea lui Isus Hristos ca Mântuitor al lui personal. A-L accepta pe El în această calitate înseamnă ca păcătosul să creadă că Isus Hristos a murit pentru el, în locul lui și din cauza păcatelor lui.

Deoarece crucea exprimă moartea Mântuitorului, păcătosul trebuie să-și poarte crucea, acceptând propria sa răstignire față de păcat.

Timpul, privit din unghiul Planului de Mântuire, este timp de har, ocazie pentru îndreptare și pocăință.

Note suplimentare teologice

Predestinația: În primele secole ale creștinismului, Tatian (160 d.Hr.), Irineu (130-200) și Tertullian (160-220) au susținut doctrina despre liberul arbitru. Origene (185-254) a fost un fervent adept al ideii predestinației necondiționate. Teza a fost dezvoltată de Augustin (354-430). În secolul al XVI-lea, Zwingli, Luther și, mai ales, Calvin au acceptat și dezvoltat mai departe învățătura augustiniană. Arminius (1560-1609) s-a opus învățăturii lui Calvin, susținând o predestinație condiționată, punând accentul pe credință. Karl Barth (1886-1968) a corectat total învățătura calvinică despre predestinație, limitând-o aproape numai la predestinarea lui Hristos ca Mântuitor.

Cea mai clară formulare a doctrinei despre predestinație a dat-o reformatorul elvețian Ioan Calvin: „Numim predestinație decretul etern al lui Dumnezeu prin care a hotărât în Sine ce anume să se întâmple cu fiecare om. Nu toți sunt creați pentru aceeași condiție; ci unii au fost predestinați la viața veșnică, alții la piere veșnică.”¹¹

Noțiunea de predestinație în concepția lui Theodor Béza este: „Un decret veșnic și imuabil, care – în ordine – precede orice cauză de mântuire sau condamnare.”¹²

În secolul al XVII-lea, în era protestantismului ortodox, deosebim două curente opuse în problema predestinației. Primul curent, numit **supralapsarian** (supra = mai înainte; lapsus = căderea în păcat), susținea că decretul lui Dumnezeu, în ordine, precede evenimentul căderii în păcat (este continuarea poziției lui T. Béza). Scopul urmărit a fost sublinierea suveranității necondiționate a lui Dumnezeu, dar pericolul consta în deducția greșită de a-L face pe Dumnezeu răspunzător pentru păcat.

Celălalt curent, numit **infralapsarian** (infra = mai jos, dedesubt, dincoace), susținea că decretul lui Dumnezeu, în ordine, nu precede,

¹¹ I. Calvin, *Inst. III*, 21:5

¹² István Iuhász, *Reformáció*, curs de teologie istorică, II, p. 56

ci succede evenimentul căderii în păcat. Această poziție accentua responsabilitatea omului și rolul harului divin în opera mântuirii.

Disputa celor două curente a culminat în controversa dintre teologii Gomarus și Arminius, la universitatea din Leyden, dispută care a generat discordia din sânul bisericii reformate olandeze și a cauzat istoricul sinod din Dordrecht (1618-1619), unde biserica reformată olandeză s-a scindat în „remonstranți” (arminieni) și „contraremonstranți”. Formula adoptată de contraremonstranți la Dordrecht corespunde poziției infralapsariene, cea a lui Arminius, în ciuda faptului că sinodul a condamnat cele cinci teze ale remonstranților arminieni.

Corectarea fundamentală a doctrinei este legată de numele fondatorului teologiei nou-reformatoare, Karl Barth.

El ajunge la o polemică tăioasă cu marele său dascăl spiritual, cel care a fost Ioan Calvin, reformatorul elvețian. La sfârșitul unei conferințe ținută pe tema predestinației, cineva l-a întrebat pe Barth dacă în sensul acesta se mai poate vorbi despre „calvinism”. Barth a răspuns fără echivoc: „Atunci suntem adevărați discipoli ai lui Calvin, dacă mergem împreună cu el, unde a mers el: la izvorul Scripturii.”¹³ Barth a rămas consecvent acestei păreri când și-a formulat învățătura despre predestinație. Iată argumentele lui cele mai importante:

a) Doctrina nu se referă atât la om, cât la Isus Hristos, care este „oglanda alegerii noastre”. În moartea Sa de pe Golgota vedem ce înseamnă să fii lepădat. Totodată El este și oglinda alegerii noastre, căci în moartea Sa înlocuitoare vedem că Dumnezeu este milostiv față de noi, cei lepădați.

b) Nu predestinația, ci alegerea (electio) ar fi termenul cel mai potrivit, deoarece din el răsună **Evangelia**, și nu condamnarea.

c) Calvin a trecut de limita îngăduită, atunci când vorbea despre cei „rânduși să fie lepădați”. El, omenește, totuși poate fi înțeles: reformatorul a fost încolțit la Geneva de experiențe dezarmante. A văzut că unii se pocăiesc, auzind Evangelia predicată, dar alții rămân în întunericul păcatului. Care este motivul? Calvin a crezut că aceștia sunt predestinați să fie pierduți. Astfel, el a deschis calea – spune Barth – către speculațiile acelor care s-au despărțit de Hristos, alunecând pe panta determinismului și a fatalismului.

¹³ K. Barth, *Isten kegyelmi kiválasztása. Négy Előadás az elevenrendelésről*. Debrecen, 1937, p. 35

d) Alegerea, susține Barth, în primul rând se referă la Căpetenia credinței, Cel ales din veșnicii să ne fie Mântuitor, să Se întrupeze asemenea nouă, să locuiască printre noi, să moară în locul nostru, pentru păcatele noastre.

În al doilea rând, alegerea se referă la **biserică** (comunitatea celor aleși = coetus **electorum**), la care S-a gândit Dumnezeu din veșnicii, pentru a fi purtătoarea și martora Planului divin de Mântuire.

În al treilea rând, alegerea se referă la ins, la cel în parte lepădat sub imperiul păcatului, nu fiindcă așa l-a rânduit sau creat Dumnezeu, ci fiindcă astfel a ajuns prin propria sa alegere. În această situație deznădăjduită l-a găsit vestea bună a Evangheliei. Suntem ai lui Hristos, pentru că El a suportat toate urmările alegerii noastre păcătoase.

Barth spune că o predestinație egală cu fatalismul este incomparabilă cu Revelația, cu Isus Hristos, Cel venit între noi în corp omenesc, căci astfel El ar fi găsit pe pământ o situație gata încheiată și ireversibilă. În acest caz, El ar fi venit cel mult la „unii”, dar la „alții” nicidecum. Astfel, El ar fi venit ca o unealtă subordonată a executării unui decret prestabilit. Mai mult: Însuși Tatăl ar fi devenit captivul propriului Său decret, iar omul ar fi fost o marionetă neputincioasă și iresponsabilă.¹⁴

Arminianismul: Iacob Arminius (1560-1609), profesor de teologie reformată la Universitatea din Leyden, Olanda, a fost unul dintre cei mai consecvenți oponenți ai predestinației calvinice. Dintre continuatorii lui se distinge teologul și juristul Hugo Grotius (1583-1645), primul formulator al dreptului internațional al războiului (*De iure belli et pacis*). Problema centrală a teologiei lui Arminius a fost apărarea lui Dumnezeu (theodicea) de învinuirea că El ar fi cauza păcatului. El considera că orice învățătură care, pentru justificarea libertății absolute a lui Dumnezeu, folosește ca argument că El vrea păcatul, condamnarea și lepădarea, deci implicit, le-a și decretat, aduce ofensă împotriva sfințeniei și milei lui Dumnezeu. Principalele învățături ale lui Arminius au fost formulate de urmașii lui în cele cinci puncte ale unei scrieri apologetice, sub numele de „**Remonstrantia** 1610”. De aici denumirea mișcării: „remonstranți”. Iată sumarul teologiei lor:

1. Dumnezeu din veșnicii a hotărât că-i va mântui pe cei care vor rămâne în credință, dar îi va lepăda pe cei care se opun harului Său.

¹⁴ Vezi K. Barth, *Kirchliche Dogmatik*, 1942, II/2

Predestinația nu este altceva decât „preștiință” (prestientia), iar harul se acordă în funcție de atitudinea omului.

2. Isus Hristos a murit pentru toți și pentru fiecare om, deci a obținut pentru ei toți, prin moartea Sa pe Cruce, mântuirea și iertarea păcatelor; dar nimeni nu se va putea bucura de această iertare, decât numai cei credincioși. Este învățătura „harului universal” (gratia universalis), dezvoltat cel mai detaliat de Hugo Grotius (De veritate religionis christianae).

3. Omul păcătos, prin el însuși, niciodată nu poate gândi, dori și realiza ceea ce este cu adevărat bun; de aceea trebuie să se nască din nou prin Duhul Sfânt, să se înnoiască în intelect, înclinații, voință și în toate forțele sale, pentru a fi capabil să înțeleagă, să gândească, să dorească și să facă ceea ce este cu adevărat bun.

4. Acest har al lui Dumnezeu este începutul, continuarea și înfăptuirea a tot ceea ce este bun; chiar până acolo că însuși omul renăscut, fără harul preventiv, ajutător și redeșteptător, singur niciodată nu va putea gândi, dori și înfăptui, nici nu va putea rezista ispitelor celui rău. Dar omul se poate opune harului, care nu este irezistibil.

5. Cei altoiți în Hristos, prin credință, făcându-se părtași Duhului dătător de viață, pot fi înșelați și smulși din mâna lui Hristos (pot pierde harul divin).¹⁵

Poziția adventiștilor în problema predestinației. Adventiștii de ziua a șaptea, în sens general, stau pe o poziție apropiată de cea arminiană. Următorul citat dintr-un studiu al lui Uriah Smith este elocvent în prezentarea poziției noastre în problema predestinației.

„Că Biblia învață despre predestinație este adevărat; dar că învață ea ceea ce teologia modernă înțelege prin acest termen, noi gândim că nu este adevărat. Așa cum este enunțată în Scripturi, ea este o doctrină plină de mângâiere și consolare; așa cum este învățată în crezuri, este plină de paralizare și disperare spirituală. În Scripturi, ea formează o asigurare a mântuirii, atâta timp cât menținem o certă legătură cu Dumnezeu. În teologie, ea este o relație determinată independent de voința noastră, un destin fixat pentru o viață pe care nu o putem pierde sau o moarte pe care nu o putem înlătura.”¹⁶

Următoarea remarcă a lui Uriah Smith, scrisă în anul 1893, l-a devansat în timp cu 49 de ani pe Karl Barth. Probabil că nou-refoma-

¹⁵ Vezi A.H. Newman, *A Manual of Church History*, II, p. 345

¹⁶ *Review and Herald*, 22 aprilie, 1884, p. 264

torul elvețian s-ar fi bucurat dacă ar fi cunoscut această poziție clară, evanghelică:

„Predestinația este învățată în Biblie; dar această predestinare se află toată în Hristos. Cel care este în Hristos și rămâne în El până la sfârșit va fi mântuit cu siguranță. Este imposibil ca unul ca acesta să fie pierdut; dar niciunul, ca individ, nu este predestinat să fie în Hristos: aceasta depinde de alegerea și decizia fiecăruia în dreptul său.”¹⁷

Conform Planului Mântuirii, Dumnezeu, **în sens general**, a hotărât că va salva lumea de păcat și de urmările ei. Mântuirea, **în mod particular**, va fi partea acelor care acceptă harul salvator divin.

¹⁷ *Idem*, 10 ian., 1893, p. 24

7. Nașterea din nou

De memorizat: *Drept răspuns, Isus i-a zis: „Adevărat, adevărat îți spun că, dacă un om nu se naște din nou, nu poate vedea Împărăția lui Dumnezeu”. Ioan 3,3*

Introducere: „Este imposibil pentru o minte mărginită să pricieapă lucrarea de mântuire. Taina ei întrece știința omenească, dar acela care trece de la moarte la viață simte că aceasta este o realitate dumnezeiască. Începutul mântuirii îl putem cunoaște printr-o experiență personală. Rezultatele ei se întind până în veacurile eterne.”¹

I. De ce trebuie să ne naștem din nou?

1. Ce declară apostolul Pavel despre natura păcătoasă? Romani 7,18-19.24

2. Poate un păcătos să-și schimbe singur natura păcătoasă? Ieremia 13,23; 17,9

Notă: „Este imposibil să scăpăm, prin noi înșine, din prăpastia păcatului în care ne-am afundat. Inimile noastre sunt rele și nu le putem schimba. 'Cum ar putea să iasă dintr-o ființă necurată un om curat? Nu poate să iasă niciunul' (Iov 14,4). 'Căci umblarea după lucrurile firii pământești este vrăjmășie împotriva lui Dumnezeu, căci ea nu se supune Legii lui Dumnezeu și nici nu poate să se supună' (Romani 8,7). Educația, cultura, exercitarea voinței, eforturile omenești, toate acestea își au sfera

¹ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 124

lor de acțiune, dar aici ele sunt fără putere. Ele pot produce o corectă comportare exterioară, dar nu pot schimba inima; ele nu pot curăți izvoarele vieții. Trebuie să existe o putere care să lucreze dinăuntru, o nouă viață de sus, mai înainte ca oamenii să poată fi schimbați de la păcat la sfințenie. Această putere este Hristos.”²

Serva Domnului răspunde la o problemă adesea ridicată: un om cu o comportare exterioară corectă, un om bine-crescut, unul cizelat și educat, mai are nevoie de nașterea din nou? Emil Brunner, într-o ilustrație ce a devenit celebră în teologie, ajunge la aceeași concluzie ca și Ellen White. În acceleratul care se grăbea spre Berlin, s-au urcat doi călători. Primul, un om așezat, fin, atent, bine-crescut, amabil, un tovarăș de drum ideal. Al doilea, un om ursuz, colțuros, neșlefuit, needucat, lipsit de amabilitate, egoist, zgomotos, într-un cuvânt, un om cu care să ai de-a face rareori sau niciodată.

Este vreo diferență între acești doi **călători**? Întreabă Brunner. Suntem tentați să răspundem afirmativ. Dar Brunner răspunde categoric: NU! Fiindcă ambii... au greșit trenul, intenționând să călătorească spre Viena, s-au urcat în acceleratul de Berlin! Primul, cu firea sa cuceritoare, cu amabilitatea sa firească, mergea în aceeași direcție greșită ca și tovarășul lui de drum, a cărui comportare, în plus, mai lăsa și mult de dorit. Ambii au fost nevoiți să schimbe direcția de mers.

Această „schimbare de direcție” este pocăința sau nașterea din nou.

II. Cum are loc procesul nașterii din nou?

1. Care este izvorul naturii noastre, unde trebuie să se petreacă schimbarea? Matei 15,19; Ezechiel 18,31

Notă: „Fântâna inimii trebuie curățată întâi, și numai după aceea se va curăța și izvorul care țâșnește din ea... Viața de

² E. G. White, *Calea către Hristos*, p. 16

creștin nu este o modificare sau o îmbunătățire a celei vechi, ci o transformare a naturii. Se produce moartea față de eul personal și față de păcat și o intrare într-o viață cu totul nouă. Schimbarea aceasta se poate produce numai prin lucrarea minunată a Duhului Sfânt.”³

„Când Duhul lui Dumnezeu ia inima în stăpânire, El transformă viața. Gândurile păcătoase sunt înlăturate, faptele rele sunt părăsite, iubirea, umilința și pacea iau locul mâniei, invidiei și certurilor. Bucuria vine în locul întristării, iar fața oglindește lumina cerească. Nimeni nu vede mâna care ridică poverile, nimeni nu vede lumina care se coboară de sus, binecuvântarea vine atunci când sufletul se predă prin credință lui Dumnezeu. Apoi acea putere, pe care niciun ochi omenesc nu o poate vedea, creează o făptură nouă după chipul lui Dumnezeu.”⁴

2. Cum numește Mântuitorul acea schimbare care trebuie să aibă loc în viața noastră? Marcu 1,15

Notă: Cuvântul **metanoia** (meta = cu, după, peste; nous = gând, minte, rațiune, intelect), în mod literal, înseamnă „schimbarea rațiunii, schimbarea gândirii, a felului de a judeca, a chibzui sau a cugeta”. Se traduce și cu noțiunile de „regret, părere de rău, pocăință”. Pocăința ca termen nou-testamental înseamnă o schimbare totală a mentalității, ceea ce are darul să schimbe obiceiurile și înclinațiile.

„Pocăința înseamnă o adâncă părere de rău de păcatele săvârșite și o continuă ferire de a le mai face.”⁵

Regretul, sau părerea de rău, trebuie să fie de bunăvoie. Altfel nu va conduce la o viață nouă. „Sunt mulți aceia care dau greș în a înțelege adevărata natură a pocăinței. Multora le pare rău că au păcătuit și chiar ajung să facă o schimbare vizibilă în viața lor, aceasta pentru că se tem că păcatele lor vor aduce

³ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 123

⁴ *Idem*, p. 124

⁵ E. G. White, *Calea către Hristos*, p. 21

asupra-le suferințe. Dar aceasta nu este pocăință, așa cum o înțelege Biblia. Unii ca aceștia deplâng mai degrabă suferința decât păcatul...” (Exemple: Esau, Balaam și Iuda Iscariotea-nul). „Mărturisirea aceasta a fost smulsă sufletului său vinovat datorită unui simțământ teribil de condamnare și a unei teribile așteptări a judecății.”⁶

3. Nașterea din nou se produce, neapărat, în mod brusc, senzațional? Ioan 3,8; Proverbe 4,18

Notă: „Cineva poate că nu ar fi în stare să spună timpul sau locul anumit sau să urmărească toate amănuntele lucrării de întoarcere la Dumnezeu, dar lucrul acesta nu dovedește că nu este convertit. Printr-un alt mijloc tot atât de nevăzut ca și vântul, Hristos lucrează continuu asupra inimii. Puțin câte puțin, fără ca primitorul lor să-și dea seama, se dau impresii, care tind să atragă sufletul la Hristos. Acestea pot să vină prin meditație asupra Lui, prin citirea Scripturilor sau prin auzirea Cuvântului grăit de Învățătorul viu. În cele din urmă, când Duhul este mai stăruitor, sufletul se predă lui Isus plin de bucurie. La mulți, aceasta se numește o convertire bruscă, dar ea este rezultatul lucrării îndelungate a Duhului lui Dumnezeu, o lucrare făcută cu multă răbdare.”⁷

III. Fazele importante ale pocăinței

1. Subliniază câteva dintre fazele mai importante ale pocăinței:

a) Recunoașterea păcătoșeniei noastre: Luca 5,8

Notă: „Noi nu vom renunța pe deplin la păcat până când nu vom ajunge să simțim păcătoșenia lui.”⁸

b) Părerea de rău, regretul: Ieremia 31,19

Notă: „Atunci când inima se supune influenței Duhului Sfânt, conștiința va fi trezită... Simțământul vinovăției pune

⁶ *Idem*, p. 21, 22

⁷ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 123

⁸ E. G. White, *Calea către Hristos*, p. 21

stăpânire pe minte și inimă. Păcătosul înțelege acum dreptatea lui Dumnezeu și îi este groază să apară, în vinovăția și întinarea lui, înaintea Celui care cercetează inimile.”⁹

c) Mărturisirea: 1 Ioan 1,9

Notă: „Adevărata mărturisire are totdeauna un caracter deosebit și recunoaște păcatul pe nume. Păcatele, pot fi de o așa natură, încât trebuie mărturisite numai lui Dumnezeu; pot fi din cele care trebuie să fie mărturisite celor cărora le-am adus vătămare sau pot avea un caracter public și, deci, vor trebui mărturisite public. Dar oricum ar fi mărturisirea, ea trebuie să fie categorică, bine definită și la subiect, recunoscând pe nume păcatele de care cel greșit s-a făcut vinovat.”¹⁰

d) Lepădarea păcatului: Proverbe 28,13

e) Predare: Romani 12,1

2. Care ar trebui să fie rugăciunea noastră? Psalmi 51,10

Notă: „Lumina care pornește de la cruce descoperă iubirea lui Dumnezeu. Iubirea Lui ne atrage către Sine. Dacă nu ne împotrivim acestei atracții, vom fi conduși la piciorul crucii, plini de pocăință pentru păcatele noastre care L-au crucificat pe Mântuitorul. După aceea Spiritul lui Dumnezeu produce, prin pocăință, o nouă viață în suflet. Gândurile și dorințele sunt aduse în ascultare față de voința lui Hristos. Inima și mintea sunt create din nou după chipul Aceluia care lucrează în noi ca să-Și supună totul. Apoi scrie Legea lui Dumnezeu în minte și inimă, iar noi putem zice împreună cu Hristos: ’Îmi place să fac voia Ta, Dumnezeule.’”¹¹

⁹ *Idem*, p. 22, 23

¹⁰ *Idem*, p. 38, 39

¹¹ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 126

Repetiție

1. Este posibilă dezbrăcarea firii păcătoase, prin noi înșine?

Răspuns: Biblia ne învață că este imposibilă dezbrăcarea firii păcătoase prin noi înșine, dar este posibilă prin puterea Duhului Sfânt, Cel care dorește să ne treacă prin experiența nașterii din nou.

2. Ce este nașterea din nou?

Răspuns: Nașterea din nou este o lucrare specială de transformare a caracterului, săvârșită de Duhul Sfânt, prin care îl dezbracă pe păcătos de firea veche, păcătoasă, și-l îmbracă cu o fire nouă, asemănătoare cu cea a lui Hristos.

3. Unde are loc acest proces de transformare?

Răspuns: Procesul de transformare are loc în inima omului și se extinde, în mod treptat, asupra întregii ființe, schimbându-i atât sentimentele, voința, mentalitatea, cât și obiceiurile lui.

4. Enumeră câteva dintre fazele mai importante ale pocăinței.

Răspuns: În procesul lăuntric de transformare, păcătosul trece prin următoarele faze importante: mai întâi, își recunoaște propria vinovăție și simte nevoia de un Mântuitor. Apoi îl cuprinde o adâncă părere de rău pentru păcatele sale, cu care a călcat Legea lui Dumnezeu. Își mărturisește păcatele acestea și se hotărăște să nu le mai repete. Apoi, într-o totală consacrare, își predă viața lui Dumnezeu, pentru o viețuire sfântă.

Concluzii dogmatice

În scopul mântuirii sale, păcătosul trebuie să realizeze experiența nașterii din nou. Ea înseamnă o totală transformare a mentalității, a caracterului și a vieții; schimbarea poate avea loc numai prin puterea Duhului Sfânt și prin credința în sângele răscumpărător al Domnului Isus Hristos.

Concluzii etice

Dacă nașterea din nou este „experiența experiențelor” din viața creștină, prin care se realizează cel mai mare pas spre mântuire, atunci experimentarea ei ar trebui să fie dorința dorințelor și scopul scopurilor noastre.

Ea nu se realizează printr-un efort personal, dar nici fără hotărârea și consacrarea noastră. Pentru realizarea convertirii noastre trebuie doar hotărât **punctul** și **timpul** de plecare. Punctul de plecare este păcatul cunoscut de noi. O dorință fierbinte, o rugăciune sinceră, o hotărâre fermă sunt de ajuns pentru a ne deschide ușa inimii lui Hristos, Cel care dorește să intre și să ne curețe.

Timpul de plecare este fixat de Dumnezeu: „Astăzi, dacă auziți glasul Lui, nu vă împietriți inimile!” (Evrei 4,7)

Dacă ne-am hotărât să trăim o viață nouă, să nu ne mulțumim cu cârpirea celei vechi. Să-L rugăm stăruitor pe Domnul să o înnoiască în toate dimensiunile și la toate nivelurile ei.

Dacă în viața cea nouă, contrar așteptărilor, vom avea în-succese și vom cădea în vreo greșeală, trebuie să ne ridicăm pe treptele pocăinței, căci cine cade și nu se ridică imediat va decădea din ce în ce mai mult.

Note suplimentare teologice

Pietismul: A apărut în secolul al XVII-lea ca o reacție față de lutheranismul ortodox, devenit superficial și formal și a însemnat o oarecare deviere de la spirit spre sentiment, de la credință spre evlavie și de la scolasticism spre misticism. Cuvântul „pietist” își are obârșia în activitatea lui Philip Iacob Spener (1635-1705), care, în 1675, a scris o prefață la cartea *Creștinism adevărat* a lui Johann Arndt (1621), prefață care mai târziu s-a publicat și separat sub titlul „Pia desideria” (Dorințe evlavioase). Acest titlu stă la baza denumirii mișcării lui Spener. Pentru reînnoirea vieții creștine, Spener considera necesară introducerea studiului zilnic al Bibliei, înființarea de cercuri de ore biblice (Collegium Pietatis), înnoirea instruirii preoților și înnoirea

lucrării de predicare. Urmașul lui Spener, August Hermann Francke (1663-1727), a văzut în „pocăință” momentul culminant al înnoirii. El a socotit necesar ca cei majori să mărturisească în public hotărârea lor. Mărturia a fost considerată ca o declarație de atașare la mișcare.

Nikolaus Ludwig Zinzendorf (1700-1760) a dezvoltat mai departe Mișcarea pietistă în sătulețul Herrnhut (Ocrotirea Domnului). El a organizat comunitatea pe clase de studiu și pe vârste. În comunitatea herrnhutită, pocăința nu mai era o condiție a înnoirii, ci o realitate încheiată a ei. Ei susțineau că adevărul nu trebuie numai **înțeles**, ci **trăit**. Herrnhutiții au inițiat misiunea externă printre păgâni. Zinzendorf a avut o largă influență în protestantism. Vom aminti numai câteva nume dintre cei care au recunoscut influența binefăcătoare a pietății lui Zinzendorf: Wesley – fondatorul metodismului; Lessing, Goethe și Herder – scriitori idealști germani; Schleiermacher – părintele teologiei moderne; Löhe – pionierul misiunii interne și Karl Barth – inițiatorul teologiei dialectice.

Pietismul, în diferitele lui transformări și transfigurări, a prins din nou viață după Friedrich Schleiermacher (1768-1834). El susținea despre creștinism că este religia a cărei esență este sentimentul de unitate cu universul înconjurător sau religia în care sentimentul dependenței necondiționate de Infinit este exprimat în modul cel mai elocvent.

În evoluția sa ulterioară, pietismul nu s-a mai bazat pe Revelație, ci mai degrabă pe trăirile lăuntrice ale credinciosului, simțindu-se, atât în sentiment, cât și în viziunea sa lăuntrică, întru câtva egal cu Dumnezeu. În concepția pietistă, această „sociabilitate” cu Dumnezeu a fost intensificată până la atitudinea de „camaraderie” cu Dumnezeu. Bineînțeles, acesta este unul dintre aspectele negative ale pietismului.

Din pietism s-au desprins câteva curente, care astăzi au roluri specifice în dezvoltarea sau denaturarea spirituală a creștinismului. Ne vom limita să numim patru dintre ele.

a) **Teologia mistică modernă** ocupă un loc între filozofie și psihologie. William James (1842-1910), filozoful pragmatist, afirmă că religia este rețineră prezenței și a realității lui Dumnezeu, ceea ce, amplificat, pentru Rudolph Otto este „numinosum”, adică trăirea realității spirituale absolute și misterioase. În această trăire lăuntrică, R. Otto deosebește două momente: primul, momentul „**mysterium tremendum**”, trăirea spaimei sau a misterului cutremurător, iar cel de-al doilea, „**mysterium fascinosum**”, trăirea fascinării sau a misteru-

lui captivant. Trebuie observată în gândirea contemporană creștină o accentuată expresivitate cu caracter mistic, un interes deosebit îndreptat către religiile mistice orientale.

b) **Mișcarea harismatică**, în exercițiul ei religios, dă o prioritate evenimentelor sau experiențelor lăuntrice, având, pe lângă caracterul ei mistic, și o pronunțată latură fanatică, propagând un creștinism al „trăirilor”. Și în acest curent impresia, lumina, trăirea sau experiența lăuntrică primează în fața Revelației, adică față de Scripturi. Creștinul timpurilor noastre este avertizat să se pună la adăpost față de pericolul fanatismului, întărindu-și credința printr-o zeloasă cercetare a Scripturilor.

c) **Mișcărilor oculte** (spiritism, theosofism, mazdadnanism) sunt curente religioase cu colorit oriental, despre care știm că vor juca un important rol profetic în ultima confruntare dintre lumină și întuneric. **Spiritismul** este o mișcare religioasă care practică o pretinsă legătură cu „spiritele” celor morți. **Theosofia** este un sistem filozofico-religios, alcătuit pentru Occident de către Helena Petrovna Blavatsky (1891), fiind un amestec de creștinism, brahmanism, buddhism și hinduism. Învățătura caracteristică este reîncarnarea și o unire mistică a sufletului cu Spiritul Universal. **Mazdadnanismul** este o reînnoire a mazdeismului persan, având în centrul atenției, pe lângă exercițiile de concentrare și extindere mistică a propriului cuget, reguli stricte igienice, sanitare și dietetice, care seamănă mult cu principiile viețuirii sănătoase ale „reformei sanitare”, cunoscute de adventiștii de ziua a șaptea. Deosebirea fundamentală a celor două poziții constă în viziunea nebiblică a mazdadnanismului, o concepție dualistă, cu caracter mazdeist a problemelor de viețuire sănătoasă, rezumând morală la atitudini pur fizice. Atenție, deci, cum tratăm principiile reformei sanitare!

d) În opoziție cu aceste curente mistice stă **teologia liberală** care desconsideră și minimizează rostul pocăinței și al transformării interioare, propagând o religie și o morală „umanizată”, lipsind-o de puterea renăscătoare a Duhului Sfânt.

Rolul Trinității în procesul de mântuire: Când protestanții susțin că Trinitatea este cauza primară a alegerii noastre (causa electionis princeps), de fapt, admit că mântuirea (alegerea, ispășirea, transformarea și sfințirea) credinciosului este rodul colaborării dintre Tatăl,

Fiul și Duhul Sfânt. Tatăl Și-a asumat rolul de inițiator al Planului de Mântuire, făcând „alegerea” (electio). Rolul Fiului a fost plata garanției, a cheazășiei (sponsio), iar Duhului Sfânt Îi revine lucrarea de sigilare (obsignatio).¹² Adventiștii stau pe o poziție apropiată de aceasta, bineînțeles au o concepție dezvoltată despre rolul fiecărei Persoane divine în procesul de mântuire a omului.

Sigilarea: Este lucrarea Duhului Sfânt prin care „identifică” pe cei care sunt ai lui Hristos și îi ocrotește până în ziua mântuirii. Cei sigilați au dovada că sunt copiii lui Dumnezeu. Sigilarea separă pe credincioși de cei necredincioși, deoarece sigiliul se pune peste cei care au ales să devină sfinți.¹³

Adventiștii de ziua a șaptea recunosc o sigilare **generală** (Efes. 1,13), cu care sunt sigilați toți cei care, prin pocăință și naștere din nou, au devenit copiii lui Dumnezeu, ceea ce este echivalentă cu înscrierea numelui celui convertit în „cartea vieții” (Luca 10,20; Apoc. 21,27); și una **specială** (Apoc. 7,1-3), a rămășiței înainte de încheierea timpului de har. Sigilarea generală este reversibilă, dar cea specială este ireversibilă, deoarece este consecința deciziei judecății divine, care hotărăște cu ocazia judecății de cercetare ce se desfășoară în prezent în ceruri – în lumina Legii lui Dumnezeu și a celor scrise în cărțile cerului – cine anume va participa la glorioasa schimbare ce se va petrece cu ultima generație a copiilor lui Dumnezeu (1Cor.15,51-52), în momentul apariției lui Isus Hristos.

¹² Heeppe, *Dogmatik*, I, p. 112

¹³ Vezi *Comentariul biblic AZȘ*, vol. IV, p. 1001

8. Îndreptățirea prin credință

De memorizat: *Și sunt socotiți neprihăniți, fără plată, prin harul Său, prin răscumpărarea care este în Hristos Isus. Romani 3,24*

Introducere: Termenii „ṭaddiq” și „ṭōdaqáh” (ebr.) sau „dicaiosyné” și „dicaíoma” (gr.) înseamnă: „drept, just, corect, neprihănit, inocent, fără vină, în conformitate cu Legea, adică arată o stare de relație dreaptă, ideală între om și Dumnezeu, o perfectă armonie a vieții credinciosului cu voința și planul lui Dumnezeu”.

Îndreptățirea este lucrarea lui Dumnezeu, adusă la îndeplinire în viața păcătosului convertit, prin care El îl repune pe acesta în starea de neprihănire, socotindu-l ca și cum nu ar fi fost vinovat niciodată. În sens teologic, ambele expresii, atât **îndreptățirea**, cât și **neprihănirea**, exprimă aceeași lucrare divină sau stare de har în care păcătosul poate ajunge, prin credința în moartea ispășitoare a lui Isus Hristos.

„Nimic altceva nu poate îndreptăți pe cineva la una dintre binecuvântările legate de legământul harului, decât dreptatea Domnului Hristos. Mulți au dorit și s-au obosit să obțină aceste binecuvântări, însă nu le-au primit, deoarece au nutrit ideea că ei s-ar putea face, cumva, vrednici de ele. Nu și-au întors privirea de la ei înșiși, crezând că Isus este un Mântuitor atotsatisfăcător. Nu trebuie să gândim că propriile noastre merite ne vor mântui; Hristos este singura speranță a mântuirii.”¹

¹ E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 431

I. Starea omului în păcat

1. În ce stare morală s-a aflat omul după creațiune? Eclesiastul 7,29

2. Față de această stare originară, ce schimbare a avut loc după căderea în păcat? Psalmi 53,3; Eclesiastul 7,20; Romani 3,10

Notă: Păcatul a distrus starea de la început, starea de neprihănire a omului, așezându-l sub judecata meritată a Legii. În această stare îl pândește pericolul pieirii veșnice. Întrebarea este: poate omul păcătos să revină, prin propria sa putere, la starea sa inițială de neprihănire?

3. De ce nu a dobândit poporul Israel neprihănirea? Romani 10,3; Matei 5,20

4. De ce nu se poate dobândi neprihănirea prin simpla ascultare de Legea lui Dumnezeu? Romani 3,20; Isaia 64,6

Notă: „Iudeii credeau că neprihănirea poate fi obținută prin conformarea riguroasă față de Lege. O conformare mecanică față de un standard al neprihănirii prescris de Lege a fost considerată ca suficientă pentru a face pe om neprihănit, fără credința în harul lui Dumnezeu. Înainte de convertirea sa, Pavel a fost 'fără prihană', privind 'neprihănirea pe care o dă Legea' (Fil. 3). Această neprihănire legalistă nu permite nici o posibilitate pentru exercitarea credinței. 'Căci dacă neprihănirea se capătă prin Lege, degeaba a murit Hristos' (Gal. 2,21). 'Căci nimeni nu va fi socotit neprihănit înaintea Lui, prin faptele Legii' (Rom. 3,20).”²

„Legea arată omului păcatele lui, dar nu și remediul pentru ele.”³ Iudeii de pe vremuri gândeau că, printr-o formală conformare față de litera Legii, omul poate să dobândească neprihănirea. „Toate pretențiile lor de evlavie... și chiar mult trâmbițata lor împlinire a pretențiilor exterioare ale Legii nu puteau fi de folos pentru a-i face sfinți. O religie legalistă este

² Siegfried H. Horn, *SDA Bible Dictionary*, p. 919

³ E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 467

neîndestulătoare pentru a aduce sufletul în armonie cu Dumnezeu... Îndreptățirea lor era roada propriilor lor eforturi de a păzi Legea, după mintea lor și pentru folosul lor egoist. Din cauza aceasta, îndreptățirea nu putea să fie mai bună decât erau ei înșiși.”⁴

Rostul unei oglinzi este să arate starea celui care se uită în ea, dar ea nu va putea spăla pe cel murdar. După cum oglinda sugerează celui murdar că are nevoie să fie spălat, pentru a se curăți, tot astfel, Legea îl va convinge pe păcătos că, pentru a fi salvat, are nevoie de un Mântuitor.

II. Cum poate fi dobândită neprihănirea?

1. Ce fel de neprihănire ne este oferită prin Isus Hristos? Romani 3,21; Filipeni 3,9

Notă: În contrast cu iudeii, care urmăreau realizarea unei stări neprihănite prin strădaniile lor legaliste, apostolul Pavel declară că această stare nu poate fi realizată decât numai prin credința în jertfa ispășitoare a lui Hristos. Spiritul Profetic afirmă că „îndreptățirea de sine este un blestem, o autoînfrumusețare omenească, pe care Satana o folosește pentru slava sa.”⁵

2. Pentru dobândirea acestei neprihăniri, păcătosul trebuie oare să plătească ceva în schimb? Romani 3,24; Galateni 2,16

Notă: Adverbul „dorean” (gr.) înseamnă „gratis, un cadou fără motiv, fără merit, nefondat”. Exprimă foarte clar ideea că neprihănirea oferită de Dumnezeu păcătosului nu poate fi meritată, nici determinată prin fapte omenești. Singura motivație a acordării harului este relația păcătosului cu Salvatorul lumii, și nu meritele sale umane.

Dumnezeu a plătit prețul răscumpărării noastre, și acesta este Hristos. Pentru a ne îndreptăți, El nu cere o condiție prealabilă,

⁴ E. G. White, *Cugetări de pe Muntele Fericirilor*, p. 57

⁵ E. G. White, *Mărturii speciale*, 1899, p. 78

decât numai acceptarea jertfei lui Hristos prin credință sau, cum s-a mai spus într-un alt capitol, primirea lui Isus Hristos ca Mântuitor personal. În momentul solemn al acceptării lui Isus Hristos, Mântuitorul, Dumnezeu ne socotește neprihăniți, ca și când nu am fi păcătuit niciodată. Păcatele noastre anterioare le consideră ispășite prin moartea Fiului Său, iar nouă ne **atribuie** dreptatea lui Isus Hristos, ca atribut personal.

„Când păcătosul crede că Hristos este Mântuitorul său personal, atunci, conform promisiunilor Lui sigure, Dumnezeu iartă păcatele lui și-l îndreptățește, făcându-l liber. Păcătosul care se căiește își dă seama că neprihănirea sa vine de la Hristos, de la Locțiitorul și Garantul său, care a murit pentru el și este ispășirea și neprihănirea sa.”⁶

3. Cum se mai referă Scriptura la lucrarea îndreptăririi? Luca 7,29

Notă: Sunt doi poli opuși: a-și da dreptate sieși (autoîndreptărire) sau a da dreptate lui Dumnezeu, prin recunoașterea propriei vinovății și prin primirea îndreptăririi divine. „Îndreptățirea de sine nu este neprihănirea adevărată, iar cei care se cramponează de ea vor fi lăsați să culeagă consecințele unei decepții fatale.”⁷ „A da dreptate lui Dumnezeu” înseamnă recunoașterea caracterului sfânt, drept și desăvârșit al lui Dumnezeu, iar în contrast cu aceasta, implicit, recunoașterea vinovăției noastre și a faptului că suntem vrednici de moarte veșnică, singura care ni se cuvine. Aceasta este baza cunoașterii de Dumnezeu.

III. Îndreptățirea și ascultarea

1. Neprihănirea, odată obținută, mai poate fi pierdută? Ezechiel 18,24; Evrei 12,15

Notă: Biblia ne învață clar că harul acordat de Dumnezeu în opera de îndreptățire poate fi pierdut prin „căderea din har”, adică prin întoarcerea la viețuirea anterioară și rămânerea

⁶ E. G. White, *Mărturii speciale*, p. 367

⁷ E. G. White, *Parabolele Domnului Hristos*, p. 279

voită în păcat. La această stare se referă apostolul Pavel atunci când ne sfătuiește „să nu fi primit în zadar harul lui Dumnezeu.” (2 Cor. 6,1)

2. Cum putem rămâne în starea de neprihănire? Ioan 8,11; Romani 3,31

Notă: Dacă „păcatul este fărădelege” (1 Ioan 3,4), atunci „să nu mai păcătuiești” este egal cu ascultarea de Legea lui Dumnezeu. Adventiștii de ziua a șaptea cred că ascultarea de Legea Morală a lui Dumnezeu nu este o condiție, ci o urmare a îndreptățirii. Creștinul trebuie să se supună Legii lui Dumnezeu, nu pentru ca prin ea să **devină** neprihănit, ci pentru că, prin credința în Isus Hristos, deja a fost îndreptățit. Ascultarea de Legea divină nu este **rădăcina** din care crește neprihănirea, ca o condiție prealabilă, ci este **rodul** sau dovada faptului împlinit al neprihănirii, o urmare firească a lucrării harului, cum afirmă Martin Luther: „Faptele bune nu sunt egale cu renașterea spirituală, ci sunt **roadele** acesteia. Deoarece devenim copii, moștenitorii lui Dumnezeu, adică neprihăniți, sfinți și creștini, nu prin faptele noastre bune, ci, doar când devenim astfel, vom putea face binele... După cum nici pomul nu merită să devină pom prin roadele lui, ci când s-a dezvoltat și a devenit pom, abia atunci va da roade.”⁸

3. În lumina celor prezentate până acum, încearcă să explici afirmația apostolului Iacov: Iacov 2,24. (Vezi și v. 14 și 17.)

Notă: Credința fără ascultare nu are niciun rost, după cum nici ascultarea fără îndreptățirea prin credință nu are niciun efect. Ilustrația următoare ar putea să ne ajute să înțelegem relația dintre îndreptățire și ascultare.

Într-o zi ploioasă, noroioasă, neascultând de mama lui, copilul iese la joacă și se tăvălește în noroi. Acum degeaba rămâne

⁸ Martin Luther, *Tischreden*, 5570

ascultător în casă, prin această ascultare nu-și va putea curăți hainele sale murdărite de noroi. Mama lui îl dezbracă, îi spală hainele și-l îmbracă în haine curate. În situația aceasta nouă, prin ascultare, copilul va putea să-și păstreze hainele sale curate. Acum ascultarea își are rostul.

Tot astfel, Avraam a devenit neprihănit prin credință. Dar el nu s-a limitat numai la credință, ci, ascultând de Dumnezeu, a trăit în conformitate cu Legea lui Dumnezeu, astfel viețuirea sa ascultătoare l-a menținut în starea sa de neprihănire, dobândită prin credință.

4. Ce legătură este între neprihănire și sfințire? 1 Tesaloniceni 5,23; Marcu 9,49

Notă: „Qadaș” (ebr.) și „haghiasmos” (gr.) înseamnă „a fi separat, pus deoparte, rezervat pentru un scop superior, separat de cele obișnuite, consacrat”. În sens teologic, sfințirea înseamnă trăirea unei vieți lipsite de păcat, o viață consacrată pentru a fi în perfectă armonie cu voința lui Dumnezeu.

Îndreptățirea este lucrarea de curățire și îndepărtare a vinovăției morale personale. Spiritul Profetic, pentru această fază, folosește expresia de „**neprihănire atribuită**”.

Sfințirea este procesul creșterii în har, dezvoltarea în caracter, învățarea de a umbla continuu în armonie cu voința lui Dumnezeu (Col. 2,6.7). Pentru această fază, Spiritul Profetic folosește expresia de „**neprihănire acordată**”. Mântuitorul afirmă că „fiecare om va fi sărat cu foc”. Focul curăță, sarea conservă. A fi sărat cu foc înseamnă a fi curățit (îndreptățirea) și a fi păstrat curat (sfințirea). Pe când îndreptățirea este experiența unui moment de har, sfințirea, din contră, este experiența unei vieți întregi.

„Neprihănirea prin care suntem îndreptățiți ne este atribuită; neprihănirea prin care suntem sfințiți ne este împărtășită. Prima este titlul sau legitimația noastră pentru cer, cea de-a doua este pregătirea noastră pentru el.”⁹

⁹ E. G. White, *Solii pentru tineret*, p. 35

Îndreptățirea și sfințirea nu pot fi despărțite, căci astfel creștinul va fi ispitit de ideea „harului ieftin”: „să primească harul cu bucurie, fără să-și asume răspunderea unei vieți noi, care decurge din el”.¹⁰

Repetiție

1. De ce trebuie să fie îndreptățit păcătosul?

Răspuns: Deoarece, din cauza păcatului, omul și-a pierdut neprihănirea; pentru a putea fi mântuit, trebuie să redobândească această stare lipsită de vină.

2. Prin ascultare de Legea lui Dumnezeu, păcătosul poate deveni neprihănit?

Răspuns: Nu, căci Legea descoperă păcatul, dar nu-l poate îndepărta.

3. Ce este îndreptățirea prin credință?

Răspuns: Îndreptățirea prin credință este lucrarea harului divin, prin care Dumnezeu trece cu vederea păcatele noastre, considerându-ne ca și cum nu am fi păcătuit niciodată; acest har ne este acordat în baza credinței noastre cu care Îl primim pe Isus Hristos ca Mântuitor personal al nostru.

4. Care este relația dintre îndreptățirea prin credință și Legea Morală?

Răspuns: În vederea îndreptățirii păcătosului, Dumnezeu nu cere nicio condiție preliminară, decât numai acceptarea Mântuitorului prin credință. Ascultarea de Legea Morală nu este condiția, ci urmarea naturală a îndreptățirii. Noi trebuie să păzim Legea lui Dumnezeu, nu ca prin ea să devenim neprihăniți, ci fiindcă prin credință în Isus Hristos deja am fost îndreptățiți.

¹⁰ Dietrich Bonhoeffer, *Nachfolge*, 9, A, p. 13

Concluzii dogmatice

Omul, prin călcarea Legii divine, și-a pierdut starea de neprihănire, devenind păcătos și supus morții. Biblia ne învață clar că omul nu se poate ridica prin propriile sale eforturi la atingerea stării de neprihănire. Ștergerea păcatelor nu poate fi dobândită prin ascultare de Legea lui Dumnezeu, căci Legea este oglinda care arată starea noastră pierdută și vrednică de osândă. Biblia ne descoperă o altă cale decât îndreptățirea prin faptele noastre. Conform învățaturii Evangheliei, aceasta este calea iertării păcatelor. Dumnezeu este dispus să ne ierte, fără a cere în schimb ceva de la noi, vreun merit, ci numai prin credința cu care Îl primim pe Fiul Său drept jertfă ispășitoare și înlocuitoare în locul nostru. El, care nu a cunoscut păcatul, a luat asupra Sa păcatele noastre, a pățimit în locul nostru ceea ce trebuia să pățim noi, cei care am călcat Legea divină.

În marea Sa bunătate, tot ce are valoare – neprihănirea, sfințenia, meritele – ne-a fost atribuit prin acceptarea lui Isus Hristos. Dar nu natura noastră este dreaptă și sfântă înaintea lui Dumnezeu, căci această neprihănire și această sfințenie nu au fost turnate în noi, ci, printr-un act declarativ, ne-au fost atribuite, ceea ce nu ne aparține de drept. Tot astfel, prin credința cu care L-am acceptat pe Isus Hristos ca Mântuitor, Tatăl a considerat că cele suferite de Fiul Său le-am suferit chiar noi, cei îndreptățiți. Astfel, noi, care prin natură nu eram drepecți și sfinți, prin atribuirea meritelor lui Isus Hristos, suntem primiți de Tatăl ca fiind drepecți și sfinți.

Mutația astfel făcută are un caracter exterior și juridic, dar nu unul interior, natural. Tatăl acordă omului păcătos dreptatea Mântuitorului, și ceea ce prin merit și caracter aparține lui Hristos va deveni, prin atribuire, proprietatea acestuia, prin îndreptățire.

După iertarea și împăcarea astfel realizată, Dumnezeu îl somează pe păcătos să înceteze a mai păcătui, ascultând de Le-

gea voinței Sale, și astfel, El va începe în cel neprihănit rezidirea treptată a propriului Său chip, până la realizarea stării de sfințenie: curățit și păstrat în stare curată.

Concluzii etice

Deoarece în concepția adventistă, îndreptățirea este un act al voinței lui Dumnezeu, ea vizează judecata, adresându-se nemijlocit operei de mântuire și glorie, având un caracter eschatologic. De aceea, doctrina despre îndreptățire ne este dată pentru pregătirea noastră în vederea marii judecăți care este în curs de desfășurare.

Pregătirea constă din următoarele trepte:

a) o adâncă și sinceră cercetare de sine în lumina Legii lui Dumnezeu;

b) o pocăință urgentă, cerută de Evanghelie;

c) acceptarea lui Hristos și încredințarea că păcatele noastre au fost iertate;

d) o reformă, o schimbare practică a vieții, prin călăuzirea Duhului Sfânt, pentru realizarea idealului de a nu păcătuți în mod voit;

e) o schimbare, conlucrare cu Dumnezeu pentru realizarea, prin Duhul Sfânt, a idealului de a ajunge desăvârșiți, sfinți.

Note suplimentare teologice

Poziția lutherană: În căutarea „unui Dumnezeu milostiv”, Martin Luther a descoperit și formulat următoarele trei adevăruri fundamentale ale îndreptățirii prin credință:

1. **Iustitia dei activa et pasiva** (Dreptatea lui Dumnezeu activă și pasivă). Teologia medievală vorbea numai despre dreptatea activă, care este pedeapsă pentru omul păcătos, dar nu vorbea nimic despre dreptatea care pătimește în locul păcătosului și care i se atribuie prin credință.

2. **Iustitia externa et aliena** (Dreptatea externă și străină). Dreptatea primită prin credință este externă, deci atribuită, și nu înăscută; este una străină, și nu una proprie, care izvorăște din noi înșine.

3. **Homo simul iustus et peccator** (Omul, simultan, este și drept, și păcătos). El este neprihănit în ochii lui Dumnezeu, dar păcătos în proprii săi ochi, deoarece sub mantia dreptății lui Hristos subzistă el însuși, omul nenorocit, robul obsesiei păcatului, unul care nu are niciun merit pentru a fi îndreptățit.

În **Confesiunea Augustană** (1530) se afirmă: „Iertarea păcatelor și neprihănirea înaintea lui Dumnezeu nu se pot dobândi prin meritele, faptele și ispășirea noastră, ci primim iertare și devenim neprihăniți pentru meritele lui Hristos, prin har, prin credință, dacă vom crede că Hristos a pățit pentru noi și că noi, datorită Lui, dobândim iertare, neprihănire și viață veșnică. Această credință ne-o consideră și ne-o atribuie Dumnezeu drept neprihănire.”¹¹

Despre faptele celui îndreptățit, teologia lutherană afirmă că sunt roadele indispensabile ale credinței, numite și roadele Duhului.

Poziția reformată: În teologia lui Calvin, învățătura fundamentală o reprezintă „evenimentul – Hristos”, adică refacerea comuniunii cu Dumnezeu prin Isus Hristos. În această comuniune ni se oferă două daruri importante: iertarea păcatelor și sfințirea sau, cum le numește Calvin „îndreptățirea și nașterea din nou”.¹² Învățătura despre îndreptățire nu este o opinie generală despre relația Dumnezeu-om, ci învață că Dumnezeu Se întâlnește cu omul păcătos în Hristos, restabilind prin El comuniunea inițială stricată de om prin păcat.

Confesiunea din Heidelberg (1563), la întrebarea nr. 60, dă o formulă cât se poate de clară despre sensul învățăturii calvinice a îndreptățirii: „Cum devii neprihănit în fața lui Dumnezeu? (**Răspuns:**) Sigur numai prin credința adevărată în Isus Hristos, astfel că, deși mă mustră conștiința că am păcătuț grav împotriva tuturor poruncilor lui Dumnezeu și niciodată nu am păstrat niciuna dintre ele, mai mult, sunt capabil de orice rău, totuși, Dumnezeu, fără meritele mele, fără plată, din harul Său îmi dăruiește și-mi atribuie desăvârșita ispășire, neprihănirea și sfințenia lui Hristos, parcă nu aș fi avut niciun păcat, parcă în toate aș fi fost tot atât de supus, cum a fost Hristos pentru mine; dar acestea mi le atribuie numai dacă le primesc cu inimă credincioasă.”¹³

¹¹ Calv. CR 39, 120, citat de Wilhelm Niesel, *Az Evanghélium és az egyházak*, 1979, p. 190-191

¹² Ioan Calvin, *Institutio religionis Christianae*, III, 11, p. 1

¹³ *A Heidelbergi Katé*, 1965, p. 56

Aici trebuie remarcat că prima propoziție (numai prin credință) nu este doar o simplă repetare a principiului „Sola fide” sau citarea declarației pauline, ci reprezintă o poziție fundamentală teologică, care mai târziu, în canoanele Sinodului din Dordrecht (1618-1619), a culminat în controversa arminiană: „**propter** sau **per** fidem”. În concepția arminiană, mântuirea se atribuie „pentru credință și fapte bune” (propter fidem). În schimb, canoanele dordrechtene stipulează că există două feluri de haruri. Ispășirea lui Hristos nu este numai un „fond” al mântuirii, ci este însăși mântuirea. Isus Hristos este Mântuitorul, iar credința este un mijloc al mântuirii. Astfel, mântuirea nu se acordă **pentru** credință (propter fidem), ci, **prin** credință (per fidem). În caz contrar, am face din credință un merit, ceea ce ar echivala cu îndreptățirea prin meritele credinței, înlocuind meritele faptelor.

Teologia reformată vede o corelație organică între credință și fapte, dar ultimele nu sunt merite, ci urmări directe ale credinței. Faptele izvorăsc din atitudinea de recunoștință și mulțumire a creștinului. Îndreptățirea nu se atribuie pentru noua viață pe care o trăim sau, cum spune Calvin, „Dumnezeu nu ne primește în harul Său, căci Se uită la îndreptățirea noastră, parcă întoarcerea noastră ar fi pe baza iertării; ci El ne atrage pe noi din simplă îndurare.”¹⁴ „Singurul motiv îndestulător pentru decizia îndreptățitoare a lui Dumnezeu este comuniunea noastră cu Isus Hristos.”¹⁵

Poziția ortodoxă: Teza fundamentală ortodoxă, în acest sens, este exprimată în cuvintele lui Athanasiu: „El a devenit om, ca noi să devenim dumnezei”, dar nu în sensul unei transformări în **esență**, ci în **sensul de a deveni părtași de natură** divină. Teologia ortodoxă vede în „păcatul strămoșesc” numai transmiterea urmărilor păcatului adamitic, și nu păcatul specific în sens catolic. De aceea, la botez, are loc „ștergerea păcatului strămoșesc, adică a pornirii spre păcat a voinței noastre, și sădirea în noi a unui cuget nou, spre viață curată, cu alte cuvinte omorârea omului vechi, al păcatului, și nașterea omului nou, în Hristos.”¹⁶

În procesul mântuirii, omul nu poate fi inițiator, ci harul dumnezeiesc, care se aplică la însușirile naturale ale omului. Îndreptățirea

¹⁴ Calv. CR 39, 120, citat de Wilhelm Niesel, *Az Evangélium és az egyházak*, 1979, p. 189

¹⁵ W. Niesel, *op. cit.*, p. 190

¹⁶ *Învățătură pentru credința creștină ortodoxă*, Craiova, 1952, p. 131

nu este un moment, ci un proces care culminează în sfințire. Acest proces este identic cu renașterea în Hristos, în cursul căruia are loc o conlucrare liberă a omului cu harul mântuitor. Pentru mântuire, Dumnezeu așteaptă de la om credință și fapte bune. Faptele bune sunt, în primul rând, „poruncile morale ale lui Dumnezeu, date prin Legea lui Moise, sau legea scrisă în inimă.”¹⁷ Dar aceste fapte nu sunt „un preț de schimb, pe care îl plătește omul lui Dumnezeu pentru mântuire, ca la un contract de vânzare-cumpărare, ci mijloace prin care se desăvârșește omul, folosindu-se de ajutorul harului, mijloace prin care omul se face tot mai mult asemenea lui Dumnezeu.”¹⁸

Teologia ortodoxă vede în dezvoltarea spirituală a omului o analogie cu dezvoltarea firească a lui. Căci viața în Hristos „are o naștere, o pruncie, o creștere și o stare a bărbăției, a desăvârșirii, sau a sfințirii... Sfințenia deplină se câștigă prin împlinirea statornică a poruncilor.”¹⁹ Lipsa patimilor și dragostea fierbinte, neîntreruptă, sunt considerate a fi semnele indubitabile ale stării de sfințenie. „Când a ajuns aici, omul s-a ridicat la chipul dumnezeiesc, restabilit în el la botez, la asemănarea cu Dumnezeu.”²⁰

Poziția romano-catolică: Doctrina de bază despre îndreptățire este cea canonizată de Sinodul din Trident (1545-1563). Teologia romană recunoaște trei faze în îndreptățire: 1. pregătirea harului; 2. acordarea harului; 3. creșterea în har.

1. Pregătirea o face „harul actual” sau „precedent”. Copiii minori sunt îndreptățiți cu ocazia botezului; majorii, care sunt chemați și treziți de harul actual, se fac apți pentru pocăința îndreptățirii. Omul poate alege și conlucra liber cu Spiritul Sfânt, fără al cărui ajutor și har nimeni nu poate deveni neprihănit. „Prin inspirația și ajutorul prealabil al Spiritului Sfânt, omul poate crede, spera, iubi și se poate căi, ceea ce este necesar pentru a i se împărtăși harul îndreptățirii.”²¹

2. Acordarea. Crezul catolic definește astfel opera îndreptățirii: îndreptățirea este „transpunerea din starea în care s-a născut omul, ca

¹⁷ *Idem*, p. 129

¹⁸ *Idem*, p. 130

¹⁹ *Idem*, p. 131, 132

²⁰ *Idem*, p. 133

²¹ H. Denzinger, *Enchiridion symbolorum, definitionum et declarationum de rebus et morum*, Freiburg, 1947, p. 813

fiu al lui Adam, în starea harului și adoptarea sa ca fiu al lui Dumnezeu.”²² În această faptă divină se disting două momente:

a) Cel îndreptățit nu este numai „socotit drept”, ci devine cu adevărat neprihănit, **de facto**. În primul rând, i se iartă păcatul strămoșesc. Aceasta este egală cu schimbarea firii. De aici încolo în om rămâne doar dorința păcătoasă (concupiscencia) ca mijloc de încercare.

b) Cel de al doilea moment este acordarea „harului habitual” (sfințitor), în urma căruia dragostea inundă firea omului și-l schimbă total. Harul habitual realizează două lucruri: pune capăt păcatului, îl sfințește pe om, făcându-l capabil pentru primirea sau sălășluirea Spiritului Sfânt.

3. Creșterea în har. Deoarece moartea Domnului este suficientă ca să slujească drept „fond trezorial” pentru mântuirea omenirii, acest har suficient va deveni „eficient” (efficiens) numai dacă cel îndreptățit va conlucra cu harul divin, făcând fapte bune, care au valoare meritorie în teologia romană. Este vorba despre două categorii de merite: 1. **Meritul echitabil** (meritum de condigno), cel al creștinului aflat în stare de har; 2. **Meritul convențional** (meritum de congruo), când fapta meritorie este înfăptuită de cineva care nu se află în starea harului, dar fapta sa, din punct de vedere moral, este bună.

Printre meritele echitabile se disting faptele care corespund Legilor lui Dumnezeu și legilor bisericii. Din ultima categorie fac parte: 1. ținerea tuturor sărbătorilor; 2. ascultarea liturghiei (messei) în fiecare duminică și cu ocazia altor sărbători; 3. ținerea posturilor; 4. cel puțin o spovedanie anuală; 5. cel puțin o participare anuală la cuminecătură.

Faptele bune ale celui îndreptățit urmăresc trei ținte: creșterea în har, dobândirea dreptului la viața veșnică și la glorificarea eternă.

În afară de faptele bune obligatorii (poruncile divine și bisericesti), teologia romană admite și faptele bune ale așa-zisei **supracerinți** (opera supererogatoria), printre care primează sfaturile Evangheliei (consilia evangelica) din Predica de pe Munte: 1. sărăcia voluntară; 2. abstenența totală; 3. ascultarea de ierarhii superiori; 4. castitatea. Astfel, credincioșii bisericii catolice se află împărțiți în două clase: 1. cei care trăiesc conform poruncilor, realizând în acest fel o viață merituoasă; 2. cei care, conform sfatului Evangheliei, fac mai mult decât le cer poruncile divine și cele bisericesti.

²² H. Denzinger, *op. cit.*, p. 796

9. Decalogul

De memorizat: *Așa că Legea negreșit este sfântă și porunca este sfântă, dreaptă și bună. Romani 7,12*

Introducere: Legea este principiul și înfăptuirea ordinii în Univers. Ca principiu, Legea este exprimată în formă de reguli prescrise (cele Zece Porunci). Ca procedeu, Legea exprimă dependența și logica tuturor relațiilor din Univers. În acest înțeles larg, Legea este egală cu ordinea cosmică, socială și morală din lume.

Dar Legea are un înțeles particular pentru om. Aspectul uman al Legii este dublu: unul exterior și unul interior. În aspectul său exterior, Legea, pentru om, operează sub formă de restricție și constrângere. În aspectul său interior, răspunsul omului la pretenția Legii este sentimentul de obligativitate, ceea ce constituie izvorul conștiinței umane.

O falsă închipuire despre o libertate fără „restricția” Legii este o absurditate, ca și cum ne-am imagina că trăim fără legea gravitației sau fără legile opticii și ale acusticii.

I. Originea Legii Morale

1. De unde știi că Legea este veșnică, existând înainte de Sinai? Romani 7,7; Geneza 4,7; 26,5

Notă: „Adam i-a învățat pe urmașii săi Legea lui Dumnezeu, iar ea a fost transmisă din tată în fiu de-a lungul generațiilor care au urmat... Legea a fost păstrată de Noe și de familia lui, iar Noe i-a învățat pe urmașii săi Legea celor Zece Porunci.”¹

¹ E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 363

2. Cum este descris Decalogul, sau cele Zece Porunci? Exod 20,2-17

Notă: „Decalogos” (gr.) înseamnă „zece cuvinte” sau vorbe. Prin Decalog înțelegem Legea celor Zece Porunci date de Dumnezeu pe muntele Sinai. Atunci Legea a fost dată în scris, dar ca principiu, cum am văzut, există din veșnicii.

3. Cum a rezumat Mântuitorul Decalogul în două mari secțiuni? Marcu 12,30.31

Notă: Cele două lespezi pe care s-a scris Legea morală arată cele două direcții ale obligațiilor noastre morale: prima tablă, conținând cele patru porunci, exprimă obligațiile noastre în direcția verticală, adică datoriile noastre față de Dumnezeu. Cea de-a doua tablă, conținând ultimele șase porunci, exprimă obligațiile noastre în direcția orizontală, adică îndatoririle noastre față de semenii noștri.

„Dacă Îl iubești pe Dumnezeu din toată inima, trebuie să ții prima tablă, iar dacă îl iubești pe aproapele tău din toată inima ta, trebuie să ții a doua tablă.”²

II. Legea morală și cea ceremonială

1. Despre care altă lege mai găsim scris în Scripturi? Fapte 6,14; Efeseni 2,15

Notă: Cuvântul „ethos” (gr.) întâlnit aici (Fapte 6,14) înseamnă „obicei, morală, legi cultice, ceremonii, sau legi tranzitorii”, neavând un caracter stabil. Se vede că membrii soborului iudaic l-au înțeles perfect pe Ștefan, că vestea ștergerea legilor lui Moise, cele cu caracter ceremonial.

² C. H. Spurgeon, *Perpetuitatea Legii*, 5, citat de A.J. Wearner, *Probleme Fundamentale de Doctrină Biblică*, 1937, p. 98

2. Care sunt deosebirile fundamentale dintre Legea morală și cea ceremonială?

Legea morală

1. Este numită „Legea lui Dumnezeu”: Rom. 7,22,25; 1 Cor. 9,21.
2. Exista înainte de Sinai: Gen. 4,6-7; 2,2-3; Rom. 2,14.
3. Scrisă pe piatră de Domnul: Ex. 31,18; Deut. 10,1-4.
4. Păstrată în chivot: Deut. 10,5; 1 Regi 8,9.
5. Prescrie numai îndatoriri morale, veșnice: Rom. 13,8-10; Matei 22,36-40.
6. Prescrie Sabatul zilei a șaptea: Ex. 20,8-11; Gen. 2,2-3.
7. Este veșnică, neschimbată: Mat. 5,17; Evrei 8,10; Ps. 89,35.
8. Este desăvârșită: Ps. 19,8.
9. Ne obligă și astăzi: Rom. 2,13; 3,31; 7,12; 1 Tim. 1,8; Iacov 2,8-12.

Legea ceremonială

1. Este numită „legea lui Moise”: Luca 2,22; 24,44; Fapte 13,39; 15,5; Evrei 10,28.
2. Există numai de la Sinai: Exod 24,3-4; Gal. 3,17.
3. Scrisă de Moise în carte (sul): Deut. 31,24; Ioan 1,17.
4. Păstrată lângă chivot: Deut. 31,24-26.
5. Prescrie toate jertfele și serviciile cultice, ceremoniale: Evrei 10,1-8; Gal. 5,2-3; Evrei 7,28.
6. Prescrie toate celelalte zile de odihnă cu caracter ceremonial: Lev. 16,29-31; 23,6,7,11.
7. Temporară, valabilă doar până la Hristos: Col. 2,14,16,17; Efes. 2,15; Gal. 3,10.
8. N-a dat desăvârșirea: Evrei 10,1; 7,16-19.
9. Nu ne mai obligă astăzi: Evrei 9,9-10.

Notă: „Mulți încearcă să contopească aceste două sisteme, folosind texte care vorbesc despre legea ceremonială pentru a dovedi că Legea a fost desființată; dar aceasta este o pervertire a Scripturilor. Deosebirea între cele două sisteme este foarte clară. Sistemul ceremonial este format din simboluri care arătau spre Hristos, Mielul lui Dumnezeu, care ridică păcatele lumii. Atunci trebuia să înceteze toate jertfele.”³

³ E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 365

III. Legea și Evanghelia

1. Care este menirea Legii morale? Romani 3,20; 7,7-8

Notă: „Când s-a proclamat Legea pe Sinai, Dumnezeu a făcut cunoscut oamenilor sfințenia caracterului Său, ca ei să poată vedea, prin contrast, păcătoșenia propriului lor caracter. Legea fusese dată pentru a-i convinge de păcat și a le descoperi nevoia după un Mântuitor.”⁴

2. Ce este Evanghelia? Romani 1,16

Notă: „**Evanghelion**” (gr.) înseamnă „veste bună, recompensă pentru o solie bună, dată unui mesager, proclamarea încoronării unui cezar, încoronarea simbolică a unui sol pentru vestea bună adusă”.⁵

Isus Hristos a fost Cel care a propovăduit de prima dată Evanghelia norodului (Mat. 4,23). El este nu numai Vestitorul, dar și centrul soliei Evangheliei, vestea bună adusă de El poate fi rezumată într-o singură propoziție: Dumnezeu a venit în trup omenesc ca să mântuiască lumea. (Ioan 3,16)

3. În sumarul Evangheliei, cum a înțeles apostolul Pavel să unească într-o singură solie Evanghelia și Legea lui Dumnezeu? Tit 2,14

Notă: Scriitorii Bibliei n-au intenționat niciodată să opună Legii lui Dumnezeu Evanghelia sau credința și harul să le opună faptelor sau ascultării de Legea divină. Comentatorii obiectivi, de asemenea, au văzut Legea și Evanghelia în unitatea lor biblică. Vom cita câteva poziții, care nu sunt singulare în teologie:

Augustin: „Legea a fost dată ca să se caute harul; harul s-a dat pentru ca Legea să fie împlinită.”⁶

Karl Barth: „Găsim că, deși Legea nu este Evanghelia, totuși fără Lege, de fapt, nu am avea nici Evanghelia.”⁷

⁴ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 223

⁵ H.G. Liddell - R. Scott, *A Greek-English Lexicon*, Oxford, 1976, p. 704-705

⁶ Citat de H. Heinz, *Dogmatik*, Bern, 1974, p. 128

⁷ K. Barth, *Hirchliche Dogmatik*, II/1, p. 407

„În Scripturi nu găsim Legea lângă Evanghelie, ci în Evanghelie, după cum și sfințenia lui Dumnezeu nu se află lângă, ci în harul Său.”⁸

Dietrich Bonhoeffer: „Numai cel care crede poate fi ascultător și numai cel ascultător crede.”⁹

4. Ce declară Domnul Isus Hristos despre relația Sa cu Legea morală? Matei 5,17-18

Notă: J. Calvin: „Privind doctrina, nu ar fi permis să inventăm desființarea Legii prin venirea lui Hristos. Deoarece regula viețuirii pioase și sfinte este veșnică, ca și singura și desăvârșită neprihănire a lui Dumnezeu, ce se cuprinde în ea.”¹⁰

„Să nu credeți că am venit să stric Legea și prorocii, am venit nu să stric, ci să împlinesc!” Prin cuvintele acestea, Isus îndepartează acuzația fariseilor. Misiunea Lui în lume era ca să apere cerințele sacre ale acestei Legi, pe care ei Îl acuzau că o strică. Dacă s-ar fi putut desființa Legea lui Dumnezeu, n-ar fi fost nevoie ca Hristos să sufere urmările neascultării noastre. El a venit să explice legătura Legii cu omul și să ilustreze preceptele ei prin propria Lui ascultare.”¹¹

5. Cum vorbește Biblia despre aspectul interior al Legii, în procesul de sfințire? Evrei 8,10

Notă: Am mai spus că în aspectul său exterior, Legea operează ca restricție și constrângere. Aceasta era menirea Legii în Vechiul Testament. În procesul nașterii din nou, în Noul Testament, accentul cade pe aspectul interior al Legii. Căci pocăința (metanoia) înseamnă transformarea gândirii, înnoirea facultăților mintale în sensul de a judeca în mod duhovnicesc și, bineînțeles, moral. Judecata ne face capabili să deosebim binele de rău (Evrei 5,14). Judecata condusă de Duhul Sfânt este ca și

⁸ *Ibidem*

⁹ D. Bonhoeffer, *op. cit.* p. 35

¹⁰ Calvin, *Kommentar zur Evangelienharmonie*, Mat. 5,17; CR. LXXIII, p. 170

¹¹ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 222, 223

busola pentru corăbieri. Cândva corăbierii se ghidau după stele și constelații.¹² Dar când norii acopereau stelele, rămâneau fără călăuză. Un om condus numai de norme morale exterioare, fără să aibă principii etice interioare, personale, este ca și corăbierul fără busolă: în furtună, în momentele de criză sau când este singur, fără sfat și fără încurajare, se pierde ușor în beznă. Vor fi împrejurări când nu vom putea apela la Biblie, la Biserică sau la sfatul pastorului. Singura noastră călăuză va fi conștiința luminată de Duhul Sfânt, o conștiință al cărei izvor este Legea scrisă în inimă. Aceasta este adevărata morală. Este aspectul interior al Legii.

„Legea este exprimarea cugetării lui Dumnezeu; când este primită în Hristos, ea devine cugetarea noastră. Ea ne înalță deasupra puterii naturale a dorințelor și a tendințelor, deasupra ispitelor care ne duc la păcat.”¹³

Repetiție

1. Cum a exprimat Dumnezeu voința Sa privitoare la viața morală?

Răspuns: Voința lui Dumnezeu, în ce privește viața morală, este cuprinsă în Legea celor Zece Porunci, care enunță marile principii morale imuabile și obligatorii pentru orice om, din orice timp și din orice loc.

¹² „Secole întregi, corăbierii care s-au avântat pe întinderea mărilor, s-au orientat după stele și constelații. Această imperfecțiune a fost depășită atunci când s-a descoperit busola care indica totdeauna nordul. De atunci, corăbierii s-au putut orienta și în nopțile cele mai întunecoase de pe cele mai îndepărtate mări. Un progres asemănător trebuia căutat pentru a ajunge la o etică perfectă. Atâta vreme cât avem numai o etică bazată pe îndatoriri și virtuți, este ca și cum ne-am orienta după stele, care oricât de strălucitoare ar fi, ne călăuzesc mai mult sau mai puțin bine, iar ceața le poate acoperi. În nopțile cu furtună, ele lasă omenirea, așa cum se întâmplă și acum, fără călăuză. Dacă, din necesitatea de a gândi, ca o trezire a conștiinței de sine, ajungem la etica respectului față de viață, atunci în om începe o aprofundare etică atotcuprinzătoare și un progres etic al omenirii.” – Albert Schweitzer, *Die Lehre der Ehrfurcht vor dem Leben*, 1963, p. 39-40

¹³ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 223

2. Ce deosebire există între legea ceremonială și cea morală?

Răspuns: Între cele două legi există deosebiri fundamentale:

a) Cea morală este numită „Legea lui Dumnezeu”, pe când legea ceremonială, de obicei, este numită „legea lui Moise”.

b) Legea morală există din veșnicii, dar legea ceremonială, numai de la Sinai.

c) Legea morală a fost scrisă de Dumnezeu pe lespezi de piatră; legea ceremonială a fost scrisă de Moise, într-o Carte.

d) Legea morală trebuia păstrată în chivot; legea ceremonială, lângă chivot.

e) Legea morală prescrie numai îndatoriri morale, cu caracter veșnic; legea ceremonială legifera sistemul jertfelor și al serviciilor de cult simbolice și temporare.

f) Legea morală prescrie serbarea zilei de Sabat, arătând înapoi, către opera creațiunii; sărbătorile și sabatele ceremoniale, din contră, arătau înainte, spre Hristos, când avea să înceze valabilitatea lor.

g) Legea morală nu a fost schimbată, nici înlăturată de Hristos, pe când legea ceremonială a încetat cu ocazia morții Lui.

3. Care este rolul Legii în viața păcătosului?

Răspuns: Rolul Legii morale în viața păcătosului este cel al oglinzii: arată starea reală în păcat și descoperă nevoia de un Mântuitor.

4. Există vreo contradicție între Legea morală și Evanghelie?

Răspuns: În realitate nu există nicio contradicție între Lege și Evanghelie, pentru că Legea este Evanghelia Vechiului Testament și Evanghelia este Legea Noului Testament. Ele nu pot fi opuse una alteia, nici suspendată una în defavoarea celeilalte. Legea și astăzi se află în Evanghelie.

5. A fost schimbată Legea prin venirea Domnului Hristos?

Răspuns: Hristos nu a schimbat Legea, ci prin exemplul vieții Lui ne-a demonstrat cum trebuie ținută Legea morală în sensul ei original.

Concluzii dogmatice

Marile principii ale Legii lui Dumnezeu sunt încorporate în Decalog și exemplificate în viața lui Isus Hristos. Ele exprimă iubirea, voința și planul lui Dumnezeu privind conduita și legăturile umane și sunt obligatorii tuturor oamenilor de pretutindeni și din toate timpurile. Aceste principii stau la baza legământului încheiat de Dumnezeu cu poporul Său și formează etalonul judecății divine. Legea morală, prin acțiunea Duhului Sfânt, descoperă păcatul și trezește nevoia de un Mântuitor.

Mântuirea se acordă total din har, și nu pentru meritele faptelor, dar roadele harului pot fi recunoscute în ascultarea de poruncile divine. Caracterul creștin este caracterizat de această ascultare din dragoste. Astfel se exprimă dragostea creștinului față de Dumnezeu și interesul lui față de semenii săi. Ascultarea credinței demonstrează puterea lui Hristos de a transforma viața oamenilor și, prin urmare, întărește mărturia creștină.

Concluzii etice

Noi nu putem deosebi, de la noi înșine, binele de rău. S-a considerat că „răul este lipsa binelui”¹⁴, dar ce este însuși binele? În Vechiul Testament, „tob” înseamnă „bine”, adică ceea ce corespunde scopului pentru care a fost creat. Omul a fost creat de

¹⁴ Scolastici, la întrebarea: Ce este răul? răspundeau: Malum est absentia boni. Dar ce este binele? În concepția lui Kant, binele este ceea ce nu conține în sine o contradicție principală. Binele acesta formează un „imperativ categoric” pentru omul de caracter. Dar dacă cineva corespunde legilor morale numai prin înclinațiile sale naturale, atitudinea sa este doar legalistă, și nu morală. Fapta în sine devine morală numai dacă izvorăște din supunere conștientă față de legile morale – spune Kant.

Dumnezeu. În postura sa de „creatură”, binele pentru el este ceea ce a vrut și a hotărât Creatorul ca menire și finalitate.¹⁵

Dumnezeu a hotărât prin legi și porunci. Ambele au caracter și obligativitate personală. Legea este voința divină o dată și pentru totdeauna, cu valabilitate universală și cosmică. Porunca este un ordin, o dispoziție divină, dată în diferite situații, dar cu valabilitate temporară într-un sens limitat sau local. (Vezi Ex. 3,16; 8,1; 1 Regi 13,9 etc.). Cele „zece cuvinte sau vorbe” rostite pe Sinai, așa cum am văzut, alcătuiesc Legea lui Dumnezeu, sau Legea morală, cu o valabilitate permanentă, universală și cosmică.

Când tânărul bogat s-a interesat care este „binele” pe care ar trebui să-l facă, Mântuitorul S-a referit precis la Legea morală, recunoscându-i valabilitatea eternă (Matei 19,16-19). Această Lege morală stabilește obligațiile morale bidirecționale ale omului: în sens vertical, datoria față de Dumnezeu, în cel orizontal, datoria față de semenii lui.

Advențiștii de ziua a șaptea cred că singura etică valabilă este etica celor Zece Porunci, conținând principiile veșnice de morală, care se găsesc incluse în Evanghelie. Ei cred că aceste principii, toate la un loc, formează Legea morală veșnic valabilă a lui Dumnezeu și că noi nu avem libertatea să alegem pe care anume să le acceptăm și pe care să le respingem. Totodată, ei cred că supunerea față de Legea morală trebuie să fie un act al credinței, izvorât din dragostea față de Dumnezeu și față de aproapele.

¹⁵ Omul nu a fost creat să fie scop în sine. Numai Dumnezeu poate fi scop în Sine. Supunerea sau ascultarea este egală cu acceptarea acestui „scop în Sine” al lui Dumnezeu, adică recunoașterea necondiționată a suveranității lui Dumnezeu. Aceasta implică admiterea legislației și a guvernării lui Dumnezeu, urmând cu credincioșie drumul pe care, în înțelepciunea Sa, Dumnezeu a considerat că este bine ca noi să-l urmăm.

Note suplimentare teologice

Antinomianism: Încă de la începuturile lui, creștinismul avea să fie confruntat cu un curent având caracter sincretist, numit „gnosticism”. (Pavel face aluzie la el în 1 Tim. 6,20.) În gnosticismul sec. al II-lea, au fost și unele caracterizate prin antinomianism. (Anti = în loc de, contra, împotriva; nomos = lege.) Printre scrierile din acel secol, purtând o accentuată influență gnostică, se numără și Epistola lui Barnaba (130-138). Ea trădează o vădită ostilitate față de iudaism și iudei. Susține că iudeii au căzut din legământul lui Dumnezeu în momentul în care Moise a spart tablele Legii. Epistola consideră că nu iudeii sunt adevărații părtasi ai legământului, ci creștinii. Dumnezeu refuză să primească Sabatul iudeilor, căci înaintea Lui o zi este ca o mie de ani. Adevăratul Sabat va fi sărbătorit în cea de-a șaptea mie de ani.

Marcion din Pont, în anul 144, și-a fondat o biserică proprie, excluzând din credință toate elementele iudaice. În scrierea sa „Antithesis” (Antiteze) a opus pretensele contraziceri din Vechiul și Noul Testament. El credea că cele două părți ale Bibliei nu sunt opera aceluiași Dumnezeu. El a inventat un dualism biblic, recunoscând în Iehova pe „Theos dikaios” (Dumnezeul drept, aspru) și în Tatăl Noului Testament pe „Theos agathos” (Dumnezeu bun). Despre Hristos afirma că a murit aparent și că, prin minunile și învățăturile Sale, a combătut Legea și opera Dumnezeului „aspru”.

Și în timpul Reformațiunii au apărut unele curente antinomianistice. În controversa și disputele sale cu teologia romană, Martin Luther oscila în afirmațiile lui când în favoarea, când împotriva Legii lui Dumnezeu. În scrierile lui timpurii, nu o dată întâlnim fraze ca acestea: „Evanghelia este cerească și divină, Legea este pământească și omenească. Îndreptățirea Evangheliei diferă tot atât de mult de cea a Legii, ca și cerul de pământ sau ca lumina de întuneric. Evanghelia este lumină și ziua, dar Legea este întuneric și noapte.”¹⁶

Astfel de paragrafe l-au contrariat pe Melancton, încât s-a văzut silit ca în „Articole de inspecție” (1527) să insiste ca pastorii să dea o mai mare importanță pocăinței și lepădării păcatelor, deoarece ei s-au obișnuit să vorbească despre credință, care, fără pocăință, fără doctrina temerii de Dumnezeu, fără doctrina legii, obișnuiește poporul

¹⁶ A. H. Newman, *op. cit.* II, p. 318

cu o siguranță firească, mai rea decât erorile papale. Melanchton a fost imediat atacat de Johann Agricola, care, mai târziu, și-a dezvoltat ideile sale antinomiane în optsprezece teze. El afirma că pocăința trebuie vestită, dar nu din Decalogul lui Moise, ci din Evanghelie. Legea lui Moise nu este necesară nici pentru începutul, nici pentru mijlocul sau sfârșitul îndreptării. Din contră, Legea fără Duhul Sfânt este un blestem.

Luther a citit tezele discipolului său și le-a respins în șase controverse. Acum el a afirmat că Legea, realmente, este de la Dumnezeu, plantată de El în inimile noastre și dată de Dumnezeu lui Moise. De aceea, în esență, este bună și sfântă. Agricola a fost adus la tăcere de influența lui Luther și de autoritățile civile.

Melanchton, văzând efectele negative ale antinomianismului, a devenit mai decis în a vesti importanța Legii și necesitatea unei morale practice în sistemul creștin. El, acum, socotea faptele bune **causa sine qua non** a mântuirii. Sub inspirația sa, unul dintre foștii lui elevi, George Major, profesor la Wittenberg, a început să propage că „faptele bune sunt necesare pentru mântuire și că nimeni nu va fi mântuit prin fapte rele sau fără fapte bune, care, fără să constituie merite pentru mântuire, totuși, sunt fructe necesare ale credinței, a căror absență este un semn sigur că însăși credința este moartă”.¹⁷

Controversa antinomiană s-a întetit acum prin Musculus, elevul lui Agricola, care, căzând în extrema unei totale respingeri a Legii Morale, a susținut că „cei ce propagă că noi trebuie să facem fapte bune sunt de la diavolul, împreună cu toți cei ce-i urmează”.¹⁸

Teologia lutherană afirmă astăzi că totdeauna Legea și Evanghelia au fost unitare și că trebuie vestite împreună. În ambele cazuri, lucrează Dumnezeu: prin Lege face o lucrare străină (**opus alienum**), prin care judecă lumea, iar prin Evanghelia harului, își face propria Sa lucrare (**opus proprium**). Legea are o importanță aparte pentru omul neprihănit și născut din nou prin Duhul Sfânt. Se consideră că învățătura reformatorului este cel mai clar formulată în următoarea frază: „De aceea spunem că Legea trebuie păstrată și că fiecare om este capabil să o păstreze și trebuie să crească în dragoste și temere de Dumnezeu, ceea ce este adevărata ascultare de Legea lui Dumnezeu.

¹⁷ *Idem*, p. 319

¹⁸ *Ibidem*

Când vorbim despre ținerea Legii sau despre faptele bune, ne gândim la ambele: în interior, la o inimă bună, în exterior, la fapte.”¹⁹

Formula Concordiae (1577), una dintre cele mai importante mărturisiri evanghelico-lutherane, vorbește despre cele trei foloase ale Legii: „Legea a fost dată oamenilor din trei motive: 1. ca, prin ea, oamenii sălbatici și nesupuși să fie disciplinați în exterior (usus politicus); 2. prin ea, oamenii să ajungă la cunoașterea păcatelor lor (usus paedagogicus); 3. după ce au fost renăscuți, și totuși firea îi leagă, prin Lege, obțin un îndrumător (normator) după care să-și cârmuiască toată viața lor (usus normativus).”²⁰

Poziția reformatorilor helvețici: Nu sunt antinomiști și este important că au o învățătură clară în această problemă: „Învățăm că Legea lui Dumnezeu ne descoperă voința lui Dumnezeu: ce vrea să facem sau să nu facem, ce este binele și răul, ce este drept sau nedrept. Mărturisim deci că Legea este bună și sfântă... Credem că Legea lui Dumnezeu ne comunică, fără rezerve, toată voința lui Dumnezeu și toate poruncile Lui necesare în toate împrejurările vieții.”²¹

Calvin vede legile Vechiului Testament în unitatea lor: „Sub denumirea de Lege înțeleg nu numai cele Zece Porunci, care ne descriu regulile unei vieți evlavioase și neprihănite, ci înțeleg acea formă de religie pe care Dumnezeu i-a comunicat-o lui Moise.”²² Reformatorul conchide – și în aceasta constă sâmburele învățăturii calvine despre lege – că „Legea nu a fost dată ca poporul să fie salvat prin ea, ci pentru ca să alimenteze speranțele mântuirii în Hristos, până la venirea Lui”.²³

Cele trei foloase ale legii, în teologia calvină, sunt: 1. **usus politicus**; 2. **usus elenchcticus** (rolul de judecător al legii); 3. **usus didacticus** (prin care Tatăl Își învață copiii).

Pietas – Probitas: Legea morală a fost gravată de Dumnezeu pe două lespezi de piatră. Pe prima au fost înscrise îndatoririle noastre față de Dumnezeu (primele patru porunci). În teologie, această tablă a Legii se numește „pietas”, ceea ce exprimă evlavia și temerea

¹⁹ Ph. Melancton, *Apologia Confessionis*, IV, p. 136

²⁰ W. Niesel, *op. cit.*, p. 209

²¹ H. Bullinger, *Confesiunea Helvetică*, II, XII, p. 142

²² I. Calvin, *op. cit.*, II, 7, 1

²³ *Idem*, II, 7

de Dumnezeu a poporului ales. Cealaltă tablă se numește „probitas”, pentru că exprimă o categorie juridică a atitudinii față de aproapele.

Idolatrie – titanism: Adventiștii de ziua a șaptea au o solie actuală, care se referă la noua formă de idolatrie la care se recurge în era modernă. „Temeți-vă de Dumnezeu” (Apoc. 14,7) ne face atenți la marile principii pe care le conține tabla „pietas” a Legii divine. Ne referim mai cu seamă la interdicția ca omul să recunoască alți dumnezei, în afară de singurul Dumnezeu adevărat, Creatorul cerurilor și al pământului. Ni se pare puțin anacronică această pretenție, fiindcă socotim că timpul idolatriei, al închinării la zeități cioplite sau turnate, a dispărut irevocabil din istoria religiilor. Da, s-ar putea ca zeitățile făcute de mâna omului să fi intrat definitiv în muzeele etnografice, dar nu s-a curmat idolatria, ca sistem religios, ca atitudine specifică a zeificării umanului și a titanismului uman.

În fond, ce este un idol, ce este idolatria? Idolul este secularizarea lui Dumnezeu sau zeificarea lumii prin transpunerea Infinitului în finit sau prin impersonificarea Persoanei absolute, transformând-o într-o putere, forță sau mijloc impersonal, cu atribut de cauză primară și universală a lumii. Idolatria nu este doar atributul fanteziei primitive, ci o particularitate a păcatului, din care cauză omul păcătos nu vrea să-L primească pe singurul Dumnezeu adevărat, ci transformă realul în ireal, adevărul în minciună. Un fenomen primar în lumea religiilor este contopirea naturii cu Dumnezeu. Acest lucru se petrece și în panteism, și în religiile mistice. Motivul acestuia este din nou păcatul, pentru că omul, refuzând revelația, Îl refuză pe Dumnezeu, deoarece nu vrea să admită mai presus de sine guvernarea și legislația unui Dumnezeu necondiționat și suprauniversal, de aceea tinde spre transformarea omenescului în divin.

Titanismul este o altă formă de idolatrie modernă. În mitologie, titanii erau semizeii. În forma modernă a titanismului, fenomenul este urmarea creșterii încrederii în sine în problema mântuirii, a considerației de sine a omului păcătos, ajuns până la autosacralizare. La început, omul a constatat doar o înrudire între spiritul divin și cel uman. Apoi, treptat, a descoperit și identitatea cu Spiritul absolut. Concepția s-a dezvoltat mai ales sub dăltuirea „filosofiei identității” a lui Schelling și a lui Hegel. Ultimul susținea în teoria „înstrăinării” că orice proces de obiectivizare se naște din spirit, adică natura și

societatea sunt obiectivizarea spiritului. El susținea că subiectivul și obiectivul se află în identitatea Creatorului cu creaturile Sale.

Astfel se admite încetarea distanței „calității” dintre Dumnezeu și om, ceea ce înseamnă că nu este nevoie să se „întâmple” ceva între Dumnezeu și om, nu este nevoie de realizarea unei comuniuni, deoarece relația comună este o premisă existentă deja din veșniciei. Acest idealism mistic stă la baza titanismului modern.

Unicitatea și diversitatea poruncilor: Când vorbim despre unicitatea poruncilor, înțelegem că porunca este una singură: cea a iubirii bidirecționale. Când vorbim despre diversitatea poruncilor, înțelegem ce anume înseamnă iubirea în diversele cazuri concrete. De exemplu, porunca a cincea ne arată ce înseamnă iubirea în relația copil-părinte. Porunca a patra ne învață cum să ne exprimăm dragostea noastră față de Dumnezeu în relația timpului. Principiul care stă la baza ascultării este dragostea. (Rom. 13,10)

10. Sabatul biblic și pseudosabatul

De memorizat: *Adu-ți aminte de ziua de odihnă, ca s-o sfințești. Să lucrezi șase zile și să-ți faci lucrul tău. Dar ziua a șaptea este ziua de odihnă închinată Domnului, Dumnezeului tău; să nu faci nicio lucrare în ea, nici tu, nici fiul tău, nici robul tău, nici roaba ta, nici vita ta, nici străinul care este în casa ta. Căci în șase zile a făcut Domnul cerurile, pământul și marea și tot ce este în ele, iar în ziua a șaptea S-a odihnit; de aceea a binecuvântat Domnul ziua de odihnă și a sfințit-o. Exod 20,8-11*

Introducere: Morala cuprinde toate dimensiunile vieții umane. Primele porunci relevă voința lui Dumnezeu în privința relației omului cu supranaturalul, vrând să-l ocrotească de flagelul idolatriei, de lipsa de respect și de nesupunere față de Dumnezeu, ceea ce este, de fapt, esența păcatului.

Porunca a patra constituie revelația voinței lui Dumnezeu referitoare la folosirea timpului. După cum în Eden El a rezervat un domeniu de care omul nu se putea atinge fără violarea suveranității lui Dumnezeu, tot astfel, El Și-a rezervat o unitate periodică de timp, pe care a scos-o în evidență, punând-o deoparte pentru ca, asemenea bornelor kilometrice, să marcheze trecerea omului în timp și să-l oprească din iureșul fugii sale săptămânale, ca să-și ia timp pentru comuniunea cu Dumnezeu și pentru ca să se ocupe în mod deosebit de propria sa mântuire.

„Pentru a-L șterge pe Dumnezeu din mintea oamenilor, Satana caută să dărâme acest mare monument. Dacă i-ar fi putut determina pe oameni să-L uite pe Creatorul lor, atunci ei nu ar

mai fi putut face niciun efort ca să reziste puterii celui rău, iar Satana ar fi fost sigur de prada sa.”¹

I. Originea și scopul Sabatului

1. Când și cu ce scop a fost instituit Sabatul? Geneza 2,2-3; Psalmi 111,4

Notă: Trebuie bine reținute cele trei expresii folosite în textul din Geneza: **șabat**, **barak** și **qadaș**.

Cuvântul ebraic „șabat” înseamnă a întrerupe activitatea, a se opri, a se odihni. Nu a fost o zi lipsită de scop sau de vreun eveniment. Creatorul S-a „oprit” din a mai crea, dar a început o altă activitate. În culmea piramidei creațiunii a instituit o aducere aminte. Isus Hristos a fost prezent la creațiune (Prov. 8,30; Ioan1,1-3) și El era în măsură să știe ce s-a petrecut în această zi a „odihnei divine”. „Sabatul a fost făcut pentru om”, declară El (Marcu 2,27). Verbul **ginomai** (ca și în traducerea noastră) exprimă o acțiune, o întâmplare, o realizare faptică. În ziua a șaptea, Dumnezeu „a făcut” un monument de veșnică amintire. A ridicat în fluxul timpului un stâlp de aducere-aminte. Când învingătorii antici ridicau pe teritoriile cucerite un monument (să ne gândim la monumentul roman de la Adamclisi), au vrut să exprime că teritoriul respectiv le aparține. Astfel, Creatorul a reținut pentru Sine Sabatul, declarându-l „zi ocupată”.

„Barak” înseamnă „a îngenuchea, a binecuvânta pe Dumnezeu, a fi binecuvântat de Domnul, a adora, a lăuda, a primi un cadou, o înzestrare”.² Raportul creațiunii ne face atenți că au fost binecuvântate trei categorii de creaturi: animalele (Gen. 1,22), omul (Gen. 1,28) și ziua a șaptea (Gen. 2,3). În cazul primelor două, binecuvântarea înseamnă transmiterea vieții. Logica analogiei cere ca în exegeza textului să căutăm și în al treilea caz același sens al binecuvântării. Când Dumnezeu a

¹ E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 336

² Benjamin Davidson, *The Analytical Hebrew and Chaldee LEXicon*, London, 1978, p. 116. Vezi și W. Genesisius, p. 131-132

binecuvântat Sabatul, l-a făcut izvorul puterii de viață, deoarece a rânduit ca în ziua a șaptea, creaturile Sale să comunice cu El, Izvorul vieții. În afară de Dumnezeu, nimeni nu mai are puterea de a binecuvânta. Cel care nu întreține legătura cu El, prin mijloacele rânduite de El, riscă să-și pericliteze soarta veșnică.

„Qadaș” înseamnă „pus deoparte, rezervat, reținut pentru cineva, separat de cele obișnuite, sfânt”.³ Nu există loc sau timp sfânt în sine. Numai prezența lui Dumnezeu sfințește (Exod 3,5). Când El declară că a sfințit Sabatul, înseamnă nu numai că l-a pus deoparte, ci că a și promis prezența Sa pentru ziua aceea, prin harul și comuniunea Sa, și l-a rezervat pentru întâlnirea cu omul. În celelalte zile, El ne-a oferit lucruri exterioare: cer, pământ, iarbă, pomi, animale și păsări. În ziua aceasta S-a oferit pe Sine creaturilor Sale, ca cel mai mare dar. De aceea, pretenția acestei zile este ca nici omul să nu aparțină lui însuși sau intereselor sale vremelnice, căci Sabatul este ziua darului reciproc: Domnul Se oferă pe Sine omului, iar omul se predă lui Dumnezeu. Astfel se realizează comuniunea prin intermediul Sabatului. Întreținerea acestei comuniuni exprimă supunerea acceptată a omului: primește, este de acord cu suveranitatea lui Dumnezeu asupra vieții sale umane. Credincioșia sa pe acest teritoriu este egală cu recunoașterea dreptului de proprietate a lui Dumnezeu asupra talantului-timp. Căci Dumnezeu, prin Sabat, nu a oferit omului doar timp, ci și ocazie pentru realizarea sfințeniei.

2. Cum a proclamat Dumnezeu ziua de odihnă în Legea celor Zece Porunci? Exod 20,8-11

Notă: „Instituția Sabatului, originară din Eden, este tot atât de veche ca și lumea însăși. Ea a fost respectată de toți patriarhii, începând de la Creațiune... Când Legea a fost proclamată pe Sinai, primele cuvinte ale poruncii a patra au fost: 'Adu-ți

³ Jenni - Westermann, *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament*, II, 590-610; Genesius, op. cit., p. 738-739

aminte de ziua Sabatului ca să o sfințești pe ea', arătând că Sabatul nu a fost instituit atunci; privitor la originea lui, noi suntem îndrumați spre Creațiune."⁴

3. Ce declară Dumnezeu că este Sabatul în relația dintre El și poporul Său? Ezechiel 20,12.20

Notă: „Indicându-L pe Dumnezeu ca fiind Creatorul cerurilor și al pământului, Sabatul Îl deosebește pe adevăratul Dumnezeu de zeii falși. Toți cei care serbează ziua a șaptea, demonstrează prin acest fapt că sunt închinătorii lui Iehova. De aceea, Sabatul este semnul credincioșiei omului față de Dumnezeu, atâta timp cât există cineva pe pământ care să-L servească. Porunca a patra este singura dintre cele zece în care se găsește și numele și titlul Legiuitorului, singura care exprimă prin a Cui autoritate a fost dată Legea. De aceea, ea constituie sigiliul lui Dumnezeu aplicat asupra Legii Sale, ca o dovadă a autenticității și a puterii ei obligatorii."⁵

II. Sabatul în Noul Testament

1. Ce exemplu și încurajare ne-a dat Isus Hristos prin păzirea Sabatului biblic? Luca 4,16.31; Matei 24,20

2. Ce exemplu al urmașilor Domnului întâlnim în Scripturi în legătură cu sărbătorirea Sabatului? Luca 23,54-57; Fapte 13,42-44; 16,12-13; 17,2; 18,4

Notă: Chiar după învierea Mântuitorului, prima biserică creștină urma să se prezinte la întâlnirea cu Dumnezeu în ziua fixată de El prin Legea Sa morală, veșnică și neschimbată. Niciun cuvânt al Domnului Isus nu a trădat vreo intenție de a schimba Legea lui Dumnezeu, respectiv ziua de întâlnire fixată de Creator pentru creaturile Sale.

⁴ E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 336

⁵ *Idem*, p. 307

3. În ce constă diferența fundamentală dintre sabbatele ceremoniale și Sabatul celor Zece Porunci?

a) **Coloseni 2,16-17**: Sabbatele cu caracter ceremonial arătau înainte, către venirea Mântuitorului, dar Sabatul din Legea Morală arată înapoi, la creațiune.

b) **Coloseni 2,14**: Sabbatele ceremoniale erau vremelnice orânduite prin „legea lui Moise”, scrise de el în Carte (Deut. 31,24), și au fost împlinite prin moartea Mântuitorului (Efes. 2,15). Dar Sabatul zilei a șaptea a rămas mai departe valabil. (Mat. 24,20; Evrei 4,9).⁶

Notă: În afară de Sabatul săptămânal (Lev. 23,3), iudeii mai aveau în calendarul lor ritual anual șapte sabbate ceremoniale: prima și ultima zi a săptămânii azimilor (v. 7.8), ziua Cincizecimii (v. 21), prima zi a lunii a șaptea (v. 24), ziua a zecea a aceleiași luni, care era ziua ispășirii (v. 27.32), apoi prima și ultima zi a sărbătorii corturilor (v. 33-37). Deosebirea este clar formulată în cuvintele: „Afară de acestea, să păziți Sabbatele Domnului” (v. 38), ceea ce exprimă că Sabatul săptămânal nu aparținea de sabbatele rituale enumerate până atunci.

III. Cum serbăm Sabatul?

1. Ce îndrumări practice găsim în Scripturi pentru pregătirea și serbarea Sabatului?

a) Pregătirea se face în ziua precedentă: **Exod 16,23; Luca 23,54**

b) Sabatul trebuie serbat de vineri, de la apusul soarelui, până sâmbătă, la apusul soarelui: **Leviticul 23,32; Marcu 1,32**

c) Sabatul nu este dat pentru satisfacerea plăcerilor și pentru desfătarea firească: **Isaia 58,13-14**

⁶ Textul original spune: „Ara apoleipatai sabbatismos to lao tou Theou.” În traducere: „Deci rămâne serbarea (odihna) Sabatului pentru poporul lui Dumnezeu.” (După textul critic grecesc „The Greek New Testament” a lui Aland și M. Black, 1977)

d) Serbarea ideală este participarea la serviciile divine: **Luca 4,16; Fapte 17,2**

e) Este îngăduit a face bine și în ziua Sabatului: **Matei 12,9-13**

Notă: „Dumnezeu a dat omului șase zile de lucru și El pretinde ca propria lor lucrare să fie făcută în șase zile de lucru... Aceia care discută despre probleme de afaceri și fac astfel de planuri în Sabat sunt considerați de Dumnezeu ca și participând, de fapt, la tranzacții de afaceri. Ca să ținem cu sfințenie Sabatul, nu trebuie să permitem ca mintea noastră să insiste asupra lucrurilor cu caracter firesc.”⁷

IV. Pseudosabatul în Biblie

1. Cum a fost prevăzută în Scripturi schimbarea Legii lui Dumnezeu? **Daniel 7,25; 2 Tesaloniceni 2,3-12**

Notă: Pentru ca să schimbe Legea privind ziua de odihnă, Dumnezeu ar fi trebuit să creeze din nou lumea, deoarece ziua a șaptea a venit ca o încununare a creațiunii făcută de El odată pentru totdeauna.

Totuși, istoria bisericească dovedește că, fără o poruncă divină, omul a schimbat „vremurile și legea”. El a schimbat ordinea și relația: căci ființa creată și păcătoasă s-a autoînstituit ca legiuitor. Cutezanța păcătosului este cu atât mai mare, cu cât Capul Bisericii, Isus Hristos, a declarat că nu a venit să schimbe Legea și nici nu a făcut-o.

Am văzut că esența păcatului a fost tendința spre autonomie. Această tendință este prezentată în schimbarea unilaterală a Legii. În Tesaloniceni se spune că „omul fărădelegii” va acționa în numele și în locul lui Dumnezeu; cu de la sine putere Îi fixează lui Dumnezeu o altă zi de întâlnire decât cea pusă deoparte și binecuvântată de Creator.

2. Ziua întâia a săptămânii amintită în Noul Testament nu apare ca zi de cult, nici rânduită să înlocuiască pe cea a Sabatului zilei a șaptea.

⁷ E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 307

Ziua întâia a săptămânii este amintită în opt texte din Noul Testament:

a) De șase ori în legătură cu învierea lui Isus Hristos: Matei 28,1; Marcu 16,2,9; Luca 24,1; Ioan 20,1.19. Nu ni se spune în niciunul dintre aceste texte că a fost sau că trebuie sărbătorită în amintirea învierii Mântuitorului. Textele sunt simple rapoarte ale unui eveniment localizat în timp. Dacă „adunarea” ucenicilor în seara primei zile a acelei săptămâni (Ioan 20,19) ar fi un indiciu pentru cineva că ea ar trebui serbată, atunci se cuvine a i se aminti că evenimentul a avut loc într-o perioadă istorică când zilele se socoteau de la asfințitul soarelui, deci adunarea respectivă, calendaristic, a avut loc în primele ore ale celei de a doua zile a săptămânii. Ar fi oare acesta un indiciu pentru serbarea zilei de luni?

b) Fapte 20,7. Apostolul Pavel se afla într-o călătorie în jurul peninsulei Assos. A doua zi trebuia să plece mai departe. Era ultima ocazie de a se aduna cu frații. În biserica primară, frângerea pâinii se făcea zilnic (Fapte 2,46), deci nu dovedește serbarea primei zile a săptămânii. De altfel, este cazul identic din Ioan 20,19, când adunarea a avut loc în noaptea de duminică spre luni, calendaristic, aparținând de ziua a doua a săptămânii.

c) 1 Corinteni 16,2.⁸ Din acest text nici măcar nu reiese că ar fi vorba de o adunare în ziua întâi a săptămânii, ci că în prima zi de lucru a săptămânii fiecare să pună deoparte la el, acasă, darul pe care ar dori să-l trimită frățietății din Ierusalim, deoarece acolo era foamete. Era vorba de daruri în natură. Apostolul a

⁸ În textul original, „kata mian sabbatu” este un ebraism, însemnând „prima zi de lucru a săptămânii”. (Vezi: Liddel-Scott, op. cit., p. 1579; J. Kiss, *Ujszövetségi görög-magyar szótár*, 1975, 87; F. Rienecker, *Sprachlicher Schlüssel zum Griechischen Neuen Testament*, 1977, p. 393). „Hekastos hymon par heayto tithrto”: fiecare dintre voi să depună la el însuși (înțelegând: acasă). Versiunea siriacă, Peșitta, traducerea episcopului Rabbula din Edessa (+435), redă textul acesta într-un sens foarte apropiat de cel din traducerea noastră: „Fiecare dintre voi să pună la o parte și să păstreze acasă”. Luther traduce, de asemenea: „la sine, acasă”.

avut intenția de a-i pregăti din timp, ca să nu se strângă darurile în mod pripit, când va veni el.

3. Ce afirmă Scriptura în legătură cu ziua de odihnă ce se va serba pe Noul Pământ? Isaia 66,23.24

R e p e t i ț i e

1. Cu ce scop a fost creată instituția Sabatului?

Răspuns: Sabatul a fost pus deoparte și binecuvântat de Dumnezeu ca zi de odihnă săptămânală, în memoria operei Creațiunii, cu scopul ca omul să beneficieze de întreținerea unei legături vii cu Dumnezeu.

2. De ce constituie serbarea Sabatului un semn al credințioșiei?

Răspuns: Cei care serbează Sabatul, fiind ziua memorială a Creațiunii, demonstrează indirect că Îl recunosc pe Dumnezeu ca fiind Creator. Deoarece porunca a patra este singura care conține numele și titlul Legiuitorului, ea este cea mai potrivită dintre cele Zece Porunci ca să constituie un semn de recunoaștere a apartenenței noastre la Dumnezeu.

3. Care este fundamentala diferență dintre Sabatele ceremoniale și Sabatul zilei a șaptea al Legii Morale?

Răspuns: Sabatele ceremoniale, având caracter simbolic, arătau înainte, către venirea Mântuitorului. Sabatul poruncii a patra, din contră, arată înapoi, la opera Creațiunii divine.

4. Cum trebuie serbat Sabatul?

Răspuns: Sabatul, conform Scripturii, trebuie serbat de vineri de la apusul soarelui până sâmbătă la apusul soarelui, nefăcând nicio lucrare obișnuită, abținându-ne de la orice afacere, distracție sau plăcere care nu au legătură cu sfințenia acestei zile. În noțiunea serbării intră și participarea la serviciile di-

vine, la adunările de rugăciune și meditația asupra unor lucruri înălțătoare.

5. Este biblică serbarea primei zile a săptămânii?

Răspuns: Nu găsim nicaieri în Noul Testament că în locul Sabatului biblic ar trebui să serbăm o altă zi. Isus Hristos și apostolii au serbat Sabatul, iar instituirea primei zile a săptămânii a apărut mai târziu în tradiția creștinismului.

Concluzii dogmatice

După cele șase zile ale creațiunii, Creatorul S-a odihnit în ziua a șaptea și a instituit Sabatul pentru toată lumea, ca monument memorial al creațiunii. Porunca a patra a Legii neschimbătoare a lui Dumnezeu reclamă observarea Sabatului zilei a șaptea ca zi de odihnă, adorare și activitate în armonie cu învățătura și practica lui Isus, Domnul Sabatului. Sabatul este ziua comuniunii încântătoare cu Dumnezeu și unii cu alții. Este semnul sfințirii noastre, mărturia supunerii noastre, o pregustare a viitorului nostru etern în Împărăția lui Dumnezeu. Sabatul este semnul perpetuu al legământului etern dintre Dumnezeu și poporul Său. Sărbătorirea plină de bucurie a acestui timp sacru, din seară în seară, de la asfințit până la asfințit, este celebrarea actului creator al lui Dumnezeu.

Concluzii etice

Dumnezeu cere să ne aducem aminte să sfințim ziua a șaptea, ceea ce implică punerea ei deoparte și deosebirea ei de celelalte zile.

Binecuvântând Sabatul, Dumnezeu l-a făcut izvor de viață, oferindu-Se pe Sine în această zi. Prin aceasta, El ne învață că nici noi nu putem fi ai noștri, ci ne cheamă să repunem viața noastră pe altarul Lui.

El a fixat timpul de întâlnire „la vremile lor hotărâte” (Lev.23,4); să nu ratăm, prin necredințioșia noastră, ocazia de a ne întâlni cu El și a întreține comuniunea cu El.

Sabatul este un semn al credințioșiei, iar când va deveni pia-tră de încercare a credinței, va avea un rol în sigilarea celor care vor forma biserica glorioasă. În acest timp se va aplica și antisigiliul, semnul neascultării.

Note suplimentare teologice

Sabatul – origine egipteană, babiloniană? „Exodul 16,23 arată în mod evident că fiii lui Israel au păzit Sabatul, ca zi de odihnă deja din Egipt. Deoarece nu există îndoială că egiptenilor le era cunoscută instituția Sabatului, și la ei, cel mult, s-ar putea vorbi despre serbarea zilei a zecea; de aceea, Sabatul nu poate fi considerat ca fiind de origine egipteană.”⁹

„Afirmția unor savanți că săptămâna iudeilor ar fi fost legată de fazele Lunii – și Sabatul era ziua Lunii pline (în contrast cu Luna nouă) – și că Ezechiel l-ar fi eliberat de rămășițele cultului Lunii, nu are nicio bază reală.”¹⁰

„Cuvântul ebraic „șabat” înseamnă „odihnă”. Este mai mult ca sigur că originea cuvântului nu provine din babiloniană, deoarece „šappatu” al caldeenilor a fost serbat în cea de-a cincisprezecea zi a unei luni (Luna plină). Este vorba despre ziua odihnei spiritului, când un zeu a fost ofensat. Această instituție babiloniană nu are nimic de-a face cu sensul Legii biblice. Probabil că la păgâni este vorba mai degrabă despre o degenerare a noțiunii originare.”¹¹

Sabatul și biserica primară: Cunoscând biserica creștină primară din Revelație, ne uimesc cel puțin două declarații privind problema zilei de odihnă de la începuturile creștinismului, mai ales că declarațiile aparțin unor nume cu prestigiu în istoria bisericească din zilele noastre. Dar să vedem citatele:

„Instituția duminicii se reîntoarce chiar la prima comunitate (autorul se referă la cea din Ierusalim) și este o creație pur creștină.”¹²

⁹ Czeglédy-Hamar-Kállay: *Bibliai lexikon*, 1933, p. 948

¹⁰ *Idem*, p. 948

¹¹ Hans Heinz, *Dogmatik*, Bern, 1974, p. 133

¹² J. Danielou, *The Theology of Jewish Christianity*, 1964, p. 342

Cea de-a doua declarație aparține unui savant iezuit: „Putem conchide fără dubiu că duminica s-a născut în comunitatea primitivă din Ierusalim, înainte de (a fi fost serbată în – n. aut.) comunitatea paulină.”¹³

După numai trei ani a apărut următoarea prezicere din partea unuia dintre cei mai recunoscuți specialiști în istoria creștinismului timpuriu:

„Ei mai serbau sărbătorile Paștelor, Cincizecimea și Corturile; de asemenea, continuau să se circumcidă, să păstreze Sabatul săptămânal și regulile mozaice privitoare la mâncare. Conform unor specialiști, ei trebuiau să fie atât de tari că, până la căderea Ierusalimului, în 70 d.Hr., formau elementul dominant în mișcarea creștină.”¹⁴

F. A. Regan fixează data probabilă și ipotetică a rupturii decisive dintre serbarea Sabatului și a duminicii, în 70 d.Hr. când templul din Ierusalim a fost distrus.¹⁵

Însă greutatea constă în faptul că prima generație creștină, cea care a avut contact direct cu apostolii, în mod îndubitabil, a serbat Sabatul. Nu există niciun document istoric, nicio scriere veche, fie chiar de origine dubioasă, care să afirme că biserica apostolică ar fi serbat o altă zi decât Sabatul biblic.

Istoricul român Calist Botoșăneanu, episcop de Argeș, recunoaște fără rezerve un fapt istoric ce nu poate fi contestat: „Ziua în care creștinii săvârșeau cultul lor religios, era la început sâmbăta, iar mai târziu, duminica.”¹⁶

Putem citi următoarele în „Telegraful român” (foaie religioasă editată de Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Sibiului), din 15 mai 1978:

„A patra poruncă a Decalogului glăsuiește așa: 'Adu-ți aminte de ziua sâmbetei (de ziua a șaptea) ca s-o sfințești pe ea. Șase zile lucrează și fă toate lucrurile tale, iar ziua a șaptea este ziua Domnului, Dumnezeului tău; să nu faci în ziua aceea niciun lucru nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici boul tău, nici orice dobitoc al tău' (Exod 20,8-10). În Vechiul Testament, ziua de odihnă era sâmbăta, adică ziua a șaptea a săptămânii. În Noul Testament, s-a rânduit ca

¹³ C.S. Mosna, *Storia della domenica*, Roma, 1969, p. 53. Paranteza ne aparține.

¹⁴ W. D. Davies, *Paul and Jewish Christianity*, 1972, p. 72

¹⁵ F. A. Regan, *Dies Dominica*, p. 18

¹⁶ C. Botoșăneanu, *Istoria bisericească*, 1902, p. 55

zi de sărbătoare duminica, adică ziua întâia a săptămânii, fiindcă: În ziua întâi a săptămânii a înviat din morți Domnul nostru Isus Hristos. (Ioan 20,1; Matei 28,1-2)”

Pentru istoricii care sunt adepți ai serbării duminicii (W. Rordorf, O. Cullman, J. Danielou, S. C. Mosna, etc.), pare de nerezolvat problema lipsei de documente dintre generația creștină apostolică, care a respectat Sabatul zilei a șaptea, și între apariția scrierilor gnostice și semignostice din sec. al II-lea, care fac prima dată aluzie la serbarea primei zile a săptămânii. De aceea, recurg la soluții ipotetice care nu au nimic în comun cu adevărul istoric.

Cultul soarelui în lumea antică. Acest cult a fost cea mai veche formă de idolatrie a popoarelor păgâne. Săpăturile arheologice dovedesc răspândirea sa în Egipt, Asiria, Sumer, Persia, Fenicia, Grecia, Roma și Peru.

Romanii au denumit prima zi a săptămânii „Dies Solis”, ziua soarelui, denumire păstrată până azi în limbile germanice: Sonntag și Sunday. După ocuparea țărilor Orientului Apropiat, religia păgână romană a fost supusă unui fenomen de sincretism („sygkretismos” (gr.) = amestec de curente și teorii diferite și contradictorii), datorită religiilor-mistere orientale, îndeosebi transplantarea de către soldații romani a cultului persan Mithras, zeu care moare și învie, Fiul Soarelui. Ziua nașterii acestui zeu a fost sărbătorită pe 25 decembrie al fiecărui an, în onoarea zeului „Sol Invictus” (Soarele Invincibil). Ca urmare a unui nedisimulat proces sincretic, în anii 325-335 s-a stabilit ziua de 25 decembrie ca ziua de naștere creștină a lui Isus Hristos, „Sol Salutis” (Soarele Mântuirii).

Toate documentele din sec. II-III care vorbesc despre transpunerea zilei de odihnă din Sabat în duminică poartă amprenta sincretismului, făcând analogia dintre zeitatea păgână (Soarele) și Mântuitorul.

Gnosticismul și cultul soarelui. După moartea apostolilor, biserica creștină a cunoscut o perioadă critică și instabilă. Biserica nu avea un crez stabilit și era încolțită de asediul curentelor filozofico-religioase eline, romane, persiste și a religiilor-mistere păgâne. Această perioadă critică postapostolică se numește „era heterodoxiei” (opusul lui „orhtos” = drept, just, adevărat, „heteros” = altul, care se deosebește), însemnând perioada când diferite curente propagau o altă lumină (doxa) decât cea apostolică.

Gnosticismul a fost un fenomen religios care s-a ivit deja în timpul apostolilor (1 Tim. 6,20: „Pseudonymos gnosis” = pe nedrept, greșit numită știință), o încercare de a face din „știință” o înțelegere superioară a religiei, o încercare de a raționaliza religia și a o aduce la nivelul filozofiei profane. Gnosticismul a fost o mare efortare filozofico-religioasă păgână, în care cugetarea elină, mai ales religiile orientale dualiste, au încercat să absoarbă în sine creștinismul sau să-l înlăture.

Istoria bisericească localizează plecarea gnosticismului în trei centre importante. Primul, cel din Antiohia, a fost inițiat de Simon Magul (Fapte 8,18-24) chiar în timpul apostolilor. Învățăturile lui Simon Magul se cunosc prin Ieronim, care susținea că Legea este opera spiritelor inferioare și un instrument de sclavie. A fost un antinomist înverșunat. Adepții lui s-au răspândit în Siria, Frigia și la Roma.¹⁷

Cel de-al doilea centru se afla în Alexandria, inițiat de Basilide, discipolul lui Menandru, care, la rândul lui, a fost urmașul lui Simon Magul. Al treilea centru se afla în Asia Mică, plecând din orașul Sinope al Pontului, prin Marcion, exclus ca eretic din Biserica din Roma, în anul 144.

Toate curente gnostice aveau o caracteristică comună: ura neînduplecată împotriva iudaismului și împotriva a tot ceea ce este de origine iudaică. Acest amănunt trebuie reținut, pentru că este foarte semnificativ. Faptul acesta caracteristic poate fi ilustrat cu un citat din Marcion. Epiphaniu îl citează pe Marcion, care, ordonând urmașilor lui să serbeze ziua întâia a săptămânii, le-a dat următoarea justificare: „Deoarece Sabatul este odihna Dumnezeului iudeilor..., noi sărbătorim în acea zi care să nu coincidă cu ziua ordonată de Dumnezeu iudeilor”.¹⁸

Respectarea zilei soarelui ca repaus săptămânal apare în scrierile gnostice din sec. al II-lea. Este idee gnostică, fiind legată de lumină, împrumutată din misterele mitranene. Faptul că primele documente (Iustin Martirul, Epistola lui Barnaba, Dionisie al Corintului, Meliton de Sardes și Tertullian) folosesc invariabil denumirea de „he tou helion legomene hemera” este un indiciu incontestabil asupra faptului că avem de-a face cu un fenomen gnostic și putem identifica solidifi-

¹⁷ Vezi Rămureanu-Șesan-Bodagae, *op. cit.* I, p. 128

¹⁸ Epiphanius, *Adversus octoginta haereses, Patrologie cursus completus*, Series Greaca, Paris, 1857, XLII, 3,4.

carea procesului sincretic al asimilării unei uzanțe cultice noncreștine sub nimbul noului, al deosebirii cu orice preț – în crez și în practică – de așa-zisele „reminiscente” iudaice.

În vestita controversă pascală dintre Est și Vest, ce a avut loc între anii 155-190, în trei faze, cei din Asia țineau datele morții și învierii lui Isus Hristos la 14 Nisan, după calendarul iudaic, indiferent de ziua săptămânii în care cădea data. Din această cauză, ei au fost numiți „quartodecimani” (quartodecima = patrusprezece). Cei din Vest serbau Paștele în ziua de duminică imediat următoare după 14 Nisan. Lupta a durat mai mult de un secol, timp în care episcopul Victor al Romei i-a excomunicat pe quartodecimani. Prima dată, sinodul de la Arelate (314) a exprimat nevoia adoptării unei uzanțe unitare, ca apoi, sinodul din Nicea (325) să stabilească și canonul Paștelui: prima duminică după prima Lună plină următoare a echinocțiului de primăvară (21 martie). Canonul prevede ca în cazul că s-ar potrivi data cu Paștele iudeilor, atunci sărbătoarea se va amâna cu o săptămână. A fost o influență antiiudaico-gnostică.

Pentru ilustrarea faptului că pornirea gnostică antiiudaică a pervertit chiar și modul de a interpreta Scriptura, redăm mai jos un citat din Origene (185-254): „Dacă, conform Scripturilor, Dumnezeu a făcut să cadă mană în ziua Domnului și a oprit-o în Sabat, iudeii trebuiau să învețe că ziua Domnului, a noastră, a fost preferată Sabatului lor și a indicat prin aceasta că nici harul lui Dumnezeu, nici pâinea cerească, Cuvântul lui Dumnezeu, nu coboară din cer în niciun fel în Sabatul lor. Însă în duminica noastră, Domnul face să coboare continuu mană din ceruri.”¹⁹ Astfel de declarații care să contrazică atât de flagrant nu numai faptele, ci și spiritul Revelației, nici nu necesită vreun comentariu. Pe bună dreptate, afirmă Christian Ferdinand Baur, că „gnoza, în sens special, se referă la o știință religioasă care își are temelia într-o hermeneutică alegorică. Gnoza și alegorismul în sine sunt noțiuni înrudite.”²⁰

Evoluția zilei soarelui în creștinism: Am văzut că prima zi a săptămânii, denumită de romani „Dies Solis” (Ziua Soarelui), a fost mai de preferat pentru gnostici ca odihnă săptămânală, decât Sabatul

¹⁹ Origene, *Exodum homiliae*, 7,5; *Die griechischen christlichen Schriftsteller der ersten drei Jahrhunderte*, Berlin, 1887, 29

²⁰ Ch. F. Baur, *Az óskeresztyéniség története*, Bp., 1874, p. 128

biblic considerat de ei a fi o zi eminamente iudaică. Prin această atitudine extremistă s-au apropiat de practica păgână, iar prin speculări logice și de analogii au dat naștere unei teologii duminicale, creștină în formă dar gnostică în conținut. În prima perioadă se folosește des termenul „Helios” (Soare) ca și corespondent al lui „Hristos”. „Lumina” este un alt termen preferat care se folosește curent în analogiile teologice.

Aparent, gnosticismul a fost înfrânt de biserica proto-catolică. Dar, asemenea unei bombe cu explozie întârziată, sau asemenea calului troian, unele influențe și reminiscențe gnostice au răbufnit în gândirea și în practica creștină, astfel, fără o confruntare deschisă, printr-o insidioasă infiltrare, unele instituții de origine gnostică au primit investitură oficială.

A fost o perioadă când s-a admis serbarea ambelor zile. În Constituțiile apostolice (sec. III-IV) citim: „Serbați Sabatul, de asemenea, Ziua Domnului; căci primul este semnul memorial al Creațiunii, cea de-a doua, al învierii.”²¹

C. F. Baur amintește un amănunt vrednic de reținut: „Cu egală importanță religioasă, dar în ordine inversă, stăteau una lângă alta cele două zile de cult ale religiei iudaice și creștine, sâmbăta, ultima zi, și duminica, prima zi a săptămânii, și în cunoștința acestui contrast duminica a fost sărbătorită astfel că în această zi nu se rugau în genunchi, ci stând în picioare, și niciodată nu posteau.”²²

Trecerea definitivă de la serbarea zilei de odihnă biblică la cea a „zilei întâi” s-a făcut treptat. Oficial, Constantin cel Mare a stabilizat procesul prin legea duminicală din 7 martie 321 d.Hr.

Sinodul din Laodicea (343-381), prin canonul 14, menține citirea Evangheliei și a altor pasaje din Scripturi în ziua de Sabat. Însă canonul 29 prescrie creștinilor că sunt obligați să lucreze și, pe cât este posibil, să se abțină de la lucru în ziua Domnului. Canonul prevede „despărțirea de Hristos” a iudaizanților.

Sinodul din Aquileia (386) ordonă schimbarea lui „Dies Solis” în „Dies Dominica”. Astfel, această denumire va deveni originea numelui repaosului săptămânal din limbile latine: domenica (italiană), domingo (spaniolă și portugheză), dimanche (franceză) și duminică (română).

²¹ Alfred Vaucher, *L'histoire du Salut*, 1921, p. 322-323

²² C. F. Baur, *op. cit.* p. 377

Sinodul din Cartagina (398), prin canonul 64, a declarat că nu-l recunoaște catolic pe acel creștin care postește duminica. De fapt, a fost reînnoirea unui canon din Constituțiile apostolice care decreta: „Să fie vinovat de păcat cel care duminica, în ziua învierii Domnului, postește... și o petrece în tristețe, pentru că în ziua aceasta trebuie să se bucure, și nu să se întristeze.”²³

Sinodul din Cartagina (401), în canonul 5, interzice în zilele de duminică și de sărbători orice fel de spectacole de teatru sau de circ.

Sinodul național din Orleans (538) îngăduie unele munci de casă, dar interzice practicarea agriculturii în ziua duminicii. Papa Vigiliu rostește o anatemă asupra „Sabatarienilor iudaizanți”.

Sinodul Trullan II (692) interzice orice serviciu de cult în ziua Săbatului, chiar și în perioada postului.

La sinodul din Trident, în ziua de 18 ianuarie 1562, din gura lui Gaspar de Fosso, episcopul de Reggio, se aude recunoașterea oficială din partea Bisericii romane că schimbarea zilei de odihnă nu a avut loc la porunca lui Hristos, ci prin ea a fost exprimată puterea Bisericii de a schimba și poruncile divine.

²³ L. R. Conradi, *Die Geschichte des Sabbats*, 1912, p. 376

11. Sanctuarul și judecata de cercetare

De memorizat: *Și el mi-a zis: „Până vor trece două mii trei sute de seri și dimineți; apoi sfântul Locaș va fi curățit!”* **Daniel 8,14**

Introducere: „Sanctuarul este o parabolă dramatizată a procedeelor lui Dumnezeu cu omul. Este o istorie în imagini, Evanghelia în sâmburele ei, mântuirea în rezumat. Este o figură, dar ceva mai mult decât un simplu chip. Este o umbră, dar nu întuneric; dimpotrivă, este chiar o reflectare a luminii cerului. A-l studia înseamnă a urmări gândurile pe care Dumnezeu le-a avut cu el. A pricepe toate amănuntele lui înseamnă a cuprinde adâncimea bogăției înțelepciunii Lui.”¹

Josephus Flavius (*Ant.*, III. 7,7) afirmă că sanctuarul reprezintă pământul, cerul și locul inaccesibil al lui Dumnezeu. Părerea lui Philo din Alexandria a fost că reprezenta o schemă a virtuților umane. În ultima vreme se afirmă că ar fi o copie a organismului uman (F. Friedrich), o descriere simbolică a teocrației (Hengstenberg), o reproducere a lumii și a revelației (Bahr), o aluzie semnificativă la treptele vieții religioase (Haneberg), un semn al alegerii poporului Israel (R. de Vaux), dar se recunoaște că serviciul din Sanctuar este subiectul central al Vechiului Testament (Mowinckel).

I. Sanctuarul pământesc: prototipul celui ceresc

1. De fapt, care a fost însemnătatea sanctuarului pământesc? Exod 25,8.9.40; Evrei 8,5; Apocalipsa 11,19

¹ R.B. Thurber, citat de A.J. Warner, *op. cit.*, p. 81

Notă: „În lucrarea săvârșită în tabernacol și, mai târziu, în templul care i-a luat locul, oamenii erau învățați în fiecare zi adevărurile cele mari cu privire la moartea și lucrarea lui Hristos, iar o dată în fiecare an, mintea lor era îndreptată asupra evenimentelor cu care se va încheia lupta cea mare dintre Hristos și Satana și asupra curățirii finale a Universului de păcat și păcătoși.”²

Scopul sanctuarului pământesc a fost dublu: în primul rând, a fost locul unde Dumnezeu Și-a manifestat prezența, întreținând comuniunea cu poporul Său. În al doilea rând, sanctuarul a fost desfășurarea simbolică a Planului de Mântuire, căci lucrurile pământești și umane exemplificau pe cele cerești și divine.

2. Câte despărțituri avea sanctuarul și ce obiecte conținea fiecare? Evrei 9,2-4

Notă: În locul numit „Sfânta”, în partea dreaptă, se afla masa pâinilor, simbolizând dependența omului de Dumnezeu, atât în ceea ce privește pâinea corporală, cât și cea spirituală. La stânga se afla sfeșnicul, făcut din aur bătut (Exod 25,31), simbolizând Biserica lui Dumnezeu, care a ajuns înfloritoare datorită loviturilor primite în diferite încercări. În fața perdelei (Exod 30,6-8) se afla altarul tămâierii, al cărui fum se urca spre tronul lui Dumnezeu și simboliza rugăciunea credincioșilor. Tămâia reprezenta meritele Domnului Isus Hristos, fără de care nicio rugăciune nu are șanse să fie ascultată. (Apoc. 8,3-4; Ioan 1,6.23).³

² E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 538

³ Din Evrei 9,4 s-ar putea înțelege că altarul tămâierii ar fi fost plasat după perdea, în locul numit „Sfânta Sfintelor” (Haghia Haghion). În original, ca și în românește, nu se spune că acolo stătea altarul, ci că el avea (echo) un altar, adică altarul deservea Sfânta Sfintelor. Din Exod 30,6-8 reiese că zilnic, dimineața și seara, se ardea tămâie pe acest altar, în fața perdelei, ceea ce însemna că altarul se afla în prima încăpere, unde avea loc serviciul zilnic, dar fumul de pe altar pătrundea și în încăperea a doua.

În „Sfânta Sfintelor” se afla numai chivotul legământului, făcut din lemn de salcâm,⁴ poleit pe dinăuntru și pe dinafară cu aur, acoperit cu „capacul ispășirii”, deasupra căruia se aflau doi heruvimi, din aur bătut. În chivot se aflau tablele Legii.

„Capacul chivotului sfânt a fost numit tronul milei... Deasupra tronului milei se afla șekinah,⁵ manifestarea prezenței divine, unde, între heruvimi, Dumnezeu Își făcea cunoscută voința Sa. Câteodată se transmiteau marelui preot solii divine printr-un glas din nor. Alteori, o lumină cădea pe îngerul din dreapta, însemnând aprobarea sau primirea; sau o umbră plană pe cel din stânga, relevând dezaprobarea sau lepădarea.”

„Legea lui Dumnezeu, care era păstrată în chivot, a fost marea unitate de măsură a dreptății și a judecății. Această Lege rostea osânda de moarte asupra călcătorului Legii; dar deasupra Legii se afla tronul milei, unde se descoperea prezența lui Dumnezeu și de unde se oferea iertarea păcătosului pocăit prin puterea ispășirii. Astfel, în lucrarea lui Hristos pentru mântuirea noastră, simbolizată prin serviciul din sanctuar, „bunătatea și credincioșia se întâlnesc, dreptatea și pacea se sărută.”⁶

3. Ce asociație de idei inspiră faptul că Legea lui Dumnezeu se afla închisă în chivot? Psalmi 40,7-8; 119,11

⁴ Lemnul acesta, (șittáh la singular, șittim la plural) este un salcâm egiptean (Spina Aegyptica) cu spini, având o coajă negricioasă. Este singurul arbore din peninsula Sinai al cărui lemn poate fi folosit la clădiri. Este un lemn dur, aproape indestructibil, totuși foarte ușor. Când arborele îmbătrânește, devine tot atât de negru ca și lemnul de abanos. Din rășina acestui arbore se fabrică vestita gumă arabică pentru lipit. - W. Genesius, *op. cit.*, p. 847

⁵ Surprinzător, E.G. White folosește în acest citat un termen ebraic inexistent în Biblia Hebraică. Cuvântul derivă din verbul șakan (a locui) și se găsește în Mișna Talmudului ebraic în forma șokináh, indicând locul prezenței în Sanctuar a milei lui Dumnezeu. Expresia apare în Targumul lui Onkelos, la traducerea textului din Exod 25,8, unde Domnul spune că „Eu voi lăsa șekinah Mea să locuiască între voi”. – Jenni-Westermann, *op. cit.*, II, 909.

⁶ E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 349. Textul citat se află în Ps. 85,10.

Notă: Dacă în păstrarea tablelor Legii din chivot, recunoaștem un simbol care se referă la Hristos, atunci analogia simbolurilor poate fi continuată. În salcâmul care nu putrezea al chivotului, putem recunoaște natura umană a Mântuitorului, iar în aurul ce-l acoperea pe ambele suprafețe, natura Sa divină. În capacul ispășirii, recunoaștem meritele și mijlocirea lui Isus Hristos, fără de care niciun suflet nu poate beneficia de ștergerea păcatelor. În heruvimii de pe capacul ispășirii îi recunoaștem pe mesagerii cerești descriși în 1 Petru 1,12 u.p., în dorința lor de a privi în Planul Mântuirii și a înțelege cum poate Dumnezeu, în același timp, să fie și drept, și milostiv față de omul păcătos.

4. Ce obiecte de cult se aflau în curtea sanctuarului? Exod 40,6.7

Notă: Curtea simboliza pământul, unde a fost adusă jertfa de ispășire a Mântuitorului. Altarul preînchipuia locul unde a fost jertfit Mielul lui Dumnezeu. Ligheanul, în care se spălau preoții înainte de a intra în slujbă, este simbolul curățirii și al botezului nou-testamental.

II. Serviciile din sanctuar

1. Care sunt cele două mari categorii de servicii îndeplinite în sanctuar? Evrei 10,11; 9,7

Notă: În sanctuar aveau loc două feluri de servicii: serviciul zilnic și serviciul anual. Serviciul zilnic se oficia în curte și în prima încăpere, fiind datoria preoților și a leviților. Serviciul anual se îndeplinea o singură dată pe an, în Sfânta Sfintelor, și se oficia numai de către marele preot.

2. În ce consta serviciul zilnic?

În serviciul zilnic se includeau o serie de jertfe:

- a) **Jertfele de ardere de tot: Exod 29,38-42; Numeri 28,9.10**
- b) **Jertfele pentru păcat și vină: Levitic 4,27-35**
- c) **Jertfele auxiliare: de pace, de mâncare și băutură și jertfele plăcut mirositoare: Levitic 7,12-13; 2,4; Numeri 15,10**

Notă: Arderile de tot au fost simbolul consacării zilnice a în-tregii națiuni, exprimarea dependenței lor de sângele ispășitor al Domnului care era permanent prezent. În acest serviciu trebuie să vedem un exemplu pentru altarul familial de dimineață și de seară.

Cele mai importante jertfe ale serviciului zilnic erau jertfele pentru păcat. Păcatul trebuia în prealabil mărturisit (Lev. 5,5). Astfel, simbolic, păcatul era transmis asupra animalului de jertfă. Animalul a fost sacrificat și sângele lui, stropit pe perețele și coarnele altarului (Lev. 4,7; 5,8). Prin acest procedeu, păcatele mărturisite și iertate erau transferate asupra sanctuarului. Astfel, sanctuarul devenea purtătorul păcatelor mărturisite și se ivea nevoia „curățirii lui de păcate”.

3. Când și cum avea loc curățirea sanctuarului? Levitic 23,26-32; 16,1-34

Notă: Ziua a zecea din luna a șaptea era punctul culminant al serviciului din sanctuar. Se numea Ziua ispășirii.⁷ Timp de zece zile, trâmbițele anunțau marele eveniment, când păcatele mărturisite și iertate aveau să fie îndepărtate odată pentru totdeauna din sanctuar. După o curățire personală prealabilă, marele preot arunca sorții pentru cei doi șaipi. Șaipa pentru Domnul era jertfit, apoi marele preot intra cu sângele șaipului în Sfânta Sfințelor și stropea capacul ispășirii. El era singur, față în față numai cu Dumnezeu, care ierta păcatele mărturisite. Când marele preot ieșea în curte, așeza pe capul șaipului viu (șapul lui Azazel⁸) păcatele mărturisite și iertate, ridicate acum de pe sanctuar, și șapul era trimis în pustie să piară împreună cu păcatele iertate. Astfel, se ștergeau păcatele și se curăța sanctuarul în fiecare an.

⁷ În ebraică, „Iom Kippurim” înseamnă „ziua ispășirilor” (la plural), vrând să exprime că acțiunea ispășirii are un sens general. Denumirea vine de la verbul „kâfar”: a acoperi păcatul, a ierta, a face ispășire, a curăți. – B. Davidson, *op. cit.*, p. 390.

⁸ Numele șaipului Azazel este compus din două cuvinte: „éz” (șap) și „ázal” (a se îndepărta). Davidson se referă la Hengstenburg, care susține că numele are semnificația de „demon, prințul întunericului, stăpânul pustiurilor”, în al cărui sector este trimis șapul încărcat cu păcate. – Davidson, *op. cit.*, p. 593

„Semnificația orânduirilor iudaice nu este înțeleasă pe deplin. Ritualurile și simbolurile ei sunt proiectate înainte ca adevăruri vaste și profunde. Evanghelia este cheia care deschide tainele ei. Prin cunoașterea Planului de Mântuire, adevărurile ei se dezvăluie pentru a fi înțelese. Spre deosebire de ceea ce face, este privilegiul nostru să înțelegem aceste teme minunate. Noi trebuie să înțelegem lucrurile adânci ale lui Dumnezeu. Îngerii doresc să privească în adevărurile care sunt revelate celor ce au inima zdrobită, cercetează Cuvântul lui Dumnezeu și se roagă pentru o înțelegere mai mare, mai întinsă, mai largă, mai adâncă și mai înaltă, pe care numai El o poate da.”⁹

III. Curățirea Sanctuarului ceresc

1. Ce ni s-a descoperit cu privire la Sanctuarul ceresc? Daniel 8,14

Notă: Profeția aceasta se referă la curățirea Sanctuarului ceresc.¹⁰ În profeții (Ezech. 4,6; Num. 14,34), de obicei, o zi profetică este egală cu un an real. 2.300 seri și dimineți, în limbajul biblic, înseamnă tot atâtea zile întregi (desigur aici, în mod profetic, ani), înțelegând partea întunecată și cea luminoasă a zilei, împreună, ca în Gen. 1,5.

2. Ce perioade parțiale se includ în această cea mai lungă perioadă profetică? Daniel 9,24-27

Notă: Cele șaptezeci de săptămâni (490 de ani) aparțin perioadei celei lungi a celor 2300 de zile profetice.¹¹ Ele reprezintă

⁹ E. G. White, *Parabolele Domnului Hristos*, p. 133

¹⁰ În original: „vöniṭōdaq qodeš” (Dan. 8,14 b). Verbul ṭadaq (drept, socotit drept, neprihănit, curat) este la Niph’al imperfect. Această familie verbală are mai multe sensuri: de acțiune reflexivă, de trăire lăuntrică sau a unei atitudini tolerative sau poate avea un sens pasiv. Genesius consideră că sensul pasiv este cel corect în cazul de față, de aceea dă următoarea versiune: „Sanctuarul va fi repus în starea sa neprihănită.” – W. Genesius, *op. cit.*, p. 712

¹¹ În textul din Dan. 9,24 întâlnim verbul „nechtak” (din chatak = a tăia, a croi, a diviza) folosit aici la Niph’al perfecta. Cuvântul este de origine

timpul de har special pentru Israel. Dar și această perioadă este divizată în trei intervale profetice: $7+62+1=70$ de săptămâni.

Punctul de plecare al profeției este decretul lui Artaxerxe, supranumit și Longimanus, dat în 457 î.Hr. cu privire la rezidirea orașului Ierusalim, $7+62=69$ de săptămâni trebuie să treacă până la „ungerea lui Mesia”, adică până la anul 27 d.Hr., când Isus Hristos a fost botezat.

În mijlocul ultimei săptămâni profetice, în anul 31 d.Hr., jertfa necurmată a încetat prin moartea Mântuitorului. La scurgerea celor 70 de săptămâni, în anul 34 d.Hr., prin uciderea diaconului Ștefan, primul martir creștin, iudeii au respins definitiv Evanghelia, fiind lepădați ca popor al legământului, iar apostolii au început să predice Evanghelia și neamurilor.

Au mai rămas 1.810 ani din cei 2.300. Numărul lor adăugat la 34 indică anul 1844, când trebuia să expire cea mai lungă perioadă profetică din Biblie, să înceapă timpul special de har, curățirea Sanctuarului ceresc și lucrarea de mijlocire ca Mare Preot a Domnului nostru Isus Hristos. (Vezi schița alăturată cu întreaga perioadă a profeției).

IV. Judecata de cercetare

1. Cum descrie Biblia scena judecății de cercetare? Apocalipsa 14,7; Daniel 7,9-10

2. Cine sunt judecați cu această ocazie? 1 Petru 4,17

Notă: „Când se deschid cărțile rapoartelor la judecată, viața tuturor celor care au crezut în Isus va fi revizuită înaintea lui Dumnezeu. Începând cu cei care au trăit cei dintâi pe pământ, Avocatul nostru prezintă cazurile tuturor în mod succesiv, terminând cu cei vii. Fiecare nume va fi amintit, fiecare caz va fi

chaldeeană și apare numai aici în Biblie (hapaxlegomena). Expresia sugerează tăierea unei cantități precise dintr-o bucată mai mare. Genesius este de părere că versiunea cea mai justă ar fi: „șaptezeci de săptămâni au fost delimitate (puternic hotărâte în timp) pentru poporul tău”. – W. Genesius, *op. cit.*, p. 303

examinat de aproape. Unele nume vor fi admise, altele respinse. Dacă vor rămâne păcate nemărturisite și neiertate în cărțile de amintire, numele acelora vor fi șterse din cărțile vieții, iar rapoartele despre faptele bune ale lor vor dispărea din cartea de amintire a lui Dumnezeu.”¹²

3. Cine este Mijlocitorul nostru la această judecată? 1 Ioan 2,1; Evrei 9,24; 7,25

Notă: „Această venire, și nu cea de-a Doua Sa Venire pe pământ, a fost prevestită în profeții că va avea loc la terminarea celor 2.300 de zile, în 1844. Însotit de îngeri cerești, Marele nostru Preot intră în Sfânta Sfintelor și apare în prezența lui Dumnezeu, pentru a Se angaja în ultimul act al slujirii Sale în favoarea omului, pentru a îndeplini lucrarea judecății de cercetare și a face ispășire pentru toți cei indicați a fi îndreptați prin beneficiile acesteia.”¹³

4. Ce sentință va marca sfârșitul timpului de har și sfârșitul judecății de cercetare? Apocalipsa 22,11.12

Notă: „Când se va încheia judecata de cercetare, soarta fiecăruia este hotărâtă fie spre viață, fie spre moarte. Timpul cercetării se termină cu puțin înainte de arătarea Domnului pe norii cerului... Cei drepecți și cei nedrepecți încă vor trăi pe pământ în starea lor trecătoare; oamenii vor planta și vor zidi, vor mânca și vor bea, inconștienți de faptul că decizia finală și irevocabilă a fost rostită asupra lor în Sanctuarul ceresc. În tăcere, pe neobservate, ca și hoțul din miezul nopții, va veni ceasul decisiv, care va marca destinul fixat al fiecărui om și retragerea harului oferit oamenilor păcătoși.”¹⁴

¹² E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 483

¹³ *Idem*, p. 480

¹⁴ *Idem*, p. 490, 491

Schița celei mai lungi perioade profetice din Biblie

Daniel 8,14

2300 zile (ani)		
70 săptămâni = 490 ani		
7 săpt. = 49 ani	62 săpt. = 434 ani	1 săpt. = 7 ani
		+ 3 ½ ani 3 ½ ani
		1810 ani

Repetiție

1. Ce semnificație avea Sanctuarul pământesc și serviciile lui?

Răspuns: Sanctuarul pământesc trebuia să oglindească lucrarea de salvare ce are loc în Sanctuarul ceresc, iar serviciile lui trebuiau să exprime simbolic marile adevăruri legate de mântuirea omenirii.

2. Care erau cele două feluri de servicii din sanctuarul pământesc?

Răspuns: În sanctuar se îndeplineau două categorii de servicii: serviciul zilnic și serviciul anual.

3. Care era menirea serviciului zilnic?

Răspuns: Prin serviciul zilnic, păcatele mărturisite erau depuse, prin intermediul sângelui animalelor jertfite, asupra sanctuarului, iar păcătosul obținea iertarea acestor păcate.

4. Ce se urmărea prin serviciul anual?

Răspuns: Serviciul anual avea loc în luna a șaptea, ziua a zecea, și avea ca scop îndepărtarea de pe sanctuar a păcatelor mărturisite și iertate. Acest procedeu s-a numit „curățirea sanctuarului”. Urmarea acestui serviciu era ștergerea definitivă a păcatelor mărturisite și iertate, transmise în prealabil asupra sanctuarului.

5. Când trebuie să aibă loc curățirea Sanctuarului ceresc?

Răspuns: Conform profeției din Daniel 8,14, curățirea Sanctuarului ceresc trebuie să aibă loc după expirarea celei mai lungi perioade profetice, a celor 2.300 ani, adică începând cu anul 1844.

6. Ce lucrare are loc în ceruri în timpul acesta?

Răspuns: În acest timp, are loc în ceruri judecata de cercetare asupra Bisericii lui Dumnezeu. Judecata a început cu

cercetarea cazurilor celor adormiți în Hristos, apoi se va încheia cu cercetarea cazurilor sfinților în viață. În acest timp Isus Hristos, ca Mare Preot, mijlocește pentru iertarea păcatelor și Își oferă meritele și dreptatea Sa credincioșilor care L-au primit ca Mântuitor personal.

Concluzii dogmatice

Există un Sanctuar în ceruri, „adevăratul cort făcut de Dumnezeu, și nu de oameni”. Isus Hristos slujește în el în favoarea noastră, făcând disponibile credincioșilor beneficiile sacrificiului Său ispășitor, oferit odată pentru toți pe cruce. El a fost înălțat ca Marele nostru Preot, începându-Și lucrarea Sa mijlocitoare cu ocazia înălțării la ceruri. În 1844, la sfârșitul perioadei profetice a celor 2.300 de zile, El a intrat în cea de-a doua, și ultima, fază a serviciului Său ispășitor.

Aceasta este lucrarea judecății de cercetare, preînchipuită de curățirea din ziua ispășirii a sanctuarului pământesc din Vechiul Testament. În serviciul tipic, sanctuarul era curățit prin sângele animalelor jertfite, dar lucrurile cerești sunt curățite cu jertfa desăvârșită a sângelui lui Isus. Judecata de cercetare descoperită pentru ființele cerești decide cine anume, dintre cei decedați care au adormit în Hristos, este socotit demn să aibă parte de prima înviere. De asemenea, va fi evident care dintre cei vii este statornic în Hristos, păstrează poruncile lui Dumnezeu și credința lui Isus și în El, deci, este pregătit să fie strămutat în Împărăția Sa eternă. Această judecată apără dreptatea lui Dumnezeu, când îi salvează pe cei care cred în Isus. Ea declară că cei rămași credincioși față de Dumnezeu vor primi Împărăția. Terminarea serviciului lui Hristos va marca încheierea timpului de încercare a oamenilor înainte de cea de a Doua Venire.

Concluzii etice

Expirarea profeției din Daniel 8,14 arată că trăim într-un timp de har, care va fi încheiat când se va termina lucrarea de mijlocire a Marelui Preot în ceruri.

Judecata de cercetare decide care nume vor rămâne și care vor fi șterse din cartea vieții. Timpul acesta special reclamă o pregătire corespunzătoare. Deoarece în ziua ispășirii erau ridicate numai păcatele mărturisite și iertate, aceasta sugerează că în mărturisirea și în lepădarea păcatelor constă lucrarea noastră de pregătire. Această lucrare este echivalentă cu ceea ce numim noi redeșteptare și reformă.

Solia lui Dumnezeu cheamă la o adevărată temere de Dumnezeu, și temerea de Dumnezeu este îndepărtarea de rău sau, practic, este abținerea de la săvârșirea păcatelor intenționate.

Inima este nu numai centrul vital și personal al omului, dar este și izvorul tuturor relexor. În primul rând, trebuie curățit izvorul. Inima poate deveni și chivotul sanctuarului nostru; odată schimbată de Duhul Sfânt și înscrisă în ea Legea lui Dumnezeu, inima își va găsi plăcerea să facă voia lui Dumnezeu. Iată un motiv pentru care să ascultăm de chemarea lui Dumnezeu: „Fiule, dă-mi inima ta!”

Note suplimentare teologice

Decretele împăraților ahenenizi: În legătură cu rezidirea templului au fost date două decrete. Primul, în 537 î.Hr., dat de Cirus II cel Mare (Ezra 1,1-11), dar lucrările au fost oprite. Cel de-al doilea decret aparține lui Darius I, dat în anul 519 î.Hr. templul a fost terminat și inaugurat în 515 î.Hr., dar zidurile cetății Ierusalimului au rămas încă mult timp dărâmate. Ordinul pentru rezidirea Ierusalimului, la care se referă profeția din Daniel 9,25, a fost dat în anul 457 î.Hr. de Artaxerxe Longimanus („mână lungă”). Această dată formează punctul de plecare pentru desfășurarea profeției.

Pentru a ușura înțelegerea cadrului istoric în care se desfășoară profeția, redăm mai jos o cronologie istorică a imperiului ahenenid și a Palestinei, până la expirarea celor 490 de ani socotiți pentru Israel:

585-550 î.Hr.	Domnia lui Astyages, bunicul lui Cyrus cel Mare
599-522	Viața și activitatea lui Zarathustra, fondatorul religiei parsiste, a persanilor
559-530	Domnia lui Cyrus II cel Mare, fiul lui Cambyses I
539	Ocuparea Babilonului de către Cyrus II
537	Primul decret pentru rezidirea templului din Ierusalim, dat de Cyrus II
530-522	Cambyses II
522-486	Domnia lui Darius I, fiul lui Histaspe
519	Al doilea decret pentru rezidirea templului, semnat de Darius I
518	Reorganizarea imperiului ahemenid; Introducerea limbii aramaice (siriană) ca limbă oficială a imperiului. Organizarea satrapiiilor; Emiterea dareicului, moneda de aur persană
515	Terminarea și inaugurarea templului din Ierusalim
486-465	Domnia lui Xerxes I sau Ahașveroș (Eстера 1,1), fiul lui Darius I. A treia campanie împotriva Greciei
465-425	Domnia lui Artaxerxe I Longimanus
457	Decretul lui Artaxerxe pentru rezidirea cetății Ierusalimului
424-404	Domnia lui Darius II, Nothos
408	Terminarea rezidirii cetății Ierusalimului
404-359	Domnia lui Artaxerxe II, Mnemon
359-338	Artaxerxe III
336-330	Darius III, Codomanus; Luptele cu Alexandru cel Mare; Issos (333), Gaugamela (331). Darius III a fost ucis de Bessos, satrapul Bactriei în 330.
330	Alexandru cel Mare cucerește imperiul ahemenid

321	Moartea lui Alexandru cel Mare
311	Împărțirea imperiului macedonean între cei patru diadochi; Palestina sub domnia lui lui Ptolomeus
311-198	Domnia ptolomeilor în Palestina
198-142	Palestina sub domnia seleucizilor sirieni
167-142	Războaiele macabeilor
142-63	Israelul, stat independent
63	Cucerirea Ierusalimului de către Pompei; Palestina devine provincie romană.
40 - 4 î.Hr.	Domnia lui Irod cel Mare
4 î.Hr. - 6 d.Hr.	Archelaus, etnarch al Iudeii, Idumeii, Samariei
4 î.Hr. - 39 d.Hr.	Antipa, tetrarh al Galileii și Pereii
4 î.Hr. - 34 d.Hr.	Filip, tetrarh al Betaniei, Trachonitiei, Amanitiei
4 î.Hr.	Nașterea lui Isus Hristos
27 d.Hr.	Botezul lui Isus Hristos
31 d.Hr.	Răstignirea lui Isus Hristos
34 d.Hr.	Martirajul lui Ștefan

Problema cronologiei creștine: Datarea pe care o folosim în prezent este opera unui călugăr roman, Dionysius Exigurus (+566), care, de prima dată, a simțit nevoia unificării datelor istorice, luând ca punct de reper nașterea Mântuitorului. Din lipsa datelor precise, opera sa nu este desăvârșită. El considera că Isus S-a născut în anul 754 după întemeierea Romei (Ab urbe condita, prescurtat: a.u.c.). Astfel, a.u.c. 754 a devenit egal cu anul 1 d.Hr. Din datele lui Josephus Flavius reiese că Irod cel Mare, care a supraviețuit nașterii Mântuitorului (Matei 2,19-22), a murit cu câțiva ani înainte de a.u.c. 754, mai precis în anul 750. Acest an este cu atât mai probabil, cu cât Josephus Flavius ne furnizează și un amănunt astronomic: Irod, înainte de moartea sa, a condamnat la moarte doi rabini. În noaptea când rabinii au fost executați, s-a produs o eclipsă de lună. Astronomii au calculat eclipsele din unghiul Ierusalimului, rezultatul fiind noaptea din 12-13 martie a.u.c. 750. Irod a murit cu aproape două săptămâni înainte

de săptămâna pascală, care a început în anul acela la 12 aprilie. Ziua probabilă a morții lui a fost 1 aprilie, în anul 4 î.Hr. Din rapoartele Evangheliei după Matei cunoaștem amănuntul că Isus S-a născut cu câteva săptămâni înainte de moartea lui Irod cel Mare.

Judecata specială, sau particulară: Numai adventiștii de ziua a șaptea mărturisesc doctrina despre judecata de cercetare. Aceasta nu înseamnă că celelalte doctrine creștine susțin că va fi numai o singură judecată, cea finală. Atât teologia romano-catolică, cât și cea ortodoxă învață că, imediat după moarte, are loc o judecată specială (termenul romano-catolic), sau particulară (termenul ortodox). „Prin această judecată particulară se cercetează starea în care iese omul din viața pământească și, dacă această stare este bună, sufletul este dus de îngeri la fericire, iar dacă este rea, este luat de duhurile necurate la chinuri.”¹⁵ Judecata particulară o face Mântuitorul, dar Se servește la această judecată, pe de o parte, de conștiința omului în cauză, pe de alta, de îngerii păzitori și de duhurile rele. La această judecată se au în vedere credința și faptele bune ale decedatului. „Dar aceasta nu înseamnă că se vor pune în cumpănă faptele rele și bune după numărul lor.”¹⁶

Judecata specială, sau particulară, are la bază mai mult rațiunea omenească, decât temeiurile biblice, deoarece, dacă se crede că sufletul este nemuritor, trebuie rezolvată problema soartei lui până la înviere. Ori, dacă se crede că soarta lor va depinde de viața pe care au trăit-o aici în corp, din motive de rațiune, se ajunge la admiterea ideii unei judecăți speciale, sau particulare.

Dacă am înțeles acest capitol, am putut vedea că judecata de cercetare crezută de adventiștii de ziua a șaptea nu are la bază temeiuri de rațiune (cu toate că doctrina este și rațională!), nu a fost o invenție teologică pentru a se motiva transformarea de o clipă a generației care Îl va vedea pe Domnul venind pe norii cerului, ci este o descoperire biblică care a fost înțeleasă doar prin clarificarea marilor adevăruri exemplificate de Sanctuar și serviciile lui. Bineînțeles, descoperirea unui adevăr deschide perspectiva clarificării altor detalii, cum este și problema transformării sfinților vii, descrisă în 1 Corinteni 15,51-52.

Celelalte probleme escatologice le vom trata în notele capitolelor următoare.

¹⁵ *Învățătura de credință creștină ortodoxă*, p. 165

¹⁶ *Idem*, p. 167

Pionierii Mișcării advente și Sanctuarul: În Mișcarea Millerită se credea că profeția din Daniel 8,14 marchează cea de-a Doua Venire a Mântuitorului. La început, W. Miller considera că biserica este core-spondentul sanctuarului, apoi, către anul 1842, a extins sensul acestuia și asupra pământului, socotind că el va fi curățit „prin foc înaintea venirii Sale, înconjurat de sfinții Săi”.¹⁷ Miller a plasat sfârșitul celor 2.300 de ani în anul iudaic 1843/44 (din primăvară în primăvară), dar mișcarea „lunii a șaptea” a congregaționistului Samuel Snow (1806-1870) i-a convins pe milleriți (mai puțin pe W. Miller) că Sanctuarul va fi curățit în ziua de Iom Kippurim a anului 1844 (22 octombrie).

În dimineața următoare decepției din 22 octombrie, la Port Gibson, câțiva milleriți se rugau în grânarul aproape gol al lui Hiram Edson (1806-1882). Cereau lumină să înțeleagă cele petrecute. Hiram Edson și O.R.L. Crosier (1820-1913) s-au decis să-i viziteze pe câțiva frați. Tocmai treceau printre glugile de coceni ale lui Edson, când acesta s-a oprit brusc. Crosier, vrând să afle motivul opri-rii acestuia, s-a întors și l-a văzut pe Edson absorbit în meditație. „Domnul a răspuns la rugăciunea noastră din dimineața aceasta – i-a spus Hiram Edson – dându-mi lumină referitoare la decepția noastră.”¹⁸ El a înțeles că Marele Preot nu a ieșit din Sanctuarul ceresc, ci abia atunci a intrat în Locul Preasfânt ca să curețe Sanctuarul de păcate.

Edson, Crosier și Dr. F. B. Hahn au studiat câteva luni subiectul Sanctuarului. Crosier a formulat în scris rezultatul studiilor lor, fiind primul care a schițat doctrina despre Sanctuar.¹⁹ Dintre acești trei milleriți – cunoscuți și sub numele de „trioul new-yorkez” – numai H. Edson s-a atașat de grupul adventist din New England, ai cărui exponenți erau J. Bates și J. White. Edson a adus în această mișcare descoperirea referitoare la curățirea Sanctuarului.

Doctrina despre judecata de cercetare: În articolul lui Crosier, curățirea tipică avea numai două aspecte: iertarea păcatelor și transpunerea lor figurativă pe capul țapului Azazel. Milleriților le lipsea sinteza elementelor. Sinteza a fost făcută de către cercetătorii adventiști, în următoarea ordine cronologică:

În 1849, E. G. White a dat următoarea precizare: „Am văzut că

¹⁷ E. G. White, *Mărturii*, vol. 1, p. 58

¹⁸ SDA, *Encyclopedia*, 1966, p. 364

¹⁹ Este vorba despre publicația *Day Star*, 7 feb. 1846

Isus nu va părăsi Locul Preasfânt până când cazul fiecăruia nu va fi decis pentru mântuire sau pentru pieire.”²⁰

În același an, David Arnold (1805-1889) și Joseph Bates (1792-1872) anticipează rolul „pieptarului judecății (Exod 28,29) în curățirea Sanctuarului, fără legătură directă cu ideea unei judecăți reale. J. N. Loughborough (1832-1924), într-un studiu publicat în 1854,²¹ leagă învățătura despre Sanctuar cu prima solie îngerească care proclamă că „a sosit ceasul judecății” (Apoc. 14,7). În anul următor, Uriah Smith (1832-1903) dezvoltă detaliat judecata premergătoare venirii Domnului, fundamentând-o pe curățirea Sanctuarului.

Doctrina a fost completată în 1857 de J. White (1821-1881), care folosește prima dată termenul: „judecata de cercetare”. Cea mai bună descriere a doctrinei se află în cartea lui Ellen White, *Tragedia Veacurilor*, în capitolul intitulat „Judecata de cercetare”.

Calcularea perioadelor antice: Calcularea unei perioade care începe înainte de Hristos și se termină după Hristos nu se poate efectua doar printr-o simplă operație de scădere. De exemplu: de la 457 î.Hr. trebuie să numărăm 490 de ani. Dacă scădem numărul mic din cel mare, rezultatul ar fi 33. Dar astfel se pierde un an. De ce? Să numărăm de la 15 î.Hr. o perioadă de 15 ani: prin scădere, obținem rezultatul de 0. Dar în cronologie noi nu avem un an datat cu 0, căci acesta este egal cu anul 1 d.Hr. Astfel, la calculele făcute prin scădere trebuie adăugat un an, care altfel s-ar pierde totdeauna. Este motivul pentru care în desfășurarea profetică a celor 2.300 ani și noi am procedat în felul acesta.

²⁰ *Present Truth*, aug. 1849

²¹ *Review and Herald*, feb. 14, 1854

12. A Doua Venire a lui Isus Hristos

De memorizat: *În casa Tatălui Meu sunt multe locașuri. Dacă n-ar fi așa, v-aș fi spus. Eu Mă duc să vă pregătesc un loc. Și după ce Mă voi duce și vă voi pregăti un loc, Mă voi întoarce și vă voi lua cu Mine, ca acolo unde sunt Eu să fiți și voi. Ioan 14,2.3*

Introducere: „Unul dintre cele mai solemne și cele mai glorioase adevăruri descoperite în Biblie este acela despre a Doua Venire a lui Hristos, pentru a desăvârși marea lucrare a mântuirii. Doctrina despre a Doua Venire este nota dominantă a Sfințelor Scripturi. Din ziua în care prima pereche îndurerată a părăsit Edenul, copiii credinței au așteptat venirea Celui făgăduit, care avea să sfărâme puterea nimicitorului și să-i readucă în Paradisul pierdut. Oamenii sfinți din vechime au privit înainte spre revenirea în glorie a lui Mesia, ca fiind împlinirea speranței lor.”¹

I. Făgăduința și scopul revenirii lui Hristos

1. Ce făgăduință ne-a dat Isus Hristos cu privire la revenirea Sa? Ioan 14,1-3; Apocalipsa 22,12.20

Notă: Revenirea lui Hristos este făgăduită în Biblie în 1846 de locuri: Vechiul Testament vorbește despre ea de 1527 ori, iar Noul Testament, de 319 ori.² Este doctrina cea mai specifică a creștinismului și formează nota dominantă a credinței sale.

¹ E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 299

² R. Pache, *Die Wiederkunft Jesu Christi*, p. 5

2. Care este scopul revenirii lui Hristos? 2 Timotei 4,1; 1 Tesaloniceni 4,16.17

Notă: „Noi credem fără îndoială că Hristos vine în curând. Aceasta nu este pentru noi o născocire, ci o realitate... Când vine El, nu vine cu scopul de a ne curăți de păcate, nu va îndepărta defectele din caracterul nostru, nici nu ne va vindeca infirmitățile temperamentului și nici înclinațiilor noastre... Când Domnul va veni, cei sfinți vor rămâne sfinți. Cei care și-au păstrat trupul și spiritul în sfințenie, în neprihănire și cinste, vor primi atunci atingerea finală a nemuririi.”³

II. Felul și timpul revenirii lui Hristos

1. Va veni Hristos în mod real sau numai în sens spiritual? Fapte 1,9-11; Apocalipsa 1,7

Notă: „A Doua Venire a lui Hristos va fi reală ca și Prima Sa Venire și vizibilă ca înălțarea Sa, dar mult mai glorioasă. A spiritualiza revenirea Domnului nostru înseamnă a denatura sensul evident al înțeleșului promisiunii: 'Eu voi veni iarăși', și a anula întreg Planul de Mântuire; acest cel mai glorios eveniment al tuturor evenimentelor va avea loc și pentru răsplătirea credincioșilor din toate timpurile.”⁴

2. Poate fi fixat mai dinainte timpul exact al revenirii Domnului? Matei 24,36.42.44

Notă: „Pentru că nu știm timpul exact al venirii Lui, suntem îndemnați să priveghem. 'Ferice de robii aceia pe care stăpânul îi va găsi veghind la venirea Lui' (Luca 12,37). Aceia care așteaptă veghind venirea Domnului nu fac lucrul acesta rămânând în lenevie... Aceia care veghează în vederea venirii Domnului își curăță sufletele prin ascultare de adevăr. Ei leagă veghea stăruitoare de o activitate zeloasă.”⁵

³ E. G. White, *Mărturii*, vol. 2, p. 355

⁴ *Bible Readings for the Home*, p. 319

⁵ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 470

III. Semnele revenirii lui Hristos

1. În ciuda faptului că nu știm precis timpul venirii Domnului, de unde putem ști, totuși, că este aproape?

Mântuitorul a indicat câteva semne care prevestesc împlinirea făgăduinței Sale:

- a) **Semnele ce se petrec în natură: Matei 24,29**
- b) **Cele din viața religioasă: Matei 24,23-26**
- c) **Vestirea Evangheliei: Matei 24,14**
- d) **Pervertirea caracterului uman: 2 Timotei 3,1-5**
- e) **În domeniul sănătății: Matei 24,7**
- f) **Psihoza oamenilor: Luca 21,26**
- g) **Îngerii lui Dumnezeu și demonii la lucru: Apocalipsa 7,1-3; 16,14**

Notă: „Satana se delectează în a nimici; căci ura excită cele mai rele pasiuni ale sufletului și atunci cuprinde pentru eternitate victimele sale muiate în vicii și în sânge... Satana lucrează, de asemenea, și prin elementele naturii, ca să strângă secerișul sufletelor nepregătite. El a studiat secretele laboratorului naturii și folosește toate puterile lui ca să aibă controlul asupra elementelor, atât cât îi îngăduie Dumnezeu... În accidente și în calamități pe mare și pe uscat, în conflagrații, în tornade violente și în ploi de grindină groaznice, în uragane, inundații, cicloane, în undele mareelor sau în cutremure, în fiecare loc și în mii de feluri, Satana își exercită puterea. El mătură secerișul copt ca să urmeze foamete și nenorocire. El umple aerul cu întinăciunea morții și mii de oameni pier din cauza epidemiilor.”⁶

Asistăm la una dintre cele mai concludente manifestări (demonstrații) de forțe între agenții lui Dumnezeu și agenții celui rău. Îngerii lui Dumnezeu rețin vânturile, ceea ce, în limbajul nostru uzual, înseamnă că militează prin acțiunile oamenilor de bine în favoarea menținerii păcii pe pământ, iar agenții

⁶ E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 589, 590

celui rău caută să influențeze caracterele belicoase și iresponsabile în favoarea unei conflagrații mondiale, pentru a distruge omenirea, instituțiile divine și cuceririle nobile de pe pământ. Noi știm că triumful final va fi, totuși, al Prințului păcii.

2. Cunoscând stările de fapt, ce măsură utilă ne recomandă Domnul să luăm pentru mântuirea noastră? Matei 24,44

Notă: „Cum putem fi gata? În primul rând, trebuie să ne mărturisim păcatele noastre și să renunțăm la ele. Trebuie să obținem biruința asupra oricărui rău din viața noastră. Trebuie să studiem Cuvântul lui Dumnezeu și, prin ajutorul Său, să aducem viața noastră în conformitate cu toate adevărurile descoperite. Relațiile noastre cu alții vor fi călăuzite de regula de aur. Atunci vom fi cu adevărat gata să-L întâlnim pe Isus cu bucurie și fericire.”⁷

Repetiție

1. Ce exprimă numele de „adventist” în denumirea noastră, ca Biserică?

Răspuns: Numele de „adventist” derivă din verbul latinesc „advenio”, care înseamnă „a veni, a sosi, a ajunge”. El exprimă credința bisericii noastre în a Doua Venire glorioasă a lui Isus Hristos.

2. Care este scopul revenirii lui Hristos?

Răspuns: „Domnul Hristos va reveni curând, ca să răsplătească fiecăruia după binele sau răul pe care-l va fi făcut pe când trăia în trup.”⁸

3. Va veni Hristos în mod real, vizibil, sau numai în sens spiritual?

Răspuns: Venirea lui Isus Hristos va fi reală, personală și vizibilă, așa cum a fost înălțarea Sa la ceruri.

⁷ R. H. Pierson, *Though the Winds Blow*, 1968, 137

⁸ Statutul de organizare și funcționare AZȘ din România, *Mărturisirea de credință*, 30

4. Este arătat în Sfintele Scripturi timpul precis al revenirii Domnului?

Răspuns: Biblia ne învață că nici ziua, nici ora venirii Domnului nu pot fi știute înainte, de aceea ni s-a dat sfatul să fim pregătiți în orice clipă.

Concluzii dogmatice

A Doua Venire a lui Hristos este cea mai fericită speranță a bisericii și formează punctul culminant al Evangheliei. Venirea Mântuitorului va fi literală, personală, vizibilă și universală. Când El Se va reîntoarce, neprihăniții aflați în stare de moarte vor învia și, împreună cu dreptii care sunt în viață, vor fi glorificați, intrând în ceruri. Împlinirea aproape totală a profețiilor importante, împreună cu condițiile actuale de pe pământ, indică iminența venirii Domnului Hristos. Timpul acestui eveniment nu a fost revelat, de aceea suntem îndemnați să fim gata tot timpul.

Concluzii etice

Chiar de la primele începuturi creștine, urmașii Domnului Hristos au trăit totdeauna în adevăr. Așteptarea fericitei speranțe a fost exprimată de salutul bisericii primare: „Maranatha!” – Domnul vine – (1 Cor. 16,22). Credința în iminența venirii Domnului Hristos dă valoare fiecărui moment petrecut în viață și sugerează o responsabilitate specifică în folosirea optimă a ocaziilor oferite de timp.

Speranța adventă determină nu numai particularitățile credinței, ci și faptele și toată atitudinea noastră față de responsabilitățile vieții. Avem convingerea că fără escatologie nu există adevărată etică creștină, și aceasta o concepem într-un triplu sens:

a) Fără puterea și ajutorul lui Hristos, care va veni, nu am fi capabili să umblăm și să rămânem în credință.

b) Fără gândul întâlnirii cu Domnul Hristos, ne-ar absorbi lumea păcatului, nefiind capabili să ne înălțăm la cele cerești și spirituale și să învingem înclinațiile firești ce împiedică lucrarea sfântirii vieții noastre prin Duhul Sfânt.

c) Fără speranța venirii Domnului Hristos, fiind încolțiți de dureri, boli și insuccese, nu am vedea finalitatea strădaniilor zilnice, căci ne-am rezuma numai la simpla întreținere zilnică a unei vieți imperfecte; dar, în lumina speranței advente, întrezărim că „osteneala noastră nu este zadarnică”. (1 Cor. 15,58)

În zguduitoarele evenimente ale vieții, speranța adventă ne dă o pace și o siguranță constantă. Evenimentele vieții noastre pot să se îngrămădească în jurul nostru, dar speranța adventă ne inspiră gândul că puterea lui Satana a fost învinsă, și Hristos va fi totul în tot. De aceea nu avem nevoie nici de narcoticele iluziei sau ale efortării de a ne autoliniști, căci speranța noastră nu-și are rădăcina în melancolie, nici în pesimism, ci se naște din harul și din făgăduințele lui Dumnezeu.

Această speranță ne dă puteri proaspete să nu capitulăm nici în fața răului, nici în fața experimentării propriei noastre nedesăvârșiri, ci ne ajută să ne ancorăm încrederea noastră în făgăduințele vii și reale ale lui Dumnezeu.

Imperativul de a fi gata în orice moment înseamnă pentru noi să ținem ușa inimii permanent deschisă în ambele direcții: atât în direcția verticală, cât și în cea orizontală; adică, să fim împăcați atât cu Dumnezeu, cât și cu semenii noștri.

Note suplimentare teologice

Eschatologia biblică, Parusia: Este doctrina despre evenimentele din urmă (gr. „eschatos” = ultim, cel din urmă). Venirea Domnului Hristos este evenimentul cheie al escatologiei biblice, folosit în Noul Testament sub denumirea greacă „parousia” (prezență, sosire, revenire, advent – Mat. 24,3). Un alt termen escatologic este ziua Domnului (heméra Kyriou – 2 Petru 3,10) sau ziua de apoi (escăte heméra – Ioan 6,39), având înțelesul parusiei, ziua în care va veni Domnul în glorie și mărire „să judece viii și morții”.

În istoria bisericească găsim că perioadele de așteptare intensivă escatologică au fost totdeauna momentele proeminente ale creștinismului (comunitatea apostolică, Reformațiunea, pietismul, mișcarea adventă), căci, de fapt, creștinismul propriu-zis este cel cu caracter escatologic. Creștinismul stă sau cade împreună cu această doctrină. Prin ea oferă lumii o speranță. Fără escatologie, creștinismul ar deveni o religie culturală, una muzeală, depășită, o religie oarecare printre celelalte religii.

Timpul parusiei: Timpul precis al revenirii Domnului Hristos i-a preocupat totdeauna pe creștini. Generația apostolilor a fost convinsă că va fi martora acestui eveniment sublim. Prima Epistolă a lui Pavel către Tesaloniceni a fost greșit înțeleasă, apreciind că venirea Domnului Hristos este iminentă chiar în acele zile. De aceea, apostolul le-a trimis o scrisoare în care afirmă că „nu va veni înainte ca să fi venit lepădarea de credință...” (2 Tes. 2,1-3)

În secolul al II-lea, montanismul a propagat ideea hiliasmului (milenarism), idee împărtășită și de Tertullian. Unii scriitori din secolele III-IV au scris despre speranța inimentei reveniri a Domnului Isus Hristos (Metodiu, Lactanțiu, Comodian și Nepos de Arsinoe din Egipt). Dar, în toate timpurile, au fost creștini care așteptau parusia la o dată fixă.

Tychonius socotea că Domnul va veni în anul 381, Hippolyt, în anul 500, iar așteptările creștinilor din Evul Mediu timpuriu s-au concentrat asupra anului 1000. Cistercitul Ioachim de Floris a fixat anul 1260 pentru începutul mileniului, iar urmașul lui, Arnold de Villanova, socotea parusia pentru anul 1335. Privind sfârșitul lumii Konrad Schmidt vorbea despre anul 1369, Ioan de Brugis – despre anul 1400, Felix Hammerlin – despre 1492, dominicanul Ioan Parisiensis – despre

1569, iar franscicanul Ioan Hilter – despre 1651. Cardinalul Nicolae de Cusa a aşezat parusia după 1734, Chr. Columb – la 1647, pastorul protestant Mihail Stiefel şi Melchior Hofmann – la anul 1533. Martin Luther socotea că la sfârşitul secolului al XVI-lea va fi anul sfârşitului. Bengel credea că mileniul va începe în 1836, iar William Miller a fixat venirea Domnului la anul 1844.

Domnul a ascuns ceasul venirii Lui, pentru ca să-L aşteptăm în fiecare clipă (Luca 12,37). Oricum, este de preferat să greşim în aşteptarea Lui concretă, decât să nu-L aşteptăm deloc, cum a declarat J. H. Newman: „De mii de ori este mai bine a crede că Hristos vine, când nu vine, decât o singură dată să crezi că nu vine, când vine cu adevărat!... Aş dori mai degrabă să fiu acela care, din dragoste pentru Hristos, dar în lipsă de cunoştinţă, consideră o arătare neînsemnată de pe cer... drept semn al revenirii lui Hristos, decât un om care, în belşug de ştiinţă, dar din lipsă de iubire, doar râde de această eroare”.⁹

⁹ Citat de H. Heinz, *op. cit.* p. 261

13. Natura omului

De memorizat: *Dar care a fost descoperit acum, prin arătarea Mântuitorului nostru Isus Hristos, care a nimicit moartea și a adus la lumină viața și neputrezirea, prin Evanghelie. 2 Timotei 1,10*

Introducere: Cândva, capul sudic al Africii se chema Cabo tormentoso (Capul torturilor). Corăbierii își închipuiau că cel care se încumeta să navigheze mai departe va fi o victimă sigură a oceanului. Dar curajosul Vasco da Gama a învins prejudecățile marinarilor, a înconjurat Africa și a deschis drumul Indiilor. Când s-a întors cu mirodeniile Estului, a schimbat denumirea extremității sudice a continentului african, numind-o **Cabo de Buona Speranza** (Capul Bunei Speranțe).

În antichitate, se credea că mormântul este locul torturii, este iadul însuși. Omul antic privea către moarte cu prejudecățile și cu teama necunoscutului. Dar, de când a murit și a înviat Isus Hristos, moartea nu mai este marele necunoscut, iar mormântul nu este locul torturii, ci al odihnei până la înviere.

Scopul acestui studiu este de a înlătura prejudecățile tradiționale privind natura și starea omului după moarte, ca să avem o perspectivă biblică, luminoasă, plină de speranță a viitorului nostru, o perspectivă lipsită de concepția iadului antic sau a tenebrelor purgatoriului medieval.

I. Crearea omului

1. De ce model S-a folosit Dumnezeu când a creat pe om? Geneza 1,26

Notă: „Chipul lui Dumnezeu” este forma în care l-a creat pe om (Gen. 1,26). Nu se referă la forma corporală a omului, ci la darurile rațiunii, libertății și aprecierii binelui și răului, ceea ce îl deosebește de celelalte creaturi pământești. Aceste daruri, prin care el se aseamănă cu Dumnezeu, fac posibil ca omul să-L cunoască, să-L iubească și să se supună Creatorului său.

Cei doi termeni folosiți în acest text (**dömut** = chip, **țelem** = asemănare) indică raportul omului față de Creator și creațiune. Chipul lui Dumnezeu (Imago Dei) exprimă marele adevăr că omul nu are o obârșie inferioară, ci una superioară; asemenea cuceritorilor antici, care își lăsau statuile în semn de ocupare a teritoriilor respective, tot astfel omul, chipul lui Dumnezeu, exprimă adevărul că lumea omului este „teritoriu ocupat” de Dumnezeu.

Dar, pentru înlăturarea confuziei, Creatorul specifică prin termenul „asemănător” că omul nu este egal cu Dumnezeu în esență, ci este doar asemănător. Astfel a exprimat Dumnezeu diferența calității dintre El și „coroana creațiunii”.

2. Descrie felul cum a fost creat omul. Geneza 2,7¹

Notă: Crearea lui Adam a avut două faze: crearea corpului material și insuflarea principiului de viață în materia inertă. Aceeași „suflare de viață” (nișmat chaiim) au primit și cele-

¹ Textul original spune: „Vaiițer Jahveh Ölohim et-haadám afár min-haödamáh, vaiipach böappáiv nișmat chaiim, vaihi haadám lönefeș chaiiah.” Verbul „iațar” înseamnă „a forma, a modela”. Adam a fost format din „ădamah”, adică pământ. Ambele cuvinte au aceeași rădăcină. Omul este pământ. „Nișmat chaiim” este suflare de viață impersonală. „Nefeș chaiiah” corespunde cu suflet viu, în înțelesul sufletului rațional, a entității unice a personalității. Nefeș-ul apare în Vechiul Testament de 754 ori, dar niciodată nu se spune că ar fi nemuritor (Jenni-Westermann, *op. cit.*, II, p. 71). Termenul „ruach”, corespondentul cuvântului „spirit” se găsește în Vechiul Testament de 378 ori, fără ca măcar o singură dată să apară cu atributul de nemuritor.

lalte vietăți (Gen. 1,30). Trebuie reținut însă că omul a „devenit” suflet viu și nu că ar fi „primit” un suflet viu. Sufletul viu (nefeș chaiiáh) nu este parte constitutivă, ci exprimă omul întreg, în dubla sa constituție: și trup, și suflare sau principiu de viață. Biblia nu vorbește despre sufletul nemuritor sau despre o pretinsă trăire spirituală conștientă după moarte.

Sufletul, în general, „exprimă omul care a luat ființă când scânteia divină a vieții a fost injectată într-un trup fizic, format din țărâna pământului. În mod similar, ori de câte ori se naște un nou copil, vine la existență un nou suflet, fiecare suflet fiind o existență, o nouă unitate a vieții, diferită și separată în mod unic de celelalte unități similare. Această calitate a individualității în fiecare ființă vie, ceea ce o caracterizează ca entitate unică, pare să fie ideea exprimată de termenul ebraic „nefeș”. Când este folosit astfel, sensul lui nu exprimă o parte dintr-o persoană, ci exprimă persoana, și este tradus în multe împrejurări „persoană”.²

În prezent asistăm la un proces de reconsiderare a doctrinei tradiționale despre nemurirea sufletului, ceea ce reiese și din următorul citat scris de un valoros teolog reformat: „Aproape toată tradiția creștină vede în nemurirea sufletului semnul distinctiv al chipului divin în om. Astăzi, în baza unei cunoașteri mai temeinice a Bibliei, vedem că ideea aceasta nu este creștină, ci platonicească... Fără îndoială, doctrina despre nemurirea sufletului are origine platonicească, și nu biblică. Este urmarea concepției că sufletul uman este de origine divină. Dar Scripturile nu vorbesc despre un suflet nemuritor, ci că omul a fost rânduit la o comuniune veșnică cu Dumnezeu. Nu este o nemurire substanțială, ci o viață veșnică, ca o menire esențială.”³

² Siegfried H. Horn, *SDA Bible Dictionary*, 1960, p. 1036-1037

³ Geréb Pál, *Dogmatika*, Curs de teologie sistematică, 1974/75, II, p. 32

II. Natura omului

1. În ce stare a ajuns omul în urma păcatului? Romani 6,23; 1 Corinteni 15,53-54

2. Conform Scripturilor, numai cine are nemurirea? 1 Timotei 6,16; 1,17

Notă: „Cuvintele 'nemuritor' și 'nemurire' nu au echivalent în Vechiul Testament În Noul Testament, singur Dumnezeu este arătat ca fiind nemuritor sau indestructibil în natura Sa esențială. (1 Tim. 1,17; 6,16)”⁴

Termenul „nemuritor” conține ceva mai mult decât calitatea de a nu fi supus morții. El exprimă faptul că persoana respectivă are viață „în ea însăși”, adică nu are nevoie de sursă „externă” a vieții. Este adevărul cunoscut din cuvintele Mântuitorului: „Căci după cum Tatăl are viața în Sine, tot așa a dat și Fiului să aibă viață în Sine.” (Ioan 5,26)

Dacă vrem să fim exigenți în categorisirea ființelor vii, atunci trebuie să recunoaștem trei categorii de ființe: 1. nemuritoare (Dumnezeirea); 2. cele înzestrate cu viață veșnică (îngerii, ființele necăzute și cele ce vor fi mântuite); 3. ființele muritoare (cele supuse unei morți veșnice).

Teologia adventistă a rămas consecventă în folosirea termenilor biblici. De aceea, expresia de „nemurire”, fiind biblică, nu o exclude din uz, ci o folosește în sensul ei biblic.⁵ Pionierii noștri foloseau cu precădere termenul de „nemurire condiționată”, înțelegând că nemurirea nu este un atribut nativ,

⁴ Neill-Goodwin-Dowle, *op. cit.*, p. 152

⁵ În Noul Testament numai expresia „athanasia” este cea care corespunde termenului nostru de „nemurire”. O întâlnim de două ori: 1 Cor. 15,54; 1 Tim. 6,16. Un alt termen, folosit și ca adjectiv, și ca substantiv – „aphthartos” și „aphtharsia”, având înțelesul de nestricăciune, incoruptibilitate, nevătămare, neputrezire, apare de 13 ori în Noul Testament (Rom. 1,23; 2,7; 1 Cor. 9,25; 15,52-54; 1 Tim. 1,17; 2 Tim. 1,10; 1 Petru 1,4.23; 3,4). Biblia nu afirmă nicăieri că nemurirea ar fi calitatea omului sau a spiritului sufletului uman, de care să dispună în mod inherent.

o însușire naturală a omului sau a sufletului său, ci va fi un dar al lui Dumnezeu, condiționat de mântuire.

III. Starea omului în moarte

1. Cum descrie Biblia procesul care are loc cu ocazia morții? Psalmi 146,4; 104,29; Ecclesiastul 12,7

Notă: Omul viu este un rezultat al unirii elementelor care îl compun, deci moartea pentru el este un proces de descompunere a elementelor constitutive. Cele două părți componente care stau la baza ființei și a entității sale, trupul și suflarea de viață, se descompun, iar omul, ca rezultat, încetează să mai existe.

Vom ilustra acest fapt cu două exemple:

Să luăm, de exemplu, becul electric, în care materia, firul de wolfram, se unește cu fluidul electric, rezultând lumina. Când întrerupem contactul, curentul electric încetează să acționeze în firul de wolfram, dar încetează și rezultatul. Lumina dispare. Unde s-a dus? Nicăieri. A încetat să existe.

Un alt exemplu: Luăm niște scânduri și cuie. Batem cuiele în scânduri și facem o ladă. Apoi scoatem cuiele, le strângem laolaltă, iar scândurile în altă grămadă. Unde este lada? Nicăieri. Doar s-a descompus în elementele ei constitutive și, ca rezultat, ce a fost a încetat să mai existe.

Așa se întâmplă și cu omul după moarte. Prin descompunerea sa în elementele din care a fost creat, el încetează să mai fie ființă conștientă, exact cum nu era nici înainte de a fi creat. Dacă ne imaginăm că suflarea de viață retrasă de la om în clipa morții este o suflare conștientă de sine, care are capacitatea de a se închipui pe sine în timp și spațiu, în care conștiința propriului său „eu” uman poate subzista mai departe în moarte, independent de trup, atunci trebuie să admitem că această suflare a avut aceeași capacitate și înainte de constituirea ca om. În acest caz ar trebui admisă ideea existenței noastre în veci, cu implicații divinizante ale ființei noastre, ajungând la concluzii păgâne, la superstiții orientale

ciudate, chiar până la „sansara”⁶ budiștilor și a brahmanilor, care cred în „reîncarnarea” sufletului.

2. Cum descrie Biblia starea omului în moarte? Eclesiastul 3,19-21; 9,5-6.10

3. Cum este numită moartea în Noul Testament? Ioan 11,11-14; 1 Tesaloniceni 4,13-15

Notă: Somnul este acea „stare fiziologică normală și periodică de repaus a ființelor, necesară redresării ființelor, caracterizată prin încetarea totală sau parțială a funcționării conștiinței, prin relaxarea musculară, prin încetinirea circulației, a respirației, și prin vise.”⁷

Deoarece orice stare de inconștiență după care urmează o trezire o numim somn, tot astfel și moartea, fiindcă va fi urmată de trezirea învierii, Biblia o numește „somnul morții”.

„Doctrina conștiinței în moarte se bazează pe eroarea fundamentală a nemuririi naturale. Este o doctrină care, asemenea celei despre chinurile veșnice, contrazice învățătura Scripturilor, îndemnul rațiunii și sentimentul nostru omenesc.”⁸

Repetiție

1. Cum a fost creat omul?

Răspuns: Omul a fost creat din țărâna pământului și, după contactul cu suflarea de viață divină, ceea ce conține principiul vieții, s-a făcut un suflet rațional, o persoană conștientă de sine, indivizibilă ca substanță umană.

2. Omul este muritor sau nemuritor?

Răspuns: Biblia spune lămurit că omul este muritor și că doar Dumnezeu este nemuritoare, ceea ce înseamnă nu nu-

⁶ Sansara = procesul de migrare prin care trec, după doctrina unor religii orientale, sufletele în succesiunea reîncarnărilor.

⁷ *Dicționarul explicativ al limbii române*, 1975, p. 876

⁸ E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 545

mai calitatea de a nu fi supus morții, ci și proprietatea de a fi cauza și izvorul propriei sale vieți. Nemurirea nu este o însușire naturală a omului sau a sufletului său, ci va fi un dar al lui Dumnezeu, condiționat de mântuire.

3. Care este starea omului în moarte?

Răspuns: Cu ocazia morții, omul se descompune în părțile lui constitutive: suflarea de viață este reținută de Dumnezeu, iar trupul se descompune în țărână. Biblia numește moartea un „somn”, în care nu există conștiință, nici amintire, nici sentiment, nici gândire. Până la înviere, omul sub nici o formă nu mai trăiește în Univers.

Concluzii dogmatice

Omul a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu ca persoană individuală, înzestrată cu liberul arbitru și libertatea deciziei proprii. Omul este o unitate indivizibilă a trupului, a spiritului și a sufletului, dependent întru totul de Dumnezeu. Prin păcat, omul s-a revoltat împotriva acestei dependențe și – despărțindu-se de izvorul vieții – a devenit obiectul morții. Moartea este efectul păcatului. Moartea este încetarea procesului vieții, oprirea tuturor facultăților vitale și încetarea tuturor facultăților fizice și psihice care rezultă din conținutul de sine stătător al personalității sau din existența determinată de unitatea indivizibilă a trupului și a principiului vieții. În moarte pier toate calitățile personale caracteristice, inclusiv conștiința de sine. Această stare, până la înviere, este numită în Biblie „somnul morții”, care se va sfârși în dimineața învierii, când omul va fi complet reconstituit. Dumnezeu, care este singurul nemuritor, singurul a cărui viață nu depinde de o sursă externă, singurul care „are viață în El Însuși”, garantează că cei mântuiți prin har vor beneficia de viață veșnică.

Concluzii etice

Din situația noastră de oameni muritori, care totuși au perspectiva dobândirii vieții veșnice, rezultă concluziile care dau o finalitate vieții pământești.

Creștinul vede în această viață scurtă o ocazie unică de a primi harul oferit de Dumnezeu pentru salvarea lui veșnică. El va fi preocupat în două direcții: să caute mântuirea oferită în dar și să se achite în mod onorabil de datoriile sale vremelnice de a fi „lumina lumii”.

Pentru el, moartea nu este „cea din urmă nenorocire inevitabilă”, deoarece are speranță. Având în vedere faptul că trecerea din viață este o iminență permanentă, iar soarta omului este ireversibilă după moarte, adică nu mai poate fi schimbată, de aici se desprinde nevoia de a fi pregătit în orice clipă, ca și în cazul întâlnirii cu Isus Hristos la cea de-a Doua Venire.

Note suplimentare teologice

Antropologia biblică: (Din greacă: anthropos = om; logos = vorbire). Înțelegem prin ea învățătura Bibliei despre om, despre natura și constituția omului.

Generaționism: Este învățătura unor teologi antici (ca de pildă Tertullian și susținătorii tradiționalismului), conform căreia părinții creează trupul și sufletul copilului din substanța neînsuflețită. Doctrina a fost respinsă de biserica romano-catolică, fiind înlocuită cu doctrina creaționistă.

Creaționism: Spre deosebire de generaționism, această doctrină oficială susține că Dumnezeu a creat fiecare suflet în parte din nimic, care, la procreare, prin unirea celulelor părintești, se contopesc, formând o ființă umană unitară. Sufletul nu există înainte de unirea sa substanțială cu trupul (teza a fost formulată împotriva preexistențianismului și împotriva teoriei migrației sufletului). Teologia romano-catolică consideră că în momentul unirii celulelor parentale are loc crearea sufletului și nu la nașterea fizică sau la primul act intelectual al copilului. Doctrina nu neagă faptul că, în sens real și

propriu, părinții sunt „cauza” noului născut, dar precizează că orice devenire nouă depășește cauza creativă prin care acționează Dumnezeu, chiar dacă „dinamica” Ființei Absolute rămâne „în” această cauză și astfel, devenirea omului nou, în ciuda actului creaționist, rămâne o întâmplare realmente naturală, fără a lua în considerație calitatea morală a actului de procreare a părinților.⁹

Pluralitatea omului: De fapt, ne referim la doctrina romano-catolică despre crearea omului. Pe scurt, doctrina poate fi conturată sumar în următoarele idei de bază:

1. Omul substanțial este preordonat în unitatea sa ontologică unei pluralități originale, adevărate și ireductibile. Omul este unul în origine, în existență și în determinarea finală.

2. Totuși în om există o adevărată pluralitate de adevăruri, care nu pot fi reduse și raportate unul la altul. Ceea ce se numește în om spirit-suflet nu este doar o formă de apariție a acestuia, ceea ce am numi materialitatea sau corporalitatea lui.

3. Omul posedă suflet spiritual, simplu și substanțial, ca principiu constitutiv dător de viață și propriu întregii sale ființe, care – nevătămând integritatea omului – în mod substanțial diferă de materie, este independent de materie în ființă și sens, iar în ființa lui este nemuritor. Apare prin actul combinatoriu, numit creațiune, când acest Impuls Divin creativ determină ființa spiritual-materială unică, în înțeles de acțiune de autotranscendență a existenței materiale. Ceea ce, „intelectual” înseamnă că este data apriorică a cunoașterii umane, de la care se poate stabili – în primul rând metafizic – ce înseamnă propriu-zis „material”.¹⁰

Trihotomism: Doctrina care, în baza textului din 1 Tes. 5,23, consideră că omul, în ființa sa substanțială, este compus din trei realități esențiale: trup, suflet și spirit, care se disting între ele în deosebiri reale.

Cei care obiectează împotriva constituției trihotomice a omului atrag atenția asupra faptului că, nu numai pentru partea spirituală a omului avem două expresii deosebite în Noul Testament, ci și pentru partea materială: **soma** și „**sarks**”. „Soma” exprimă corpul material, iar „sarks”, pe cel al păcatului. Nu este vorba despre alt trup, ci numai despre două aspecte ale aceleiași realități: primul vizează latura

⁹ K. Rahner-H. Vorgrimler, *Kleines Theologisches Wörterbuch*, 1961, p. 215

¹⁰ *Idem*, p. 98

materială, celălalt, latura morală a aceluiași trup. Astfel și „pneyma” și „psyché” sunt termenii aceleiași realități: primul exprimă principiul, celălalt atributele vieții.

Următorul citat ne-ar putea edifica mai bine, fiind un comentariu la 1 Tes. 5,23:

„**Spirit, suflet și trup.** Pavel nu ne dă un studiu despre natura omului, dar ne asigură că nu există nicio porțiune în viața omului convertit care să nu fie atinsă de puterea sfințitoare a lui Dumnezeu.”¹¹

Pneuma-spirit: „Înseamnă expirare, respirație, vânt, suflare de viață, duh, suflet, spirit ca parte a omului, ca centru al priceperii, al sentimentului, al voinței; simțire, ființă (intelectuală) spirituală (Dumnezeu, îngeri)... În 1 Tes. 5,23, partea imaterială a omului este sufletul și spiritul, 'psyché' și 'pneyma'. Deosebirea trihotomică dintre trup, suflet și spirit devine generală prin Cuvânt... Traducerea ei în textele referitoare la om este cea a termenului 'ruah' din Vechiul Testament: eul lăuntric al omului, de origine divină (1 Cor. 5,3; Col. 2,5); principiul vieții, rădăcina vieții, puterea de viață, norma vieții, începutul divin al vieții; 'pneyma' este rădăcina vieții, 'psychsé' este purtătoarea ei... Omul nu posedă parte sufletească inferioară și parte spirituală superioară; ambele conțin partea imaterială... Ambele au fost viciate de păcat, ambele, sau în ambele forme, au nevoie să fie salvate împreună cu trupul. Deci trupul – sufletul – spiritul este omul întreg, muritor.”¹²

Psyché-suflet: „Înseamnă suflare, suflet, viață (principiul vieții)... Suflet – ca mediu al sentimentelor – (Mat. 26,38) ... Apare numai în legătură cu trupul. Nu auzim despre 'psyché' fără corp; aparține de esența sufletului ca să fie împreună cu corpul; de aceea, împărtășește slăbiciunile trupului și are nevoie de mântuire. De multe ori este sinonim cu 'pneuma', alteori nu poate fi identificat cu el (Evrei 4,12; 1 Tes. 5,23). Aici 'psyché' este viața individuală în care 'pneuma', ca principiu de viață divină devine evidentă; deci 'psyché' = viață existentă în 'soma' ca organism (Matei 6,25); însă „soma” este organismul înviorat prin 'psyché', în care subiectul vieții, din punct de vedere al conexiunii pământești, este 'psyché', ca 'eul', parte imaterială a omului.”¹³

¹¹ S.D.A. Bible Com. VII, p. 257

¹² Kiss Jenő, *Ujszövetségi Görög Magyar szótár*, 1975, p. 138

¹³ *Idem*, p. 175

Nemurirea sufletului: Este o idee filozofică care își are baza în lucrarea *Phaidon* de Platon. În acest dialog petrecut în ziua morții lui Socrate, Platon pune bazele concepției despre nemurirea sufletului. Socrate vorbește despre moarte ca fiind eliberarea sufletului din strânsoarea trupului. Sufletul platonice este o particulă preexistentă înainte de trupul în care sălășluiește. El pornește de la ideea că lucrurile simple sunt nemuritoare, iar cele compuse sunt muritoare, pentru că se descompun. Omul, fiind o ființă compusă din trup și suflet, este muritor. Însă sufletul omului, fiind o particulă componentă simplă, este nemuritor. Când omul se descompune, sufletul părăsește trupul, căci sunt lucruri diferite. Distrugerea trupului nu poate însemna distrugerea sufletului, cum nicio piesă muzicală nu se distruge atunci când piere instrumentul cu care a fost produsă.¹⁴

Oscar Cullman ne face atenți că influența acestei gândiri platonice se simte în gândirea unor neoplatoniști dintre părinții bisericii.¹⁵

În ciuda faptului că gnosticii se orientează după știința elină, în secolul II-lea încă nu se observă în această latură influența platonice. Totuși IUSTIN MARTIRUL (150), în *Apologia* sa îi acuză pe cei care cred în înălțarea sufletului după moarte și îndeamnă să nu fie considerați creștini. MELITO de SARDES (190) vorbește despre prima moarte ca fiind „tăcerea lungă”. TATIAN (170) afirmă că sufletul în sine nu este însăși viața, ci are doar parte la viața pe care i-o dă Dumnezeu. ARNOBIUS (300) este ultimul reprezentant în patristică a nemuririi condiționate. Pentru el dovezile platonice despre nemurirea pretinsă a sufletului sunt „meticulozități sofistice”.

Primii dintre părinții bisericii care vorbesc *expressis verbis* despre nemurirea sufletului sunt ATHENAGORAS din Atena și TERTULIAN (200). Ideea a fost dezvoltată amplu de ORIGENE (185- 254), unul dintre cei mai însemnați neoplatoniști din patristică.

Reformatorii nu au avut o concepție unitară despre natura omului. Luther oscila între adevăr și alegorie. Ca în multe alte domenii, doctrina sa era și în privința aceasta nesistematică. Într-un loc, el numește doctrina despre nemurirea sufletului un „monstru al grămezii de gunoi” medieval.¹⁶ CALVIN a fost cel mai consecvent în susținerea

¹⁴ Platon *válogatott művei*, 1893, II, p. 105-107

¹⁵ Oscar Cullmann, *Immortality of the Soul or Resurrection of the Dead?* New York, 1958, p. 19-20

¹⁶ E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 549

învățăturii despre nemurirea inerentă a sufletului. H. BULLINGER, bineînțeles, a împărtășit poziția lui Calvin, după cum reiese din formularea foarte tăioasă a **Confesiunii Helvetice II**, din anul 1562: „Îi condamnăm pe toți aceia care batjocoresc sau, cu argumente rafinate, contestă nemurirea sufletului sau susțin că sufletul doarme sau devine parte din Dumnezeu.” (VII-5)

Aici trebuie să amintim un amănunt foarte interesant din istoria Reformațiunii autohtone. Un reformator transilvănean, originar din Deva, Mattias Biro (1500-1545), a scris în 1531 o carte, *De dormitione sanctorum* (Despre adormirea sfinților), în care vorbește despre îndreptățire și despre modul mântuirii. El afirmă că în ceruri există un singur Mijlocitor, Isus Hristos, iar sfinții medievali dorm împreună cu cei morți în mormintele lor, până la revenirea lui Hristos.

În secolul nostru s-a făcut un progres vizibil în tratarea biblică a naturii omului. Teologi renumiți s-au reîntors la învățătura sănătoasă a Bibliei, refuzând platonismul creștin referitor la nemurirea necondiționată a sufletului. Amintim numai câteva nume dintre teologii cu greutate: Karl Barth, Emil Brunner, Rudolf Bultmann, Oscar Cullmann, Hans Walter Wolff, André Nygren, R. Niebuhr, P. Tillich etc.

Vom încheia acest pasaj cu un citat al unui teolog erudit din literatura actuală a teologiei protestante din țara noastră:

„Este greșită concepția formată sub influența filozofiei platonice, că omul dispune de 'trup' muritor și de 'suflet' nemuritor. Omul trăiește pe pământ în unitatea trupului (basar) și a sufletului (nefeș). Când Creatorul retrace de la om suflarea de viață, el devine cadavru și 'se reîntoarce în pământ, de unde a fost luat'.”¹⁷

Dezvoltarea doctrinei adventiste despre natura omului: Majoritatea milleriților credeau că omul, prin natură, este dotat cu suflet nemuritor. Primul care a fost absorbit de studierea problemei antropologiei biblice a fost GEORGE STORRS (1796-1879), congregaționalist, apoi pastor metodist. Influențat de o broșură scrisă de Henry Grew (Starea intermediară), a început să studieze destinul final al omului și starea sa în moarte. A ajuns la concluzia că omul nu posedă o nemurire inerentă și că nemurirea va fi un dar al lui Hristos după parusie, iar cei răi vor muri în așa-zisa „moarte a doua”. El și-a publicat concluziile în

¹⁷ E. Széles Maria, *Otestamentumi Biblia Theologia, Curs de teologie biblică a VT*, 1976, I, p. 29

șase predici intitulate: „Sunt sufletele celor nedrepți nemuritoare?” (1842). În același an a aderat la mișcarea millerită. Cele șase predici au fost tipărite anul următor, în Anglia. Datorită lui CHARLES FITCH (1805-1844), pastor congregaționalist, apoi presbiterian și, mai târziu, millerit, Storrs a îmbrățișat speranța adventă, devenind unul dintre exponenții mișcării. Charles Fitch, la rândul său, în ziua de 25 ianuarie 1844 a acceptat doctrina nemuririi condiționate și, în urma sa, și alți conducători milleriți. După marea decepție, Storrs s-a despărțit de mișcarea millerită, atribuind-o „influenței mesmerite”.

William Miller nu a acceptat vederile lui Storrs și Fitch. Dar printre cei care au întrezărit lumina biblică din această învățătură se aflau și părinții lui Ellen Harmon. Într-una dintre cărțile ei¹⁸ viitoarea soție a lui J. White descrie o conversație pe această temă, ce a avut loc în casa lor în timpul când ei urmau să părăsească biserica metodistă, în vara anului 1844.

După decepția din 22 octombrie 1844, cu ocazia conferinței din Albany, New York, din 29 apr. 1845, s-a făcut un mic progres către doctrina nemuririi condiționate, recunoscând că moștenirea sfinților nu este primită cu ocazia morții, ci după a Doua Venire. Apoi au urmat luările de poziție ferme din partea E.G. White, J. White și J. Bates, în anul 1847, recunoscându-se că omul este inconștient în moarte și că cei nedrepți nu vor fi osândiți în mod veșnic.

Cea mai clară poziție o prezintă articolul lui R. F. Cottrell (1814-1892), din *Review and Herald* 22.XI.1853 și al lui J. White, în *Review and Herald* 21.II.1856, când s-a formulat doctrina biblică cunoscută azi.

¹⁸ E. G. White, *Mărturii*, vol. 1, p. 39

14. Învierea

De memorizat: *Isus i-a zis: „Eu sunt învierea și viața. Cine crede în Mine, chiar dacă ar fi murit, va trăi.” Ioan 11,25*

Introducere: „Și dacă n-a înviat Hristos, atunci propovăduirea noastră este zadarnică, și zadarnică este și credința voastră... Și după cum am purtat chipul celui pământesc, tot așa vom purta și chipul Celui ceresc.”¹ În aceste texte suntem confrunțați cu două fapte fundamentale din istoria salvării; cu învierea lui Hristos și învierea celor salvați de El. Despre primul fapt, Pavel declară că Evanghelia nu poate fi despărțită de proclamarea marelui adevăr că Mântuitorul este viu. Temelia credinței noastre nu este un întemeietor de religie care zace în nesimțire în mormântul Său, ci Isus Hristos Cel viu din ceruri, fapt exprimat în mod grăitor în mormântul gol.

Cealaltă afirmație complementară se referă la purtarea de către noi a chipului Celui ceresc, al celui de-al doilea Adam. Opera salvatoare a lui Hristos ne-a implicat fundamental în istoria mântuirii, deoarece El a venit între noi să poarte „chipul nostru”, pentru ca să ne ducă cu El în ceruri și noi să purtăm „chipul Lui”. Prin asemănarea și totodată prin contrastul celor doi Adami, Pavel descrie destinul nostru în Isus Hristos. Luând parte la această natură umană reprezentativă în a cărei imagine am fost gravați (Is. 49,16), acest fapt este mult mai determinant pentru ființa și transformarea noastră, decât orice lege, regulă sau putere de constrângere venită din afara ființei noastre. Apostolul exprimă acest adevăr fundamental prin uimitoarele cuvinte: „Hristos în voi, nădejdea slavei.” (Col. 1,27)

¹ 1 Corinteni 15,14.49

„Adevărat, adevărat vă spun că oricine crede în Mine are viața veșnică.” Prin Ioan cel iubit, care a ascultat aceste cuvinte, Duhul Sfânt declară bisericilor: ‘Mărturisirea este aceasta: Dumnezeu ne-a dat viața veșnică și această viață este în Fiul Său. Cine are pe Fiul are viață’” (1 Ioan 5,11-12). Iar Isus a zis: „Eu îl voi învia în ziua de apoi.” Hristos a devenit un trup cu noi, pentru ca noi să ajungem una în spirit cu El. În virtutea acestei uniri vom ieși noi afară din morminte, nu numai ca o manifestare a puterii lui Hristos, ci din cauză că, prin credință, viața Lui a ajuns viața noastră. Aceia care Îl văd pe Hristos în adevăratul Lui caracter și Îl primesc în inimă au viață veșnică. Hristos locuiește în noi prin Duhul; iar Duhul lui Dumnezeu, primit în inimă prin credință, este începutul vieții veșnice.”²

I. Făgăduința învierii

1. Care a fost speranța credincioșilor din toate timpurile? Iov 19,23-27; Romani 8,11

2. Ce garanție avem privind realitatea învierii morților? 1 Corinteni 15,12-20

Notă: „Învierea lui Isus era o preînchipuire a învierii din urmă a tuturor celor care dorm în El. Ucenicii cunoșteau bine figura Mântuitorului înviat, felul Lui de a Se purta, felul Lui de a vorbi. Dar cum Isus a înviat dintre morți, tot astfel și aceia care au adormit în El trebuie să învie. Îi vom recunoaște pe prietenii noștri tot așa cum ucenicii L-au cunoscut pe Isus. Poate că ei au fost deformați, au fost bolnavi sau desfigurați în viața aceasta trecătoare, dar înviază în simetrie desăvârșită; și, cu toate acestea, în trupul lor proslăvit, identitatea lor se va păstra cu desăvârșire. Atunci vom cunoaște chiar așa cum suntem cunoscuți (1 Cor. 13,12). În fața care strălucește de la lumina

² E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 285

care vine de la fața lui Isus vom recunoaște trăsăturile celor iubiți ai noștri.”³

3. Ce făgăduințe avem relativ la înviere? Osea 13,14; Ioan 5,25-29; Fapte 24,15; 1 Corinteni 15,21-22

II. Una sau mai multe învieri?

1. Cine sunt cei care vor lua parte la prima înviere? 1 Tesaloniceni 4,16; Luca 14,14; Apocalipsa 20,6

Notă: Isus Hristos face aluzie directă la „învierea celor neprihăniți ca fiind separată de cea a categoriei opuse. Cercetătorul sânguincios va găsi și alte indicii în Noul Testament referitoare la prima înviere.

2. Când vor învia cei care n-au beneficiat de prima înviere? Apocalipsa 20,5.13

Notă: „La sfârșitul celor o mie de ani, Hristos vine din nou pe pământ. El este urmat de ceata celor mântuiți și însoțit de un cortegiu de îngeri. Coborându-Se în maiestatea Sa înfricoșată, El poruncește nelegiuților morți să se scoale pentru a-și primi răsplata. Ce contrast față de cei care au fost sculați cu ocazia celei dintâi învieri! Dreptii au fost îmbrăcați în tinerețe și frumusețe nemuritoare. Cei nelegiuți poartă urmele bolii și ale morții... După cum cei nelegiuți au intrat în mormintele lor, tot așa ies acum de acolo, cu aceeași dușmănie împotriva lui Hristos și cu același spirit de răzvrătire. Lor nu li se mai dă nici un alt timp de încercare, în care să-și îndrepte greșelile vieții lor trecute. Cu aceasta nu s-ar câștiga nimic. În timpul viețuirii lor nelegiuite, inimile lor n-au fost muiate. Dacă li s-ar da un al doilea timp de încercare, ei l-ar folosi ca și pe cel dintâi, ocolind cerințele lui Dumnezeu și ațâțând la răzvrătire împotriva Lui.”⁴

³ *Idem*, 589

⁴ *Idem*, *Tragedia veacurilor*, ed. 1981, p. 607

3. Vorbește Biblia și despre o înviere parțială? Daniel 12,2; Apocalipsa 1,7; Matei 26,64

Notă: Despre o înviere parțială citim și în Matei 27,52-53, cu ocazia morții Domnului. Adventiștii de ziua a șaptea cred că o asemenea înviere parțială va mai avea loc chiar înainte de prima înviere generală a celor neprihăniți. Unii vor învia pentru viața veșnică, alții pentru ocara finală. Deoarece Hristos a prezis cu ocazia procesului Său că marii împotriviți ai adevărului, cei care L-au condamnat pe nedrept la moarte, Îl vor vedea pe Fiul omului venind pe norii cerului (Mat. 26,64), iar în Apoc. 1,7, avem o profeție fermă că cei ce L-au răstignit Îl vor vedea, de asemenea, venind pe nori, împlinirea acestor preziceri face necesară învierea specială. Spiritul Profetic interpretează evenimentul într-un sens mai larg, incluzând în această înviere și pe cei care au adormit în credința soliei celor trei îngeri.

„Mormintele se deschid și ’mulți dintre cei care dorm în țărâna pământului se vor scula; unii, pentru viață veșnică, iar alții, pentru ocără și rușine veșnică” (Dan. 12,2). Toți cei ce au murit în credința soliei îngerului al treilea ies din morminte preamăriți, ca să audă legământul de pace al lui Dumnezeu cu cei care au ținut Legea Lui. Și ’cei ce L-au străpuns’ (Apoc. 1,7) și care au batjocorit și au luat în râs chinurile Domnului când murea pe cruce, cât și cei mai violenți prigonitori ai adevărului Său și ai poporului Său sunt înviați ca să-L vadă în mărirea Lui și să vadă onoarea primită de cei credincioși și ascultători.”⁵

III. Mileniul ⁶

1. Ce durată de timp va despărți cele două învieri generale? Apocalipsa 20,5

⁵ *Idem*, p. 637

⁶ Mileniu (lat. millenium, redus din ‘mille annus’) înseamnă o perioadă de o mie de ani. Chilia eté (gr. chilias = o mie; etos = an) sunt expresiile folosite în original, care stau la baza denumirilor curenților hiliaste din istoria creștinismului.

2. Ce se va întâmpla pe pământ în timpul mileniului și cum a fost simbolizat în procedura sanctuarului pământesc? Leviticul 16,21-22; 26,34-35; Apocalipsa 20,1-3

Notă: În timpul mileniului vor avea loc o serie de evenimente escatologice. Este greșită interpretarea că mileniul ar fi o lungă perioadă de progres, pace și har pe pământ. Începutul și sfârșitul mileniului este marcat de revenirea Domnului și, respectiv, cele două învieri generale. Isus Hristos va apărea la începutul perioadei cu îngerii Lui, ca să-i ducă pe ai Săi în „Împărăția Cerului”, iar la sfârșitul perioadei va reveni cu sfinții mântuiți și cu Cetatea Sfântă (Apoc. 21,1-4).

După cum ȋapal lui Azazel a fost dus în pustiu, tot așa și Satana va fi purtătorul păcatelor iertate și șterse ale sfinților, aflându-se într-o captivitate simbolică în Adânc.⁷ Legarea simbolică a lui Satana vrea să exprime imposibilitatea acestuia de a activa, fiind legat de lanțul împrejurărilor, că „nu mai este niciun suflet omenesc de ispitit; niciunul pe care să-l poată ațâța sau necăji.”⁸

„Doctrina convertirii lumii și domniei spirituale a lui Hristos nu a fost susținută de către biserica apostolică. Nu a fost admisă în general de creștini până pe la începutul secolului al XVIII-lea. Ca la oricare altă rătăcire, rezultatele ei au fost rele. Ea îi învăța pe oameni să privească la o venire îndepărtată a Domnului și îi împiedica să ia seama la semnele de prevestire ale apropierii venirii Lui. A dat naștere la un simțământ de încredere și siguranță, care nu era bine întemeiat, și i-a făcut pe mulți să negligeze pregătirea necesară pentru a-L întâmpina pe Domnul lor.”⁹

⁷ Termenul corespunzător pentru „adânc” este „Abyssos” și apare prima dată în versiunea greacă a Vechiul Testament, Septuaginta, la Gen. 1,2, corespondentul lui „tôhom” din limba ebraică. Specialiștii sunt de părere că poate fi tradus prin cuvintele: „abis, prăpastie, adânc insondabil, tartar, infern, lumea subterană, gol infinit” – H. G. Liddell-R. Scott, *op. cit.*, 4

⁸ F.C. Gilbert, citat de A. Warner, *op. cit.*, 286

⁹ E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 321

3. Când va avea loc judecata celor ce au refuzat mântuirea? Apocalipsa 20,11-12; 1 Corinteni 6,2-3; Iuda 6

Notă: Teologia adventistă, pentru a deosebi cele două judecăți – pe cea care are loc începând din anul 1844 asupra bisericii lui Dumnezeu și pe cea care se va face în timpul mileniului – folosește termenul de judecată de cercetare pentru prima, iar pentru a doua, judecată de executare.

4. Cum vorbește Scriptura despre consecințele judecății de executare? Apocalipsa 20,13-15; 21,8.4

Notă: „Marea luptă s-a sfârșit. Păcatul și păcătoșii nu mai există. Universul întreg este curat. O singură vibrație de armonie și de bucurie bate prin toată creațiunea. De la Acela care a creat totul se revarsă viața, lumina și bucuria peste toate ținuturile spațiului nemărginit. De la atomul cel atât de mic până la cel mai mare corp ceresc, toate lucrurile, atât cele însuflețite, cât și cele neînsuflețite, declară în frumusețea lor nepătată și în bucuria lor desăvârșită că Dumnezeu este iubire.”¹⁰

Repetiție

1. Care va fi soarta finală a morților?

Răspuns: În final, morții vor învia, indiferent de conținutul moral al vieții lor. Nu va fi o înviere „spirituală” sau în descendenți, ci una reală și corporală.

2. Vor fi una sau mai multe învieri?

Răspuns: Vor avea loc două învieri generale: prima va fi învierea celor neprihăniți, cu ocazia venirii lui Hristos, iar a doua, la sfârșitul mileniului, când vor învia toți cei ce au refuzat harul salvator și își vor lua osânda.

3. În afară de învierea generală, va mai fi și una parțială?

¹⁰ *Idem*, ed. 1981, p. 622

Răspuns: Da, înaintea revenirii lui Isus Hristos; în cadrul evenimentelor de după încheierea harului, vor învia cei ce L-au răstignit pe Isus Hristos, iar dintre credincioși, cei adormiți în credința celor trei solii îngerești.

4. Ce este mileniul?

Răspuns: Prin mileniu înțelegem timpul de o mie de ani care se va scurge între revenirea Mântuitorului și între instalarea pe pământ a Cetății Sfinte. În acest timp, pământul va fi pustiu, Satana va fi legat simbolic, iar mântuiții vor participa la judecata de executare.

5. Care vor fi consecințele judecării de executare?

Răspuns: În urma judecării de executare, toți aceia care au refuzat harul mântuitor vor fi supuși morții a doua. Pământul și Universul vor scăpa de toate consecințele păcatului și, pentru eternitate, va fi restabilită pacea și armonia în Univers.

Concluzii dogmatice

Când Hristos, Viața noastră, va reveni, prima dată vor învia neprihăniții, care vor fi glorificați și răpiți să-L întâlnească pe Domnul lor. Cea de-a doua înviere, a nelegiuitorilor, va avea loc cu o mie de ani mai târziu.

Mileniul este domnia de o mie de ani a lui Hristos cu sfinții Săi în ceruri, între prima și a doua înviere. În acest timp, nelegiuitorii morți vor fi judecați, pământul va fi absolut pustiu, neavând locuitori umani vii, doar pe Satana și îngerii lui. La încheierea mileniului, Hristos, cu sfinții și cu Cetatea Sfântă, va coborî din ceruri pe pământ. Morții nelegiuitorii vor învia, iar împreună cu Satana și îngerii săi vor înconjura Cetatea; dar focul lui Dumnezeu îi va nimici, curățind totodată pământul. Universul va fi liber de păcat și de păcătoși pentru totdeauna.

Concluzii etice

În prezent purtăm chipul celui pământesc, al lui Adam, cu toate nedesăvârșirile ființelor atinse de păcat. Prin suferința, moartea și învierea lui Hristos, Dumnezeu a prevăzut singura cale de ispășire pentru păcatul omenesc, ca cei care acceptă prin credință această ispășire să aibă viața veșnică. Învierea lui Hristos proclamă triumful lui Dumnezeu asupra forțelor răului, și celor ce acceptă harul lui Dumnezeu le asigură victoria finală asupra păcatului și asupra morții.

Supunându-se lucrării harului sfinților, cei credincioși vor deveni zi de zi mai asemănători chipului lui Hristos, Cel care, prin credință, locuiește în ei ca „nădejdea slavei” și în a cărui imagine au fost gravați pentru veșnicie.

Hristos, Învierea și Viața, bate la ușa inimii (Apoc. 3,20); El dorește să fie admis. Decizia sufletului de a-L primi sau de a-L respinge este momentul suprem al existenței umane. Căci primirea lui Hristos în inimă, prin credință, este începutul vieții veșnice.

Note suplimentare teologice

Milenism: Mișcare religioasă cu caracter antitrinitar și antinomist. Sunt adepții unui stat teocratic pământesc, care se va realiza pentru un mileniu pe pământ. Începutul acestuia este marcat de venirea lui Hristos, care a și venit în spirit, în anul 1914. Conform învățăturii lor, toți oamenii vor fi mântuiți în acest mileniu. Ei consideră orice instituție de stat ca fiind a lui antihrist. Se declară a fi pacifiști, „nonconformiști”, refuzând serviciul militar și sabotând toate instituțiile legate de armată. Nu cred în nemurirea naturală a sufletului. În toată lumea s-a răspândit o dizidență intransigentă a mișcării, cunoscută sub numele de Martorii lui Iehova. Desfășoară o propagandă intensă, susținută de literatură. Nu au principii hermeneutice stabile în comentarea Bibliei; chiar și elementelor istorice ferme, le aplică o interpretare simbolică și alegorică.

Premilenialism / postmilenialism: Doctrina care învață că parusia va precede mileniul este premilenialistă, în contrast cu postmilenialis-

mul, care susține că parusia va urma după mileniu. Premilenialismul secolului al XIX-lea a fost divizat în două grupe distincte:

1. **Literaliștii:** Credeau într-un imperiu pământesc milenial, în care profețiile Vechiul Testament referitoare la restabilirea lui Israel vor deveni realități. O parte dintre ideile literaliștilor trăiesc mai departe în vederile futuriștilor și ale dispensaționaliștilor.

2. **Milleriții:** W. Miller și adepții lui au respins vederile literaliste și aspectele temporale și iudaice ale interpretărilor profetice. Dar credeau că moartea celor nelegiuți, reînnoirea naturii și a pământului și coborârea Noului Ierusalim va avea loc la începutul mileniului.

Advențiștii de ziua a șaptea sunt premileniști numai în sensul literal și cronologic al cuvântului, deoarece așteaptă parusia înainte de mileniu. Ei sunt de acord parțial cu milleriții, în sensul că în mileniu vor exista numai sfinții mântuiți, glorificați și îmbrăcați în nemurire, dar aceștia vor „moșteni Împărăția Cerurilor” și nu vor domni pe pământ în timpul mileniului, cum credeau milleriții.

15. Spiritismul antic și cel modern

De memorizat: *Dacă vi se zice însă: „Întrebați pe cei ce cheamă morții și pe cei ce spun viitorul, care șoptesc și bolborosesc”, răspundeți: „Nu va întreba oare un popor pe Dumnezeuul său? Va întreba el pe cei morți pentru cei vii? La lege și la mărturie!” Căci dacă nu vor vorbi așa, nu vor mai răsări zorile pentru poporul acesta. Isaia 8,19.20*

Introducere: „Duhurile rele, ființe create la început fără păcat, erau egale în natură, putere și slavă cu ființele care astăzi sunt solii lui Dumnezeu. Dar, decăzând prin păcat, s-au aliat pentru a dezonora pe Dumnezeu și pentru a-i nimici pe oameni. Scriptura ne vorbește despre mulțimea și conducerea lor, despre diferitele lor grupări, despre inteligența și subtilitatea lor și despre planurile lor răutăcioase împotriva păcii și fericirii oamenilor.”¹

„Spiritism: concepție mistică, potrivit căreia spiritele morților ar supraviețui, menținându-și existența materială extrem de fină, iar cei vii ar putea să comunice cu ele prin diverse procedee oculte (ex.: prin acțiunea unui mediu spiritist).”²

I. Originea spiritismului

1. Cum s-a manifestat în Eden prima comunicare spiritistă? Geneza 3,1-6

¹ E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 513

² *Dicționar enciclopedic român*, 1966, IV, p. 474

Notă: „Cel dintâi mediu spiritist a fost șarpele din Grădina Eden... Satana a ales această vietată 'șireată' ca un mediu prin care să manifeste cele dintâi fenomene spiritiste... Trei lucruri sunt vrednice de luat în seamă în această narațiune inspirată: întâi, Satana a obținut controlul și a luat în stăpânire trupul unei reptile și a reținut această stăpânire atât timp cât a voit. Al doilea: în așa fel a luat în stăpânire această creatură, încât a făcut ca pentru un timp, cât a ținut stăpânirea sa, să piardă caracterul distinctiv care îi aparținea și să preia caracterul și însușirile altei ființe. Al treilea: prin controlul și posedarea acestei făpturi, el a făcut ca o ființă omenească nedecăzută să-și închipuie că vorbea cu o reptilă, când, de fapt, vorbea chiar cu diavolul în persoană. El a folosit această amăgire pentru a face să păcătuiască o ființă nedecăzută.”³

II. Spiritismul antic

1. Despre ce fel de manifestări spiritiste ne vorbesc Scripturile? Deuteronom 18,10.11; Exod 7,11

Notă: „Spiritismul este doctrina spiritelor... credința comunicării oamenilor cu spiritele... Spiritist este cel care crede în Dumnezeu, în nemurire și în comunicarea spiritelor, indiferent dacă este creștin, iudeu sau budist. În acest sens larg au fost spiritiști: înțelepții greci, preoții egipteni și budiștii.”⁴ Această recunoaștere categorică aparține vestitului „mediu” spiritist al secolului al XIX-lea, Adelma Wurmbrand.

2. Cum relatează raportul biblic una dintre manifestările spiritismului antic? 1 Samuel 28,6-19

³ C.B. Haynes, *Spiritualism Versus Christianity*, 14, 16, citat de A. Wearner, *op. cit.*, 265

⁴ Adelma Vay-Wurmbrand, Aconok (eonii), 1926, 91, 92. Cartea a fost scrisă în transă. Spiritul ei călăuzitor, chipurile, era mama ei, baroneasa Catalina Vay. Cartea Adelmei, *Spirit, putere și materie*, este considerată ca fiind un fel de „catehism” spiritist.

Notă: Scena descrisă în Biblie nu diferă cu nimic de „seanțele” obișnuite spiritiste din era modernă. În legătură cu spiritismul se ridică două probleme: cea a faptelor și cea a factorilor. Sunt faptele spiritismului reale sau numai trucuri și înșelăciuni? La această întrebare vrea să răspundă Muzeul Metafizic parisian al Institutului Camile Flammarion, unde sunt expuse rezultatele și concluziile cercetărilor științifice minuțioase făcute sub controlul și dirijarea savanților Academiei Franceze, teste conduse de Henri Bergson. Excluzând șarlataniile periferice, exponatele Muzeului Metafizic dovedesc că faptele sunt reale. Dar factorii? Factorii sunt dubioși în sensul că manifestările spiritelor provin de la persoanele declarate sau că identitatea lor este voit camuflată? Testele științifice nu vor putea da niciodată un răspuns ferm în această privință. De aceea, ne vine în ajutor Revelația și înlătură cortina din fața noastră, demascând factorii care se ascund în mod invizibil în dosul manifestărilor spiritiste.

„Unii cred că Samuel a fost cu adevărat de față la întrevvedere cu Saul, dar Biblia însăși ne dă destule temeiuri pentru a trage concluzia contrarie. Dacă, așa cum susțin unii, Samuel s-ar fi aflat în cer, el trebuia să fie invitat de acolo fie prin puterea lui Dumnezeu, fie prin puterea lui Satana. Nimeni nu poate crede nici măcar o clipă că Satana ar avea putere să cheme din cer pe un profet sfânt al lui Dumnezeu pentru a onora vrăjitoriile unei femei lepădate. De asemenea, nu putem crede că Dumnezeu l-a înviat pe profet ca acesta să meargă în peștera unei vrăjitoare, deoarece Domnul deja refuzase să comunice cu Saul fie prin vis, fie prin Urim, fie prin profeți (1 Sam. 28,6)... Solia însăși este o dovadă îndestulătoare despre obârșia ei. Scopul ei nu era de a-l duce pe Saul la pocăință, ci de a-l conduce la ruină, și aceasta nu este lucrarea lui Dumnezeu, ci a lui Satana.”⁵

3. Care au fost motivele decăderii lui Saul? 1 Cronici 10,13.14⁶

⁵ E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 683

⁶ 1 Cronici 10,13 spune: „Lišót baób lidrós.” Šáal = a întreba, a interoga, a cere; ‘ób = necromant (LXX traduce: necrómontis); dáraș = a căuta răspuns.

Notă: Ellen G. White spune că Saul a fost amăgit de Satana (*Patriarhi și profeți*, 680). Tertullian și Efraim Sirianul au fost de părere că Saul a fost atunci posedat de demoni. Luther spunea că arătarea era o nălucă diavolească, iar Calvin considera că arătarea „nu a fost adevăratul Samuel, ci un spirit”. Există traduceri care spun că Saul a murit pentru că „l-a căutat pe îndrăcit să-l întrebe” (versiunea Karoli, maghiară). Nu putem avea niciun dubiu că Saul a avut de-a face cu același „sfătuitor” deghizat, care în Eden i s-a arătat Evei în postură de șarpe. Deci Revelația ne descoperă „factorul”!

III. Spiritismul modern

1. Ce avertisment ni se dă cu privire la pericolele înșelăciunii satanice din timpul din urmă? 1 Timotei 4,1.2; Matei 24,26

2. Ce ni se spune în Biblie despre activitatea duhurilor demonice? 2 Corinteni 11,14.15; 2 Tesaloniceni 2,9

Notă: Un locuitor din Hydesville, statul New York, numit Michael Weekman, a fost deranjat până la exasperare, în anul 1847, de niște ciocănituri ciudate. Nemaiputând suporta situația, s-a mutat, iar în locul lui a venit familia lui John D. Fox. Una dintre fete a început să răspundă ciocăniturilor, descoperind un „cod” misterios cu ajutorul căruia putea comunica cu „străinul” necunoscut. Prin acest cod ciudat au aflat că ar fi vorba de un oarecare Charles B. Rosma, un nume necunoscut de ei. Mare le-a fost surpriza când au aflat că acel individ a fost asasinat cândva chiar în casa lor. Familia Fox s-a mutat la Rochester, dar ciocăniturile strănii i-au urmat și acolo. Una dintre fetele Fox a devenit un mediu vestit, iar din practicile familiei s-a născut spiritismul modern.

Se disting trei faze în dezvoltarea spiritismului modern: prima perioadă este cea a fenomenelor psihice și fizice obișnuite,

Traducerea: „L-a căutat pe necromant să afle un răspuns”. Să nu uităm că fapta era pedepsită cu pedeapsa capitală. (Lev. 20,27)

începute în 1848 cu activitatea surorilor Fox. Perioada a doua, începând din 1893, este faza dezvoltării religioase a spiritismului. În ultimele decenii asistăm la dezvoltarea aspectului parapsihologic și extrasenzorial al fenomenului spiritist.

IV. Rolul spiritismului în profeții

1. Cum vorbește Scriptura despre rolul spiritismului în ultima alianță spirituală? Apocalipsa 16,13.14

Notă: Comentatorii adventiști de ziua a șaptea totdeauna au recunoscut în aceste „duhuri” opera finală a spiritismului în cadrul unei triple alianțe. „Prin intermediul spiritismului vor avea loc minuni, bolnavi vor fi vindecați și se vor săvârși multe miracole incontestabile. Și, deoarece spiritele vor manifesta credință în Biblie și respect față de instituțiile cultice, lucrarea lor va fi acceptată ca manifestarea puterii divine.”⁷

„Unii vor fi ispitiți să primească aceste minuni ca de la Dumnezeu. Bolnavii vor fi vindecați în fața noastră. Minuni vor fi săvârșite în văzul nostru. Suntem noi pregătiți să rezistăm încercărilor care ne așteaptă, când minunile mincinoase ale lui Satana vor fi demonstrate total? Nu vor fi oare multe suflete prinse în cursă? Prin depărtarea de la preceptele și poruncile lui Dumnezeu și prin ascultarea de fabule, mințile multora sunt pregătite să primească aceste minuni mincinoase. Noi trebuie să căutăm acum să ne înarmăm cu armătura lui Hristos pentru lupta în care trebuie să ne angajăm în curând. Credința în Cuvântul lui Dumnezeu, studiarea cu rugăciune și aplicarea lui în practică va fi scutul nostru față de puterea lui Satana și ne va da biruința prin sângele lui Hristos.”⁸

„Lumea nu va fi convertită prin darul limbilor sau prin săvârșirea de minuni, ci prin predicarea lui Hristos cel răstignit.”⁹

⁷ E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 588

⁸ E. G. White, *Mărturii*, vol. 1, p. 302

⁹ E. G. White, *Mărturii pentru predicatori*, p. 424

2. Care trebuie să fie poziția creștinului față de practicile spiritiste? Levitic 19,31; 20,6.27; Isaia 8,19

Notă: „Sunt puțini aceia care au o părere justă despre puterea de înșelătorie a spiritismului și despre primejdia pe care o constituie ajungerea sub influența lui. Mulți au legătură cu el și ar fi plini de groază la gândul de a se lăsa conduși de duhurile rele. Dar ei se avântă pe terenul oprit și puternicul amăgitor își exercită puterea asupra lor, chiar împotriva voinței lor. Este de ajuns o singură dată să fie înduplecați să-și supună mintea la îndrumările lui, și el îi ține captivi. Este cu neputință ca prin propria lor putere să se desfacă de vraja lui care-i amețește și-i zăpăcește. Numai puterea lui Dumnezeu, dată ca răspuns la rugăciunea fierbinte a credinței, poate să scape sufletele prinse în cursă.”¹⁰

R e p e t i ț i e

1. Ce este spiritismul și cum s-a manifestat el în antichitate?

Răspuns: Spiritismul este o doctrină mistică a nemuririi și a comunicării oamenilor cu spiritele. În antichitate, s-a manifestat sub forma vrăjitoriei și a necromanției (pretinsa comunicare cu morții).

2. Înainte de venirea Domnului, ce fenomene religioase curioase vor avea loc, care vor încerca credința copiilor lui Dumnezeu?

Răspuns: Biblia a prezis că spiritele vor face semne, minuni și vindecări miraculoase. Pericolul acestora constă în faptul că lumea nu va sesiza izvorul de unde vin miracolele și le va primi drept divine, acceptând și învățăturile care vor însoți semnele.

3. Ce idee caută să demonstreze existența spiritismului?

Răspuns: Prin pretinsa comunicare cu sufletele celor decedați, spiritismul vrea să demonstreze teza nemuririi sufletului și reînvie vechea minciună satanică: „Negreșit că nu veți muri!”

¹⁰ *Idem*, p. 558

4. Care trebuie să fie atitudinea creștinului față de manifestările religioase de origine dubioasă?

Răspuns: Mântuitorul ne-a prevenit, sfătuindu-ne să nu credem, să nu mergem la ei, să nu ascultăm de învățăturile și manifestările false.

Concluzii dogmatice

Dogmatic, spiritismul reînvie două curse fundamentale în plasa cărora a căzut victimă omul în Eden: înscenarea diabolică a divinizării omului și demonstrarea inexistenței morții, ca o consecință a rebeliunii omului față de Dumnezeu. Asigurarea insidioasă: „Negreșit că nu veți muri!” - este demonstrată în mod subtil și aparent inofensiv prin pretinsa comunicare cu sufletele celor decedați.

Spiritismul nu vrea să concureze cu religiile existente, constituindu-se ca o religie competitivă, ci prin simularea acestui „dezinteres”, vrea să inunde toate religiile, inclusiv cele noncreștine, să captiveze toate mințile și să stăpânească, din culise, desfășurarea vieții religioase. Astfel va apărea ca aliat în ultimele scene ale istoriei bisericești.

Care va fi rolul spiritismului în noua alianță religioasă? El va oferi partenerilor lui chiar elementul urmărit intens în secolele care s-au scurs și de care se crede că religiile, în general, duc lipsă: senzația minunilor.

Concluzii etice

Din punct de vedere etic, asistăm la un fenomen modern resimțit în teologie: tendința de a pune accentul pe faptele etice, ignorând latura dogmatică a religiei. Astfel, în realitate, se sacrifică principii în schimbul unor trăiri sau manifestări emoționale.

În acest context, spiritismul apare ca o „religie” modernă, pentru că nu are dogme, doctrine, ci numai învățături etice. Dar

elementul important în spiritism nu este etica, ci practicarea necromanției, pentru care „sfaturile” etice sporadice și de multe ori contradictorii alcătuiesc numai cortina care camuflează esențialul.

Creștinismul din vremea iluminismului a trecut printr-un asalt raționalist care îi cerea fapte, dovezi, mărturii spre a-și justifica existența. Acum asistăm la un nou asalt, dar de data aceasta spiritualist, care, în loc să ceară fapte și mărturii de la creștinism, vine el și-i oferă perspectiva faptelor și a minunilor metafizice. Psihoza lumii este pregătită să aștepte senzațiile. Sufletele nepregătite, care nu vor fi ancorate pe un „așa zice Domnul”, vor fi pradă ieftină a dușmanului sufletelor.

În această împrejurare, datoria noastră a formulat-o Mântuitorul în cuvintele: „Să nu vă duceți acolo!... Să nu credeți!” (Mat. 24,26) Prima propoziție exprimă datoria practic-etică față de spiritism, iar cea de-a doua, atitudinea dogmatică față de înșelăciunile lui.

Note suplimentare teologice

Ocultism: Este teoria care proclamă existența în natură a unor forțe supranaturale misterioase, dar cu care pot comunica cei inițiați (medii). (Occultus, lat. = ascuns, tainic, necunoscut)

În istoria tuturor popoarelor antice se găsesc preocupări oculte (Babilon, Egipt, Persia, Grecia, Roma etc.). Israelul a fost învățat să considere aceste preocupări drept „urâciuni” (Deut. 18,9-13). Epistolele pauline dovedesc că lupta împotriva infiltrării ocultismului în bisericele creștine a fost o preocupare majoră a apostolilor. În Evul Mediu s-a trecut în cealaltă extremă cu lupta împotriva vrăjitoriei, culminată în bula antivăjitoarească a lui Inocențiu al VII-lea („Summis desiderantes affectibus”, 1484), dând naștere la excесе regretabile. În timpul raționalismului, cei care au intervenit în favoarea ocultismului au fost Swedenborg și Young-Stilling. Kant l-a considerat pe suedez drept un fantast și un fanatic, dar Goethe l-a apreciat...

În timpul curioaselor fenomene din Hydesville, Andrew Jackson Davis a editat în 1847 o carte scrisă sub „influență swedenborghiană”

(*Principles of Nature, her Divine Revelations and a Voice to Mankind*). Se consideră că știința și religia ocultă modernă începe cu această lucrare și cu fenomenele legate de activitatea surorilor Fox. Pretutindeni s-au înființat cercuri sau „temple” oculte, societăți și comitete de cercetări psihice și parapsihologice. Conan Doyle spera ca sub egida ocultismului să se realizeze unirea tuturor religiilor. Nu se poate aprecia precis numărul practicanților ocultismului. Se susține¹¹ că numai în Rio de Janeiro funcționează circa 7.000 de „temple” oculte. Numărul ocultiştilor din lume a fost evaluat la 50.000.000. Dar dacă se ia în considerație estul noncreștin, unde ocultismul poate fi considerat ca singura religie, ne putem da seama de proporțiile lui. Dacă includem aici și „cercetările” parapsihologice, aproape că nu mai putem vorbi despre o „invazie ocultă”, ci despre „dominarea” ei.

Aspectul științific al ocultismului: În ultimele decenii asistăm la un flux al experimentelor din domeniul „percepțiilor extrasenzoriale”, ceea ce a dat naștere la o nouă disciplină a psihologiei, numită „parapsihologie, metapsihologie sau psihotronică”. Obiectul disciplinei este comunicarea telepatică și alte fenomene psihice paranormale. Prima societate pentru Cercetări Psihice a fost întemeiată în Anglia, în anul 1882, apoi în America, în 1885. Asemenea cercetări științifice se fac aproape în toate țările. „Parapsihologia încearcă limitele extrafizice ale rațiunii umane, bazându-se pe premisa că omul nu este „creier-centric”, ci „spirit-centric”, adică „psihocentric”.¹² Vom aminti doar câteva dintre preocupările din acest domeniu:

a) **Mesmerism:** cunoscut sub denumirea de „magnetism animal”, termen introdus de medicul vienez Friedrich A. Mesmer în jurul anului 1775. După părerea lui Mesmer, îmbolnăvirea este urmarea dezechilibrului fluidelor universale, ceea ce poate fi restabilit prin forța magnetică. Practicarea „somnului magnetic” sau „transei magnetice” a stârnit la vremea sa senzație în centrele europene. Vindecările „în transă” se practică și astăzi.

b) **Hipnoza:** este o „stare artificială indusă, asemănătoare somnului, provocat prin sugestie sau pe alte căi.”¹³ Din punct de vedere etic, problema hipnozei este mult controversată. Se pune întrebarea că, dacă atunci când subconștientul omului în stare de hipnoză devine

¹¹ Evaluările statistice au fost luate din lucrarea lui Hans Heinz, *op. cit.*, p. 175

¹² Leroy Edwin Froom, *Fellow Travelers of Spiritualism*, 1963, p. 8

¹³ P. Popescu-Neveanu, *Dicționar de psihologie*, 1978, p. 312

susceptibil la sugestii exterioare, iar o altă voință exterioară se substituie voinței personale, oare nu este atinsă integritatea unei entități personale și supusă unei depersonalizări, făcând din eul conștient un mijloc inconștient și involuntar de acțiune? Cunoaștem faptul că în vindecările spiritiste se practică hipnoza în transă, iar în cazul acesta, ea constituie o expunere a psihicului inconștient la impresiile stăpânitoare ale spiritelor invadatoare. Dr. J. W. Provonska, de la Universitatea Loma Linda, în comunicarea sa „Ethical Implications of Medical Hypnosis” (Implicațiile etice ale hipnozei medicale) rostește o avertizare oportună: „Înconjurați, așa cum suntem, de o permanentă atmosferă plină de sugestii de toate felurile și din toate direcțiile, orice practică care mărește eficacitatea sugestiilor contribuie la pierderea celui mai de preț lucru din posesiunile omului și grăbește ziua când libertatea se va schimba în determinism, când persoana devine un simplu „obiect” manipulat de intriganți și diavoli.”¹⁴ Desigur, hipnoza este folosită și de persoane sincere, cu scopuri vrednice. Dar dacă este să învățăm din manualul viu al istoriei, de ce să nu recunoaștem sincer că în niciun domeniu al vieții scopul nu scuză mijloacele!

c) **Telepatia:** după Ch. Richet, simțire sau comunicare de la distanță, recepție extraperceptivă, extrasenzorială.

d) **Telekinezie:** mișcarea unor obiecte neînsuflăte fără a fi atinse. În documentele Muzeului Metafizic din Paris se află constatările lui Henri Bergson, Pierre și Marie Curie, despre experiențele de telekinezie făcute cu vestitul mediu spiritist, Eusapia Palladino.

e) **Levitația:** fenomen asemănător telekineziei, când obiectele plutesc în aer fără ajutor uman sau mecanic.

f) **Materializare:** Prin acest fenomen se înțelege faptul când spiritelor prezente li se cere să se manifeste vizibil sau perceptibil. Sunt cunoscute experiențele profesorului Geley, directorul Institutului Metafizic din Paris, făcute cu mediul spiritist Kluski, când spiritului i s-a cerut să se materializeze într-o ectoplasmă aburie, apoi să-și bage „mâna” în vasul cu parafină pregătit înainte. Astfel s-au colectat vestitele „mănuși metafizice” expuse în Muzeul Metafizic.¹⁵

g) **Apport:** Este un fenomen ocult al apariției unui obiect care a lipsi până atunci din încăpere.

¹⁴ *Medical Arts and Science*, v. XIV/4, p. 130

¹⁵ K. Szirmai, *Okkultisták – Médiumok*, p. 60, 61

Ocultismul oriental: Gândirea occidentală se caracterizează în acest secol prin două trăsături paradoxale: o totală devoțiune cuceririlor tehnicii și, în contrast cu aceasta o naivă curiozitate și credulitate privind misticismul religios oriental. Religiile oculte orientale penetrează gândirea religioasă apuseană. Perioada dintre cele două războaie a fost dominată de cometa indiană a filozofului teozof Krishnamurti, de mișcarea yoga și de mișcarea mazdaznan a lui Zarathustra Otto Hannish. În prezent, a venit rândul filozofiei Vedelor și budismului, care deja are câțiva „reprezentanți” în metropolele apusene. Sub influența ocultismului, mulți creștini împărtășesc convingeri mistice orientale, cum ar fi de pildă automântuirea, migrația sufletului, divinizarea omului etc.

Teozofia: Asemenea gnosticismului antic, teozofia este o strădanie filozofico-religioasă de a-L cunoaște pe Dumnezeu pe calea științei oculte. Fondată de Elena Petrovna Blavatski (1831-1891), teozofia s-a maturizat sub influența Annei Wood Besant (1874-1933), împrumutând multe doctrine și idei din budism, hinduism, yoga și misterele cultice orientale, iar reîncarnarea a devenit doctrina cheie a acestui sistem religios sincretic. Există o serie de mișcări religioase cu caracter teozofist:

a) New Thought, un cult al vindecărilor metafizice, întemeiat în 1840 de Phineas Parkhurst Quimby (1802-1866), care își vindeca bolnavii prin mesmerism, sugestie și fenomene spiritiste. Mișcările harismatice din timpul nostru pot fi încadrate pe acest făgaș inițiat de Quimby.

b) Christian Science. În 1862, Mary Baker Patterson (căsătorită cu Eddy) a venit la Quimby pentru a se vindeca. Acest episod a fost o cotitură în viața ei, devenind ea însăși o vindecătoare și, în 1875, a pus bazele mișcării de vindecare cunoscută sub numele de Christian Science (Știință Creștină). Mișcarea are un caracter pronunțat ocult.

c) Unity School of Christianity a fost întemeiat de Charles și Myrtle Filimore, în anul 1889, având o poziție intermediară între New Thought și Christian Science.

d) Biserica Catolică liberală, fondată de teozoful Charles Leadbeater în anul 1917, pe nedrept se numește catolică, deoarece, în fond, este o mișcare reîncarnaționistă și panteistă.

e) I Am – Movement (Mișcarea „Eu sunt”), inițiată de Guy W. Ballard și soția lui, Edna, în anul 1934, propagă ideea migrării spiritului în divinitate, ca și brahmanismul din Asia.

Aceste mișcări oculte au încercat să se unească într-o forță ocultă sub denumirea de Alianța Națională sau, mai nou, Alianța Internațională a Gândirii Noi. După cum foarte bine remarcă L. E. Froom, aceste mișcări oculte-teozofice-harismatice-spiritiste sunt niște „ciocănituri psihice în ușa bisericilor”.¹⁶

¹⁶ L.E. Froom, *op. cit.*, p. 56

16. Biserica rămășiței

De memorizat: *Dar dacă voi zăbovi, să știi cum trebuie să te porți în casa lui Dumnezeu, care este Biserica Dumnezeului celui viu, stâlpul și temelie adevărului. 1 Timotei 3,15*

Introducere: Planul de Mântuire a prevăzut ca biserica să fie un mijloc de salvare pentru păcătoși, ca și arca lui Noe în timpul potopului. În Vechiul Testament, pentru acest scop a fost chemat poporul Israel să alcătuiască poporul, sau adunarea lui Dumnezeu.¹ În Noul Testament, Biserica lui Hristos este adunarea celor chemați. Dumnezeu a chemat-o, a organizat-o, a rânduit-o astfel, ca să fie stâlpul și temelie adevărului în lume.

I. Biserica în Scripturi

1. Ce denumire folosește Scriptura pentru biserică?

- a) **Trupul lui Hristos: 1 Corinteni 12,27**
- b) **Clădire, Templu: Efeseni 2,21-22**
- c) **Mireasa Mielului: Apocalipsa 19,7**
- d) **Turma lui Dumnezeu: 1 Petru 5,2**

Notă: „Biserica” este mijlocul rânduit de Dumnezeu pentru mântuirea celor păcătoși. A fost organizată pentru servire, și misiunea ei este să ducă lumii Evanghelia. De la început a

¹ Qahal (ebr.) înseamnă adunare, comunitate. Apare de 134 ori în Vechiul Testament. Traducerea greacă LXX folosește ca termen corespondent *ekklesia*, din verbul *ekkaleo* = a chema. *Ekklesia* înseamnă „adunarea sau comunitatea celor chemați”.

fost în planul lui Dumnezeu ca prin biserica Sa să reflecte lumii plinătatea Sa îndestulătoare. Membrii bisericii, cei care au fost chemați din întuneric la lumina Sa minunată, trebuie să reflecte slava Sa. Biserica este depozitara bogățiilor harului lui Hristos: și, în cele din urmă, prin biserică se va manifesta, împreună cu 'domniile și stăpânirile din locurile cerești' (Efes. 3,10), finala și totala manifestare a dragostei lui Dumnezeu.”²

2. Care este mijlocul rânduit de Dumnezeu să arate păcătoșilor ce au de făcut ca să fie mântuiți? Fapte 9,6

Notă: „Astfel a întărit Isus autoritatea bisericii Sale organizate, punându-l pe Saul în legătură cu uneltele Lui pământești alese. Hristos avea deja o biserică, o reprezentantă pe pământ și ei îi aparținea lucrarea de a-l conduce pe păcătosul pocăit pe cărarea vieții.”³

„Biserica este fortăreața lui Dumnezeu, cetatea Sa de scăpare, susținută de El într-o lume revoltată.”⁴

II. Semnele caracteristice ale adevăratei biserici

1. Care sunt semnele caracteristice după care putem cunoaște adevărata Biserică a lui Hristos?

- a) Ea apare ca o împlinire a profeției: Apocalipsa 10,8-11
- b) Păzește toate poruncile lui Dumnezeu: Apocalipsa 12,17
- c) Posedă credința lui Isus: Apocalipsa 14,12
- d) Credința ei se bazează pe Scripturi: Luca 11,28; Galateni 1,8
- e) Are darul Spiritului Profetic: Apocalipsa 12,17; 19,10
- f) Are o solie universală: Apocalipsa 14,6-7; Matei 24,14

Notă: „Isus este prietenul păcătoșilor și inima Lui este mișcată de nenorocirea lor. El are toată puterea, atât în cer, cât și pe pământ; dar El respectă uneltele rânduite de El pentru

² E. G. White, *Faptele apostolilor*, p. 9

³ *Idem*, p. 112

⁴ *Idem*, p. 11

luminarea și salvarea oamenilor; El trimite pe cei păcătoși la biserică, pe care El a rânduit-o să fie un canal al luminii pentru lume.”⁵

III. Ultima biserică în profeție

1. Cum este descrisă ultima biserică în profeție? Apocalipsa 3,14-22

Notă: Laodikeia este un nume compus din două cuvinte: lao = popor; dike = drept, hotărâre judecătorească, condamnare, pedeapsă, dreptate divină, condamnatoare. Adventiștii de ziua a șaptea au recunoscut totdeauna în acest nume simbolic acel adevăr prezent care se referă la vestirea judecății (Apoc. 14,7-8). Perioada profetică simbolizată prin Laodicea reprezintă ultima reformă sau încheierea procesului reformativ.

„Oricât de slabă și plină de defecte ar părea că este ea, biserica, într-un sens special, este singurul obiect căruia îi acordă suprema Sa atenție. Ea este scena harului Său, locul unde El Își găsește plăcerea descoperindu-Și puterea care transformă inimi.”⁶

2. De ce numim biserica ca fiind cea a „rămășiței”? Romani 9,27; 11,5; Apocalipsa 12,17

Notă: Biserica universală este compusă din toți aceia care cred cu adevărat în Hristos, dar în zilele din urmă, în timpul răspândirii apostaziei, rămășița va fi chemată de Dumnezeu să păzească poruncile lui Dumnezeu și credința lui Isus. Această rămășiță va anunța sosirea judecății, va proclama salvarea prin Hristos și va vesti iminenta venire a dreptului Judecător.

Adventiștii de ziua a șaptea nu susțin că ei ar fi singurii credincioși sinceri de pe pământ. Ei cred că formează Biserica vizibilă a lui Hristos, dar totodată cred că Dumnezeu mai are și alte oi pe care le recunoaște ca aparținând de poporul

⁵ *Idem*, p. 112

⁶ *Idem*, p. 12

Său, suflete sincere, cărora li se adresează solia din Apoc. 18,4. „Chiar și între păgâni... sunt unii care s-au închinat lui Dumnezeu fără să-și dea seama, persoane cărora lumina nu le-a fost niciodată adusă prin unelte omenești, dar tot nu vor pieri. Deși n-au cunoscut Legea scrisă a lui Dumnezeu, ei au auzit glasul Lui vorbindu-le prin natură și au făcut lucrurile cerute de Lege. Faptele lor dau dovadă că Duhul Sfânt a atins inimile lor și ei sunt recunoscuți ca fii ai lui Dumnezeu.”⁷

IV. Conducerea bisericii lui Hristos

1. Cine conduce efectiv biserica? 1 Corinteni 12,28.11

2. Există în Noul Testament o ierarhie preotească în biserica creștină, asemănătoare celei din Vechiul Testament? 1 Petru 2,9

Notă: În biserica lui Hristos nu există ierarhie, ci numai slujbași având însărcinări temporare. Dacă este să vorbim despre o preoție, atunci aceasta este „preoția universală” a fiecărui credincios botezat în Hristos, cu drepturi egale și cu datorii egale în biserică.

3. Cu ce autoritate a fost investită biserica de către Capul ei? Matei 18,17.18

Notă: „Cuvântul lui Dumnezeu n-a autorizat pe nimeni de a-și pune propria sa judecată în opoziție cu judecata bisericii și nici nu-i îngăduie să-și susțină păreri împotriva opiniilor bisericii. Dacă nu ar exista nicio disciplină și conducere în biserică, atunci aceasta s-ar descompune și nu s-ar mai putea ține laolaltă ca un trup.”⁸

⁷ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 473

⁸ E. G. White, *Mărturiile*, vol. 3, p. 428

Repetiție

1. Ce este Biserica lui Hristos?

Răspuns: „Prin biserica lui Hristos se înțelege reuniunea tuturor credincioșilor născuți din nou, care continuă să ducă o viață conform Cuvântului lui Dumnezeu și care rămân statornici în păzirea poruncilor și în credința Domnului Isus Hristos.”⁹

2. Care sunt semnele de recunoaștere ce caracterizează adevărata Biserică?

Răspuns: Aceste semne sunt: 1. Ea trebuie să apară ca o împlinire a profeției. 2. Să păzească toate poruncile lui Dumnezeu. 3. Să posede credința lui Isus. 4. Credința ei să fie bazată numai pe Scripturi. 5. Să dețină darul Spiritului Profetic. 6. Să proclame o solie actuală, universală.

3. Cum este numită ultima biserică în profeție?

Răspuns: Ultima, sau biserica a șaptea, în profeție este numită Laodicea, ceea ce înseamnă popor drept, sau judecata popoarelor. Se mai folosește și termenul de Biserică rămașitei.

4. Cine conduce Biserica lui Hristos?

Răspuns: Biserica lui Hristos este condusă de Duhul Sfânt, prin intermediul darurilor pe care le-a împărțit printre membrii bisericii.

5. Ce ni s-a descoperit despre autoritatea bisericii?

Răspuns: Hristos a investit Biserica cu o autoritate ce trebuie să fie recunoscută și respectată. Deoarece autoritatea ei izvorăște din Scripturi, trebuie să stea totdeauna sub controlul Scripturilor.

⁹ Statutul de organizare și funcționare al Cultului A.Z.Ș., *Mărturisirea de credință*, art. 11, p. 29

Concluzii dogmatice

Biserica este comunitatea credincioșilor care Îl acceptă și Îl mărturisesc pe Isus Hristos ca Domn și Mântuitor. Ca o continuare a poporului lui Dumnezeu din timpul Vechiului Testament, am fost chemați din păcat și ne-am unit pentru adorarea lui Dumnezeu, pentru instruire în Cuvânt, pentru oficierea Cinei Domnului, pentru a sluji omenirea și pentru a proclama Evanghelia veșnică. Biserica a primit autoritatea ei de la Hristos, Cuvântul Îtrupat, și din Scripturi, din Cuvântul scris. Ea este familia lui Dumnezeu; fiind adoptați de El, socotiți copii ai Săi, membrii bisericii trăiesc în baza Noului Legământ. Biserica este trupul lui Hristos, o comunitate a credinței, al cărei Cap este Însuși Hristos.

Biserica are două aspecte: unul **vizibil**, care este organizația ei văzută de noi, iar altul **invizibil**, văzut numai de Dumnezeu. Noi nu putem vedea biserica în totalitatea ei, deoarece în biserica vizibilă există grâu și neghină, dar numai Dumnezeu vede cu adevărat neghina. Dar și în jurul nostru mai sunt suflete sincere, care trăiesc conform luminii primite de ei din Cuvânt și, neavând ocazia să cunoască mai mult, Domnul, în harul Său, îi recunoaște ca aparținând de poporul Lui (Apoc. 18,4). Cuvântul ne descoperă că va veni timpul când Domnul va uni cele două aspecte: biserica vizibilă va fi curățită prin încercarea zguduirii (cernerii), iar sufletele sincere din afara ei vor recunoaște lumina ce li se adresează prin solie, unindu-se cu biserica vizibilă a lui Hristos.

Biserica este mireasa pentru care a murit Hristos, ca să o sfințească și să o curețe. Când El va veni în glorie, va înfățișa înaintea Lui această biserică, slăvită, iar credincioșii din toate timpurile – prețul sângelui Său – vor fi fără pată, fără zbârcitură, sfinți și fără prihană.

Concluzii etice

Biserica nu este un scop în sine, ci numai mijlocul rânduit de Dumnezeu pentru salvarea păcătoșilor. Ea este o fortăreață sau o cetate de scăpare pentru păcătoși, este barca de salvare pentru cei ce se zbat în valurile păcatului.

Biserica, în existența ei, nu este îndreptată împotriva lumii, ci pentru lume, pentru binele omenirii. Astfel, idealul de a deveni lumina lumii nu este numai un privilegiu, ci și o datorie a bisericii. Dar dacă biserica își va pierde din vedere marea ei însărcinare și, în loc să servească, va dori să domine, atunci ea va deveni sare fără gust, în loc de binecuvântare.

Organizația pusă în slujba servirii ajută biserica în împlinirea mandatului ei. Dar dacă se abuzează de organizație, și ea devine scop în sine, biserica va suferi de instituționalism, iar organizația ei se va transforma într-un idol.

În biserică nu există slujbe autonome, ierarhizări automate. Slujbașii ei sunt rânduiți de Duhul Sfânt pentru servire, aleși pe calea organizației, în acord cu darurile spirituale pe care le-au primit de la Domnul.

În biserica lui Hristos trebuie să existe unire și pace. Exercițarea disciplinei este însărcinarea bisericii, nu a slujbașului sau a slujbașilor. Disciplina bisericii nu înseamnă exercitarea de drepturi judecătorești, nici nu poate deveni instrument de constrângere, ci are scopul de a-l ajuta pe cel greșit întru îndreptarea lui. Membrii bisericii au dreptul să se ajute reciproc; să se trateze ca frații, conform instrucțiunilor din Matei 18,15-17.

În biserică trebuie să existe și o disciplină a doctrinei. Revelația a fost dată bisericii, deci interpretarea Bibliei este însărcinarea bisericii, nu a membrului. De aceea, probleme neclare sau vederi personale nu pot fi subiecte pentru predicarea Evangheliei. Dar fiindcă în biserică există o preoție universală, de aceea nici predicarea Evangheliei nu trebuie limitată doar la pastori sau la slujbași. Biserica, prin organizație, are autoritatea să aducă

la tăcere pe cei care învață altfel decât a înțeles Biserica descoperirile date ei în Scripturi.

Datoria membrilor bisericii este trăirea în acord cu pretențiile Scripturii, respectarea organizației și a ordinii în biserică, supunerea față de hotărârile ei și o stimă sinceră față de cei care se ostenesc pentru mântuirea lor. (Evrei 13,17)

Note suplimentare teologice

Eclesiologie: Este disciplina teologică care se ocupă cu doctrina despre biserică.

Semnele de recunoaștere ale bisericii adevărate: Acest capitol este cel mai important în eclesiologie. Iată câteva poziții:

a) Biserica Romano-catolică: Conform simbolurilor, biserica este una (cea romană), sfântă (având misiune sacramentală), catolică (universală, cuprinzând tot globul) și apostolică (instituție ierarhică cu vârf monarhic, bazată pe succesiunea apostolică). VATICAN II, în decretul despre ecumenism, a enunțat că „toți frații dispersați trebuie să se alipească de această Biserică Catolică, cei care într-un fel oarecare aparțin de poporul lui Dumnezeu.”¹⁰ În concepția romană, biserica este „instituție nemuritoare”: „Participarea la mântuire... în fond se petrece în mod comunal. Poporul lui Dumnezeu formează o comunitate mesianică, ceea ce deja este un mijloc specific al mântuirii.”¹¹

b) Bisericile ortodoxe: Biserica este una, sfântă, sobornicească și apostolească. Una = căci un cap poate avea doar un singur trup. Se crede că biserica prelungește întruparea Mântuitorului prin prezența Sa la fiecare Euharistie. Sfântă = nu prin starea de sfințenie a membrilor ei, ci prin misiunea sfințitoare și prin mijloacele sfințitoare (Sf. Taine) ale bisericii. Sobornicească = răspândită în toată lumea, cuprinzând pe credincioșii din toate locurile, din toate timpurile și dintre toate neamurile, unindu-i în Hristos. Apostolească = căci în ea se afirmă succesiunea și tradiția apostolică. „Biserica își asigură succesiunea apostolică prin ierarhia bisericească... Creștinismul este

¹⁰ W. Niesel, *op. cit.*, p. 54

¹¹ Antoine Casanova, *A II, vatikáni zsinat*, 1971, p. 273

ierarhic. Biserica face deosebire între păstori și turmă, cler și popor, slujitori sau lucrători și 'ogor'."¹²

c) Bisericele lutherane: În toate scrierile confesionale domină influența reformatorului: „Biserica creștină să fie cunoscută ca locul unde se predică Evanghelia curată. Căci după cum din prezența unui steag putem recunoaște ce fel de domn și ce fel de armată este pe câmpul de bătălie, tot astfel, în mod sigur, putem recunoaște din Evanghelia unde este Hristos și armata Sa.”¹³ Într-o publicație apărută în 1539 (despre concilii și biserică), Luther enumeră șapte semne distinctive ale adevăratei biserici: Cuvântul lui Dumnezeu, botezul, Sfânta Cină, disciplina bisericii, slujba de predicator, rugăciunea, crucea și suferința.¹⁴ Melancton deosebește doar trei semne: a) armonia învățăturii nefalsificate a Evangheliei; b) folosirea dreaptă a sacramentelor; c) ascultarea de serviciul Cuvântului divin.¹⁵

d) Biserica reformată: Ioan Calvin vorbește despre două semne de recunoaștere: a) predicarea Cuvântului; b) menținerea sacramentelor.¹⁶ Guy de Bray, în *Confessio Belgica* formulează trei semne de recunoaștere: a) vestirea curată a Cuvântului; b) distribuirea sacramentelor conform Cuvântului; c) adevărata disciplină în biserică. Aici se pare a fi amintită remarca foarte actuală a lui Karl Barth: „Biserica este totdeauna amenințată de întrebarea dacă este ea biserica cea adevărată sau cea falsă? Și, poate, amenințarea este mai pronunțată atunci când, în modul cel mai sigur, se declară că ea este cea adevărată.”¹⁷ De aceea teologul nou-reformator vede un singur raport în care se manifestă subzistența bisericii lui Dumnezeu: „Singurul lucru care fundamentează și susține biserica, în care cu adevărat ea poate fi mică sau cu adevărat mare: că omul ascultă de Dumnezeu. Ascultă, căci Dumnezeu îi vorbește. Unde se întâmplă lucrul acesta, acolo există biserica, chiar dacă sunt prezenți numai doi sau trei oameni, și aceștia nici nu aparțin de elită, nici de oamenii obișnuiți, ci, poate, sunt lepădătura omenirii. Acolo unde vorbește Scriptura – și prin Scriptură, Însuși Dumnezeu, prin cuvântul faptelor Lui mari – și

¹² *Învățătura de credință creștină ortodoxă*, p. 147

¹³ M. Luther, *W.A.*, 11, p. 408

¹⁴ *Idem*, 50, p. 624

¹⁵ Melancton, *CR XXIII*, p. 37

¹⁶ Calvin, *Institutio* IV, 1, p. 10

¹⁷ Barth, *Gotteserkenntnis und Gottesdienst*, p. 166

acolo unde omul ascultă –, Îl aude chiar pe Dumnezeu, vorbind prin glasul martorilor Săi – acolo este și subzistă biserica. Nu există biserică în afară de această relație.”¹⁸

Biserica vizibilă și invizibilă: Denumirea aparține lui Augustin și a fost preluată de reformatori. Luther folosește termenii de biserică internă și externă: „Biserica are două fețe: numerică și semnificativă, aparentă și reală, nominală și faptică, internă și externă...”¹⁹ Biserica externă se găsește pe meridiane geografice, această biserică este „trupească” și vizibilă. Dar în comunitatea internă a sfinților nimeni nu observă cine este sfânt și credincios, căci „gloata” acestei biserici nu poate fi cuprinsă, deoarece nimeni nu poate aprecia cu siguranță credința celui alt om. În concepția lui Calvin, nu se poate vedea biserica în totalitatea ei, căci de ea aparțin și oamenii decedați și cei care se vor naște de acum înainte. Dar nu aparțin de ea nici unii care sunt acum membri, căci este multă pleavă între grâu. „Deosebirea bisericii vizibile și invizibile... a făcut ca protestantismul să încline spre o eroare primejdioasă. Conform acestei erori, cele spuse despre biserică se referă la biserica credinței, la biserica adevărată, cea care este invizibilă. Biserica în care trăim nu poate fi confundată cu aceea. Deși are putere și din biserica adevărată, ea (cea vizibilă) este numai o realitate sociologică în lume. Declarația din Barmen afirmă că biserica, chiar ca biserica păcătoșilor iertați, formează acea biserică în care Isus Hristos este prezent și lucrează. Biserica este a lui Isus Hristos chiar în această ipostază problematică a ei. Dar numai atunci este biserica lui Hristos, dacă în propovăduirea ei și în viața ei va vesti numai Cuvântul lui Hristos și-I va sluji Lui.”²⁰

Biserica luptătoare și biruitoare: În teologie se înțelege că cea prezentă este biserica luptătoare, iar cea finală, cea glorificată, va fi biserica biruitoare. Esența deosebirii este aceasta: de multe ori s-a părut că biserica luptătoare a fost umilită, înfrântă, chiar distrusă aparent. Dar biserica luptătoare nu este tot una cu cea biruitoare. Credincioșii consecvenți au fost excomunicați din biserica luptătoare, apoi arși pe rug. Totuși ei vor triumfa împreună cu biserica biruitoare, pentru că au fost credincioși până la moarte. Când Girolamo Savonarola a fost executat în ziua de 23 mai 1498, episcopul din Va-

¹⁸ K. Barth, *Teologische Fragen und Antworten*, p. 166

¹⁹ M. Luther, *W.A.*, 43, p. 428

²⁰ W. Niesel, *op. cit.*, p. 21

sona a greșit textul excomunicării, zicând: „Separo te ab Ecclesia militante anque triumphante” – Te despart de biserica luptătoare și triumfătoare! Savonarola, în pragul executării, a avut umorul de a-l corecta pe episcop: „Monsenior, greșiți! Trebuia să spuneți doar ‘de cea luptătoare’, căci de cea triumfătoare, numai Dumnezeu mă poate despărți!”.²¹

Ecclesia reformata semper reformanda: „Biserica reformată trebuie totdeauna reformată” este o teză a Reformațiunii care vrea să exprime convingerea reformatorilor că procesul reformativ nu poate fi considerat încheiat și trebuie să se tindă spre o reformă permanentă, până la o totală armonie cu Scriptura.

Reforma și reformațiunea: În sens teologic, cele două cuvinte au conținut de sine stătător. Reformațiunea este acea înnoire a credinței în care principiile în discuție au fost supraordonate unității bisericii. Reforma este acea înnoire în care procesul reformativ este subordonat unității bisericii.

²¹ Piero Misciattelli Savonarola, *Bp. 1936*, p. 251

17. Cele trei solii îngerești

De memorizat: *Și am văzut un alt înger care zbura prin mijlocul cerului cu o Evangheliie veșnică, pentru ca s-o vestească locuitorilor pământului, oricărui neam, oricărei seminții, oricărei limbi și oricărui norod. Apocalipsa 14,6*

Introducere: În noua scenă a vedeniei, Ioan a văzut trei îngeri trimiși să vestească trei solii semnificative într-un timp profetic bine definit. Din text reies trei adevăruri specifice. Evanghelia aceasta este:

a) **Veșnică.**¹ Aceasta înseamnă că, în ciuda faptului că gândirea umană și aspectul lumii înconjurătoare s-au schimbat mult în decursul veacurilor, Evanghelia a rămas neschimbată, căci în toate timpurile a existat o singură Evangheliie pentru mântuirea păcătoșilor. Ea va dura atâta vreme cât vor mai fi oameni de mântuit. Niciodată nu va fi o altă Evangheliie.

b) **Mondială.** Faptul că îngerul trebuia să o vestească „oricărui neam, oricărei seminții, oricărei limbi și oricărui norod” exprimă universalitatea soliei ca și în Matei 24,14.

c) **Culminantă.** Deoarece îngerul a fost văzut cu Evanghelia „prin mijlocul cerului”, la Zenit,² aceasta denotă că evenimentul este culminant față de celelalte scene descrise, cum și solia vestită de înger culminează printre celelalte solii.

¹ Aionios (gr.) = din veșniciei, veșnic, durabil, fără început, fără sfârșit, fără limită

² Mesurământul (gr.) = culminare, Zenit, mijlocul cerului, momentul înălțării maxime a soarelui la amiază

„Advențiștii de ziua a șaptea au fost așezați într-un mod deosebit în această lume ca păzitori și purtători de lumină. Lor le-a fost încredințată ultima avertizare pentru lume... Lor le-a fost încredințată o lucrare de cea mai solemnă importanță: proclamarea soliilor îngerului întâi, al doilea și al treilea. Cele mai solemne adevăruri care au fost încredințate vreodată muritorilor ne-au fost date nouă, ca să le vestim lumii.”³

I. Prima solie îngerească

1. Ce proclamă solia primului înger? Apocalipsa 14,7

2. Ce înseamnă a ne teme de Domnul? Isaia 8,12-13; Iov 28,28

Notă: „Temeți-vă”⁴ este folosit aici nu în sensul de a fi îngrozit de Dumnezeu, ci în sensul de a veni la El cu respect și temere sfântă. El transmite gândul unei loialități absolute față de Dumnezeu, de supunere deplină față de voința Sa.”⁵

3. La ce judecată face aluzie îngerul că a sosit? Daniel 7,9.10

Notă: Deoarece verbul „a sosi” se află la trecut,⁶ și vedenia are loc în timpul apostolilor, s-ar putea referi la timpul lor?

Pavel i-a vorbit lui Felix despre o „judecată viitoare” (Fapte 24,25), iar filozofilor atenieni le-a predicat despre o zi „în care va judeca lumea după dreptate” (Fapte 17,31); bisericii din Roma îi scria despre o zi în care Dumnezeu „va judeca lucrurile ascunse ale oamenilor” (Rom. 2,16). Apostolul Pavel scrie despre îngerii decăzuți că sunt „păstrați pentru judecată” (2 Petru 2,4). Cu siguranță că în timpul apostolilor nimeni nu putea proclama: „A sosit ceasul judecății!”

³ E. G. White, *Mărturii*, vol. 9, p. 19

⁴ Phobeomai = a se teme, a se îngrijora, a se speria; a cinsti, a onora pe cineva; a stima

⁵ S.D.A. Bibl. Com., VII, p. 827

⁶ Erchomai = a sosi, a veni, a reveni, a urma, a se ivi, a se împlini. Verbul se află la aorist, un timp trecut, care exprimă aspectul momentan, momentul incipient al acțiunii.

Dar îngerul anunță judecata la timpul trecut, referindu-se la aspectul momentan al începutului judecății. Când putea avea loc acest început? Negreșit, îngerul se referă la judecata care are loc în ceruri, cu ocazia curățirii Sanctuarului ceresc (Dan. 8,14). Într-un studiu anterior (nr. 11), din desfășurarea profeției, am aflat că evenimentul anunțat aici de înger a avut loc în anul 1844.

4. Ce să facă sufletele sincere, dornice de mântuire? Psalmi 95,3-7

II. A doua solie îngerească

1. Ce proclamă cea de-a doua solie îngerească? Apocalipsa 14,8

Notă: „Se crede, în general, că Babilonul⁷ din 1 Petru 5,13 reprezintă într-adevăr Roma, orașul în care au fost persecutați creștinii. Similar, când Ioan vorbește despre păcatele și pedepsirea Babilonului (Apoc. 14,8; 16,19; 17,5; 18,2 p.p.), el, probabil, se gândește tot la Roma, deși Roma reprezintă aici tipul răutății arogante și firești a omului care întotdeauna se revoltă împotriva lui Dumnezeu.”⁸

„Termenul 'Babilon' derivă de la 'Babel' și înseamnă „confuzie”. În Scripturi indică formele variate și false ale religiei apostaziate.”⁹

Spiritul Profetic ne dă indicații prețioase referitoare la doctrinele eronate, nebiblice, care se includ în „vinul” figurat al Babilonului.¹⁰

2. Solia vorbește despre o cădere totală, generală?

Răspuns: Nu. Spiritul Profetic și o parte a comentatorilor văd în repetarea succesivă a verbului o cădere figurativă progresivă și cumulativă.

⁷ Babilon (cuvântul accadian, Bab-ilu = poarta zeilor) sau Babel (Gen. 11,9), oraș din Mesopotamia de o importanță majoră în Vechiul Testament. Cuvântul derivă din verbul balal = a încurca (forma bilbel = a zăpăci, a induce în eroare)

⁸ Neill-Goodwin- Dowle, *op. cit.*, 30

⁹ E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 381

¹⁰ E. G. White, *Mărturii pentru predicatori*, p. 17

Notă: „Dar căderea nu a fost totală... Oricum, nu se poate spune că 'Babilonul este căzut... Apostazia încă n-a atins punctul ei culminant... În ciuda întunericii spiritual și al înstrăinării de Dumnezeu, existent în bisericile Babilonului, marea majoritate a adevăraților urmași ai lui Hristos încă poate fi găsită în comunitățile lor. Sunt mulți cei care n-au văzut niciodată adevărurile speciale ale timpului de față. Nu puțini sunt aceia care sunt nemulțumiți de condiția lor prezentă și doresc cu ardore o lumină mai clară.”¹¹

Trebuie să admirăm eforturile sincere depuse de unii teologi contemporani, care militează onest pentru întărirea autorității Scripturii în bisericile lor. Sub ochii noștri au loc progrese îmbucurătoare. Teologia nou-reformatoare inițiată de Karl Barth a corectat teologia marelui reformator – Ioan Calvin în cel puțin trei puncte esențiale: în doctrina predestinației, în teza despre nemurirea naturală a sufletului și în învățătura despre botezul pruncilor.

III. A treia solie îngerească

1. Ce solie proclamă îngerul al treilea? Apocalipsa 14,9-12

Notă: Al treilea înger enunță trei adevăruri importante: a) indirect vorbește despre semnul de recunoaștere a apartenenței credincioșilor de Dumnezeu, iar direct, despre antisigiliu; b) comunică urmările neascultării, adică a rămânerii voite în păcat; și c) enunță două dintre cele mai importante semne de recunoaștere a celor pe care Dumnezeu îi consideră „sfînți”. Este vorba despre biserica vizibilă a lui Dumnezeu și ceea ce o caracterizează.

2. Care este semnul de recunoaștere al poporului lui Dumnezeu? Ezechiel 20,12.20

¹¹ E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 389, 390

Notă: Un sigiliu trebuie să poarte numele instituției, autoritatea ei și teritoriul pe care se extinde autoritatea instituției respective. Sabatul conține aceste elemente utile ca să formeze sigiliul lui Dumnezeu. El indică numele legiuitorului ca fiind DUMNEZEU. Indică autoritatea și calitatea legiuitorului: CREATOR. Indică sfera autorității Lui: CERUL ȘI PĂMÂNTUL.

Trebuie să existe o analogie între sigiliu și antisigiliu. Dacă sigiliul adevărat este o zi, nici antisigiliul nu poate avea alt caracter. Dacă sigiliul este o sărbătoare, și antisigiliul trebuie să fie din aceeași categorie. Dacă sigiliul are menire cultică, nici antisigiliul nu poate avea alt caracter, decât unul cultic.

„Dumnezeu a pus sigiliul Său asupra cerințelor Sale împărătești. Fiecare dintre cele două Sabate¹² poartă numele autorului său, un semn de neșters care indică autoritatea fiecăruia.”¹³

3. Ce știm despre purtarea efectivă a sigiliilor?

Răspuns: „Încă nimeni nu a luat semnul fiarei. Timpul încercării încă nu a sosit. Mai sunt creștini sinceri în fiecare biserică. Dumnezeu nu judecă pe niciun om înainte de a-i descoperi adevărul, lumina necesară să-și vadă datoria ce decurge din porunca a patra.”¹⁴

Notă: „Nu toți aceia care mărturisesc a ține Sabatul vor fi sigilați. Chiar printre cei care vestesc altora adevărul sunt mulți care nu vor primi sigiliul lui Dumnezeu pe frunțile lor.”¹⁵

¹² Autorul se referă la Sabatul biblic și la cel fals.

¹³ E. G. White, *Mărturii*, vol. 6, p. 352

¹⁴ E. G. White, *Evangheliism*, p. 234, 235

¹⁵ E. G. White, *Mărturii*, vol. 5, p. 214

Repetiție

1. Care este esența soliei primului înger?

Răspuns: Prima solie îngerească anunță trei adevăruri: a) nevoia unei adevărate temeri de Dumnezeu, însemnând loialitate și supunere absolută față de Dumnezeu; b) anunță începerea judecării de cercetare; c) acceptarea lui Dumnezeu în calitate de Creator și o închinare corespunzătoare calității Sale.

2. Ce anunță solia îngerului al doilea?

Răspuns: Îngerul al doilea anunță că Dumnezeu respinge falsa religiozitate care, practic, continuă rebeliunea împotriva lui Dumnezeu prin învățături și practici străine de voința Sa, descoperită în Scripturi.

3. Care sunt ideile de bază ale soliei îngerului al treilea?

Răspuns: A treia solie îngerească anunță, de asemenea, trei adevăruri fundamentale: a) în mod indirect anunță că Sabatul biblic este semnul apartenenței noastre de Dumnezeu, iar în mod direct vizează sabbatul fals ca expresie a antisigiliului; b) anunță pe cei care se opun soliei despre urmările respingerii harului divin; c) subliniază două dintre semnele esențiale ale adevăratei biserici: păstrarea poruncilor lui Dumnezeu și a credinței lui Isus Hristos.

Concluzii dogmatice

Pentru toate timpurile, Dumnezeu a avut o solie actuală a harului divin. Astfel, și biserica rămășiței a primit o însărcinare mondială pentru a vesti cele trei solii îngerești din Apoc. 14.

Prima solie anunță sosirea ceasului judecării, care marchează sfârșitul celei mai lungi perioade profetice (Dan. 8,14), după care nu va mai fi „timp măsurat” (Apoc. 10,6), ci urmează un timp de har pentru proclamarea ultimei avertizări.

A doua solie îngerească, prin expresiile simbolice ale căderii Babilonului spiritual, declară nulă falsa religiozitate. Înstrăinarea de Dumnezeu este un proces progresiv și cumulativ, a cărei culminare va fi evenimentul spiritual anunțat de solia îngerului al treilea.

A treia solie îngerească urgencează terminarea procesului reformator, prin recunoașterea necondiționată a legislației divine în forma și în conținutul Legii Morale divine veșnice, și fixează semnul distinctiv de demarcație dintre supunere și nesupunere. Astfel, porunca a patra, semnul de la creațiune a apartenenței de Creator, va deveni sigiliul ascultării, iar antitipul lui omenesc va deveni antisigiliul neascultării. Solia mai subliniază două dintre caracteristicile specifice ale bisericii rămășiței: ea va asculta de toate poruncile lui Dumnezeu și va păstra credința lui Isus.

Concluzii etice

Din cele trei solii se desprind obligații etice concrete. Anunțarea sosirii ceasului judecății urgencează împăcarea păcătoșilor cu Dumnezeu și abținerea de a folosi vinul figurat al Babilonului. Ziditorii turnului Babel au căutat să obțină un drum către Dumnezeu, pornind de la ei înșiși, și astfel a devenit Babilonul, poarta zeilor, un simbol al înstrăinării de Dumnezeu și al idolatriei spirituale. Aceași greșală a repetat-o creștinismul medieval și o repetă astăzi titanismul mistic, vrând să fie poarta nemijlocită către Dumnezeu; dar a devenit Babel, încurcătură. Întreita solie, indirect, ne atrage atenția că fără Mijlocitor nu putem pătrunde la Dumnezeu. Solia judecății de cercetare ne asigură că avem un Mijlocitor, o poartă către Dumnezeu. Acesta este Marele nostru Preot, Isus Hristos.

Spiritul care a caracterizat pe ziditorii turnului Babel a fost cel de revoltă. Păcatul este revoltă. Biserica, dacă nu predică supunerea necondiționată a omului față de pretențiile lui Dumnezeu, îi ține pe credincioși în starea de revoltă față de Dumne-

zeu. În acest caz – spune solia –, Dumnezeu refuză să primească o religiozitate revoltată și o declară „foc străin” adus pe altarul serviciului divin.

Deoarece păcatul este în conflict milenar cu Dumnezeu, păcătosul trebuie să se decidă de partea cui vrea să stea în acest conflict. Solia îngerului al treilea anunță semnele distinctive care vor fi purtate de ambele părți în acest conflict al păcatului. Solia somează la o decizie liberă, bazată pe conștiință, și pune în vedere urmările alegerii. În acest timp, biserica rămășiței va fi caracterizată de o fidelitate absolută în păstrarea tuturor poruncilor lui Dumnezeu și a credinței lui Isus Hristos.

Astăzi, semnul ascultării însă nu formează piatra de încercare a credinței, dar va deveni astfel, atunci când credincioșii vor fi puși în situația de a alege între ascultarea de porunci bisericești de proveniență umană sau între cele de proveniență divină.

Note suplimentare teologice

Babilonul simbolic: Începând cu profetul Osea (sec. VIII î.Hr.), înstrăinarea de Dumnezeu și decăderea în idolatrie a fost exprimată simbolic prin păcatul imoralității spirituale (Osea 1,2; 2,1-4). Astfel, în literatura profetică a Vechiului Testament, s-a dezvoltat ideea „desfrâului spiritual”, idee ce culminează în Apocalipsa lui Ioan și se aplică bisericii care conferă credincioșilor un caracter secular atât în doctrină, cât și în viața practică (Ez. 16,15-21; Iacov 4,4). Babilonul mistic este denumit „desfrânată”, ceea ce are un sens figurat foarte precis (Apoc. 17,1). Babilonul este descris ca un oraș ce controlează lumea și este zidit pe șapte coline (Apoc.17,9), o aluzie clară la un fapt geografic bine cunoscut.

De timpuriu, atât iudeii, cât și creștinii au văzut în Babilonul mistic orașul asupritor Roma (1 Petru 5,13). De exemplu, cartea a 5-a a *Oracolului sibillian*, o carte apocrifă târzie din anul 125 d.Hr.; apoi Midras Rabbah, un comentator iudeu de după Hristos; sau, dintre autorii creștini timpurii, Tertullian (*Contra Marcionem III*, 13) și Irineu (*Adv. Haer. I*, 26, 1).

Există, de asemenea, mulți comentatori romano-catolici care recunosc Roma în Babilonul mistic. Cardinalul Bellarmin: „Roma

este numită Babilon în Apocalipsă”. Cardinalul Baronius: „Conform concepției tuturor, în Apocalipsa, Roma este numită Babilon.” Episcopul Bossuet: „Trăsăturile sunt atât de evidente, încât imaginea Babilonului se poate recunoaște cu ușurință în Roma.”¹⁶

Dar mulți comentatori se îndoiesc că simbolul trebuie aplicat Romei istorice, deoarece femeia simbolizează întotdeauna biserica, în cadrul profețiilor și solia care vizează căderea Babilonului simbolic are caracter escatologic. Solia se referă clar la faptul că, într-o măsură oarecare, bisericile creștine au trădat Evanghelia, acordând prioritate învățăturilor omenesti față de Cuvântul revelat al lui Dumnezeu. Inițiatorul pietismului, Philip Iacob Spener, dezamăgit parcă de starea protestantismului, scria despre viziunea sa referitoare la această problemă: „sunt convins că Babilonul roman își va redobândi puterea sa veche înainte ca să fie supus judecății finale. Mă tem că majoritatea popoarelor, intimidat fiind de puterea sa și din frică față de cruzimea sa, vor lăsa să li se pună din nou jugul de care s-au scuturat acum 200 de ani”.¹⁷

Timpul harului: Adventiștii de ziua a șaptea își fundamentează apariția lor profetică pe cap. 10 din Apocalipsa. Aici, îngerul din vedenie jură că „nu va mai fi nicio zăbavă” (v. 6). Galaction traduce „timp nu va mai fi”. În original citim: „**Hoti chronos uketi estai.**” Souter redă sensul chronosului cu aceste cuvinte „timp, perioadă”.¹⁸ Un alt teolog este de părere că textul sugerează aici că „se va termina timpul hotărât al așteptării.”¹⁹ Liddell și Scott redau înțelesul chronosului cu termenii: „timp; un timp definit; perioadă”.²⁰

„Adventiștii de ziua a șaptea, în general, au înțeles cuvintele acestea ca descriind îndeosebi solia proclamată în anii 1840-1844 de către William Miller și de către alții, în legătură cu terminarea profeției privitoare la cele 2.300 de zile. Ei au înțeles ‘timpul’ ca fiind timp profetic, și sfârșitul lui ca reprezentând sfârșitul celei mai lungi perioade profetice, aceea despre cele 2.300 de zile din Daniel 8,14. După aceas-

¹⁶ H. Heinz, *op. cit.*, p. 251

¹⁷ Letzte Desiderata, III, 475, citat de H. Heinz, *op. cit.*, p. 253

¹⁸ Alexander Souter, A. Pocket, *Lexicon to the Greek New Testament*, Oxford, 1925, p. 285

¹⁹ Kiss Sándor, *Ujszövetségi Görög-Magyar szómagyarázat*, 1956, p. 458

²⁰ Liddell-Scott, *op. cit.*, 2008

ta nu mai urmează nici o solie definită în timp. Niciun timp profetic nu se extinde dincolo de 1844”.²¹

Din această poziție se deduce că timpul în care trăim este un timp acordat din har, fără o limită dinainte revelată, care poate fi încheiat în orice moment. Pionierii adventiști folosesc expresiile „timp de har” pentru a exprima situația momentană creată în urma expirării perioadelor profetice delimitate.

Antisigiliul – instituție omenească: Eclesiologia medievală cunoaște acea pretenție conform căreia biserica ar avea autoritatea de a schimba chiar și porunci de origine divină. Iată o recunoaștere oficială: „Cu prilejul Conciliului din Trent, la 18 ianuarie 1562, Mgr. Caspar del Fosso, arhiepiscop de Reggio, vorbind despre autoritatea bisericii, a făcut următoarea declarație: „Oare nu biserica a substituit duminica în locul Sabatului, instituit de Însuși Dumnezeu?... Pe temeiul autorității bisericii, precepte ale Legii Domnului, cuprinse în Scriptură, au fost desființate. Sabatul, ziua măreață a Legii, a fost schimbat și pus în ziua de duminică. Schimbările acestea nu au fost făcute pe baza învățăturilor lui Hristos (deoarece El a spus că nu a venit să desființeze Legea, ci să o împlinească); ele s-au făcut pe temeiul autorității bisericii”.²²

²¹ *Comentariul biblic AZȘ*, VII, p. 798

²² Felix Bungener, *Histoire du Concile de Trente*, Paris, 1854, II, p. 43, citat de Jean Vuilleumier, *Apocalipsul*, p. 195

18. Harul și cele două legăminte

De memorizat: *Căci prin har ați fost mântuiți, prin credință. Și aceasta nu vine de la voi; ci este darul lui Dumnezeu. Nu prin fapte, ca să nu se laude nimeni. Efeseni 2,8-9*

Introducere: Harul¹ este iubirea și mila veșnică, nemeritată a lui Dumnezeu, cu care S-a întors către omenirea căzută în păcat, hotărând, pregătind și desăvârșind prin Isus Hristos salvarea omenirii.

Legământul² este o înțelegere intervenită între două părți, care prevede condițiile și îndatoririle fiecăreia ce decurg din acesta.

„Legământul lui Dumnezeu, prin amplasarea sa, este o formă mai profundă a legăturii personale decât un contract și nu trebuie confundat cu nicio formă a înțelegerilor negociate. În legământul harului, viața bisericii este înrădăcinată în taina elecției divine a poporului ales și arată către destinul istoriei umane în Împărăția veșnică a lui Dumnezeu. Chiar din cauza acestei legături personale, intime cu Dumnezeu, el este un dar cu promisiune, el implică o datorie, adică participarea responsabilă în viața de servire a comuniunii legământului cu Dumnezeu. De

¹ Har: chesed (ebr.), charis (gr.) = har, bunăvoință, amabilitate, dar nemeritat, favoare, avantajare, atenție miloasă, favoare divină, stare favorizată, recunoștință, stare de mulțumire, grijă pioasă

² Legământ: bōrit (ebr.), diathéké (gr.) = testament, legământ, convenție, contract, înțelegere, dispoziție. În Vechiul Testament, „bōrit” se repetă de 287 ori (cel mai frecvent în Geneza, de 27 de ori, – Deuteronom de 27 de ori – Ieremia de 24 de ori); în Noul Testament, „diathéké” apare de 33 de ori.

aceea, între începutul (creațiunea) și între ținta (escatologia) faptelor mărețe ale lui Dumnezeu, Biblia redă, generație după generație, descrierea despre Dumnezeu și poporul Său într-o luptă dramatică. Acțiunea trece prin trei acte: 1. guvernarea dreaptă a lui Dumnezeu și rebeliunea poporului Său (Legea și păcatul nostru); 2. judecarea noastră și răscumpărarea prin harul lui Dumnezeu (Hristos și noua noastră ființă); 3. recrearea noastră prin Spiritul lui Dumnezeu, prin revenirea noastră la responsabilitatea legământului (biserica, misiunea ei și chemarea noastră creștină).”³

„După cum Biblia ne prezintă două legi, una neschimbătoare și eternă, alta provizorie și temporară, la fel există și două legăminte. Legământul harului a fost încheiat cu omul în Eden, după cădere, când i s-a dat făgăduința divină că sămânța femeii va zdrobi capul șarpelui. Legământul acesta a oferit iertarea și harul ajutător al lui Dumnezeu tuturor oamenilor în vederea ascultării lor viitoare, prin credința în Hristos. De asemenea, le-a promis și viață veșnică, condiționată de credincioșia față de Legea lui Dumnezeu. Astfel au primit patriarhii nădejdea mântuirii.”⁴

I. Legământul cel vechi

1. Când și cu cine a fost încheiat vechiul legământ? Exod 19,4-8

Notă: Biblia este alcătuită din două mari capitole: din Vechiul și Noul Testament. Acestea nu sunt opuse unul altuia, ci se completează reciproc. Vechiul legământ reprezintă alegerea lui Israel ca popor al lui Dumnezeu. Noul legământ vizează alegerea bisericii nou-testamentale, adică chemarea la existență a trupului lui Hristos.

2. Care sunt caracteristicile de bază ale vechiului legământ?

³ Allen O. Miller, în Malvin Halverson-Arthur Cohen, *A. Handbook of Christian Theology*, London-Glasgow, 1960, p. 69

⁴ E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 370

- a) **S-a bazat pe făgăduința omului: Exod 24,3.7**
- b) **A fost ratificat cu sângele animalelor: Exod 24,4-8; Evrei 9,19-22**
- c) **Legea a fost temelul legământului: Exod 34,28; Deuteronom 9,9**
- d) **A fost condiționat: Deuteronom 31,16-17**

Notă: În Vechiul Testament, corespondentul poporului ales este cuvântul „AM”, în contrast cu „GOI” ceea ce înseamnă popor păgân. Din cauza apostaziei Israelului, Dumnezeu a prezis scoaterea lui din statutul de popor ales. Profeția cea mai semnificativă în acest sens este exprimată prin denumirile simbolice ale copiilor prorocului Osea: Iezreel (Dumnezeu împrăștie), Lo Ruhama (Neiubită) și Lo Ami (Nu-i poporul Meu) – Osea 1,4-9. Decăderea poporului ales este foarte expresiv ilustrată de creșterea în gravitație a celor trei denumiri, el ajungând de la statutul privilegiat de „popor ales” (Ami) la „situația punctului zero” (H. W. Wolff), de a nu mai fi poporul Lui (Lo Ruhama).

II. Legământul cel nou

1. Cine este expresia legământului veșnic al harului? Isaia 42,1-7

Notă: „Înainte de a se fi așezat temeliiile pământului, Tatăl și Fiul Se uniseră într-un legământ pentru răscumpărarea omului, dacă el ar fi fost biruit de Satana. Ei dăduseră mâna într-un solemn legământ că Hristos Se va face garant pentru neamul omenesc. Legământul acesta fusese împlinit în Hristos. Când strigase pe cruce: 'S-a sfârșit!', El Se adresase Tatălui. Înțelegerea fusese împlinită. Acum El zise: 'Tată, S-a sfârșit. Am împlinit voia Ta, o, Dumnezeul Meu! Am săvârșit lucrarea de răscumpărare. Dacă dreptatea Ta este satisfăcută, vreau ca

și aceia pe care Mi i-ai dat să fie cu Mine acolo unde sunt Eu' (Ioan 19,30; 17,24).”⁵

2. Cine sunt cei care au mai fost incluși în acest legământ al harului? Osea 6,7; Geneza 9,12-13; 15,18

Notă: În primul text, traducătorul n-a sesizat că aici „Adam” este nume propriu (Adam), și nu comun (om), fapt intuit de Gala Galaction în traducerea sa: „Ci ei, întocmai ca Adam, au călcat legământul Meu.”

3. Care sunt caracteristicile de bază ale noului legământ?

a) **Se bazează pe făgăduințe mai bune: Evrei 8,6.9**

b) **A fost ratificat cu sângele lui Hristos: Luca 22,20; Evrei 7,22**

c) **Legea Morală a rămas temeiul și al acestui legământ: Evrei 8,10**

Notă: În ce constă diferența celor două legăminte în privința temeiului lor? Foarte simplu: Vechiul Testament poate fi caracterizat prin „legea pe lespezile de piatră”, iar Noul Testament, prin „legea în inimă”.

„Prin ascultarea Lui desăvârșită, El a făcut ca oamenii să poată să asculte de Legea lui Dumnezeu. Când ne supunem lui Hristos, inima noastră se unește cu inima Lui, voința noastră se cufundă în voința Lui, cugetele noastre sunt robite Lui; atunci, noi trăim viața Lui. Atunci Domnul privește asupra noastră și vede nu haina de frunze de smochin, ci propriul veșmânt al dreptății Sale, care este desăvârșita ascultare de Legea lui Dumnezeu”.⁶

⁵ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 611

⁶ E. G. White, *Parabolele Domnului Hristos*, p. 284, 285

4. Enumeră câteva dintre deosebirile fundamentale existente între cele două legăminte:

Vechiul legământ

1. Încheiat cu poporul Israel;
2. Încheiat în mod temporar;
3. Ratificat cu sângele animalelor;
4. Încheiat pe baza promisiunii oamenilor;
5. A avut un om ca mijlocitor;
6. Caracterizat prin Legea de pe lespezi;
7. Semnul exterior al legământului era circumciziunea;
8. Conținea prevederi temporare și ceremoniale ce arătau spre venirea Mântuitorului.

Noul legământ

1. Încheiat între Tatăl și Fiul;
2. Încheiat pentru veșnicii;
3. Ratificat cu sângele lui Isus Hristos;
4. Încheiat pe baza promisiunilor „mai bune” ale lui Dumnezeu;
5. Are Mijlocitor divin;
6. Caracterizat prin Legea din inimă;
7. Semnul exterior al legământului este botezul;
8. Conține orânduiri de aducere aminte care se referă la marele act al ispășirii.

III. Mântuiți prin har

1. Cum poate fi obținută mântuirea? Efeseni 2,8.9

Notă: „Noi datorăm totul harului, harului liber, harului nemărginit. Harul a dispus – prin legământ – înfierea noastră. Harul a realizat, în Mântuitorul, răscumpărarea noastră, înnoirea noastră și admiterea noastră la moștenirea cu Hristos. Descoperiți acest har și altora!”⁷

2. Ascultarea de poruncile lui Dumnezeu constituie un merit pentru dobândirea mântuirii? Luca 17,10

Notă: „Condițiile vieții veșnice, sub har, sunt exact aceleași care au fost și în Eden – neprihănire desăvârșită, armonie cu Dumnezeu, desăvârșită conformare față de principiile Legii Sale... Nimeni dintre noi nu poate împlini aceste cerințe. Fiecare poruncă sau ordin dat de Dumnezeu conține câte o făgăduință

⁷ E. G. White, *Mărturii*, vol. 6, p. 268

foarte sigură care stă la baza poruncii. Dumnezeu a luat măsuri ca noi să putem deveni asemenea Lui, și El va împlini aceasta pentru toți care nu interpun voința lor, zădărniciind astfel harul Său.”⁸

Monahismul medieval spera să obțină merite pentru mântuire prin ascetism. Ei căutau dreptatea divină, care să le confere drepturi pentru veșnicie, recunoscându-le meritele. În concepția lor, aproape că și Evanghelia a devenit o lege rigidă ce se rezuma la fapte meritorii. Călugărul Martin Luther se zbătea zi și noapte să caute un Dumnezeu milostiv. Și L-a găsit. Când harul divin i-a iluminat sufletul zbuciumat, în noua sa viziune despre legământul de har, chiar și Legea lui Dumnezeu a devenit Evangheliie. El a înțeles că orice ar face păcătosul să răspundă dragostei pline de har a lui Dumnezeu, în niciun fel nu poate merita mântuirea. Pentru că mântuirea este acordată din har acelora care au primit răscumpărarea prin Hristos și s-au supus lucrării harului divin.

Repetiție

1. Ce înțelegem prin harul lui Dumnezeu?

Răspuns: Harul este iubirea și mila veșnică, nemeritată a lui Dumnezeu, cu care S-a întors către omenirea căzută în păcat, hotărând, pregătind și desăvârșind prin Isus Hristos salvarea omenirii.

2. Ce este legământul harului?

Răspuns: Legământul harului este înțelegerea din veșniciei a Trinității, prin care S-au legat că, în caz de invazie a păcatului, păcătoșii să fie salvați prin acordarea harului mântuitor.

3. Există doar un singur legământ?

Răspuns: Nu, deoarece Scriptura ne vorbește despre un legământ vechi și unul nou.

⁸ E. G. White, *Cugetări de pe Muntele Fericirilor*, p. 116

4. Care au fost părțile participante la încheierea vechiului legământ?

Răspuns: Vechiul legământ a fost încheiat între Dumnezeu și poporul Israel.

5. Dacă legământul nou este din veșniciei, pentru ce îi spunem, totuși, că este „nou”?

Răspuns: Vechiul legământ a fost încheiat și ratificat la Sinai. Noul legământ a fost încheiat în veșniciei, dar ratificat prin moartea lui Hristos, deci mai târziu decât cel de la Sinai. Vechiul legământ și-a pierdut valabilitatea când a fost ratificat cel nou.

6. Ce loc ocupă Legea Morală în cele două legăminte?

Răspuns: Legea Morală este expresia cerințelor divine în ambele legăminte. În vechiul legământ a fost săpată pe table, în noul legământ este săpată în inimă și scrisă în mintea celor salvați.

7. Dacă mântuirea se va da prin har, ce rost mai are supunerea față de Legea lui Dumnezeu?

Răspuns: Ascultarea de Dumnezeu este dovada primirii harului, altfel harul lui Dumnezeu ar deveni „har ieftin”, deoarece ar fi acceptat fără răspunsul credinței.

8. În acest caz, ascultarea de poruncile lui Dumnezeu nu constituie, totuși, un merit personal pentru mântuire?

Răspuns: Nu, deoarece chiar dacă am împlinit cerințele lui Dumnezeu în mod desăvârșit, am face numai ceea ce eram datori să facem, ca să nu cădem din har din cauza păcatului, care este neascultare.

Concluzii dogmatice

Legământul harului, ca o categorie teologică, apare în avanscena doctrinei creștine ori de câte ori biserica creștină se simte serios angajată în dramatica confruntare dintre

Dumnezeu și păcat. Faptul acesta este ușor de înțeles, deoarece legământul poartă și un caracter de alianță. În astfel de situații, mai mult sau mai puțin cruciale, biserica redescoperă legământul harului ca expresie a alegerii ei și își reasumă sarcinile ce-i revin din participarea la acest legământ.

Revelația se împarte în două legăminte numite testamente. Între ele nu există deosebire în esență, ci doar în menire și durată. Vechiul Testament se raportează la Noul Testament, ca și pregătirea la faptul împlinit, ca și făgăduința la împlinirea ei sau ca umbra la realitate. Dar, de fapt, este vorba despre un singur legământ esențial, cel al harului, a cărui realizare cunoaște mai multe etape intermediare în istoria salvării. Unitatea legămintelor este tot atât de perfectă cum ar fi unirea într-un bloc monolit a pozitivului și a negativului unui basorelief. Vechiul Testament este purtătorul făgăduinței mesianice, iar Noul Testament este vestea bună a realizării ei. Punctul culminant al Vechiului Testament este Isaia 53, profeția despre robul suferind al Domnului, dar acesta marchează punctul cel mai adânc al Evangheliei din Noul Testament (Efes. 3,18), unde a coborât Dumnezeu în harul Lui, ca să ne mântuiască.

Legământul harului diferă de orice fel de contract realizat prin negociere. Dumnezeu este partea donatoare, iar omul cea primitoare. În acest legământ nu operează principiul obligativității și al părtaşiei reciproce, ca în cazul „DO ut DES”-ului⁹ din religia păgână romană. Omul, ca parte în legământul harului, nu poate nici „răscumpăra”, nici „merita” mântuirea. El este pus în situația de a decide dacă acceptă sau dacă refuză harul oferit de legământul veșnic al lui Dumnezeu.

⁹ „Adă și ia!” – vrând să exprime că, dacă omul și-a îndeplinit obligația sa cultică, și-a prezentat jertfa, atunci zeitatea este datoră să răspundă prin împlinirea dorinței „partenerului” uman

Advenștii de ziua a șaptea cred că acceptarea harului divin este un act voluntar al credinșei, iar dovada, sau mai degrabă roadele, acceptării harului se manifestă în credinșă prin care îl primim pe Isus Hristos ca Mântuitor personal și în răspunsul credinșei, adică în presupunerea izvorâtă din dragoste față de voinșă lui Dumnezeu. Totodată ei cred că nici credinșă, nici supunerea nu sunt meritorii.

Concluzii etice

Mântuirea prin har ridică, inevitabil, problema raportului dintre credinșă și fapte. Credinșă este o categorie teologică din domeniul dogmatic, iar faptele aparșin de domeniul etic. În Noul Testament, apostolul Pavel este reprezentantul credinșei, am putea să spunem că el este dogmaticianul noului legământ, iar apostolul Iacov, ca propovăduitor al faptelor, este eticianul acestuia. Dar ei nu se contrazic, cum greșit susșin unii teologi, ci se completează reciproc, deoarece vorbesc despre două aspecte diferite ale vieșii creșștine. Iacov scrie despre credinșă moartă (cea care nu are fapte), iar Pavel vorbește despre faptele moarte (cele care nu izvorăsc din credinșă). După cum am văzut, ambele, împreună, dovedesc acceptarea harului mântuitor.

Legământul harului ridică problema acceptării omului în legământul divin. În Vechiul Testament, circumciziunea însemna intrarea practică în legământul cu Dumnezeu. În Noul Testament i-a luat locul botezul sau cufundarea, ca un act care exprimă în mod public hotărârea acceptării harului divin. Prin participarea la Cina Domnului, credinciosul reînnoiește regulat legământul încheiat, căci fiecare participare a credinșei este egală cu asigurarea prezenșei lui în legământul harului.

S-a spus că dovada acceptării harului este credinșă și supunerea. În sens etic, credinșă exprimă admiterea suveranitășii

lui Dumnezeu, iar supunerea dovedește admiterea legislației divine.

Note suplimentare teologice

Teologia federală: Încă din secolul V, Aureliu Augustin în monumntala sa lucrare *De civitate Dei* a inițiat o teologie care interpretează viața creștină în „legământul harului”. Ideea a fost reexaminată de reformatorul elvețian Ioan Calvin, într-o altă operă monumentală, *Institutio Religionis Christianae* (1536), care a influențat în acest sens. **Catehismul din Heidelberg** (1536) și **Confesiunea din Westminster** (1647).

Cel mai mare reprezentant al teologiei federale a fost Johann Koch, pe numele lui latinesc Cocceius (1603-1669), a cărui lucrare *Sumarul doctrinei despre legământul și testamentul lui Dumnezeu* (1648) a însemnat prima și serioasa încercare de a reda unitatea istoriei sacre în viziunea legământului harului. Cocceius deosebește trei legăminte: 1. legământul operator (foedus operus), înainte de căderea în păcat; 2. legământul harului (foedus gratiae), de la căderea în păcat și până la revenirea în glorie a lui Isus Hristos; 3. legământul gloriei (foedus gloriae), din veșnicii. Legământul harului – în concepția lui Cocceius – se împarte, de asemenea, în trei dispensațiuni: a) Ante legem – înainte de Lege, de la căderea în păcat până la darea Legii de la Sinai; b) Sub lege – sub Lege, de la Moise până la Hristos; c) Post legem – după Lege, de la Prima Venire până la a Doua Venire a lui Hristos. Cocceius a fost caracterizat ca având un caracter amabil și conciliator în timpul disputelor teologice pe care le-a purtat cu marele lui oponent, Gisbert Voetius (1588-1676). Disputa lor a culminat în vestita controversă despre Sabat (1655). În interpretarea sa alegorică, Cocceius a văzut în porunca Sabatului antitipul lui „foedus gloriae”, susținând că păzirea poruncii a patra, în sens vechi-testamental, prezintă pericolul căderii în autoîndreptățire și ar constitui o faptă moartă. Teologii calvinismului scolastic l-au repudiat pe Cocceius și l-au considerat eretic.¹⁰ Dar, fapt semnificativ, astăzi teologia reformată (în problema aceasta) mai degrabă poate fi considerată cocceianistă decât voetianistă.

¹⁰ A. H. Newman, *op. cit.*, II, p. 576

19. Spiritul Profeției

De memorizat: *Dar printr-un proroc a scos Domnul pe Israel din Egipt și printr-un proroc a fost păzit Israel. Osea 12,13*

Introducere: „Profeția este o minune a cunoștinței, o declarație sau reprezentare a unor lucruri viitoare, care sunt mai presus de puterea omului de pătrundere, de a discerne și calcula și este dovada cea mai puternică a comuniunii supranaturale cu Dumnezeu, a adevărului unei revelații primite din partea lui Dumnezeu.”¹

În capitolul despre Revelație, am văzut că Dumnezeu – în dorința Sa de a comunica cu oamenii păcătoși – a fost nevoit să-Și „îmbrace” revelația voinței Sale slăvită în vorbirea nedesăvârșită a graiului omenesc. Cei care au vorbit în numele lui Dumnezeu au fost numiți profeți. În Vechiul Testament, termenul folosit pentru a-l defini pe profet era „nabi”,² iar în Noul Testament, „prophètes”.³ În sens biblic, prin numele de

¹ T. H. Horne, citat de A. J. Wearner, *op. cit.*, p. 360

² Nabi este un participiu neregulat al verbului „nabah” (ca și în arabă, înseamnă a fi înalt). „Nabi” poate fi întâlnit în Vechiul Testament de 315 ori (în Ieremia de 95 ori). În Vechiul Testament, „Nabah” nu apare niciodată în familia verbală „Qal”, ci numai la „Nifal” și la „Hitpael”. Nifal-ul este o familie verbală pasivă-reflexivă, în care „nibbáh” înseamnă „a izbucni, a erupe, a răbufni”. Hitpael-ul este o familie verbală a acțiunii reciproce-intensive, iar „hitnabeh” înseamnă „comunicarea celor auzite anterior”. În acest caz, subiectul acțiunii profetice este Dumnezeu, iar obiectul este omul ales, omul inspirat și omul trimis de Dumnezeu. Cuvântul accadian „nabu”, cât și cel grecesc „angelos” exprimă acest fapt, ambele având înțelesul de trimis sau împuternicit.

³ Prophémi este alcătuit din prepoziția circumstanțială de loc și de timp „pro” = înainte și verbul „phémi” = a vorbi, a spune. „Propheteia” = activitatea de

profet înțelegem mai mult decât exprimă sensul lexical al cuvântului, deoarece profetizarea lucrurilor viitoare a fost numai unul dintre elementele componente ale activității unui profet, și nu exprimă complexitatea chemării.

I. Darul profetic în Biblie

1. Ce însemna un proroc în Vechiul Testament? Deuteronom 18,18

Notă: Profeții Vechiului Testament aveau un rol cu totul deosebit în relațiile lui Dumnezeu cu poporul Israel. Ei aveau o misiune specială și unică, cu totul diferită de activitatea altor personalități religioase pe care le cunoaștem în istoria religiilor orientale.

Se pot defini trei perioade ale activității profetilor:

a) În faza de început a acestei activități întâlnim următoarele nume: Avraam, Moise, Samuel, Hulda, Natan, Gad, Ahia, Șemaia, Mica, fiul lui Imla etc. În această perioadă, prorocul se numea și văzător (1 Sam. 9,9).⁴ Perioada aceasta de început s-a întins pe o durată de 700-800 de ani.

b) În cea de-a doua perioadă are loc activitatea profetilor făcători de minuni: Ilie și Elisei, în sec. IX î.Hr.

c) Din sec. VIII începe perioada profetilor literați (scriitori), cărora canonul ebraic le spune „profeții târzii”.

2. Care a fost motivul pentru care Dumnezeu S-a folosit de profeți? Proverbe 29,18

Notă: „Dumnezeu a fost totdeauna categoric atunci când a tratat nelegiuirea. În vechime, El a trimis pe profeții Săi ca

profet, darul sau chemarea de profet; profecie, vestirea unei preziceri, revelație profetică. „Prophetazo”: „În Noul Testament, darul de a interpreta Scriptura sau de a vorbi și a predica sub influența Spiritului Sfânt.” (Liddel-Scott, *op. cit.*, 1539)

⁴ Roeh, din verbul raáh = a vedea; sau chozen, din verbul chazah = a vedea, a fi treaz; vedere-percepție-sesizare interioară

să avertizeze pe cei vinovați, denunțându-le păcatele și rostind sentințe asupra lor.”⁵

După captivitatea babiloniană au urmat câteva secole ale „tăcerii profetice”, perioada dintre canonul Vechiului Testament și cel al Noului Testament. Primul mare profet care a curmat lunga tăcere profetică a fost Ioan Botezătorul. „Predicarea lui Ioan ajunsese să stăpânească cu atâta putere națiunea întreagă, încât era nevoie ca autoritățile religioase să se intereseze de ea... De multă vreme nu mai fusese profet în Israel; de multă vreme nu mai trăise lumea o Reformațiune ca aceea care era acum în creștere.”⁶

3. Printre darurile spirituale date bisericii, întâlnim și darul prorociei: 1 Corinteni 12,10-11.28; Romani 12,6

Notă: Prorocii bisericii apostolice nu erau neapărat persoane investite cu slujbe oficiale în comunitate, ci, asemenea profeților liberi din Vechiul Testament, erau chemați și inspirați de Duhul Sfânt în scopuri sfinte, pentru zidirea trupului lui Hristos.

4. Care sunt cele trei scopuri pentru care a fost chemată la viață prorocia în viața bisericii creștine? 1 Corinteni 14,3

Notă: Verbul „prophetazo” are și înțelesul de interpretare a Scripturilor sub influența directă a Duhului Sfânt (vezi nota nr. 3, subsol). Dar aceasta nu poate fi echivalată cu predicarea Cuvântului. În predică succesul depinde de conlucrarea factorului uman cu cel divin, deoarece presupune o pregătire anterioară. Manifestarea darului profetic nu necesită nicio pregătire intelectuală, fiind condiționată numai de pregătirea moral-spirituală, de predarea și supunerea necondiționată a unelei umane factorului divin.

După o abundentă manifestare a darului profetic în biserica apostolică, în ciuda unor susțineri, a fost planul lui Dumnezeu acela ca darul profetic să rămână, să existe de-a lungul veacuri-

⁵ E. G. White, *Mărturii*, vol. 4, p. 12

⁶ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 96, 97

lor în lume, este adevărat în intensități diferite, dar el nu a lipsit niciodată. Sunt suficiente mărturii istorice ce merg până în secolul al XVIII-lea, despre existența și manifestarea acestui dar în mijlocul celor ce au slujit lui Dumnezeu. Inspirația divină ne spune: „În fiecare generație, Dumnezeu i-a trimis pe servii Săi să mustre păcatele din lume și din biserică... Spiritul lui Dumnezeu veni asupra-le, determinându-i să facă lucrarea ce le-a fost dată”⁷. Nu se poate vorbi despre o „tăcere profetică” după secolul I și până în secolul al XIX-lea, ci despre o activitate mai puțin spectaculoasă, dar care a existat totdeauna, Dumnezeu având totdeauna slujitorii Săi, care Îi aduceau la îndeplinire lucrarea și planurile Sale.

II. Manifestarea darului profetic în biserica rămășiței

1. Cum a fost profetizată manifestarea darului profetic în biserica rămășiței? Apocalipsa 12,17; 19,10 u.p.

Notă: Manifestarea darului profetic vizează direct biserica rămășiței. De timpuriu, chiar în Mișcarea millerită, avem rapoarte despre manifestarea acestui dar. Astfel, în anul 1842, în Boston, Mass., un pastor elocvent al mișcării millerite, un bărbat pregătit, William Foy, a primit două viziuni despre a Doua Venire a lui Hristos. Pentru un timp, el a spus și altora cele descoperite în aceste viziuni. În anul 1844, el a primit cea de-a treia viziune, în care a văzut trei platforme sau scări, cea de-a treia se sfârșea în poarta sfântului oraș din ceruri. Pentru el, viziunea a fost inexplicabilă și, neputând înțelege lumina transmisă, având în vedere credința neclintită în imediata revenire a Domnului, a părăsit chemarea și lucrarea sa. În 1845, W. Foy a auzit relatări despre viziunile legate de cele trei solii îngerești, dar puțin după aceea a fost răpus de o boală.⁸

⁷ E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 549

⁸ *Rise and Progress*, 1909, p. 145-147

„Cam pe vremea aceea, locuia în Poland, Maine, un tânăr care se numea Hazen Foss și care credea ferm că Domnul va veni în ziua a zecea din luna a șaptea. El era un om cu înfățișare distinsă, cu exprimare plăcută și destul de bine educat. Cu câteva săptămâni înainte de încheierea 'strigătului de la miezul nopții', Domnul S-a apropiat de el și i-a dat o viziune în care i s-a arătat călătoria poporului adventist spre orașul lui Dumnezeu, cu pericolele care îl așteptau. A primit câteva solii de avertizare pe care el trebuia să le transmită și, totodată, a putut să vadă încercările și persecuțiile prin care trebuia să treacă el, dacă va reda cu credincioșie cele văzute. La fel ca în cazul lui W. Foy, i s-au arătat trei trepte prin care poporul lui Dumnezeu va ajunge cu totul pe cărarea care duce la Cetatea Sfântă. Fiind un adept ferm al dictonului că Domnul vine 'în câteva zile' (cum cântau ei), partea viziunii referitoare la cele trei trepte i s-a părut inexplicabilă; și fiind din natură un om mândru, s-a sustras de la povară, refuzând să relateze viziunea. Aceasta a fost repetată și a doua oară, precizându-se că, dacă va continua să refuze transmiterea celor văzute, povara va fi luată de la el și dată unuia dintre cei mai slabi copii ai lui Dumnezeu, unul care va reda cu credincioșie cele relatate de Domnul. El a refuzat din nou. Atunci a primit a treia viziune, prin care i s-a comunicat că fusese eliberat și că povara a fost pusă asupra celei mai slabe dintre cei slabi, care va împlini porunca Domnului.”⁹

2. Cum s-a adevărit revelația dată prin apostolul Pavel și descoperirea dată lui Hazen Foss prin alegerea lui Ellen G. Harmon? 1 Corinteni 1,27-29

Notă: „Domnul a ales propriul Său instrument pentru acest scop, separând ca reprezentant al Său pe cineva care nu numai că s-a predat cu totul Lui, dar a cărui viață tremura în balanță ca 'cea mai slabă dintre cei slabi'. După două luni de la acea dată,

⁹ *Idem*, p. 182

d-ra Ellen G. Harmon, din Portland Maine, având atunci doar 17 ani, a început să primească descoperiri de la Domnul.”¹⁰

Prima ei viziune a fost dată într-o dimineață a lunii decembrie 1844, cu ocazia altarului familial ținut în familia Haines. Ea este descrisă în cartea *Experiențe și viziuni*, pag. 23-29.

Ellen Gould Harmon, prin căsătorie White, s-a născut într-o familie de metodști, în Gorham, Maine, la 26 noiembrie 1827. Avea doar 11 ani când s-a întors la Domnul, iar peste un an a primit legământul botezului în comunitatea metodistă. În 1836, la vârsta de 9 ani, a avut un accident, care i-a influențat starea sănătății pentru toată viața. O fată a lovit-o cu o piatră în nas, ea a căzut în nesimțire și, în urma leziunilor, orice concentrare o aducea în pragul leșinului. Nu și-a mai putut continua studiile școlare. Împreună cu părinții ei, Ellen a îmbrățișat solia vestită de mișcarea millerită. Ea a fost supraviețuitoarea mării decepții din 22 octombrie 1844, după care a fost chemată să lucreze pentru zidirea, sfătuirea și mângâierea bisericii rămășiței abia ieșită din chinurile nașterii după marea decepție. În ziua de 30 august 1846, s-a căsătorit cu James Springer White (1821-1881), unul dintre fondatorii Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea. Până la decesul ei, survenit la vârsta de 87 de ani, Ellen G. White a produs un tezaur de peste o sută de mii pagini de manuscris. Cele 54 de volume tipărite din aceste manuscrise înseamnă mai mult de 30.000 pagini tipărite. Ea a decedat la Elmhaven, la trei mile de St. Helena, California, în ziua de vineri, 16 iulie 1915, și a fost depusă în mormântul soțului ei, din Battle Creek, în ziua de sâmbătă, 24 iulie 1915. Ellen G. White doarme tăcută și liniștită în mormântul ei. Ființa ei plătândă și predispusă suferinței și-a pierdut graiul. Dar scrierile ei vorbesc despre Isus Hristos, Mântuitorul nostru, în mai mult de trei sute de limbi, în multe milioane de exemplare. A fost cu adevărat ceea ce Edith Dean a denumit „portvocea lui Dumnezeu”.¹¹

¹⁰ *Idem*, p. 202

¹¹ Edith Dean, *Great Women of the Christian Faith*, citat de D.A. Delafield, Ellen G. White, Hamburg, 1963, p. 16

3. Care fapt a fost demonstrat prin activitatea Spiritului Profetic? 1 Corinteni 1,6-8

Notă: La început, seria comentariilor biblice (*Patriarhi și profeți, Profeți și regi, Hristos, Lumina lumii, Faptele apostolilor și Tragedia veacurilor*) au fost socotite ca formând „Spiritul Profetic”. Astăzi, toate scrierile lui Ellen G. White se încadrează în această denumire.

4. Care sunt criteriile de recunoaștere ale darului profetic?

- a) **Soliile lui sunt în acord cu Scriptura: Isaia 8,20**
- b) **Mărturisește întruparea și divinitatea lui Hristos: 1 Ioan 4,2-6**
- c) **Nu se înalță pe sine, ci pe Hristos: 2 Corinteni 10,5**
- d) **Nu măgulește, ci mustră păcatul: Ieremia 23,16.17**
- e) **Viața și roadele profetului indică izvorul descoperirii: Matei 7,15-20**
- f) **Calitatea sa este confirmată de împlinirea profețiilor lui: Deuteronom 18,21-22; Ieremia 28,9**

Advențiștii de ziua a șaptea sunt convinși că viața, lucrarea și scrierile lui Ellen G. White corespund pe deplin acestor criterii.

III. Autoritatea Scripturilor și autoritatea Spiritului Profetic

1. Poate fi lărgit canonul biblic cu scrieri egale în autoritate cu Scripturile? Deuteronom 4,2; Proverbe 30,5-6; Apocalipsa 22,18-19

Notă: Advențiștii de ziua a șaptea văd esența Reformațiunii în întoarcerea la singura autoritate primară a Scripturii exprimată în principiul reformat „Sola Scriptura”. Advențiștii stau ferm pe această poziție, fapt ilustrat de următoarele citate:

„În zilele noastre se vede o mare îndepărtare de la doctrinele și preceptele Scripturilor și este nevoie de o întoarcere la marele principiu protestant 'Biblia, și numai Biblia', ca regulă de credință și datorie.”¹²

¹² E. G. White, *Tragedia veacurilor*, p. 204

„Sfintele Scripturi trebuie primite ca o descoperire a voinței Lui, plină de autoritate și lipsită de greșeli.”¹³

Ellen G. White nu a considerat scrierile ei ca un adaos la Scripturi. Ea spunea: „Fratele J. a încurcat mințile căutând să înfățișeze lucrurile ca și când lumina dată de Dumnezeu prin *Mărturii* ar fi un adaos la Cuvântul lui Dumnezeu. El prezintă însă faptele într-o lumină falsă. Dumnezeu a găsit de bine ca pe calea aceasta să atragă atenția poporului Său la Cuvântul Lui și să îi dea o mai bună înțelegere a acestuia.”¹⁴

Importanța Spiritului Profetic pentru Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea nu constă în minunile care i-ar dovedi autoritatea, nici într-un volum uriaș de scrieri, nici în maniera în care este scris și nici în elocvența lui, ci în acea extraordinară claritate cu care el atrage atenția credincioșilor asupra revelației biblice, în latura ei actuală, pentru timpul și lucrarea bisericii rămășiței, pregătind un popor pentru revenirea Fiului lui Dumnezeu.

Repetiție

1. Cum a înțeles Dumnezeu să-Și perpetueze conducerea în biserică Sa?

Răspuns: Dumnezeu nu a înființat o ierarhie, ci, prin darurile spirituale pe care le-a împărțit Duhul Sfânt în biserică, a chemat slujbași care să îndeplinească anumite însărcinări pentru zidirea Trupului lui Hristos.

2. Cu ce scop a fost dat darul prorociei?

Răspuns: Darul prorociei a fost dat pentru zidirea, sfătuirea și mângâierea bisericii.

3. Prin cine s-a manifestat acest dar în biserică rămășiței?

Răspuns: Darul Spiritului Profetic s-a manifestat în ultima biserică prin activitatea profetică a lui Ellen G. White, caracteri-

¹³ *Idem*, VII – Introducere

¹⁴ E. G. White, *Mărturii*, vol. 4, p. 246

zată ca fiind „cea mai slabă dintre cei slabi”. Domnul a trimis prin dânsa mărturii, muștrări, sfaturi și lumină pentru lămurirea marilor adevăruri revelate în Scripturi, îndeosebi cele care vizează timpul și activitatea bisericii rămășiței.

4. Care este raportul dintre Biblie și Spiritul Profetic?

Răspuns: După cum însăși E. G. White s-a exprimat, credem că scrierile ei nu constituie un adaos la canonul Bibliei și ele nu sunt egale cu Biblia. Adventiștii cred că Spiritul Profetic reprezintă un comentariu autentic și inspirat al Scripturii, fapt care îi conferă o autoritate biblică. Este lumina cea mică care își îndreaptă fascicolul ei de lumină asupra luminii celei mari – Biblia.

5. Care este raportul dintre autoritatea Scripturii și cea a Spiritului Profetic?

Răspuns: Deoarece recunoașterea darurilor spirituale decurge din autoritatea Bibliei, iar autoritatea Spiritului Profetic subzistă în acea recunoaștere pe care i-o conferă Sfânta Scriptură, adventiștii de ziua a șaptea cred că Biblia are autoritate primară, iar Spiritul Profetic are autoritate secundară, subordonată Scripturii și controlată de ea.

Concluzii dogmatice

Domnul a acordat bisericii Sale, în fiecare epocă, daruri spirituale pentru ca fiecare membru al ei să fie folosit în serviciul iubirii pentru binele bisericii și al omenirii. Date prin intermediul Spiritului Sfânt, darurile asigură capacitățile, talentele și înzestrările necesare bisericii pentru împlinirea funcțiunilor ei rânduite de Dumnezeu.

Unul dintre darurile Spiritului Sfânt este darul profetic. El este semnul specific al recunoașterii bisericii rămășiței și s-a manifestat prin lucrarea lui Ellen G. White. Fiind mesagerul Domnului,

scrierile ei sunt o continuă și autorizată sursă a adevărului pentru a zidi, sfătui și mângâia biserica în diferitele situații întâmpinate, în cursul săvârșirii mandatului ei universal. Spiritul Profetic nu constituie un adaos la canonul biblic, ci se află într-un raport de subordonare și condiționare față de Scripturi.

În lunga istorie a bisericii creștine, problema autorității în biserică a fost una dintre cele mai spinoase probleme ale credinței creștine. Vorbind despre autoritate, înțelegem că în cadrul bisericii un for este într-un raport de prioritate față de alte foruri, privind apropierea lor de Capul bisericii, Isus Hristos. În biserica creștină, atât Scriptura, cât și darurile spirituale sau slujbașii chemați în diferite servicii cultice sunt investiți de Dumnezeu cu autoritate. Dar trebuie clarificat raportul dintre autorități pentru a vedea clar subordonările și a nu crea supraordonări sau paralelisme nebiblice.

Advenștiții de ziua a șaptea cred că, în biserica rămășiței, numai Scriptura este autoritate primară, necondiționată, nemijlocită și esențială. Astfel, raportat la Scripturi, ei cred că Spiritul Profetic are autoritate secundară, condiționată și mijlocită de Scripturi, o autoritate în formă, și nu în conținut, deoarece, în esență, nu poate spune nimic nou, ceea ce nu ar avea nevoie de girul unui „așa zice Domnul” al Scripturii.

Advenștiții nu au două Biblii, ci una singură, al cărei original și autorizat comentariu inspirat îl constituie scrierile Spiritului Profetic. Astfel, Biserica Adventistă, ca o continuare a Reformațiunii, nu a lepădat principiul reformativ „Sola Scriptura” și susține că darurile Spiritului Sfânt, manifestate în cadrul ei, nu subminează autoritatea Bibliei, deoarece sunt condiționate de ea și au ca scop, în fapt și în principiu, întărirea autorității și a prestigiului Scripturii, ca mărturie primară a revelației lui Dumnezeu.

Concluzii etice

Față de Spiritul Profetic sunt posibile trei poziții: cea a subestimării, a supraestimării sau a estimării lui biblice. În primul caz, este vorba despre necredință față de darurile spirituale care au valabilitate permanentă în biserică. În cel de-al doilea caz, avem de-a face cu fenomenul periculos al fanatismului, care denaturează credința, o face inefficientă în viața fanaticului și dăunătoare pentru mediul cu care vine în contact. Singura poziție sănătoasă este cea a evaluării darului în sens biblic. Aici se cade să fie subliniat gândul că folosirea corectă a scrierilor Spiritului Profetic este în primul rând aceea de a fi considerat ca sfătuitor personal. Orice folosire insidioasă, tendențioasă, voit condamnatore a acestor scrieri contravine cu spiritul lor și denaturează scopul pentru care au fost scrise.

Nu putem uita faptul că Satana nu a lăsat nici acest domeniu al darurilor în afara atenției lui. Poate pe niciun tărâm nu a făcut atâtea victime ca în privința darurilor spirituale. Metoda sa preferată este de a imita, a contraface și a denatura adevăratele daruri. Mântuitorul ne-a făcut atenți cu privire la înmulțirea manifestărilor prorocilor falși din vremea sfârșitului (Matei 24,11,24). Dușmanul sufletelor încearcă să se substituie și să devină „înger de lumină” (2 Cor. 11,13-15). Rareori există monede prețioase fără încercarea de a fi falsificate. Dar existența monedelor false ne face atenți să le primim numai pe cele adevărate. Astfel și existența profeților falși ne convinge că trebuie să existe și profeți adevărați. Credincioșii sinceri vor recunoaște din Scripturi manifestările autentice și le vor deosebi de cele false.

Note suplimentare teologice

Spiritul Profeției: „To pneūma tes propheteias” (Apoc. 19,10) apare în această formă doar o singură dată în Noul Testament. El a devenit termen tehnic în teologia adventistă, care exprimă descoperirile date de Dumnezeu ultimei biserici, prin intermediul lui Ellen G. White. William A. Spicer¹⁵ arată că rădăcina tuturor factorilor principali care au contribuit la formarea Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea se localizează în timp în anul 1844. În New Hampshire, New England, un grup de credincioși au început să serbeze Sabatul. În octombrie 1844, un alt grup a primit lumina despre Sanctuar și judecata de cercetare. În decembrie 1844, în Portland, Maine, s-a manifestat darul Spiritului Profetic. Iată trei piloni importanți care formează adevărurile cele mai specifice pe care le mărturisește biserica rămășiței.

Refuzul lui Hazen Foss și lepădarea lui: Am văzut în citatul notei nr. II/1 cum a fost chemat H. Foss și cum a respins însărcinarea de a vorbi bisericii în numele lui Dumnezeu. Într-una dintre acele zile, H. Foss a fost cuprins de un sentiment ciudat și a auzit o voce care i se adresa astfel: „Tu ai întristat din cale afară Spiritul Domnului.”¹⁶ Foss a încercat să comunice descoperirea într-una din adunările millerite, dar nu a reușit să-și amintească de viziune. După câteva încercări nereușite, disperat, a strigat: „S-a dus; nu pot spune nimic. Spiritul Domnului m-a părăsit.”¹⁷ În decembrie, tânăra Ellen Harmon a primit prima ei viziune. Nu știa nimic despre experiența lui H. Foss. În februarie 1845, aflându-se în Poland, Maine (la 30 de mile la nord de Portland), a fost rugată să-și relateze viziunea ei. Fiind invitat și H. Foss, el nu s-a arătat în public, ci a ascultat relatările tinerei Harmon stând afară în fața ușii închise. În ziua următoare, E. G. Harmon

¹⁵ William A. Spicer, *The Gift of Prophecy in the Seventh-day Adventist Church*, 1937, p. 12, 13 – William Ambrose Spicer (1865-1952) s-a născut într-o familie de baptiști de ziua a șaptea. De tânăr a îmbrățișat credința adventă, devenind secretarul doctorului J. H. Kellog, la sanatoriul din Battle Creek, apoi a plecat în Anglia, unde a fost secretarul lui S. N. Haskell. Întors în S.U.A., lucrează ca redactor și secretar de departamente. În 1898, pleacă în India ca misionar, fiind atunci singurul deservent întărit în Asia. În 1903, este ales ca secretar al Conferinței Generale, iar în 1922, îl succede pe A. G. Daniells la președinția C. G., până în anul 1930. Este autorul cărții apărute și în limba română *Timpul nostru în lumina profețiilor*

¹⁶ *S.D.A. Encyclopedia*, 1966, p. 417

¹⁷ *Idem*, p. 418

a fost invitată la sora lui Foss, unde a avut o întrevedere cu Hazen Foss, predecesorul darului profetic. Despre această întâlnire, E. G. White scria mai târziu, într-o scrisoare personală, că Foss i-a declarat următoarele: „Ellen... Domnul mi-a dat o solie să o duc poporului Său, dar eu, aflând consecințele ei, am refuzat-o. Am fost mândru, nu m-am putut împăca cu decepția. Am murmurat împotriva lui Dumnezeu și-mi doream moartea. Atunci am simțit un sentiment ciudat care m-a învăluit. De azi înainte voi fi mort pentru lucrurile spirituale. Te-am auzit vorbind seara trecută. Cred că viziunea a fost luată de la mine și ți-a fost dată ție. Nu refuza să ascuți de Dumnezeu, căci s-ar putea să-ți periclitizeze mântuirea sufletului. Sunt un om pierdut. Ești aleasa lui Dumnezeu; fii credincioasă în a-ți face datoria, și cununa pe care aș fi putut s-o am eu o vei primi tu.”¹⁸ Acestea sunt cuvintele teribile ale unui om care era convins că a fost lepădat. Foss a trăit până în 1893, dar nu a mai manifestat interes pentru problemele religioase. H. Foss, pe lângă sincera încurajare pe care i-a dat-o tinerei E. G. Harmon, a avut o contribuție majoră la recunoașterea darului profetic manifestat în activitatea acestei tinere, făcând cunoscut că darul care i-a fost luat va fi dat „celei mai slabe dintre cei slabi”.

Calitățile și metodele de lucru ale E. G. White: Fiind o femeie aproape neinstruită, lucrarea ei monumentală a ridicat multe întrebări și a generat multe critici la adresa ei. Unii credeau că nu știe să scrie corect, cum a fost de exemplu o doamnă din Australia care, după o expunere a lui Ellen G. White în acea țară, a cerut notițele acesteia ca să le examineze acasă dacă sunt scrise corect. Înapoiindu-i notițele, doamna i-a spus: „Am auzit din partea unor critici neprietenoși că dumneavoastră nu știți să scrieți corect englezește. Dar aici am văzut scrisul propriei dvs. mâini, găsindu-l într-o engleză corectă. Criticii dumneavoastră sunt nedrepti.”¹⁹ Când și cum a învățat ea să scrie corect, dacă nu a avut ocazia să studieze temeinic? Nu este nicio taină, nici chiar vreo minune la mijloc. Profesorul ei a fost soțul ei, iar călătoriile lungi au fost folosite pentru stilizarea materialelor. „Am călătorit foarte mult, scria ea. Câteodată am primit lumină în timpul nopții, altă dată ziua, în fața unor adunări mari. Instrucțiunile pe care le-am primit în viziune au fost așternute pe hârtie cu conștiinciozitate, de îndată ce am avut timp sau putere pentru lucru. După aceea am exa-

¹⁸ *Ibidem*

¹⁹ W.A. Spicer, *op. cit.*, 38

minat materialul împreună cu soțul meu, corectând greșelile gramaticale și eliminând repetările inutile. Apoi a fost copiat cu grijă pentru persoanele interesate sau pentru tipar.”²⁰

Ar putea surprinde pe cineva că textele lui Ellen G. White au fost cizelate. Nu a scris ea prin inspirație verbală? Metoda de lucru ne-o relatează chiar dânsa: „Cuvintele pe care le folosesc pentru a descrie ceea ce am văzut sunt ale mele, proprii, afară de acelea care mi-au fost spuse de un înger, și pe care le închid totdeauna în semnele citării.”²¹

În ciuda sănătății ei șubrede (plămânul drept era aproape distrus), avea o sânguință de invidiat. Când scria dânsa? Iată ce ne relatează, la vârsta de 69 ani, în anul 1896:

„Niciodată n-am avut o sănătate mai bună ca acum și niciodată n-am muncit mai mult scriind. Mă scol la trei dimineața și nu dorm deloc ziua. Adesea mă trezesc și la ora unu, chiar și la ora 12, să scriu cele ce mi-au venit în minte.”²²

În ultimele decenii, Ellen G. White folosea o anumită hârtie tip, o cerneală roșie, iar corectările le făcea astfel ca să se poată citi cuvântul corectat. Nu lăsa să se facă vreo corectură de mână străină. Înainte de moarte ea a aranjat, cusut și parafat manuscrisele ei, care sunt păstrate în seifurile Fundației White și ocrotite de orice deteriorare.

Succesiunea profetică a lui Ellen G. White: După stingerea din viață a „portvocii” lui Dumnezeu s-au ridicat mai mulți pretendenți la succesiunea ei spirituală, atât din cadrul bisericii, cât și din afara ei. Cea care a avut eșecul cel mai răsunător a fost o oarecare Margaret H. Rowen, dedată chiar la falsuri în manuscrisele bine păzite ale E. G. White, dar înșelătoria a fost lesne dovedită și neutralizată. Vor mai veni, oare, profeți? Mulți și-au pus această întrebare încă din timpul vieții mesagerului lui Dumnezeu. Răspunsul ei a fost plin de încredere în conducerea divină: „Fie că trăiesc sau nu, scrierile mele vor vorbi totdeauna, iar influența lor va dăinui cât va exista pământul.”²³ Aceasta nu exclude totuși posibilitatea ca Domnul, dacă va vedea necesar, să Se manifeste din nou prin darul prorociei. Criteriile recunoașterii darului autentic rămân aceleași. Să fim însă foarte atenți pentru că, deocamdată, abundă prorocii falși!

²⁰ *Idem*, 39

²¹ *Review and Herald*, 8.X.1857

²² E. G. White, *Mărturii speciale*, p. 55

²³ E. G. White, *Dietă și hrană*, p. 428

20. Botezul

De memorizat: *Noi deci, prin botezul în moartea Lui, am fost îngropați împreună cu El, pentru ca, după cum Hristos a înviat din morți, prin slava Tatălui, tot așa și noi să trăim o viață nouă. Romani 6,4*

Introducere: Botezul este o orânduire evanghelică care, prin ilustrarea morții, înmormântării și a învierii lui Hristos, demonstrează că cel botezat renunță în mod solemn la păcat, își asumă în mod voluntar crucificarea eului și, fiind acceptat în legământul harului, el devine membru viu, curățit de păcat, al Trupului lui Hristos.

Botezul, prin semnificația lui intrinsecă, reînvie totdeauna adevărul că Evanghelia își are rădăcinile ei în moartea, ispășirea și învierea Domnului Hristos. Astfel botezul are o dublă însemnătate: este o veste simbolică a esenței Evangheliei, totodată o asigurare pentru păcătos că, prin „evenimentul Hristos”, Dumnezeu l-a asigurat de o viață nouă.

Verbul folosit în Noul Testament pentru actul botezului este „baptizo”, ceea ce înseamnă: „a cufunda, a afunda în apă, a scufunda, a acoperi, a acoperi cu ceva lichid”. Este singurul mod de a boteza în Noul Testament practicat de Hristos și de biserica apostolică.

I. Botezul în Scripturi

1. În serviciul sanctuarului, care a fost semnificația simbolică a li-gheanului? Exod 29,17-21; Evrei 9,10

2. Cine a practicat prima dată botezul nou-testamental și de unde a primit însărcinarea aceasta? Marcu 1,4; Ioan 1,33

Notă: Sulurile de la Marea Moartă dovedesc că nu numai Ioan Botezătorul și esenienii, ci și comunitatea din Vadi Qum-ran practica botezul prin scufundare spre iertarea păcatelor.

3. Cine a orânduit botezul în biserica creștină? Matei 28,19

Notă: „Orânduirea botezului și a Cinei Domnului sunt doi stâlpi monumentali: unul în afară și altul înăuntrul bisericii. Pe aceste orânduirii Hristos a înscris numele Dumnezeului cel adevărat.”¹

4. Cu toate că Isus a fost fără păcat, ce exemplu ne-a lăsat în care să-L urmăm? Matei 3,13-15; Ioan 13,15

Notă: „Isus n-a primit botezul ca o mărturisire a vinovăției Sale. El S-a făcut una cu păcătoșii, mergând pe calea pe care trebuie să mergem noi și făcând lucrul pe care trebuie să-l fa-cem noi. Viața Sa de după botez, plină de suferință și răbdare ne este de asemenea o pildă.”² „Isus îi invită pe păcătoși să facă pașii necesari spre a deveni copiii Lui. Prin viața Sa, El le-a dat ca exemplu supunerea Lui la orânduirea botezului. El este exemplul nostru în toate lucrurile.”³

II. Semnificația botezului

1. Botezul înseamnă curățire, spălare de păcat în virtutea sângelui lui Isus Hristos: Fapte 22,16; Apocalipsa 1,5 u.p.

¹ E. G. White, *Mărturii*, vol. 6, p. 91

² E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 78

³ E. G. White, *Mărturii*, vol. 4, R.H. 42, 43

Notă: „Ca simbol pentru curățirea de păcate, el (Ioan) îi boteza în apele Iordanului. În felul acesta intuitiv, declara că aceia care se numeau aleșii lui Dumnezeu erau acoperiți de păcate și că, fără o curățire a inimii și a vieții, ei nu puteau să aibă intrare în Împărăția lui Mesia.”⁴

2. Botezul înseamnă moartea, îngroparea și învierea împreună cu Hristos: Romani 6,3-4; Coloseni 2,12

Notă: „Nașterea din nou este o experiență neobișnuită în lumea noastră. Acesta este motivul pentru care sunt atât de multe tulburări în comunități. Mulți, prea mulți, care își asumă numele lui Hristos sunt neconsacrați și nesfințiți. Ei au fost botezați, dar au fost înmormântați de vii. N-au murit față de ei înșiși, de aceea ei n-au înviat într-o viață nouă în Hristos.”⁵

3. Botezul este introducerea în Împărăția harului și în familia lui Dumnezeu: Ioan 1,12; 1 Corinteni 12,13; Luca 10,20

Notă: „Hristos a făcut botezul ca intrare în Împărăția Sa spirituală... Persoanele Dumnezeirii sunt prezente la fiecare botez, ca să-i primească pe candidații care L-au primit pe Hristos în templul sufletului lor. Acești candidați au intrat în familia lui Dumnezeu, și numele lor sunt înscrise în cartea vieții Mielui.”⁶

4. Botezul este acceptarea în legământul harului: Matei 28,19; Efeseni 2,12.13

Notă: „Ei (cei botezați) declară în mod public că nu vor mai trăi în mândrie și îngăduire de sine. Hristos Se bucură pentru cei

⁴ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 74

⁵ E. G. White, *Mărturii speciale*, p. 148, 1897, citat în *S.D.A.* 6 B.C., p. 1075

⁶ E. G. White, *Mărturii speciale* p. 27, 1900, citat în *S.D.A.* 6 B.C., p. 1075

⁷ Construcția prepozițională „eis to” din acest text introduce un complement care exprimă locul sau direcția acțiunii. Comentatorii înclină că a fi scufundați în numele Trinității înseamnă a ni se face loc, a fi introduși în familia cerească.

care primesc această orânduire spre a-și aduce aminte că ei sunt legați printr-un legământ solemn ca să trăiască pentru Dumnezeu. Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, puterile infinite și atotștiutoare primesc pe cei care intră cu adevărat în relație de legământ cu Dumnezeu.”⁸

III. Condițiile în care se poate efectua botezul

1. Care este condiția principală ca cineva să poată fi admis la botez? Marcu 16,16; Fapte 16,31

2. Ce fel de pregătire trebuie să facă cei care vor să se boteze? Matei 28,20

Notă: „Se cere o pregătire mult mai temeinică din partea candidaților pentru botez. Ei au nevoie să fie învățați cu mai multă credincioșie, de cum au fost învățați de obicei.”⁹

3. Care este dovada ce demonstrează că mărturisirea credinței este adevărată? Luca 3,8 p.p.; Iacov 2,17

Notă: „Niciunul nu se poate sprijini pe mărturisirea lui de credință, ca dovadă că ar avea o legătură salvatoare cu Hristos. Noi nu trebuie să zicem doar: 'Eu cred', ci să punem adevărul în practică. Numai prin conformarea față de voința lui Dumnezeu în cuvintele, purtarea și în caracterul nostru, numai astfel putem dovedi că avem legătură cu El.”¹⁰

4. Care este modul biblic în care trebuie efectuat botezul? Romani 6,4; Ioan 3,23; Fapte 8,36.38.39

Notă: Am arătat în introducere că termenul tehnic folosit în Noul Testament pentru botez este cuvântul derivat din verbul „baptizo”, care înseamnă „a scufunda”.¹¹ Ori de câte ori citim

⁸ E. G. White, *Mărturii speciale* 27, 1900, citat în *S.D.A.* 6 B.C., *R.H.* 1075

⁹ E. G. White, *Mărturii*, vol. 6, p. 91

¹⁰ *Idem*, p. 92

¹¹ În versiunea greacă LXX apare prima dată acest termen în textul din 2 Regi 5,14. Textul ebraic „vaiitbol haiordan șebet pōamim” (și s-a scufundat

în Scripturi cuvântul „botez”, să nu uităm că în original este scris „scufundare”.

5. De unde cunoaștem modul în care se efectua botezul în biserica apostolică? Fapte 8,26-40

Răspuns: a) Condiția botezului este credința în Isus Hristos și mărturisirea păcatelor; b) Candidatul era scufundat în apă pentru ilustrarea morții față de păcat și a trăirii unei vieți schimbate; c) Înainte de botez, candidatul trebuia să demonstreze în practica zilnică schimbarea petrecută în caracterul său.

Se înțelege de la sine că numai cei ajunși la capacitatea de a gândi, a lua hotărâri pentru ei, deci a avea conștiința responsabilității proprii, puteau primi botezul credinței lor.

Repetiție

1. Ce este botezul?

Răspuns: „Botezul este legământul încheiat cu Dumnezeu de către o conștiință luminată prin Evanghelie, pentru a îndeplini poruncile Sale, și este înmormântarea omului cel vechi cu Hristos, spre a învia apoi cu El pentru o viață nouă.”¹²

2. Cum se face botezul?

Răspuns: „El se face printr-o singură scufundare în apă a celui pocăit: în numele Tatălui, al Fiului și al Duhului Sfânt.”¹³

3. Cine poate fi botezat?

Răspuns: Poate fi botezat oricine satisface condițiile puse de Dumnezeu, și anume: pocăința, credința și supunerea față de Dumnezeu. Candidatul trebuie să dovedească intenția sa de a trăi o viață nouă prin fapte vrednice de pocăință.

în Iordan de șapte ori) folosește termenul de „tabal” = a scufunda, tradus în grecește prin „baptizein” (inf.), ce a devenit în Noul Testament termenul tehnic al botezului – Genesius, *op. cit.*, p. 307

¹² *Statutul A.Z.Ș.*, Mărturisirea de credință, paragr. 7, p. 28

¹³ *Idem*, paragr. 7, p. 28

Concluzii dogmatice

Prin botez, noi mărturisim credința în moartea și învierea Domnului Isus Hristos și dovedim moartea noastră față de păcat și hotărârea de a umbla într-o viață înnoită. Astfel, noi Îl recunoaștem pe Hristos ca Domn și Mântuitor, devenim poporul Lui și suntem primiți ca membri ai bisericii Lui. Botezul este simbolul unirii noastre cu Hristos, al iertării păcatelor noastre și al primirii Duhului Sfânt. El se face prin scufundare în apă și este condiționat de mărturisirea credinței în Isus și o dovadă a căinței de păcat. El urmează după instruirea din Scripturi și acceptarea învățăturilor acestora.

Concluzii etice

Evenimentul spiritual cunoscut prin legământul botezului are trei faze importante: pocăința sau procesul de pregătire al legământului, crucificarea omului vechi, care este momentul crucial al evenimentului, și învierea omului nou, ceea ce este începutul unui lung proces de transformare.

Pocăința este minunea harului divin, care începe prin trezirea conștiinței asupra căreia acționează Cuvântul lui Dumnezeu și imboldul Spiritului Sfânt. Scopul și conținutul trezirii este întoarcerea, acea decizie care schimbă radical direcția de mers în viață.

Crucificarea omului vechi este rezultatul unei adânci păreri de rău pentru păcatele săvârșite, o autocondamnare din cauza păcatelor săvârșite în trecut și o hotărâre de a nu mai continua păcătuirea. În această stare deznădăjduită, păcătosul își vede goliciunea sa morală și neputința de a se îndrepta singur, ceea ce îl determină să se predea fără rezerve și necondiționat harului divin. Rezultatul este înfrânarea de către Duhul Sfânt a pasiunilor și pornirilor firii pământești și instituirea unui control sensibil al conștiinței asupra firii crucificate.

Învierea omului este schimbarea autonomiei sau dependenței de sine cu theotomia, sau dependența totală de Dumnezeu. Învierea omului nou are trei semne de recunoaștere: a) lepădarea de sine; b) o dorință fierbinte de a trăi o viață sfântă; c) supunerea necondiționată față de voința lui Dumnezeu și o încredere nezdruclată în puterea ocrotitoare de păcat a lui Dumnezeu.

Botezul nu este un act cultic, care operează singur chiar și în condițiile unui legământ formal, fără conținutul credinței. Ca oricare legământ, și botezul este condiționat de loialitatea părții contractante și, în cazul întoarcerii la trăirea voită în păcat, legământul își pierde valabilitatea. (Evrei 6,4-6)

Note suplimentare teologice

Mântuiți sau botezați cu toată casa lor: Deoarece în Biblie nu se găsește niciun text care să raporteze vreun botez infantil, unii se referă la cele cinci cazuri din Noul Testament când este vorba de „toată casa” unor convertiți la creștinism, afirmându-se că în aceste cazuri putea fi vorba și despre copii aflați în acele familii. Să vedem situațiile concrete:

1. **Corneliu.** Îngerul i-a spus sutașului că „vei fi mântuit tu și casa ta” (Fapte 11,14). În timpul vorbirii lui Petru, Duhul Sfânt S-a pogorât „peste toți cei ce ascultau Cuvântul” (cap. 10,44). Petru, văzând fenomenul miraculos, „a poruncit să fie botezați... cei care au primit Duhul Sfânt” (cap. 10,48.47). Unui exeget nu-i pot scăpa aceste amănunte semnificative: au fost botezați toți cei care au primit Duhul Sfânt. Duhul Sfânt S-a pogorât asupra celor ce ascultau Cuvântul. Chiar dacă ar fi fost de față și pruncii cu mamele lor, cine ar putea admite că acești prunci „au ascultat Cuvântul”? Pentru că a asculta Cuvântul presupune dorința de înțelegere și colaborarea facultăților intelectuale. Cine ar putea admite așa ceva în cazul pruncilor, fiind ei chiar și niște genii?

2. **Lidia** „a fost botezată ea și casa ei” (Fapte 16,15). Înainte, Pavel a vorbit femeilor adunate laolaltă (vers. 13). Lidiei, „Domnul i-a deschis inima ca să ia aminte la cele ce spunea Pavel” (v. 14). Se adevăresc și în acest caz cuvintele lui Tertullian că „vestirea Cuvântului precede botezul”, adică botezul este urmarea vestirii Cuvântului. Cum

ar putea acesta să fie valabil în cazul unor prunci? Apoi, când Pavel a ieșit din temniță, a intrat în casa Lidiei și i-a mângâiat pe frații „din casa ei”. Probabil că frații erau îngrijorați din cauza arestării apostolului. S-ar putea presupune că niște prunci ar fi putut fi îngrijorați din cauza celor petrecute cu Pavel?

3. Temnicerul din Filipi „a fost botezat îndată, el și toți ai lui” (Fapte 16,33). Dar mai înainte Pavel și Sila „i-au vestit Cuvântul Domnului, atât lui, cât și tuturor celor din casa lui” (vers. 32). Dacă tuturor, atunci se presupune că și eventualilor prunci! Dar cum ar fi putut înțelege aceștia ceva din vestirea Cuvântului? După botez, temnicerul „s-a bucurat cu toată casa lui că a crezut în Dumnezeu” (vers. 34). Ar fi prea de tot să presupunem că și pruncii s-au bucurat că ei înșiși au crezut în Dumnezeu.

4. Crisp, fruntașul sinagogii din Corint, „a crezut în Domnul împreună cu toată casa lui... și au fost botezați” (Fapte 18,8). Dacă pruncii din casa lui Crisp au avut capacitatea să creadă și ei, atunci, probabil, nu au putut fi exceptați nici de la botez. Dar în caz contrar?...

5. Ștefana. Pavel recunoaște că „da, am mai botezat și casa lui Ștefana” (1 Cor. 1,16). Numai că la sfârșitul epistolei scrie despre cei botezați: „casa lui Ștefana... s-a pus cu totul în slujba sfinților” (1 Cor. 16,15). Dacă se presupune că în casa lui Ștefana au fost botezați și pruncii, atunci în ce fel s-au putut pune ei cu totul în slujba sfinților? Ce fel de prunci puteau să fie cei care puteau face un serviciu folositor membrilor majori ai comunității?

Botezul pruncilor în istoria bisericească: Adolf Harnack este de părere că „nu se găsește o urmă sigură a botezului infantil în acea epocă (sec. II). Credința personală a fost o condiție necesară.”¹⁴ Apoi se face următoarea remarcă interesantă: „Origene (sec. III) a putut susține ușor justificarea botezului infantil, deoarece el recunoaște ceva păcătos în însăși nașterea trupească, deoarece el pretinde a cunoaște și păcatele comise într-o viață mai timpurie. Cea mai veche încercare de a justifica botezul infantil, prin urmare, se întoarce la o doctrină filozofică.”¹⁵ Despre introducerea botezului pruncilor, Loofs scrie că „botezul infantil poate fi dovedit prima dată la Irineu, însă e combătut de Tertullian, iar pentru Origene a fost o uzanță apostolică”.¹⁶

¹⁴ Adolf Harnack, *Dogmengeschichte*, I, p. 150

¹⁵ *Idem*, p. 358

¹⁶ *Dogmengeschichte*, 1906, p. 212

Dar să-l ascultăm pe Tertullian, *Quintus Septimius Florens* (160-220), cum vorbește despre botezul copiilor: „Domnul a spus: ‘Să nu-i opriți de la Mine’. Să vină dar la Domnul când se fac mari, să vină când deja pot învăța, când vor înțelege la cine trebuie să meargă; atunci să devină creștini, când Îl pot recunoaște pe Hristos. La această vârstă inocentă de ce s-ar grăbi pentru iertarea păcatelor? Oare, legea civică să fie mai prudentă față de prunci, că nu le dă în sarcină administrarea de bunuri pământești, iar noi să le punem în seamă pe cele dumnezeiești? Cel puțin să ajungă până acolo, încât să poată fi capabil să ceară mântuirea și să apară că i se dă aceasta unui solicitant.”¹⁷ Ciprian (253) a fost de părere că un nou-născut trebuie să fie botezat în cea de-a doua sau a treia zi. Dar mulți dintre părinții bisericii, ei înșiși, au fost botezați în plină maturitate. Înaintașii lui Ambrozio, episcopul de Milano, au fost de mai bine de o sută de ani încreștinați, totuși el s-a botezat la 34 de ani. Părinții lui Hieronim erau creștini dalmațieni, fiul lor a primit botezul la 20 ani. Grigore de Nazianz, fiul unui episcop, a fost botezat la 30 ani. Totuși, el a considerat că la vârsta de trei ani copiii ar putea primi botezul, deoarece li s-au dezvoltat simțurile și capacitatea de a vorbi. Vasile cel Mare s-a născut într-o familie de martiri; s-a botezat după terminarea studiilor sale, iar Ioan Gură de Aur, în timp ce era deja retor. Dar uzanța de a boteza în pruncie s-a întărit, astfel că al doilea canon al Sinodului din Cartagena (418) spune răspicat: „Cine spune că pruncii nou-născuți nu trebuie botezați... să fie anatema.”¹⁸

a) **În Evul Mediu:** Prin răspândirea botezului infantil, s-a ridicat curentul care pretindea și practica rebotezarea la majorat a celor botezați în pruncie. Împotriva lor au fost date decrete severe de către Teodosie cel Mare (379-395), Teodosie II (408-450) și Iustinian I (527-565), prevăzând chiar executarea acestor eretici. Dar botezul credinței făcut la majorat nu a putut fi curmat. Cei ce l-au practicat au fost valdenzii, chatarii, bogumilii, arnoldiștii, care, în ciuda excomunicării, a prigonirii și chiar a executării multora dintre ei, au reușit să se mențină până în timpul Reformațiunii. Cunoaștem cazul lui Otto de Bamberg, supranumit „apostolul Pomeraniei”, care a botezat majori prin imersiune, în jurul anului 1124. Despre discipolul

¹⁷ Tertullian, *De baptismo*, XVIII, p. 5

¹⁸ Walter Eberhardt, *Des Christen Lehre und Leben*, Berlin, 1960, p. 314

lui Petru Abelard, numit Petru de Bruys, găsim că a predicat 20 de ani în sudul Franței, rebotezând populația din districtul său. A fost ars pe rug în anul 1126.¹⁹ Arnold de Brescia a fost ars pentru același motiv, în anul 1155, în Italia. Urmașii lui se numeau arnoldiști. Frații boemi, rude spirituale cu valdenzii, botezau și ei la majorat și, până în anul 1535, rebotezau pe cei veniți din biserica romană.²⁰

Botezul pruncilor s-a extins mai pronunțat după încreștinarea Europei. În timpul Reformațiunii a fost deja o uzanță solidă. De prin jurul anului 1300 s-a răspândit botezul prin stropire, și nu prin scufundare. Alternându-se însăși practica cultică, aceasta a generat o modificare corespunzătoare a teologiei sacramentale, apa primind o semnificație cu totul nouă în teologia sacramentală speculativă. Astfel „concepția despre sacrament – scrie Harnack – a devenit mai magică și chiar de aceea mai indignatoare.”²¹ În administrarea botezului se pretindea că pruncul este absolvit de așa-zisul „păcat strămoșesc”.

b) Aspectele mistice ale botezului medieval: Bineînțeles că nici botezul nu a putut scăpa de obiceiuri și practici mistice care au înflorit în cursul secolelor, prezentând pericolul unei sfințiri exterioare urmărite în acest act. Încă în biserica martiră a început practicarea ungerii cu ulei după imersiune și primirea botezului prin punerea mâinilor. Apoi s-a introdus nu numai haina albă obligatorie pentru ceremonie, ci și purtarea ei zilnică între Paște și Cincizecime, ca o expresie a curățirii dobândite. Cam din sec. IV s-au introdus lumânările de botez, rostul cărora ar fi să exprime iluminarea lăuntrică a noilor botezați. În Evul Mediu, treptat, a fost despărțită punerea mâinilor de actul botezului, prima rămânând exclusiv în sarcina episcopului. Din acest obicei, completat progresiv de generalizarea botezului pruncilor, s-a născut „sacramentul” medieval numit „**firmung**”, preluat de protestantismul istoric din obiceiul „confirmării”. Sinodul din Lyon, 1274, apoi cel din Florența, 1439, și cel din Trident, 1562-1563, a stabilit vârsta minimă de 7 ani pentru „firmung” (confirmare).

c) Botezul și Reformațiunea: Mișcarea botezării la majorat s-a ivit ca urmare directă a întoarcerii la bazele credinței creștine enunțată de principiul „Sola Scriptura”. Mișcarea a apărut ca o ramură secundară a Reformațiunii, care nu era unitară, și a produs mulți martiri, a căror

¹⁹ A.H. Newman, *op. cit.*, I, p. 560

²⁰ *Idem*, I, p. 597

²¹ A. Harnack, *Lehrbuch der Dogmengeschichte*, III, p. 544

istorie a fost scrisă cu mult sânge. Nu este de mirare că unele grupări și-au pierdut calmul și au răspuns violenței cu violență.

La început, Zwingli s-a declarat împotriva botezului infantil, ca pe urmă să-l aprobe și să dezaprobe botezul la majorat. Nici Luther nu a avut o poziție fermă în această problemă, căci, din scrierile lui, se pot cita opinii contradictorii. La început, înclina să admită nevoia manifestării credinței ca o condiție *sine qua non* a botezului (vezi *Grossen Katechismus*, cap. „Von der Kindertaufe”; „Unde nu există credință, botezul rămâne un semn fără rod”). Tot pe vremea aceea, el se împăca cu gândul imersiunii la botez. Dar mai târziu, ca și în cazul doctrinei despre Cina Domnului, Luther s-a depărtat treptat de pozițiile primare și s-a apropiat, în teologia lui, de teologia sacramentală catolică.²² Luther a ajuns până acolo încât să admită existența credinței la prunci, dar fără ca ei să o poată manifesta, folosind falsul argument că nici noi nu suntem creștini în timp ce dormim! La aceste sofisticări lutheriene se referă Karl Barth, când conchide: „Ceea ce ar lipsi din credința copilului – în cazul că s-ar putea câtuși de puțin conta pe ea – este chiar posibilitatea mărturisirii și a solicitării botezului. Și acest lucru nu poate fi omis din botez, pentru ca el să nu aibă caracterul unui act de constrângere.”²³

Calvin a fost consecvent în favoarea botezului infantil. El, plecând de la analogia circumciziei, considera că, prin botez, copilul este acceptat în legământul harului. În catehismul din Heidelberg se dă următoarea argumentație: „Trebuie botezați și pruncii? **Răspuns:** Da, deoarece și ei aparțin tot așa de legământul și Biserica lui Dumnezeu, ca și cei majori..., de aceea, prin botez, ca semnul legământului, și ei trebuie introduși în biserica creștină și deosebiți de copiii celor necredincioși.”²⁴

d) **Botezul în teologia nou-reformatoare:** Pornind dintr-o exegeză biblică fără prejudecăți, teologia nou-reformatoare sau dialectică a lui Karl Barth (1886-1968) a generat o nouă teologie sacramentală, de ale cărei reverberații nu s-a putut feri nici teologia catolică contemporană.

²² Johannes Warns, *Die Taufe*. Kassel, 1922, p. 72: „Cu aceasta Luther a ajuns iarăși la noțiunea catolică a sacramentului”. Trebuie amintit că poziția nerezonabilă a lui Luther, atât în problema Cinei Domnului, cât și în problema botezului, a provocat multe răni în sânul Reformațiunii și a scindat protestantismul.

²³ Karl Barth, *Die kirchliche Lehre von der Taufe*, Zürich, 1943, p. 34

²⁴ *A heidelbergi káté*, p. 59-60

Chiar și în bisericile vechi, tradiționaliste, se ridică tot mai accentuat întrebarea dacă pot fi botezați pruncii care sunt incapabili de o mărturisire personală?

Ultima carte teologică a lui Barth a fost un studiu amplu despre botezul biblic. El a prevăzut opoziția de care se va lovi această lucrare chiar în sânul bisericii de care aparține el, motiv pentru care scrie în prefață: „Parcă prevăd că prin această lucrare voi recâștiga iarăși acea singurătate de care m-am bucurat cu 50 de ani în urmă... Fie și așa! Va veni ziua când, și în această problemă, mi se va da dreptate!”

În cele ce urmează vom căuta să schițăm câteva idei principale din concluziile lui Karl Barth:

„Cufundarea infantilă (Baptismus Infantium) este botezul acelorora, înainte de actul cultic, nu avem nimic de spus, căci încă nu pot spune nimic și nici nu pot fi întrebați dacă doresc acest lucru sau dacă ar fi pregătiți pentru el, fără să fie făcuți responsabili; pe scurt, (botezul) este o formă pur pasivă din rațiunea că au fost procreați de părinți creștini. Actualmente, doctrina despre botez în toate cultele mari, înțelegând și biserica noastră reformată, nu numai că are o lipsă, dar reprezintă chiar un vid, iar practica botezului ce se referă la doctrină este pur abstractă. Într-adevăr, nici exegetic, nici dogmatic nu poate fi demonstrat că, potrivit instituirii botezului, candidatul reprezintă doar obiectul acțiunii. Din contră, el este și factor, de aceea, indiferent de vârsta la care s-ar afla, nu poate fi 'infantil'.”²⁵

Barth susține că, prin omiterea mărturisirii personale și a solicitării personale, botezul infantil are un caracter de constrângere care, după expresia sa, „urlă după o întregire (Nachholung) și o completare (Ergänzung) dată în confirmațiune ca o autentificare a legământului botezului... Astfel, putem vorbi despre un botez întreg sau despre unul numai pe jumătate?”²⁶

Căutând cauzele care au generat această practică nebiblică, Barth consideră că motivul penetrant al botezului infantil se află în afara obiectului însuși. S-a căutat cu orice preț să se mențină „Corpus Christianum” ce se dorea a fi ceea ce numim „biserica populară, care să subziste ca biserică de stat și de masă. Dar, natural, aceasta nu este o bază legitimă. De aceea trebuie înlăturat botezul prun-

²⁵ *Die Kirchliche Lehre von der Taufe*, p. 29

²⁶ *Idem*, p. 34-35

cilor, reaşezându-se pe o bază justă această instituție... Botezul corespunzător poate fi numai botezul celui care mărturisește și se decide liber pentru acest act, și nu botezul minorului.”²⁷

Paul Althaus, referindu-se la progresele exegetice realizate în acest sens de teologia barthiană, recunoaște că „botezul pruncilor nu este poruncit sau dovedit expres în Noul Testament... Karl Barth atacă în mod just botezul copiilor.”²⁸

„**Ex opere operato**”: „Operează prin actul în sine” – este vestita teză a lui Optat de Mileve, episcop african, istoricianul schizmei donatiste din sec. IV și V. Teza sa admite că puterea sacramentului constă în însăși puterea semnului deservit, care îi conferă un caracter de neșters (caracter indelebilis) celui căruia i s-a administrat sacramentul (botez, mir, hirotonire etc.). În principiu, protestantismul refuză această teză, dar să cugetăm asupra semnificației următoarei declarații spicuite dintr-un curs de teologie sistematică reformată: „Botezul este singular, care altoiește în biserica creștină universală; puterea botezului odată săvârșit rămâne pentru întreaga viață.”²⁹ Dacă stăm să ne gândim că autorul se referă la botezul infantil, ne permitem să punem întrebarea cu șovăirea cuvenită: totuși, *ex opere operato*?...

²⁷ *Idem*, p. 39

²⁸ Paul Althaus, *Die christliche Wahrheit*, Gütersloh, 1952, III, p. 348

²⁹ Geréb Pá, *op. cit.* II, p. 112

21. Acte de cult comemorative

De memorizat: *Pe când mâncau ei, Isus a luat o pâine; și, după ce a binecuvântat, a frânt-o și a dat-o ucenicilor, zicând: „Luați, mâncați; acesta este trupul Meu”. Apoi a luat un pahar și, după ce a mulțumit lui Dumnezeu, li l-a dat zicând: „Beți toți din el”, căci acesta este sângele Meu, sângele legământului celui nou, care se varsă pentru mulți spre iertarea păcatelor. Matei 26,26-28*

Introducere: „Hristos Se afla la locul de trecere între cele două așezăminte și al celor două sărbători mari ale lor. El, ca Miel fără cusur al lui Dumnezeu, era gata să Se dea ca sacrificiu pentru păcat și urma să pună capăt în felul acesta sistemului tipurilor și ceremoniilor care, timp de patru mii de ani, arătaseră către moartea Lui. În timp ce mânca Paștele cu ucenicii Săi, El a instituit în locul lor slujba care trebuia să amintească sacrificiul Său cel mare. Sărbătoarea națională a iudeilor trebuia să fie pentru totdeauna desființată. Slujba rânduită de Hristos trebuia să fie păstrată de urmașii Lui în toate țările, în toate timpurile.”¹

„Rânduiala Cinei Domnului s-a dat pentru a comemora liberarea cea mare săvârșită prin moartea lui Hristos. Până va veni El a doua oară în slavă și putere, trebuie să se serbeze această instituție. Ea este mijlocul prin care marea Lui lucrare pentru noi se păstrează proaspătă în amintire.”²

¹ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 483

² *Ibidem*

I. Instituirea Cinei Domnului³

1. Cine și când a rânduit Cina Domnului? Marcu 14,12.22-25; 1 Corinteni 11,23

Notă: „În ziua a patrusprezecea a lunii, seara, era serbat Paștele, comemorându-se prin ceremoniile sale solemne și impresionante eliberarea din robia Egiptului, arătându-se înaintea spre Jertfa care avea să ne scape din robia păcatului. Când Mântuitorul Și-a dat viața pe Golgota, a încetat semnificația Paștelor și a fost instituită rânduiala Cinei Domnului, ca o comemorare a aceluiași eveniment, al cărui simbol a fost Paștele.”⁴

2. Care a fost dubla semnificație a ambelor orânduiri? Exod 12,26-27; 1 Corinteni 11,26

Notă: Ambele orânduiri arată în două direcții. Paștele amintea de eliberarea din robia egipteană, dar arăta și către Mielul lui Dumnezeu care trebuia să vină să ridice păcatele lumii (Ioan 1,29). Cina Domnului ne aduce aminte de evenimentul Golgota, care ne-a scăpat din robia păcatului, dar arată și înaintea, către Nunta Mielului, când Planul Mântuirii se va realiza în întregime.

II. Semnificația Cinei Domnului

1. Care sunt elementele ce compun Cina Domnului și ce exprimă ele? 1 Corinteni 11,23-25

Notă: „Hristos era încă la masa la care se împărțise cina pascală. Pâinile nedospite folosite la paști erau în fața Lui. Vi-

³ Cina Domnului (gr. - kyriakón deipon) se află în 1 Cor. 11,20, unde apostolul Pavel folosește termenul în contrast cu „to idion deipon”, cina proprie (v. 21), pentru a deosebi mâncarea obișnuită adusă pentru agapă de cina sacramentală.

E. G. White, în capitolul despre Cina Domnului (D.A., 652-661), folosește de patru ori termenul de sacrament: „sacramental service” (653), „sacramental supper” (655), „administration of the sacrament” (659), și „every meal a sacrament” (660). Folosirea termenului ar putea surprinde pe cei nefamiliarizați cu terminologia teologică. Adventiștii recunosc botezul și Cina Domnului ca sacramente. Despre teologia sacramentală adventistă, vezi notele teologice ale acestui capitol.

⁴ E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 539

nul pascal, nefermentat, era pe masă. El folosi aceste simboluri pentru a reprezenta propriul Său sacrificiu fără defect. Niciun lucru stricat prin fermentare, simbolul păcatului și al morții, nu putea să înfățișeze 'Mielul fără cusur și fără prihană' (1 Petru 1,19)"⁵

Iudeii, aflându-se în săptămâna azimilor, nu contestă că pâinea de pe masa ucenicilor a fost nedospită. Dar vinul putea să fie nefermentat? Știm că Ioan Botezătorul nu băuse băuturi alcoolice (Luca 1,15), de asemenea. nici esenienii. Din sururile qumraniene reiese că abținerea pe bază de principiu a fost un mod de trai răspândit. Iată un pasaj din „Statutul” comunității din Qumran:

„Și când se pune masa pentru mâncare sau se pune mustul (tiros) pentru băutură, cohenul (preotul) să fie primul care întinde mâna ca să binecuvânteze pâinea și mustul înaintea celorlalți.”⁶

2. În Cina Domnului ni se oferă trupul adevărat, cel material al lui Hristos? Ioan 6,53-55⁷

⁵ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 485

⁶ Millar Burrows, *A holttengeri tekercsek* (The Dean Sea Scrolls), Bp., 1961, 282

⁷ Aceste texte sunt poate cele mai controversate citate din Noul Testament. Pe tema aceasta s-a scindat la început Reformațiunea în două tabere. Cei care susțin prezența reală sau corporală a lui Hristos în semnele Cinei Domnului pun accentul pe existența verbului „eimi” (a fi) între subiect și obiect: „Trupul meu este hrană... sângele meu este băutură”. „Acesta este trupul.” Acești comentatori nu se gândesc la regula hermeneutică a interpretării textelor în unitatea corelațiilor și a analogiilor textuale. Din declarațiile Mântuitorului pot fi citate și alte locuri asemănătoare:

„Eu sunt Pâinea vieții.” (Ioan 6,48)

„Eu sunt ușa oilor.” (Ioan 10,7)

„Eu sunt ușa.” (Ioan 10,9)

„Eu sunt calea.” (Ioan 14,6)

„Eu sunt adevărata viață.” (Ioan 15,1)

„Stânca era Hristos.” (1 Cor. 10,4) – „Eimi” la trecut.

La ce concluzii am ajunge, dacă în aceste propoziții simple, în care între subiect și obiect se află ca predicat verbul „eimi” (a fi), noi am pune semnul egalității între subiect și obiect? Dacă în aceeași construcție de frază, Hristos este ușa, calea, viața și stânca figurată, de ce ar fi străină de adevăr că pâinea este trupul Lui figurat și vinul este sângele Lui figurat? Reformatorul elvețian Ulrich Zwingli (1494-

Notă: Adventiștii de ziua a șaptea cred că pâinea și vinul sunt semnele exterioare și vizibile ale harului interior și invizibil. Harul divin nu subzistă în elementele materiale ale sacramentului, ci în făgăduința care este legată de act și care devine activă prin primirea mijlocită de credința celui ce participă la comuniune.

3. Cina Domnului reînvie legământul harului în care am fost acceptați: Luca 22,20

Notă: Isus a asociat cele două elemente ale Cinei cu moartea Sa, „iar moartea Sa a legat-o de noul legământ făcut prin El de Dumnezeu cu poporul Său. Acest legământ putea fi numai cel descris în Ieremia 31,31-34; iertarea păcatelor este partea esențială a acestui legământ.”⁸

„Împărțind cu ucenicii Săi pâinea și vinul, Hristos S-a obligat să le fie Răscumpărător. El le-a încredințat noul legământ, prin care toți cei care Îl primesc devin copii ai lui Dumnezeu și împreună-moștenitori cu Hristos. Prin acest legământ, ei primeau orice binecuvântare pe care cerul o putea da pentru viața aceasta și pentru cea viitoare. Acest act al legământului trebuia să fie ratificat prin sângele lui Hristos. Iar săvârșirea sacramen-

1531), în exegeza sa asupra textului latinesc „hoc est corpus meum” înțelegea că „est” este egal cu „significat” (reprezintă, înseamnă), cum de altfel interpretau valdenzii, Wicliffe și Honius.

Comentatorii atrag atenția asupra faptului că sensul cuvintelor lui Hristos trebuie căutat în semnificația „sângelui” în gândirea iudaică, căci sângele era oprit consumului deoarece reprezenta viața (Gen. 9,4). Auditorii lui Isus Hristos aveau să înțeleagă că a mânca trupul și a bea sângele Lui înseamnă a-și însuși, prin credință, viața Mântuitorului, cum reiese din următorul comentariu inspirat: „A mânca trupul și a bea sângele lui Hristos înseamnă a-L primi ca Mântuitor personal, crezând că El ne iartă păcatele și că suntem făcuți desăvârșiți într-Însul. Admirând iubirea Lui, stăruind asupra ei, sorbind-o, devenim părtași ai naturii Sale. Ceea ce hrana e pentru corp, trebuie să fie Hristos pentru suflet. Hrana nu este de folos decât atunci când o mâncăm, când devine o parte din ființa noastră. La fel și Hristos n-are nicio valoare pentru noi atunci când nu-L recunoaștem ca Mântuitor al nostru personal. O cunoaștere a Lui din teorie nu ne va face niciun bine. Trebuie să ne hrănim cu El, să-L primim în inimă, astfel viața Lui să devină viața noastră. Iubirea Lui, harul Lui trebuie să fie asimilate.” – E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 287

⁸ Neill-Goodwin-Dowle, *op. cit.*, p. 193

tului trebuia să amintească ucenicilor despre nemărginitul sacrificiu făcut pentru fiecare din ei individual, ca parte din marele tot al neamului omenesc căzut.”⁹

4. Cina Domnului reînvie speranța apropiatei reveniri a lui Isus Hristos: 1 Corinteni 11,26

Notă: „Serviciul de împărtășire arată către a Doua Venire a lui Hristos. El urmărea să țină viu în mintea ucenicilor tocmai acest lucru... În necazul lor au găsit mângâiere în nădejdea că Domnul lor va reveni... Lucrurile acestea nu trebuie să le uităm niciodată... Numai pentru faptul că El a murit pentru noi, să privim cu bucurie a Doua Lui Venire. Sacrificiul Lui este centrul nădejzii noastre. De acesta trebuie să ne legăm noi credința.”¹⁰

III. Pregătirea pentru Cina Domnului

1. Ca act pregătitor pentru comuniune, Isus a rânduit actul umilinței: Ioan 13,3-5.12-17

Notă: „Cina Domnului este asociată cu noua poruncă dată ucenicilor Săi, și anume că ei trebuie să se iubească unii pe alții așa cum i-a iubit El, în spiritul servirii pe care El l-a exemplificat prin spălarea picioarelor ucenicilor. (1 Cor. 11,29)”¹¹

„Singura măreție este măreția umilinței... Prin fapta Domnului, ceremonia aceasta a umilinței a devenit una dintre rânduielile consacrate. Trebuia să fie practică și de ucenici, pentru ca ei să păstreze în minte totdeauna învățătura Lui despre umilință și serviciu... Rânduiala aceasta a fost pusă de Hristos ca o pregătire pentru lucrurile sfinte care trebuie să urmeze.”¹²

„Actul umilinței, care vine înainte de Cina Domnului, are ca scop să îndepărteze neînțelegerile acestea, să scoată pe om din egoismul lui, să-l coboare de pe picioaroangele înălțării de sine

⁹ E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 487

¹⁰ Neill-Goodwin-Dowle, *op. cit.*, p. 193

¹¹ *Idem*, p. 193

¹² E. G. White, *Hristos, Lumina lumii*, p. 480

la umilința de inimă care să-l facă să-i slujească fratelui său... Ori de câte ori actul acesta este săvârșit așa cum trebuie, copiii lui Dumnezeu sunt aduși într-o sfântă legătură unii cu alții, să ajute și să fie o binecuvântare unii pentru alții.”¹³

2. Ce fel de pregătire sufletească trebuie făcută înainte de Cina Domnului? 1 Corinteni 11,28,29

3. Pregătirea cea mai cu folos este judecarea propriei noastre stări: 1 Corinteni 11,31

Notă: „Hristos este de față prin Duhul Său cel Sfânt pentru a pune sigiliul asupra propriilor Sale întocmiri... Nimeni nu trebuie să se retragă de la împărtășire pentru motivul că persoane nevrednice sunt de față... Se poate ca mâini și inimi mânjite să servească Cina, totuși Hristos este Cel care îi servește pe copiii Săi... Toți cei care neglijează aceste ocazii de dumnezeiești privilegii vor suferi pierderi. Despre ei se poate spune foarte bine: 'Voi nu sunteți cu toții curați'.”¹⁴

Repetiție

1. Pentru întărirea credinței lor, la ce act comemorativ iau parte credincioșii?

Răspuns: „Spre întărirea și unificarea în credință a membrilor Bisericii, credincioșii iau parte la Sfânta Cină, care este simbol în amintirea morții Domnului, iar nu un mijloc de dobândire a iertării păcatelor.”¹⁵

2. Care sunt elementele fizice constituante ale Cinei Domnului și ce simbolizează ele?

Răspuns: „Administrarea Cinei Domnului se face cu pâine nedospită și cu vin nefermentat, vrând să exprime că Cel preînchipuit prin aceste semne a fost fără păcat.

¹³ *Idem*, p. 481, 482

¹⁴ *Idem*, p. 487

¹⁵ *Statut AZȘ*, 29/9

3. Care este dubla semnificație a Cinei Domnului?

Răspuns: În primul rând, ea ne amintește că am fost salvați din robia păcatului prin moartea Mântuitorului, iar în al doilea rând, reînvie speranța apropiatei reveniri a Domnului.

4. Ce act trebuie săvârșit înainte de Cina Domnului?

Răspuns: Ea trebuie să fie precedată de actul umilinței, în care dragostea și considerația față de fratele nostru este exprimată prin cea mai umilă servire.

5. Cum trebuie să ne pregătim pentru Cina Domnului?

Răspuns: Pregătirea pentru comuniune constă într-o serioasă cercetare de sine, mărturisirea păcatelor noastre și aplanarea oricăror diferende pe care le-am fi avut cu semenii noștri.

Concluzii dogmatice

Cina Domnului este participarea la simbolurile trupului și sângelui Domnului Isus, ca o expresie a credinței noastre în El, Domnul și Mântuitorul nostru. În această experiență a comuniunii, Hristos este prezent să întâlnească și să întărească pe poporul Său. Prin participarea noastră, proclamăm cu bucurie moartea Domnului până va reveni El. Pregătirea pentru Cină include cercetarea de sine, regretul și mărturisirea păcatelor. Învățătorul a rânduit serviciul spălării picioarelor ca să însemne înnoirea curățirii, să exprime voința de a servi unul altuia în umilință creștină și de a ne uni inimile în dragoste.

Advenștii de ziua a șaptea cred că semnele simbolice vizibile trebuie să exprime cât mai perfect realitatea invizibilă reprezentată de ele, de aceea pâinea folosită în acest scop trebuie să fie nedospită, iar vinul nefermentat.

Concluzii etice

Dumnezeu l-a creat pe om pentru comuniune cu El și cu semenii lui. Păcatul l-a izolat pe om prin ruperea comuniunii. Moartea lui Isus Hristos a refăcut comuniunea, realizând împăcarea omului cu Dumnezeu. Împăcarea devine reală atunci când păcătosul recunoaște, prin credință, că prețul răscumpărării a fost plătit de Isus Hristos pentru el, în mod personal.

Cina Domnului reînvie acest act al împăcării prin participarea la comuniune. Semnele de aducere-aminte folosite cu credință, prin făgăduința lui Hristos care este legată de ele, îl fac pe credincios să fie părtaș la viața oferită prin Mântuitorul. Cel care neglijează participarea la comuniune sau participă fără o pregătire spirituală corespunzătoare se sustrage de la părtășia, de la viața și puterea spirituală oferite de comuniunea cu Hristos. Cel mândru, cel care nu se poate umili, prin repetarea păcatului luciferian, rupe comuniunea de dragoste și nu va fi părtaș la viața lui Hristos oferită prin împăcarea ispășirii.

Nici participarea celor considerați nevrednici, nici pretinsa nevrednicie a uneltelor care administrează semnele comuniunii nu pot constitui un motiv pentru absentarea sau sustragerea de la înnoirea comuniunii cu Răscumpărătorul nostru.

Note suplimentare teologice

Teologia sacramentală: În *Common Prayer Book* a bisericii anglicane găsim o clasică definiție a sacramentelor: „Sacramentul este un semn exterior și vizibil al harului interior și invizibil.” Definiția însumează dezvoltarea gândirii teologice de la Augustin până la teologii medievali scolastici. Teologii protestanți ar mai avea de adăugat doar precizarea că un sacrament se deosebește de celelalte lucruri sfinte prin faptul că sacramentul a fost instituit anume, prin cuvânt sau acțiune tipică, de Însuși Isus Hristos. Sacramentul are eficiență valabilă, doar dacă este efectuat în și prin biserică, prin slujitorii ei recunoscuți și rânduiți pentru astfel de acte conform Scripturii.

a) **Numărul sacramentelor.**

În urma lui Petrus Lombardus și Toma de Aquino, biserica medievală a recunoscut șapte sacramente, anglicanii recunosc șase, Luther – trei, reformații, adventiștii și alți protestanți – doar două: botezul și Cina Domnului.

b) **Interpretarea sacrificială a Cinei Domnului.**

Biserica Romano-Catolică consideră că messa (liturgia) este repetarea tainică a sacrificiului ispășitor al lui Isus Hristos. Biserica Ortodoxă consideră că taina împărtășaniei este prelungirea întrupării lui Hristos. Protestanții (și cu ei adventiștii) socotesc că Isus Hristos S-a sacrificat odată pentru totdeauna și ispășirea este unică, nerepetabilă, cu eficiență universală și eternă.

c) **Controversa sacramentală.**

Esența acestei controverse constă în întrebarea dacă harul se oferă în sau prin semnele sacramentale. Augustin susținea că semnul în sine nu este sacrament fără întregirea Cuvântului. Zwingli considera că puterea sacramentului este putere divină, ceea ce trebuie căutat în credință, anume în credința credinciosului care primește sacramentul. Biserica Romano-catolică crede că puterea sacramentului subzistă în însăși puterea semnului administrat. În semn este prezent Cuvântul, dar prin transformarea substanțială a semnului în trupul real al lui Hristos. Semnul astfel transformat operează indiferent de credință, „Ex opere operato”, prin însăși puterea administrării. Luther s-a situat pe o poziție apropiată de cea catolică prin admiterea că, primar, Hristos este prezent în semn, apoi, secundar, în credință. Netransmițând transsubstanțiația, el vorbește despre consubstanțiație, formulând vestita teză lutherană „ubiquitas”. Calvin învăța că sacramentul este darul oferit pentru credință, prin Duhul Sfânt, prin și cu semnul sacramental.

În toate taberele teologice, în prezent se observă o tendință a unei reorientări fundamentale în perspectiva unei redeșteptări a teologiei biblice, în care se manifestă o notabilă creștere a interesului față de scrierile părinților timpurii ai bisericii, toate acestea sub inspirația spiritului ecumenic.

Este greu de prevăzut efectul impactului noilor curente filozofice asupra teologiei sacramentale creștine pe latura studiului capacității unice de simbolizare a omului atât prin semne verbale, cât și prin acțiuni dramatice. Aceste noi corectări, inevitabil, ating atât taina,

cât și ritualul, elementele componente ale oricărui rit sacramental. Cercetările promit să deschidă noi perspective în înțelegerea sacramentelor atât în latura lor de comuniune umană, cât și în latura lor de comuniune dintre Dumnezeu și om.

d) Etimologia sacramentului.

Cel care s-a ocupat cu etimologia termenului a fost Zwingli. **Sacramentum** este jurământ de credință, cautiune sau zălog depus cu ocazia unui proces. Cel care câștigă procesul câștigă și cautiunea depusă. De aceea gândea Zwingli că sacramentul nu este unealta harului, nu este nici trezirea credinței, ci mărturia ei. Sacramentul Cinei Domnului este cautiunea vieții noastre câștigate de Hristos prin jertfa Sa înlocuitoare.

Sacramentele în teologia AZȘ: Biserica Adventistă recunoaște botezul și Cina Domnului ca fiind sacramente. Ea consideră că aceste ritualuri sunt semnele exterioare ale lucrării interne, pe care harul divin o face asupra inimilor. Adventiștii nu cred că aceste ritualuri conferă harul prin ele însele, ci ele asistă lucrarea harului care este experimentat și primit de participant prin credință. Pentru motivul acesta, adventiștii preferă să nu folosească termenul de „sacrament”, care, ca termen tehnic teologic, implică foarte des înțelesul că însuși ritualul în sine conferă harul. În Biserica Adventistă numai pastorii hirotonisiți pot administra sau conduce servicii sacramentale. În cazul comunităților mari, ei sunt asistați de slujbași locali, de prezbiteri sau diaconi întăriți prin binecuvântare.

Eucharistie: termen luat din Noul Testament, care înseamnă „mulțumire, recunoștință, a fi mulțumitor, a mulțumi, a lăuda pe Dumnezeu”. În 1 Corinteni 11,24, este folosit relativ la Cina Domnului; În teologia romano-catolică este termenul tehnic al Cinei Domnului. Eucharistia este culmea serviciului de cult roman.

Transsubstanțiație: În Biserica Catolică este termenul care exprimă procesul mistic de transformare a pâinii și a vinului în trupul și sângele real al lui Isus Hristos. În *Tridentium* găsim următorul decret: „Este excomunicat cel care neagă că în sacramentul sfânt al Eucharistiei, Domnul nostru Isus Hristos este prezent cu trupul, sângele, sufletul și dumnezeirea Sa în realitate, cu adevărat și substanțial este prezent, deci Hristos în întregime.”¹⁶ Transformarea se pretinde că

¹⁶ Denzinger, *op. cit.*, p. 883

are loc conform principiului „Ex opere operato” în momentul în care preotul rostește din Scripturi textul de instituire a sacramentului.

Consubstanțiație sau teza „ubiquitas”: (Din adverbul „ubique” = în orice loc, peste tot). Învățătura aceasta reprezintă încercarea lui Luther de a explica prezența reală a lui Hristos în Eucharistie prin comunicarea proprietăților (comunicatio idiomatum). El credea că finitul (natura umană a lui Hristos) este capabil să cuprindă în sine infinitul (natura sa divină) și susținea că natura umană a lui Hristos a primit toate atributele naturii divine, inclusiv și proprietatea de a fi prezent în același timp în orice loc (ubiquitas). Încercarea lui Luther greșește în aprecierea formulării „unio hypostatica” din calcedonicum (451), deoarece unirea celor două naturi nu înseamnă divinizarea internă a naturii umane, căci cele două naturi sunt neamestecate și inseparabile în Isus Hristos. În timp ce teologia romană crede că Hristos este prezent „realiter” (obiectiv, ca obiect) prin transubstanțiație, Luther crede că El este prezent „corporaliter” prin consubstanțiație sau prin „multivolipraesentia”. Realități indicate de semne, astfel, prin Cuvântul de instituire, elementele primesc o relație existențială nouă și devin purtătorii harului comunicat prin sacrament. Dar nu este absolut necesară prezența Cuvântului ca Hristos să fie prezent în sacrament.

Luther susține că un lucru oarecare poate fi în trei feluri prezent undeva: 1) **localiter** sau circumscriptive, ca apa în vas sau cum a umblat Isus în corp; 2) **definitive** ca prezența unui înger, sau a unui sunet, sau felul cum S-a arătat Isus în camera încuiată; 3) **repletive**, în același timp în toate locurile. Această ipostază este proprie numai Dumnezeirii. Trupul lui Hristos este prezent în această ultimă ipostază „în toate creaturile... în piatră, foc, apă”. Astfel este prezent, spune Luther, și în elementele Cinei Domnului, chiar și în lipsa Cuvântului! În acest punct ideile lui Luther ating limitele panteismului și ridică întrebarea: De ce era atunci necesară întruparea?¹⁷ La aceste probleme a răspuns Calvin prin cunoscuta sa doctrină numită „Extra et intra-calvinisticum”. (Vezi notele suplimentare teologice din cap.3.)

Pahar comun sau individual? Unii văd în folosirea paharului comun cu ocazia Cinei Domnului expresia unirii, expresia faptului că formăm un trup. Dar, biblic, acest concept nu poate fi susținut. În

¹⁷ W. Niesel, *op. cit.*, p. 267-268

1 Cor. 10,16-17, apostolul Pavel vede expresia unui trup în folosirea unei singure pâini. Ideea nu mai continuă cu analogia paharului, cum ar fi logic. De ce? Un bun cunoscător al comunității primitive scrie textual: „Pavel a văzut în pâinea frântă și împărțită comunitatea ca un trup al lui Hristos; întrucât pâinea din care toți se împărțeau era una și aceeași, tot astfel și membrii ce alcătuiesc aceeași comunitate sunt toți una între ei.”¹⁸

Care este motivul că în textul citat lipsește referirea la paharul singular, ca expresie a unității frățești? Răspunsul trebuie căutat în istoria epocii. Unii comentatori afirmă că s-a folosit pahar individual. Ei se referă la amănuntul din Luca 22,17: „Și a luat un pahar, a mulțumit lui Dumnezeu, și a zis: 'Luați paharul acesta și împărțiți-l între voi.'” În comentariu, citim următoarele: „Ca să poată bea din vin, trebuia turnat în potire asemănătoare, cum era dat vasul din mână în mână.”¹⁹ Statutul comunității din Qumran aruncă o lumină asupra acestei practici. Comunitățile religioase din vremea aceea tratau cu maximă grijă problemele ce aparțineau de igienă. Dacă cineva băuse din potirul altuia, era pedepsit. De asemenea, sunt date că în societatea sclavagistă romano-elină niciun sclav nu-și putea permite să bea din vasul stăpânului. Ar fi interesant de făcut un studiu pe această temă din scrierile Noului Testament și am fi surprinși să observăm cât de atentă era biserica creștină la legile și prescripțiile sociale ale epocii.

Biserica Adventistă consideră că folosirea exclusivă a paharului comun nu poate fi susținută ca având vreo însemnătate spirituală, de aceea, din motive de igienă, folosește pahare individuale.

Spălarea picioarelor

a) În Biblie și în istoria epocii

În Orient, mersul desculț sau purtarea unor sandale simple, deschise, făcea indispensabilă spălarea picioarelor când cineva sosea într-o casă ospitalieră. Deci nu era vorba doar de un act de politețe, ci de un act igienic necesar al vieții de toate zilele. În cazul capului familiei, sarcina de a spăla picioarele era datoria soției sau a copiilor. În cazul unui oaspete distins, însăși gazda făcea serviciul (Luca 7,44), în

¹⁸ F.Ch. Baur, *op. cit.*, p. 375

¹⁹ S.D.A. Com. V, p. 867

care caz, gestul voia să exprime dragostea, umilința și stima deosebită față de vizitator.

Actul umilinței a fost introdus de Isus Hristos într-un timp spiritual critic pentru ucenici, deoarece se certaseră pe tema care să fie cel mai mare dintre ei (Luca 22,24-27). De fapt, acest spirit este chiar spiritul rebeliunii luciferiene și opusul spiritului de servire al lui Hristos. Înainte ca Hristos să-Și fi dat viața pentru noi, „S-a dezbrăcat pe Sine Însuși și a luat chip de rob” (Fil. 2,7), ceea ce s-a realizat prin minunea întrupării și a fost subliniat în mod expresiv prin gestul din camera de sus descris foarte amănunțit de apostolul Ioan în cap. 13 al evangheliei sale. După cum botezul este marea decizie a ruperii cu păcatul, în mod general, tot astfel și actul umilinței este expresia aplanării „micilor diferende” ale vieții de credință ce ar putea să umbrească comuniunea dragostei frățești (Ioan 13,10). Apostolul Pavel face aluzie la acest act ca fiind practicat în biserica primitivă (1 Timotei 5,10).

b) În istoria bisericească

Există dovezi că în biserica postapostolică se practica actul umilinței, dar nu totdeauna cu ocazia Cinei Domnului, ci uneori după botez. Origene considera că actul este necesar, fiind simbolul umilinței. Dar canonul 48 al Sinodului din Elvira (306) interzice clericilor să spele picioarele noilor botezați. Și Ambrozio era împotriva practicării spălării picioarelor, dar Augustin a apărut-o susținând că ea nu numai că exprimă umilința, dar trebuie practicăată ca o iertare mutuală. Mai târziu, actul umilinței a fost uitat, așa că la Conciliul din Toledo (694) s-a decretat reintroducerea lui: „Spălarea picioarelor în ziua Cinei Domnului, care a devenit în unele locuri neobișnuită, trebuie reînființată.”²⁰ În biserica răsăriteană, un timp a fost păstrată ca sacrament.

În biserica medievală catolică, mult timp a fost practicăată în mod literal, fiind considerată ca sacrament. Iată un citat din Bernhard de Clairvaux (1091-1153), marele teolog al mișcării cistercite: „Sacramentul este ceva sfânt și tainic... Domnul, având în vedere suferința, a orânduit un dar (harul) invizibil printr-un semn vizibil. Toate sacramentele au fost instituite cu astfel de intenție: Cina, spălarea picioarelor și botezul... Pentru ca să nu ne îndoim de iertarea păcatelor zilnice, de aceea ni s-a dat simbolul spălării picioarelor” (sermo in Coena

²⁰ Hefele, *Konziliengesch.*, III, 586, citat de Heinz, *op. cit.*, p. 216

Domini).²¹ Astăzi, în Biserica Romană actul umilinței nu este sacrament, ci act sacramental. Este o mare diferență. Se consideră că actul sacramental este o uzanță introdusă numai de biserică, neorânduită de Hristos (!!), care nu are eficiență „ex opere operato”, ci are efect limitat doar prin medierea bisericii. Nici nu se administrează conform Scripturii (alléon = unul altuia), ci Papa alege 13 bătrâni cărora, în joia verde, simbolic, le spală picioarele. Această practică, conform noii orânduiri liturgice a Săptămânii Mari (Decretul Congregației Rituale din 16.XI.1955), poate fi efectuată în oricare biserică locală. Dar aceste spectacole rituale au prea puțin de-a face cu practicarea biblică a spălării picioarelor și cu spiritul ce se urmărește prin ea.

Luther a respins actul umilinței, calificându-l „fățărnicie”. Poate se referea mai mult la „spectacolul ritual” decât la actul biblic în sine. Calvin îl consideră obicei fizic epocal. Biserica Anglicană și cea Evanghelică din Brandenburg l-au practicat un timp, cum de altfel l-a introdus și Zinzendorf (1700-1760): „După cum este prea bine cunoscut, am introdus din nou spălarea picioarelor; și, până în prezent, este pentru mine actul cel mai agreabil și respectabil.”²² Herrnhutiții au practicat actul umilinței până în anul 1818.

Advenștii de ziua a șaptea îl practică din anul 1845.

²¹ Heiz, *op. cit.*, p. 215

²² A. G. Spangerberg, *Leben des Herrn Nicolaus Ludwig Grafen und Herrn von Zinzendorf und Pottendorf*, 1772, 549, citat în Don F. și Iulia Neufeld, *S.D.A. Bible Student's Source Book*, 1962, p. 434

22. Isprăvnicia creștină

De memorizat: *Iată cum trebuie să fim priviți noi: ca niște slujitori ai lui Hristos și ca niște ispravnici ai tainelor lui Dumnezeu. Încolo, ce se cere de la ispravnici este ca fiecare să fie găsit credincios în lucrul încredințat lui. 1 Corinteni 4,1.2*

Introducere: „Banii noștri nu ne-au fost dați ca să ne putem glorifica și cinsti pe noi înșine. Ca administratori credincioși, noi trebuie să folosim banii pentru onoarea și slava lui Dumnezeu. Unii cred că numai o parte din bunurile lor este a Domnului. După ce au dedicat o parte pentru scopuri religioase și de binefacere, ei consideră că restul le aparține și îl pot folosi după cum voiesc. Dar în această privință greșesc. Toate bunurile pe care le avem sunt ale Domnului și suntem răspunzători față de El pentru modul în care le folosim. În folosirea fiecărui bănuț, se va vedea dacă Îl iubim pe Dumnezeu mai presus de orice și pe aproapele nostru ca pe noi înșine..”¹

I. Toate sunt ale Domnului

1. Al cui este pământul și tot ce este pe el? Levitic 25,23; Psalmi 24,1; Deuteronom 10,14; 1 Corinteni 10,26

2. Cui a dat Domnul pământul? Psalmi 115,16

Notă: Domnul nu a dat pământul și bunurile lui numai unora, ci întregii omeniri, ca să fie folosite pentru binele tuturor. De aceea, Biserica lui Dumnezeu trebuie să sprijine cu conștiința

¹ E. G. White, *Parabolele Domnului Hristos*, p. 351

curată orice efortare colectivă, care are ca scop realizarea unor reforme sociale echitabile pentru fiecare om dornic să lupte împotriva egoismului, pentru ca baza conviețuirii umane să fie responsabilitatea și dragostea reciprocă.

3. Care trebuie să fie concepția creștinului referitoare la relația sa față de bunurile pământești? 1 Corinteni 4,1.2; 1 Petru 4,10

Notă: „Suntem ispravnicii acelor daruri cu care ne-a binecuvântat Dumnezeu... Dumnezeu ne-a dat toate bunurile din bunătatea Sa și ni le-a rânduit spre folosul nostru, doar ca niște bunuri încredințate, de care trebuie să dăm socoteală. Să le folosim conștienți că odată vom auzi chemarea: 'Dă-ți socoteala de isprăvnicia ta' (Luca 16,2). Să nu uităm cine cere această socoteală: este Acela care recomandă lepădarea de sine și modestia, dar condamnă risipa, mândria, fala și vanitatea, care aprobă folosirea bunurilor”², dar cere ca aceasta să se facă ținând cont de porunca de a iubi pe aproapele nostru ca pe noi înșine.

II. Dăruirea sistematică în Biblie

1. Prin ce sistem de dăruire a rânduit Dumnezeu în Vechiul Testament să fie exprimat dreptul Său de proprietate asupra bunurilor de care dispun copiii Lui? Levitic 27,30; Geneza 28,20-22

Notă: „Oare noi, cei care ne bucurăm de o lumină deplină și de privilegiile Evangheliei, trebuie să ne mulțumim a da mai puțin decât aceia care trăiau pe vremuri sub o dispensațiune a harului mai puțin privilegiată? Nicidecum. Oare obligativitatea noastră nu trebuie să crească în mod proporțional cu binecuvântările cele mari de care ne bucurăm?”³

2. Cugetă asupra următoarelor texte, care dovedesc că sistemul zecimii a rămas valabil și în Noul Testament: Matei 23,23; Evrei 7,8

² Calvin, *Instituția*, III/7.10

³ Ellen G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 188

3. Cum a exprimat apostolul Pavel intenția lui Dumnezeu de a perpetua sistemul dăruirii sistematice și în Noul Testament? 1 Corinteni 9,13-14

Notă: „Zecimea este sfântă, rezervată de Dumnezeu pentru Sine. Ea trebuie să fie adusă în tezaurul Lui, pentru a fi folosită la susținerea lucrătorilor Evangheliei în lucrarea lor. De multă vreme Domnul este jefuit pentru că sunt unii care nu-și dau seama că zecimea este partea rezervată Domnului.”⁴

4. Care să fie spiritul care să stea la baza credincioșiei creștinului? 2 Corinteni 9,7; Fapte 20,35

„Dăruirea sistematică nu trebuie să devină însă o constrângere sistematică. Numai daruri de bunăvoie primește Dumnezeu. Adevărata dăruire creștină izvorăște din principiul dragostei recunoscătoare. Iubirea de Hristos nu poate să existe fără o dragoste corespunzătoare față de aceia pentru care El a venit în lume ca să-i răscumpere.”⁵

III. O piatră de încercare a credincioșiei

1. În ce l-au încercat israeliții de pe vremuri pe Dumnezeu? Maleahi 3,8

Notă: După cum Dumnezeu Și-a rezervat un pom în Eden, o zi pe săptămână care să-I fie dedicată Lui, astfel Și-a rezervat o parte din bunurile pe care ni le-a dăruit, ca semn de recunoaștere că toate cele dobândite le-am primit de la Dumnezeu.

„Dumnezeu dă omului nouă zecimi, pe când El pretinde o zecime pentru scopuri sfinte, după cum a dat omului șase zile pentru lucrările sale proprii și Și-a rezervat, Și-a pus deoparte ziua a șaptea pentru Sine. Căci, ca și Sabatul, a zecea parte a câștigului este sfântă; Dumnezeu a rezervat-o pentru Sine.”⁶

⁴ Ellen G. White, *Mărturii*, vol. 9, p. 249

⁵ Ellen G. White, *Mărturii*, vol. 3, p. 396

⁶ *Idem*, p. 395

2. Prin somația lui Dumnezeu de a-L pune pe El la încercare, de fapt, zecimea este piatra de încercare a propriei noastre credințioșii: Maleahi 3,10; Fapte 5,3-4

Notă: Mulți sunt ispitiți să cadă în păcatul lui Anania și al Safirei. Păcatul lor consta în a fi prezentat „puținul” pe care l-au adus pe altar ca fiind „totul”, sau „jertfa întreagă”. Credințioșia nu înseamnă nici mai mult, nici mai puțin decât restituirea lui Dumnezeu a ceea ce declară El că pretinde de la noi. A minți pe Dumnezeu este egal cu a crede într-un Dumnezeu care nu este atotștiutor și atotvăzător, ori aceasta nu înseamnă doar o lipsă de cunoaștere a adevăratului Dumnezeu, ci este o adevărată idolatrie.

Repetiție

1. Cine este proprietarul bunurilor de care dispunem?

Răspuns: Deoarece Dumnezeu este Creatorul pământului, tot ceea ce a creat Îi aparține, deci El este proprietarul tuturor bunurilor existente pe pământ.

2. În ce calitate dispunem noi de bunuri pământești?

Răspuns: Noi suntem numai niște ispravnici sau administratori ai bunurilor cu care Bunul Dumnezeu ne-a binecuvântat.

3. Cum recunoaștem dreptul de proprietate al lui Dumnezeu asupra tuturor bunurilor de care dispunem?

Răspuns: Deoarece El ne-a pus la dispoziție bunuri care Îi aparțin Lui, noi, ca ispravnici credincioși, recunoaștem dreptul Său prin restituirea celei de-a zecea părți din veniturile noastre pentru scopul rânduit de adevăratul Proprietar.

4. Pentru ce scop a rânduit Dumnezeu dăruirea sistematică?

Răspuns: Dăruirea sistematică (zecimea) a fost rânduită pentru susținerea lucrării lui Dumnezeu pe pământ.

Concluzii dogmatice

Noi suntem ispravnicii lui Dumnezeu, înzestrați de El cu timp, posibilități, capacități, bunuri, cu binecuvântările și resursele pământului, dar suntem răspunzători pentru buna lor folosire. Prin serviciul nostru credincios față de Dumnezeu și față de semenii noștri recunoaștem dreptul de proprietate al lui Dumnezeu asupra a tot ceea ce a creat El, restituind zecimea Proprietarului care a rânduit-o pentru susținerea Evangheliei, respectiv a bisericii Sale. Isprăvnicia este un privilegiu dat nouă de Dumnezeu pentru creșterea în dragoste, spre a învinge egoismul și lăcomia. Ispravnicul se bucură de binecuvântările care se răsfrâng asupra altora prin credințioșia sa.

Concluzii etice

Ispravnic înseamnă administrator de bunuri străine. Creștinul are o dublă isprăvnicie: în viața de toate zilele, la locul lui de muncă este ispravnicul bunurilor comune, iar în viața de credință este ispravnicul bunurilor lui Dumnezeu. În primul caz, datoria sa este să fie cinstit în totul față de colectivitate și față de bunurile ei. În cel de al doilea caz, datoria sa o exprimă termenul de credincioșie. Ambele isprăvnicii sunt apărute și dirijate de porunca a opta: „Să nu furi”. Cinstea și credincioșia trebuie să izvorască dintr-un principiu personal, lăuntric, care își are motivația în propria conștiință și care este reală chiar când nu este controlată. Nu este o cinste și o credincioșie dependentă doar de legi, de revizori și de teama de a nu fi descoperit, ci una al cărei temei este principiul în sine al nobleței credincioșiei și al cărei revizor este conștiința iluminată de Duhul lui Dumnezeu și în supunere față de prescripțiile Legii divine și rânduielilor stabilite de Dumnezeu în biserică.

Note suplimentare teologice

Dăruirea sistematică în Biserica Adventistă: La început, lucrarea a fost susținută de jertfe ocazionale și personale. Mulți și-au vândut proprietățile ca să ajute lucrarea. Joseph Bates și-a sacrificat casa pentru tipărirea unei broșuri despre Sabat. J. White lucra ca spărgător de piatră la calea ferată, iar din puținul realizat astfel ajuta colaboratorii trimiși în lucrare. În aprilie 1858, o clasă biblică condusă de J. N. Andrews (1829-1883)⁷ a ajuns la concluzia că dăruirea regulată și proporțională este principiul Bibliei. Ei au recomandat „binefacerea sistematică”. Planul a fost susținut cu entuziasm în 16 ianuarie 1859 și adoptat în comunitatea Battle Creek. Apoi, alte comunități s-au alăturat planului. Planul prevedea dăruirea regulată a unei sume săptămânale pentru lucrare, în raport cu posibilitățile. În *Review and Herald* din 9 aprilie 1861, J. White ridică prima dată problema principiului zecimii biblice. În 1876, D. M. Canright (1840-1919) face atență bisericii, afirmând că zecimea dată pentru susținerea servilor lui Dumnezeu „este partea Domnului”. Sesiunea Conferinței Generale din 5 octombrie 1876 a adoptat ca principiu denominațional sistemul dăruirii sistematice (zecimea). În practica generală a bisericii a fost introdusă în decembrie 1878.

Principiul zecimii în istoria bisericească: În biserica primară și postapostolică nu este cunoscut un alt sistem de dăruire. Dar din scrierile lui Ciprian (sec. III) reiese că a scăzut credințioșia creștinilor. Ambrozio, Hieronim și Ioan Gură de Aur atrag de multe ori atenția credincioșilor creștini că plata zecimii este o datorie sfântă creștină. Augustin consideră că invazia popoarelor germanice ar fi o pedeapsă divină pentru necredințioșia creștinilor în plata zecimii.⁸ Ioan Gură de Aur, referindu-se la unii creștini care se miră când aud despre un coreligionar că dă zecime din venitul său, afirmă: „Ce rușine! Ceea ce pe vremuri pentru iudei a fost ceva de la sine înțeles, pentru creștini

⁷ J. N. Andrews, primul misionar adventist, s-a născut în Poland, Maine, și a murit în Basel, Elveția, la vârsta de 54 ani. La vârsta de 17 ani, a început serbarea Sabatului, la 21 ani a fost chemat în serviciul de predicare și hirotonisit în anul 1853. Ca teolog, a luat parte activă la formularea unor principii de bază ale credinței adventiste și are merite în dezvoltarea organizației bisericii. Memoria lui este păstrată de două instituții: Andrews Memorial Hospital, din Kingston, Jamaica, și Andrews University, din Berrien Springs, Michigan.

⁸ Heinz, *op. cit.*, p. 227

a devenit obiectul uimirii.”⁹ Dacă reținerea zecimii a fost atunci un lucru nedemn, gândește-te cu cât mai nedemn pentru un creștin este el acum!

Până în secolul al VI-lea, zecimea a avut un caracter benevol. Dar începând cu acest secol se înmulțesc canoanele care impun sistemul sub amenințarea anatemei, în cazul de nesupunere. În timp ce Conciliul din Tours II (566) recomandă credincioșilor credincioșia în darea zecimii, Conciliul din Macon II (585) o hotărăște ca ordin legal, recunoscută de legislația carolingiană pentru Franța ca o prestație obligatorie a credincioșilor față de paroh.¹⁰ Carol cel Mare a introdus sistemul zecimii conform uzanței vechi-testamentale în tot imperiul său. Nedarea zecimii a fost declarată păcat ce trebuie mărturisit la spovedanie. Sinodul din Arles (813) a decretat că zecimea se va da nu numai din roadele câmpului, ci și din toate veniturile realizate din comerț. În această etapă, sistemul biblic și-a pierdut caracteristica lui de voluntaritate, devenind impozit impus și stors cu sila. Marele teolog scolastic, Toma de Aquino, a văzut în sistemul zecimii dreptul divin dat servilor lui Dumnezeu.

Reformatorii nu au pus prea mult în discuție sistemul zecimii, ci l-au practicat în forma existentă la data aceea. Cel care, totuși, s-a pronunțat în public, aprobându-l, a fost Martin Luther: „Zecimea este o orânduire divină, distinsă și ar merita ca creștinismul să rămână la uzanța ca preotul să fie întreținut din zecime.”¹¹ Țăranii revoltați în primăvara anului 1525 s-au declarat a fi pentru sistemul zecimii, dar nu pentru abuzuri. În timpul Refomațiunii și al erei protestantismului ortodox, zecimea a fost singurul sistem folosit pentru întreținerea bisericilor reformatiunii din principatul transilvănean. În orașul Cluj-Napoca și astăzi există strada Dijmei, care și-a primit numele de la grânarele bisericii aflate în această stradă, unde se aducea zecimea în natură.

Biserica Romano-Catolică a respins pe vremea aceea orice încercare de a șterge din uzanță plata zecimii către biserică. Sinodul din Trident (1545-1563) s-a declarat ca fiind de acord cu fundamentarea biblică a principiului, decretând că este o datorie a credincioșilor față de Dumnezeu.

⁹ *Homilie über den Epheserbrief*, citat de W. Eberhardt, *op. cit.*, p. 287

¹⁰ *Die religion in Geschichte und Gegenwart*, V. 2087

¹¹ *LW*, XXXIII, 302

Revoluția franceză (1789) a desființat în Franța sistemul zecimii al bisericii catolice. În țările protestante, probabil din cauza necredincioșiei membrilor bisericii, contribuția voluntară a fost înlocuită cu contribuția impusă, cu impozitul către biserică.

Având în vedere că în teologie asistăm la o tendință de reaşezare a motivațiilor dogmatice pe fundamentare biblică, contribuția sistematică a reînviat în practica mai multor denominațiuni. Creștinii principali ai zilelor noastre fac cunoștință din nou cu binecuvântările credincioșiei și ascultării de Cuvânt. Încheiem această succintă trecere în revistă a acestui principiu biblic cu o luare de atitudine în această problemă din partea unuia dintre cei mai mari evangheliști ai contemporaneității: „Biblia ne învață să dăm zeciuială. Adică a zecea parte din câștigul nostru Îi aparține lui Dumnezeu.”¹²

¹² Billy Graham, *Peace with God* (Pacea cu Dumnezeu), p. 191

23. Corpul nostru – un templu

De memorizat: *Nu știți că trupul vostru este Templul Duhului Sfânt, care locuiește în voi, și pe care L-ați primit de la Dumnezeu? Și că voi nu sunteți ai voștri? Căci ați fost cumpărați cu un preț. Proslăviți dar pe Dumnezeu în trupul și în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu. 1 Corinteni 6,19-20*

Introducere: „Gândul că omul trebuie să fie un templu pentru Dumnezeu, un locaș în care să se descopere slava Lui, trebuie să fie îndemnul cel mai ales pentru îngrijirea și pentru creșterea puterii corpului nostru. Înfricoșător și minunat a lucrat Creatorul în făptura omenească și El ne îndeamnă să o studiem, să-i înțelegem nevoile și să ne îndeplinim partea noastră în apărarea ei de orice stricăciune și întinare.”¹

I. Suntem temple vii

1. Cum exprimă apostolul Pavel acel mare adevăr că îi aparținem lui Dumnezeu în dublă măsură? 1 Corinteni 6,19-20

Notă: Suntem de două ori proprietatea lui Dumnezeu: prin creațiune și prin răscumpărare. „Trupurile noastre aparțin lui Dumnezeu. El a plătit prețul răscumpărării pentru corp ca și pentru suflet... Creatorul veghează asupra mecanismului omenesc, păstrându-l în mișcare. Dacă nu ar avea El neconținut grijă, atunci activitatea inimii ar înceta, creierul nu și-ar mai face partea sa.”²

¹ Ellen G. White, *Divina vindecare*. p. 193

² Ellen G. White, *Sfaturi pentru sănătate*, p. 586

2. Ce datorie se desprinde din faptul că trupul nostru este templul lui Dumnezeu? Romani 12,1; 2 Corinteni 7,1

Notă: „Corpul este cel mai important mijloc prin care se manifestă spiritul și sufletul pentru formarea caracterului... Pornirile firii pământești, dacă nu vor fi sub stăpânirea unei puteri mai înalte, atunci, cu siguranță, ele vor aduce ruină și moarte. Corpul trebuie adus la supunere sub puterile superioare ale ființei... Puterea intelectuală, energia fizică și durata vieții depind de legi imuabile. Prin ascultare față de aceste legi, omul poate câștiga biruința asupra lui însuși, poate ieși învingător asupra propriilor sale înclinații.”³

II. Principii biblice de sănătate

1. Ce regulă a dat Dumnezeu copiilor Săi privind alimentația? Deuteronom 14,3-20; Isaia 66,16-17

2. Dar privitor la sânge? Leviticul 17,10-11; Fapte 15,20

3. Care ar trebui să fie atitudinea creștinului față de pasiunea fumatului? Galateni 5,24; Deuteronom 29,18 u.p.

Notă: În 1950, doi medici, Winder și Graham, au raportat 684 cazuri de cancer pulmonar. Din 605 cazuri de bărbați, 8 nu fumaseră. În Anglia s-au cercetat 1357 de cazuri de cancer pulmonar. Printre victime erau numai 7 nefumători.⁴

„În timp ce 35.000 de oameni mor, curent, de cancer pulmonar, fumatul este la fel de ucigător, chiar mai abundent, prin cancere în diferite alte regiuni ale corpului. Cea mai sigură metodă de a muri în chinuri și prematur este de a cumpăra cancerul în pachet (de țigări).”⁵

„Comparând o țigară cu un cui de sicriu, este mult mai mult decât o figură de stil.”⁶

³ Ellen G. White, *Profeți și regi*, p. 488-489

⁴ S.I. McMillen, *None of these Diseases*, 1968, p. 29-30

⁵ *Idem*, p. 30

⁶ *Idem*, p. 32

III. Abstinența și cumpătarea în viața creștinului

1. Care este poziția Bibliei în problema băuturilor alcoolice?

a) **În Vechiul Testament: Proverbe 20,1; Isaia 5,11; Proverbe 23,29-35; Habacuc 2,15**

b) **În Noul Testament: Galateni 5,21; Luca 1,15; Efeseni 5,18**

Notă: Latinii numeau alcoolul „spiritus” (de unde denumirea românească de spirit), deoarece influența lui era asemănătoare cu influența unui „duh rău”. Pentru creștinul cu o concepție morală dezvoltată se pune problema alegerii dintre aceste două variante: se supune influenței Spiritului Sfânt sau influenței spiritului? Aici nu există cale de mijloc. Aceste două influențe se exclud reciproc. Căci beția înseamnă lipsa lucidității, supunerea scoarței cerebrale influenței paralizatoare a alcoolului. Simptomul beției nu este pierderea echilibrului, ci inspirația străină, efectul excitației. S-a dovedit că efectul unei halbe de bere atenuează reflexele, ceea ce înseamnă că omul este dezarmat, nu se poate folosi de capacitățile sale. Acest om este numai jumătate om, fiind lipsit de discernământ și îndemânare. El intră ușor în conflicte mari sau mici cu tovarășii lui. Minte lui a fost comparată cu un om care conduce o mașină în ceață și prezintă un risc crescut de a face accident.”⁷ Moralicește, nu numai acela este bețiv care bea cu găleata, ci și acela care folosește băutura, ceea ce îl privează de luciditatea și reflexele vitale de autoapărare. Apostolul Pavel amintește două pahare: paharul Domnului și paharul diavolului (1 Cor. 10,21). Folosirea celui de-al doilea exclude din Împărăția lui Dumnezeu, exact ca și desfrâul, lăcomia, hoția și idolatria. (1 Cor. 6,9-10)

2. Înfrânarea este recomandată nu numai în sporturi, ci și în formarea caracterului creștin: 1 Corinteni 9,25-27

Notă: Ideea lui Juvenal, „Mens sana in corpore sano” – o minte sănătoasă într-un corp sănătos – a devenit proverb. Adevă-

⁷ *Idem*, p. 27

rul acestei idei este ilustrat de o lungă istorie omenească, a fost verificată zilnic în succesele și mai ales în insuccesele multor milioane de ființe umane, care, prea târziu, și-au dat seama că o gândire sănătoasă este totdeauna condiționată de o sănătate corporală corespunzătoare.

„Viața este un dar din partea lui Dumnezeu. Corpurile noastre ne-au fost date ca să le folosim în slujba lui Dumnezeu, iar El dorește ca noi să le îngrijim și să le apreciem. Noi posedăm atât însușiri fizice, cât și mintale. Impulsurile și pasiunile noastre își au sediul în corp și de aceea să nu facem nimic ce ar putea mânji această posesiune ce ne-a fost încredințată. Corpurile noastre trebuie să fie păstrate, dacă este posibil, în cea mai bună stare fizică și sub influențele cele mai spirituale, pentru ca să putem folosi talentele noastre cât mai eficient.”⁸

3. Religia cere reforme nu numai în viața de credință, ci și în domeniul sănătății: 1 Petru 2,11-12; Galateni 5,16

Notă: „Dumnezeu a făcut ca lumina reformei sanitare să lumineze asupra noastră în aceste zile de apoi, pentru ca noi, prin umblarea în această lumină, să putem scăpa de primejdiile la care suntem expuși. Satana lucrează cu mare putere să-i facă pe oameni să se dedea la satisfacerea poftelor și a apetitului și la petrecerea timpului în tot felul de nebunii. El prezintă ca plină de atracții viața de plăceri egoiste și de satisfacere a poftelor senzuale. Necumpătarea subminează puterile minții și ale corpului. Cel astfel biruit ajunge pe terenul Satanei, unde va fi ispitit și tulburat, iar în cele din urmă condus după bunul plac de dușmanul a toată dreptatea.”⁹

4. Care ar trebui să fie idealul creștinului care așteaptă revenirea Domnului? Romani 13,13-14; Tit 2,12-13

⁸ Ellen G. White, *Sfaturi pentru sănătate*, p. 41

⁹ Ellen G. White, *Dietă și hrană*, p. 21

Repetiție

1. Ce înseamnă pentru creștin faptul că trupul său este un templu?

Răspuns: Faptul că suntem vii înseamnă că nu ne aparținem nouă înșine și că suntem proprietatea lui Dumnezeu prin creațiune și prin răscumpărare.

2. Ce datorie elementară avem față de acest templu viu?

Răspuns: Avem datoria să ne păstrăm sănătatea și vigoarea fizică prin ascultare de legile sănătății.

3. Ce obiceiuri dăunătoare sunt condamnate de Sfintele Scripturi?

Răspuns: Cuvântul lui Dumnezeu condamnă toate obiceiurile care subminează sănătatea fizică și spirituală a omului. Oprește folosirea mâncărilor necurate, folosirea băuturilor alcoolice și toate patimile dăunătoare cum ar fi de pildă fumatul, drogurile etc.

4. Ce lumină a primit biserica rămășiței privind viețuirea sănătoasă?

Răspuns: Ultima biserică a primit lumina reformei sanitare.

Concluzii dogmatice

Deoarece corpul nostru este templul Spiritului Sfânt, noi trebuie să-l îngrijim în mod inteligent. Pentru un stil de viață corect trebuie să facem mișcare regulată, să ne bucurăm de odihnă adecvată și să adoptăm cea mai sănătoasă dietă posibilă, abținându-ne de la mâncărurile necurate specificate în Scripturi. Deoarece băuturile alcoolice, tutunul și folosirea drogurilor și a narcoticelor sunt dăunătoare corpului nostru, trebuie să ne abținem totalmente de la folosirea lor. În schimb, trebuie să ne supunem mintea și corpul nostru în orice fel îndrumării lui Hristos, Cel care dorește sănătatea, bucuria și binele nostru.

Concluzii etice

În privința datoriei față de noi înșine, Dumnezeu ne-a trasat o sarcină bilaterală: să avem grijă de sufletul (mântuirea) nostru, fără a neglija corpul (sănătatea) nostru, care este un templu viu. Biblia nu tratează corpul și sufletul într-un antagonism dualist. Da, firea și duhul sunt potrivnici, dar corpul și sufletul trebuie să se întrească, să se ajute reciproc. Dar în atitudinea față de noi înșine stăm în fața unui paradox: trebuie să învingem egoismul nostru, ce își are rădăcina în corpul de care, totuși, trebuie să ne îngrijim să-l păstrăm în stare sănătoasă.

Și în acest domeniu avem de-a face cu două extreme. Prima este desconsiderarea corpului și a sănătății, ajungând până la iresponsabilitate față de el însuși. A doua este facerea unui idol din corp și din sănătate și printr-o preocupare excesivă pentru sănătate să ajungem să trăim în mod egoist, numai pentru noi înșine. Această deviere ne-ar târî către religiile păgâne cu orientări mistice, în care ocrotirea sănătății are o importanță automântuitoare.

A fi ucenicul lui Hristos înseamnă a ne lua crucea și a o purta cu credincioșie. Crucea înseamnă răstignire. Răstignirea este imobilizare. Este vorba despre răstignirea firii, imobilizarea dorințelor josnice, a pasiunilor păcătoase, a obiceiurilor nesănătoase. Această răstignire se răsfrânge ca binecuvântare asupra noastră, contribuind la păstrarea sănătății și a vigorii fizice, a gândirii sănătoase și a unui spirit vioi, optimist și binevoitor.

Note suplimentare teologice

Vinurile în Biblie: Deoarece traducătorii Bibliei nu au fost prea atenți în redarea înțelesului lexic precis al băuturilor întâlnite în textele sacre, vom schița înțelesul cât mai corect posibil al termenilor originali din Vechiul și Noul Testament:

a) **„Oinos** (greacă) este termenul folosit în versiunea LXX pentru redarea atât a termenului „yayin”, cât și „tiroș” din Biblia Hebraică. În Noul Testament, „oinos” este folosit pentru redarea vinului fermentat și nefermentat, deopotrivă.

b) **„Șecari”** (ebraică), cuvânt format din verbul șacar = a se îmbăta, a fi băut. Davidson traduce cu „vin, băutură tare, băutură îmbătătoare”.¹⁰ Gesenius afirmă că acest fel de băutură se făcea din struguri, cereale, fructe, miere și curmale. În Isaia 5,22, după părerea lui Gesenius, ar putea fi vorba despre o băutură tare, condimentată, numită de asirieni „șikarn”.¹¹ Câteva texte din Vechiul Testament în care se află scris „șecar”: Lev. 10,9; Num. 6,3; 28,7; Prov. 20,1; 31,6; Is. 5,11; 24,9; 28,7; 29,9; Mica 2,11 etc.

c) **„Yayin** (ebraică) are înțelesul obișnuit de vin fermentat făcut din struguri. Iată câteva texte în care apare această expresie în Vechiul Testament: Gen. 9,21; 14,18; Lev. 10,9; 23,12; Num. 6,3; Is. 5,22; Ez. 44,21; Osea 4,11 etc.

d) **„Tiroș”** (ebraică), despre a cărui origine spune Davidson că trebuie căutată în verbul „yaraș”, dar substantivul trebuie tradus prin „vin nou, must”.¹² Reinecker precizează că în Antichitate, „sucul de struguri a fost băut nefermentat ca must (tiroș) și a fost adus ca jertfă de prim rod în Sanctuar”.¹³ Gesenius concludă că „tiroș” este must, vin nefermentat, un produs principal al Canaanului.¹⁴ Dar, istoric, vinul nefermentat este cunoscut ca băutură? Aristotel vorbește despre un vin dulce care nu îmbată (Meteorologikon, 14/9). Această băutură care nu îmbată este vinul binecuvântat de Dumnezeu (Is. 65,8 – tiroș). Israelii au fost îndemnați să bea astfel de băuturi sănătoase cu ocazia sărbătorilor lor (Neemia 8,10). Vom indica câteva texte din Vechiul

¹⁰ Davidson, *op. cit.*, p. 716

¹¹ Gesenius, *op. cit.*, p. 855

¹² Davidson, *op. cit.*, p. 350

¹³ *Lexicon zur Biebel*, p. 1518

¹⁴ *Op. cit.*, p. 877

Testament în care întâlnim expresia „tiroș”: Jud. 9,13; Prov. 3,10; Is. 24,7; 65,8; Osea 2,8.22; 4,11; 9,2; Mica 6,15 etc.

e) **Asis** (ebraică) întâlnim în Amos 9,13. Se traduce prin „zeamă, esență de fructe”.¹⁵ Pentru concretizarea expresiilor, Hergoz-Haugh vine cu precizarea că „tiroș înseamnă în primul rând suc de struguri proaspăt presat... Asis este sinonim poetic al ‘tiroș-ului.’”¹⁶

Debaș (ebraică), întâlnit în Ez. 27,17, spune Gesenius, are un dublu înțeles: „1) Miere de albine; 2) Miere de struguri, sirop de struguri, adică must care se fierbe până primește densitatea siropului.”¹⁷

Temperanța în Biblie și la părinții bisericii:

a) **Nazireii**: (Num. 6,1-8) „Au fost persoane consacrate în mod deosebit lui Dumnezeu, care probabil că existau din timpurile străvechi în Israel, dar statutul lor a fost legiferat de către Moise la muntele Sinai. Nazireii au făcut vot că pentru un timp se vor pune deoparte pentru Domnul. Dar nu s-au retras în singurătate și nu duceau o viață ascetică. Cel puțin 30 de zile trebuiau să se abțină de la orice băutură alcoolică, de atingere a cadavrelor și trebuiau să-și taie părul.”¹⁸

b) **Recabiții**: Poate cea mai veche mișcare de temperanță a fost cea a recabiților din timpul împăratului Iosia (Ier. 35,1-11.18.19). Această comunitate s-a menținut mai bine de 250 de ani, păstrând cu strictețe porunca lui Ionabad, fiul lui Recab, de a nu bea vin sau băuturi îmbătătoare.

c) **Comunitatea Qumraniană**: Am văzut într-un alt capitol că această comunitate era abstinentă și statutul lor dovedește că foloseau *tiroș* (must), și nicidecum *yayin* (vin) sau *șecar* (băutură tare).

d) **Problema temperanței în Biblie**: Basiliu sau Vasile cel Mare (330-379) spunea că: „...în Paradis nu era vin, nu se tăiau animale, nici carne nu se mânca. După potop a venit vinul. După potop s-a zis: ‘Mâncați de toate, parcă ar fi iarba de pe câmp.’”¹⁹ Poporul băuse vin fermentat, suportând toate consecințele acestei deprinderi. Și Dumnezeu le-a îngăduit acest lucru. Explicația este că Revelația divină a fost progresivă. Viața omului, care trăia în întunericul necunoaștinței,

¹⁵ R. Balbur-A. Amir, *Dicționar de bază ebraic-român*, p. 93

¹⁶ Realienencyc, für prot. Theol., XXI, cit., Heinz, *op. cit.*, p. 232

¹⁷ Gesenius, *op. cit.*, 774

¹⁸ Czeglédi - Hamar, *op. cit.*, p. 774

¹⁹ H. Heinz, *op. cit.*, p. 232

a fost cu totul altfel judecată de Dumnezeu. Un timp, Dumnezeu a ținut cont de dezvoltarea priceperii spirituale a oamenilor. Cel care este neștiutor, cel orb în cele spirituale are o responsabilitate limitată (Ioan 9,41). Isus a venit să descopere tot adevărul (Ioan 18,37). Astfel s-a pus capăt vremilor de neștiință (Ioan 15,22). De aceea, cheamă pe păcătos prin Evanghelie, să se întoarcă conform Revelației divine (Fapte 17,30).

Dumnezeu a tolerat sclavagismul, dar i-a apărut pe sclavi de nedreptăți (Ex. 21,16.20). El niciodată nu a încuviințat poligamia sau divorțul, doar le-a tolerat din cauza împietririi inimii lor (Matei 19,8). Isus a reinstituït starea originală a căsătoriei (Matei 19,9), care era monogamă. Apostolul Pavel a apărut acest principiu (1 Tim. 3,1-2; Tit 1,6). Amintind acest criteriu în cazul slujbașilor, nu dorea să spună că morala creștină li se oferă doar lor.

Tot astfel stă și problema temperanței. În trecutul îndepărtat nu s-a dat o interdicție hotărâtă privind folosirea băuturilor alcoolice, dar folosirea lor, chiar în cazul urmașilor lui Dumnezeu, este raportată ca fiind o greșeală cu urmări negative (Gen. 9,21; 13,31-36). Dar și în vechea dispensațiune, cum am văzut, cei consacrați în mod special trebuia să se abțină total de la folosirea băuturilor alcoolice. Mai târziu, în Vechiul Testament, găsim din ce în ce mai multe solii privind condamnarea folosirii băuturilor îmbătătoare (Prov. 20,1; 23,29-32). Mai mult, Dumnezeu îl condamnă pe acela care îi dă astfel de băuturi aproapelui său (Hab. 2,15). Pentru plăcerea nevinovată a copiilor Săi, Dumnezeu le îngăduie „băuturile dulci” (Neemia 8,10).

Apostolul Pavel încorporează și băutura în slăvirea sau dezonorarea lui Dumnezeu (1 Cor. 10,31), deoarece corpul creștinului este templul Spiritului Sfânt (1 Cor. 6,19), care nu trebuie întinat, căci în astfel de cazuri Dumnezeu îl condamnă pe om (1 Cor. 3,16-17). De aceea subliniază apostolii în Noul Testament atât de consecvent necesitatea ca un creștin să fie „treaz”. Vom vedea că termenul are o legătură directă cu temperanța creștină.

Nepho-nephalia: „...înseamnă a fi treaz, a sta departe de orice exagerare fizică, psihică sau spirituală, a fi vigilent, ponderat, prevăzător.”²⁰ Dararele dicționar grecesc *Liddel-Scott* ne face atenți că

²⁰ J. Kiss, *op. cit.*, p. 115

înțelesul primar al cuvântului este „a fi treaz, a nu bea vin”.²¹ În studiul său despre beție, Philo de Alexandria vorbește astfel de termenul „nephalia”: „Omul cu adevărat înțelept se străduiește să aducă o jertfă abținută și se hotărăște cu toată puterea să se împotrivescă folosirii vinului, generatorul tuturor relelor.”²² A. Souter este de părere că „nephalius” trebuie tradus prin „treaz, neinfluențat de vin”.²³ Despre traducerea corectă a termenilor „nepho” și „nephalia”, Gustav Tobler are următoarea argumentație: „Nepho înseamnă: „fără vin, dispensat de vin, liber de acțiunea vinului”. Acesta este înțelesul fundamental primar al cuvântului. În cazul în care expresia se folosește figurat, va avea înțeles potrivit, numai dacă sensul primar va constitui baza celui secundar”.²⁴ Termenul grecesc a devenit astăzi un termen tehnic în sociologie, etnografie și în istoria religiilor, așteptând să fie „descoperit” și în teologie. Iată câteva exemple: în *Dictionnaire Encyclopédique Quillet*, Paris, 1935, la cuvântul „nephalism” găsim următorul sens: „abținută totală de la alcool”. Sau în Webster *Approved Dictionary* (1949), citim comentariul: „Nephalist este cel care se abține total de la folosirea băuturilor îmbătătoare; în Statele Unite i se spune prohibiționist. Nephalism = cu totală abținută”.²⁵ Sau în *Grand Larousse* citim o informație semnificativă: „Nephalion = libație (jertfă de băutură) din apă curată sau din apă cu miere.”²⁶ Când vorbim despre „nefalii” (fonetic!), sau jertfe nefalice, înțelegem acele jertfe care, în religiile păgâne, se aduceau din băuturi nealcoolice, de exemplu: apă dulce, lapte, etc. Aceste jertfe se aduceau mai ales zeitelor artelor. Problema judecată astfel, va fi o delectare pentru cititorul receptiv să facă el singur exegeza următoarelor texte, în care apar expresiile „nepho” și „nephalia”: 1 Tes. 5,6 (Néphomen); 1 Tim. 3,2 (Néphalion); 1 Tim. 3,11 (Néphalius); Tit 2,2 (Néphalius); 1 Petru 1,13 (Néphontes); 1 Petru 4,7 (Népsate, la aorist imperativ); 1 Petru 5,8 (Népsate). Concluzia unei exegeze noi va fi edificatoare atât pentru folosirea acestor texte în predicile noastre, cât și pentru formarea principiilor proprii.

²¹ *Op. cit.*, p. 1175

²² Gustav Tobler, *Leben ohne Alkohol*, Zürich, p. 1974

²³ A. Souter, *op. cit.*, p. 166

²⁴ Tobler, *op. cit.*, p. 160

²⁵ *Idem*, p. 160

²⁶ *Idem*, p. 160

f) **Părinții bisericii despre temperanță:** Vom cita câteva opinii autorizate numai pentru ilustrarea faptului că temperanța creștină a fost, este și va fi un pilon de susținere al unui adevărat caracter creștin.

Basiliu, sau Vasile Cel Mare (330-379): „Vinul arde rațiunea și priceperea; și, în contrast, excită ca un roi de albine pasiuni și pofte.”

Augustin (354-430): „Băutorul de vin este înaintea lui Dumnezeu o scârbă, pentru îngeri este respingător, pentru oameni este o batjocură, pentru virtuți – o pustietate, iar pentru diavol este o jucărie.”

Chrisostom, sau Ioan Gură de Aur, mândria teologiei grecești: „Bețivul este un cadavru însuflețit, un diavol prin alegerea sa liberă, un bolnav care nu poate fi iertat, un decăzut care nu merită menajare, el este o rușine pentru neamul nostru.”²⁷

²⁷ Toate cele trei citate au fost luate din H. Heinz *op. cit.*, p. 232.233

24. Idealuri creștine

De memorizat: *Încolo, frații mei, tot ce este adevărat, tot ce este vrednic de cinste, tot ce este drept, tot ce este curat, tot ce este vrednic de iubit, tot ce este vrednic de primit, orice faptă bună și orice laudă, aceea să vă însușească. Filipeni 4,8*

Introducere: „Să nu uităm că o viață asemenea vieții Domnului Hristos este argumentul cel mai puternic ce poate fi adus în favoarea creștinismului și că un caracter creștin de mică valoare aduce mai mult rău în lume decât caracterul celui lumesc. Nici toate cărțile care au fost scrise nu pot înlocui influența unei vieți sfinte. Oamenii vor crede nu ceea ce predică predicatorul, ci ceea ce trăiește biserica. Prea adesea influența predicii ținută de la amvon este combătută de predica ținută de cei care pretind a fi apărătorii și susținătorii adevărului.”¹

I. Chemați să fim lumină

1. Care este viziunea lui Dumnezeu despre copiii Săi? Matei 5,14

Notă: „Creștinii sunt puși ca purtători de lumină pe calea spre ceruri. Ei trebuie să reflecte asupra lumii lumina pe care ei o primesc de la Hristos. Viața și caracterul lor ar trebui să fie astfel încât, prin ei, și alții să ajungă să aibă o concepție dreaptă despre Hristos și despre lucrarea Sa.”²

„Adevărul pentru acest timp trebuie să se manifeste cu putere în viața acelor care-l cred și trebuie să fie transmis lumii.

¹ Ellen G. White, *Mărturii*, vol. 9, p. 21

² Ellen G. White, *Calea către Hristos*, p. 118

Credincioșii trebuie să reprezinte în viața lor puterea lui de a sfinți și înnobila.”³

2. Care este importanța lucrurilor mici în caracterul creștin? Luca 16,10; Matei 25,21

II. Recreerea creștină

1. Dumnezeu nu este împotriva bucuriilor nevinovate: Ioan 15,11; Filipeni 4,4

Notă: „Dumnezeu dorește ca pământul să fie plin de bucurie și pace. El a creat omul pentru fericire și dorește nespus să umple inimile cu pacea Sa cerească. El dorește ca familiile de aici să fie simbolul marii familii de sus.”⁴

„Creștinii care adună întunecime și tristețe în sufletele lor și care murmură și se plâng, dau celorlalți o falsă înfățișare a lui Dumnezeu și a vieții de creștin. Ei lasă impresia că Dumnezeu nu are plăcerea să vadă pe copiii Săi fericiți și, prin aceasta, ei dau o mărturie falsă despre Tatăl nostru ceresc.”⁵

În recreația creștinului, „exercițiile fizice joacă un rol folositor”. Ocaziile recreației trebuie să fie „timpuri de adevărată clădire a corpului, minții și sufletului... De asemenea, s-ar putea da un interes cu totul deosebit grădinaritului sau excursiei la câmp sau în pădure.”⁶

2. Dar El este împotriva distracțiilor și a plăcerilor vinovate: Proverbe 29,14; Tit 2,11-12

Notă: „Orice distracție la care puteți lua parte, cerând binecuvântarea lui Dumnezeu asupra ei în credință, nu va fi primejdioasă. Dar orice distracție care nu vă creează atmosfera pentru rugăciunea în taină, pentru consacrare pe altarul rugăciunii sau

³ Ellen G. White, *Mărturii*, vol. 9, p. 22

⁴ Ellen G. White, *Parabolele Domnului Hristos*, p. 290

⁵ Ellen G. White, *Calea către Hristos*, p. 118

⁶ Ellen G. White, *Educație*, p. 195, 197, 198

pentru a lua parte la adunările de rugăciune nu este sigură, ci primejdioasă.”⁷

III. Creștinul și lectura

1. Pe timpul când nu existau biblioteci în genul celor de azi, apostolul Pavel manifesta o grijă deosebită pentru cărți și suluri: 2 Timotei 4,13

Notă: Un om de caracter își va alege atent lectura, deoarece caracterul devine asemenea hranei spirituale pe care o folosește. „Experiența religioasă este determinată în mare măsură de caracterul cărților pe care le citiți în momentele voastre libere.”⁸

Adevărul este acela că există cărți bune și cărți rele. Un mare dascăl român a terminat unul dintre cursurile sale cu această frază surprinzătoare: „Vă dau un sfat din proprie experiență: să nu citiți niciodată cărți bune!” Studenții au gândit că profesorul a greșit adjectivul. Dar el le-a explicat: „Ați auzit bine. Să nu vă petreceți timpul cu citirea unor cărți bune, fiindcă viața nu vă ajunge să le citiți pe cele foarte bune.”

John Lubbock (1834-1913), autorul celebrei cărți *Fericirea de a trăi*, în capitolul despre lectură, a întocmit o listă cu 100 de cărți fără citirea cărora cineva nu se poate considera un om cu adevărat cult. În capul listei este menționată Biblia.

„Dacă vă plac Scripturile și le cercetați ori de câte ori aveți prilejul, pentru a ajunge să intrați în posesia bogatelor lor comori, atunci puteți avea siguranța că Isus vă atrace la Sine.”⁹

IV. Creștinul și artele

1. Talentul și iscusința artistică sunt darul lui Dumnezeu: Exod 31,1-6; 1 Cronici 25,7; Psalmi 150,3-6

Notă: „Dumnezeu, autorul frumosului, care Însuși iubește frumosul, a avut grijă să satisfacă în fiii Săi iubirea frumosului... Este bine să iubim frumosul și să tindem spre el.”¹⁰

⁷ Ellen G. White, *Solii pentru tineret*, p. 298

⁸ Ellen G. White, *Mărturii*, vol. 7, p. 204

⁹ *Ibidem*

¹⁰ Ellen G. White, *Educație*, p. 38, 232

2. Care criteriu moral al Scripturii este valabil și în aprecierea frumosului artistic? Filipeni 4,8

Notă: Talentul este o mare binecuvântare atunci când este pus în slujba binelui și a adevărului, dar devine o tragedie când face parte din arsenalul seducător al răului. Adventiștii cred că frumosul, dacă nu are un conținut moral, atunci este un frumos formal, sau aparent. În acest caz, este valabilă aprecierea lui Solomon că frumusețea este deșartă” (Prov. 31,30). Frumosul real trebuie să fie bun și adevărat în conținut, al cărui efect va fi înălțător, iar din punct de vedere practic, se va dovedi util pentru societate și biserică.

Adventiștii de ziua a șaptea nu condamnă frumosul, indiferent de arta care îl exprimă, cu condiția ca, în conținut, să nu fie imoral și să nu zeifice păcatul și pe păcătos. Iată motivul rezervei lor față de filmele în care ucigașii, gangsterii, desfrânații și escrocii apar într-o lumină atât de favorabilă, încât se trece ușor peste faptele lor detestabile, ei primind o falsă aureolă de eroi veritabili.

V. Căsătoria creștină

1. Căsătoria este o instituție divină: Geneza 2,18; Matei 19,4-5

Notă: „Harul Domnului Hristos, și numai acesta, poate să facă din această instituție ceea ce Dumnezeu a avut de gând să fie, adică un factor de binecuvântare și înălțare a omenirii. Numai astfel familiile de pe fața pământului, prin unire, pace și dragostea lor, pot să reprezinte familia din ceruri.”¹¹

2. Mântuitorul, cu excepția unui singur motiv, S-a exprimat împotri-va divorțului: Matei 19,6; 5,32

Notă: „Chiar dacă greutăți, necazuri și descurajări se pot ivi, nici soțul, nici soția să nu nutrească gândul că unirea lor este o greșală sau o dezamăgire. Luați-vă hotărârea de a fi tot ce este cu putință să fiți unul, față de altul. Continuați cu cele dintâi atenții. Îmbărbățați-vă pe toate căile unul pe altul, să luptați

¹¹ Ellen G. White, *Cugetări de pe Muntele Fericirilor*, p. 68

luptele vieții. Luați-vă timp să cercetați cum puteți spori fericirea unuia altuia. Să se dea pe față îngăduință între voi. Atunci, căsătoria, în loc de a fi sfârșitul iubirii, va fi numai un slab început al ei. Căldura adevăratei amiciții, iubirea care leagă inimă cu inimă este o pregustare a bucuriilor cerului.”¹²

VI. Creștinul și îmbrăcămintea

1. După căderea în păcat, Însuși Dumnezeu S-a îngrijit de îmbrăcăminte la prima pereche: Geneza 3,21

2. Ce îndrumări principale ni se dau în Scripturi referitoare la vestimentația creștinului? 1 Timotei 2,9; 1 Petru 3,3-5

Notă: „În îmbrăcăminte, precum și în toate celelalte lucruri avem privilegiul de a-L preamări pe Creatorul nostru. El dorește ca veșmintele noastre să nu fie numai bine aranjate și sănătoase, ci să fie și potrivite și să cadă bine. Caracterul unei persoane este apreciat după felul cum este îmbrăcată. Cu gust rafinat, o minte cultivată se va descoperi în alegerea unei îmbrăcăminti simple și potrivite. Când o onestă simplitate în îmbrăcăminte este unită cu o purtare modestă, acestea vor face mult în a înconjura pe o tânără cu acea atmosferă de sfântă rezervă, care va fi pentru ea un scut contra a mii de primejdii.”¹³

Repetiție

1. Care este menirea unui adevărat creștin în lume?

Răspuns: Menirea creștinului este de a fi o lumină prin caracterul lui ales și prin faptele sale nobile.

2. Viața creștinului trebuie să fie lipsită de bucuriile nevinovate?

Răspuns: Nu, deoarece Dumnezeu dorește ca oamenii să se bucure și să trăiască în pace. Dumnezeu dezaprobă doar plăcerile vinovate și distracțiile dăunătoare pentru trup, suflet și spirit.

¹² Ellen G. White, *Divina vindecare*, p. 261

¹³ Ellen G. White, *Educație*, p. 232

3. Care trebuie să fie atitudinea creștinului în problemele culturale?

Răspuns: A fi creștin nu este sinonim cu a fi anticultural. Dar el, fiind răspunzător pentru integritatea sa spirituală, trebuie să aleagă în mod corespunzător lectura cu care își hrănește sufletul, iar în arte, să îndrăgească ceea ce, pe lângă forma frumoasă, are și un conținut moral corespunzător.

4. Care este învățătura Bibliei despre căsătorie?

Răspuns: Căsătoria este instituție divină, care – cu condiția fidelității reciproce a părților – este legată pentru toată durata vieții pământești, iar singurul motiv care ar putea s-o desfacă poate fi numai motivul biblic: infidelitatea.

5. Care este idealul creștinului privind îmbrăcămintea?

Răspuns: Îmbrăcămintea creștinului trebuie să fie demnă de chemarea sa: simplă, curată, ordonată și în acord cu credința și cu personalitatea sa.

Concluzii dogmatice

Suntem chemați să fim copiii lui Dumnezeu, care judecă, simt și acționează în armonie cu principiile divine. Deoarece Spiritul Sfânt ne-a născut din nou să purtăm în noi caracterul Domnului, ne angajăm doar în lucruri care produc în viața noastră curățire spirituală, sănătate și bucurie, asemenea Domnului Hristos. Aceasta înseamnă că recreația noastră ar trebui să atingă cel mai înalt nivel al gustului și frumuseții creștine.

În privința artelor, adventiștii cred că frumosul nu poate constitui un scop în sine și trebuie să corespundă criteriilor: moral, util și estetic.

Căsătoria a fost instituită de Dumnezeu în Eden. Isus a declarat-o ca fiind unirea pe toată viața dintre un bărbat și o femeie, unire determinată de o dragoste reciprocă. Structura acestei relații determină cinstea, respectul și responsabilitatea

reciprocă, care trebuie să oglindească dragostea, sfințenia, apropierea și permanența relațiilor dintre Hristos și biserica Sa. Despre divorț, Isus a declarat că persoana care divorțează, excepțând motivul adulterului, și se căsătorește cu o altă persoană, comite adulter.

Despre îmbrăcăminte, adventiștii cred că ea trebuie să fie simplă, modestă, dar îngrijită, potrivită acelorora a căror adevărată frumusețe nu constă în împodobirea exteriorului, ci în podoaba nepieritoare a unui suflet nobil și liniștit.

Concluzii etice

O viață plină de lumină este cel mai puternic argument în favoarea Evangheliei și a puterii ei transformatoare. Predicarea Evangheliei de la amvon trebuie să fie continuată prin predica practică a faptelor noastre din ateliere, de pe ogoare, din birouri și din contactele vieții sociale.

Dumnezeu dorește ca oamenii să se bucure pe pământ și să fie fericiți. Bucuriile creștinului trebuie să fie nevinovate și utile pentru trup, suflet și spirit. Dumnezeu poate fi și trebuie invitat în bucuriile noastre. Prin aceasta nu ne degradăm credința, ci ne înnobilăm viața; nu Îl înjosim pe Dumnezeu, ci Îl înălțăm și facem valoroase recreațiile noastre. Căci creștinul nici nu poate avea vreo distracție în care nu ar putea fi prezent și Dumnezeu.

Creștinul nu poate fi un leneș intelectual. El este un veșnic cercetător, care își alege cu grijă lectura, știind că un caracter se identifică cu hrana spirituală pe care o folosește. El iubește frumosul, ca dar al lui Dumnezeu ce lărgeste orizontul și viziunea și dezvoltă în el simțul estetic, cizelându-i gusturile. De aceea, un creștin refuză orice manifestare de artă care, în conținut, nu corespunde criteriului etic.

Căsătoria este un legământ de veșnică fidelitate, înțelegere și dragoste reciprocă dintre un bărbat și o femeie, care sunt una în credință, în idei, în gusturi și în principii. Principiul de bază

pe care este fundamentată căsătoria este onestitatea, jertfirea de sine. Astfel, căsătoria este o școală pentru perfecționarea creștină, în care răsar și se dezvoltă responsabilitățile multilaterale ale soților. Pentru menținerea unității sentimentale și a neprihănirii morale, soții trebuie să se ferească nu numai de infidelitate, dar și de orice aparență rea.

Creștinul trebuie să știe că nu îmbrăcămintea face omul, dar îl trădează. De aceea, va tinde ca exteriorul său să corespundă înaltelor principii de morală și de credință, ca să nu fie dezacord între ceea ce el pretinde a fi și între felul cum îl prezintă exteriorul, în realitate. În limita unei ținute îngrijite, vestimentația sa să exprime principiul uitării de sine, ceea ce este soră cu modestia.

Note suplimentare teologice

Artele în biserica creștină: La început, creștinii nu au apărut în teatrele și arenele păgâne. Tertullian a repudiat nu numai teatrul, ciroul, ci și jocurile sportive. Dar Clement de Alexandria îi sfătuia pe tineri să practice mișcarea în aer liber, căci este necesară atât dezvoltării corpului, cât și sufletului.

După ce religia creștină a devenit religie de stat, s-a dezvoltat o cultură creștină în conținut, în care artele au fost supuse vieții cultice. În Evul Mediu, atât viața, cât și arta au fost dirijate și dominate de biserică.

a) **Muzica.** Biserica primară avea la îndemână două izvoare din care își putea împrumuta cântările: muzica elină și cea ebraică. Muzica elină era statică, rece. Frumusețea ei consta în liniștea și echilibrul ei. Cântările ebraice erau mai mult improvizatii, exprimând starea sufletească de moment: zbuciumul, frământarea lăuntrică, tensiunea și dorința arzătoare care îl caracterizează în particular pe iudeu și, în general, sunt proprii construcției psihice a omului oriental. La început, serviciul divin creștin a fost dominat de atmosfera muzicii ebraice, apoi s-a accentuat înclinația către muzica statică elină. După concepția muzicală din timpul lui Augustin și Cassiodor, menirea muzicii a fost reînvierea inimii și desfătarea auzului. Dar a urmat o perioadă când, în mod conștient, în mod deliberat, au fost restrânse

posibilitățile cântului bisericesc, atât în ce privește efectul, cât și în privința mijloacelor ei. Cântecul bisericesc din acea perioadă a reflectat în mod fidel gândirea teologică din mănăstiri, care a determinat și a despărțit ideea de „sfânt” de cea „lumească”. Muzica a devenit „ascetică”, atemporală, improprie dezvoltării, din cauza autolimitării formei, a liniei melodice și a ritmului. Astfel s-a format cântecul „gregorian”, care în Evul Mediu a fost singura muzică posibilă în biserica creștină. Unicul farmec al stilului gregorian a fost liniștea și împăcarea. Poate nu a existat niciodată o muzică „mai bisericească” decât cântecul gregorian. Apogeul acestui stil a culminat în arta lui Giovanni Pierluigi Palestrina (1526-1549), a cărui Messa Papa Marcelli a fost decretată de Tridentium canon, valabil pentru toți compozitorii bisericești.

Reformatorii n-au avut o atitudine unanimă față de muzică. De pildă, Zwingli, care cânta la 11 instrumente muzicale, n-a îngăduit nicio cântare, niciun fel de muzică la serviciile divine. Calvin a permis numai cântarea în comun a psalmilor, dar numai într-o singură voce. A interzis cântatul la orgă și muzica instrumentală. Sinodul din Dordrecht (1578) a ordonat demontarea orgilor din toate bisericile reformate.

Luther a fost singurul dintre reformatori care a recunoscut atât funcția liturgică, cât și cea kerygmatică (predicativă) a muzicii. În concepția lui Luther, muzica ocupa primul loc după teologie. Având cultură și cunoștințe muzicale, Luther a compus psalmi din melodiile populare sobre, dăruind astfel serviciilor divine protestante un nou stil de muzică bisericească: coralul. Nu ne poate surprinde că pe solul cultural al protestantismului lutherian s-a dezvoltat cea mai bisericească și cea mai biblică muzică sacră, ale cărei rădăcini sunt adânc înfipte în teologia muzicală a lui Luther. Această teologie a fost dezvoltată de urmașii reformatorului, stabilind menirea și funcțiile individuale și de comunitate ale muzicii protestante. Cel care, aflându-se în culmea piramidei muzicii bisericești predicative, a pus ultimele cărămizi principale pe această teologie muzicală, a fost Johann Sebastian Bach, cel mai mare muzician al tuturor timpurilor. Inițialele SDG (Soli Deo Gloria), „Slava este a lui Dumnezeu”, nu sunt doar ornamente la sfârșitul partiturilor lui, ci exprimă crezul muzical al marelui compozitor. Într-una dintre operele sale didactice, scrise

despre basul cifrat, își formulează astfel propria sa teologie muzicală: „Basul cifrat este forma cea mai desăvârșită a muzicii; trebuie executat cu ambele mâini, astfel ca mâna stângă să execute nota prescrisă, iar mâna dreaptă execută con- și disonanțe, ca să dea o plăcută sonoritate armonică spre slava lui Dumnezeu și o permisă delectare a dispoziției sufletești (Zulässiger Ergötzung des Gemüths). Ca și în cazul oricărei muzici, tot așa și scopul final al basului cifrat să fie: slava lui Dumnezeu și renașterea spiritului (Recreation des Gemüths). Unde nu se ia în considerație acest fapt, acolo nu putem vorbi despre muzică, ci doar despre țipete și flașnetărie drăcească.”¹⁴

Fiind de acord cu finalitatea muzicii astfel descrise de Bach și de aceea muzica se adresează trupului, sufletului și spiritului, adventiștii folosesc muzica spirituală și intelectuală. Refuză pe cea care se adresează trupului, fiind senzuală, deci nepotrivită creșterii în caracter.

b) **Artele plastice.** Iudeii admiteau broderii, picturi, dar nu și sculpturi, datorită interpretării poruncii a doua (Ex. 20,4). În consecință, rar găsim un evreu credincios îndeletnicindu-se cu sculptura. Sculpturile nu au fost admise nici în biserica bizantină.

În primele trei secole ale creștinismului, nu sunt urme de icoane în bisericile creștine. Apoi Sinodul din Elvira (302) interzice introducerea lor în biserici; deci, începuseră să apară. Sunt vestite cele două perioade ale luptelor iconoclaste din Bizanț: 726-787, în timpul dinastiei isauriene, și 815-843, sub domnia lui Leo V și Constantin Copronim, când icoanele au fost înlăturate din biserică. Dar în 843, împărăteasa Theodora le reintroduce definitiv. Iconografia are în persoana lui Teodor Studietes un teolog însemnat, care a scris o carte a regulilor iconografice care este baza dogmatică a artei bizantine.

Dintre reformatori, Calvin a fost cel mai radical în apărarea sobrietății și simplității locașului de cult, neadmițând niciun fel de tablou sacru în biserică.

Adventiștii consideră că, în viața privată, arta plastică poate fi pusă în slujba binelui suprem și a celui vremelnic. Sălile de cult ale adventiștilor sunt simple, fără ornamente și fără icoane.

¹⁴ Philipp Spitta, *Johann Sebastian Bach*, II, p. 915, 916

25. Creștinul și autoritatea civilă

De memorizat: *Atunci Isus le-a zis: „Dați dar Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu.” Și se mirau foarte mult de El. Marcu 12,17*

Introducere: Cei doi termeni folosiți de apostolul Pavel (Rom.13,4-6) pentru autoritatea civilă sunt: diaconos și leito-urgos. Primul înseamnă serv, ajutor, servitor în jurul meselor; cel de-al doilea: preot, servul lui Dumnezeu, liturg. Termenii exprimă faptul că instituția statului este de origine divină, inclusă în planul divin pentru ocrotirea, îndrumarea și conducerea vieții sociale, în scopul menținerii ordinii, libertății și păcii. La început, în Israel, autoritatea civilă era contopită în cea bisericească, deoarece statul a fost teocrat, dar mai târziu, aceste autorități s-au despărțit: biserica se îngrijea de satisfacerea nevoilor spirituale ale credincioșilor, iar statul, de cele materiale, fizice și civice ale cetățenilor statului. În lunga și involburata istorie a bisericii creștine au fost multe încercări de cucerire reciprocă: când biserica a dorit să aibă controlul asupra statului, când statul a vrut să stăpânească biserica. Ori de câte ori biserica a uitat că este serva servilor și a luptat pentru cucerirea puterii civile, s-a dovedit a fi sare fără gust sau lumină sub obroc.

În concepția Bibliei, atât autoritatea civică, cât și biserica sunt servi rânduți de Dumnezeu, sunt liturghi care ar trebui să colaboreze, în limitele competenței lor, pentru bunăstarea celor care sunt așezați de Dumnezeu sub grija și ocrotirea lor fizică sau spirituală.

I. Rânduirea autorităților civile

1. Cine a rânduit stăpânirile statelor? Romani 13,1; Ioan 19,11

Notă: Statul este o orânduire divină. Orânduiri sunt acele condiții date prin creație ale conviețuirii umane, care sunt prevederi prestabilite ale vieții omenești. Aceste orânduiri sunt: familia – comunitatea vitală, statul – comunitatea juridică – și biserica – comunitatea spirituală. În forma dezvoltării actuale a societății, putem numi și fabrica sau întreprinderea ca o comunitate de muncă și serviciu. Pentru creștin, o viață normală poate exista numai în condițiile unei integrări perfecte și principale în aceste orânduiri, respectând raportul suprastructural natural al relațiilor dintre orânduiri.

2. În care dintre poruncile divine se încadrează stima și supunerea cerute de Dumnezeu față de autoritatea civilă? Exod 20,12; Romani 13,2

Notă: Vorbind despre porunca a cincea, E. G. White distinge o arie mult mai largă a acestei porunci: „Dar, de asemenea, porunca impune respect față de pastori și față de toți guvernatorii și față de toți aceia cărora Dumnezeu le-a dat autoritate.”¹

II. Rolul autorității civile

1. Ea este chemată să supravegheze ordinea în societate: Romani 13,4

2. În îndeplinirea misiunii ei, autoritatea civilă pedepsește pe răufăcători și-i laudă pe cei ce fac binele: 1 Petru 2,13-14; Romani 13,3

3. Îndeplinindu-și menirea ei istorică, pe cine slujește autoritatea de stat? Romani 13,6

Notă: „Leitourgoi Theou” înseamnă „slujitorii lui Dumnezeu” sau „preoții lui Dumnezeu”. Ar trebui să ne dea de gândit faptul că aceste cuvinte au fost scrise într-un timp când autoritatea de stat era păgână și nu numai ostilă creștinismului, dar biserica creștină trecea printr-o perioadă critică, fiind prigonită de acești „preoți ai lui Dumnezeu”. Totuși, principal, în mod civic, Spiri-

¹ E. G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 308

mul lui Dumnezeu cerea supunere și stimă față de orânduirea juridică, căreia apostolul îi recunoaște investitura divină.

III. Datoria creștinului față de autoritatea civilă

1. Biblia cere o supunere din conștiință față de legea țării: Romani 13,5; Tit 3,1; 1 Petru 2,13

Notă: „Noi nu trebuie să ajungem în conflict cu autoritățile. Cuvintele noastre pe care le spunem sau le scriem să fie măsurate cu grijă, ca să nu apărăm într-o falsă lumină că am fi împotriva legii și a ordinii. Să nu spunem, să nu facem nimic ce ar putea să ne bareze drumul în mod nenecesar.”²

2. Biblia ne îndeamnă să fim credincioși în plata impozitelor și a dărilor: Romani 13,6; Matei 22,21

3. Autoritatea civilă merită cinstea din partea creștinului: Romani 13,7

Notă: „Nu este un lucru înțelept acela de a căuta mereu greșeli în lucrările cărmuirii. Nu este lucrarea noastră să atacăm indivizi sau instituții. Ar trebui să avem mare grijă ca nu cumva să fim bănuți că am lua o poziție de împotrivire față de autoritățile civile.”³

4. Suntem îndemnați să ne rugăm pentru cărmuire: 1 Timotei 2,1-3

5. Trebuie să contribuim cu aportul nostru pentru binele colectivității: Ieremia 29,7

6. Există o limită a supunerii față de orânduirea civilă? Fapte 5,29

Notă: Deoarece textul ridică problema condiției și a graniței ascultării, el poate fi speculat în mod tendențios ca argument în favoarea opoziției față de orânduirea civilă. Să vedem dar despre ce este vorba?

² E. G. White, *Faptele apostolilor*, p. 69

³ E. G. White, *Mărturiile*, vol. 6, p. 394

Sinedriul le-a cerut apostolilor să nu facă ceea ce le-a poruncit Dumnezeu ca ei să facă. Ei au refuzat ascultarea, pe motiv de conștiință, căci astfel dădeau stăpânirii ceea ce îi aparținea lui Dumnezeu. Dar, dacă autoritatea civilă nu pretinde ca un credincios să fie infidel față de Dumnezeu, din contră, prin constituție și legi îi garantează libertatea religioasă și pe cea de conștiință, iar prin puterea executivă se îngrijește ca aceste drepturi să fie respectate în fapt, atunci nici nu se mai pune problema graniței ascultării, căci părțile, respectându-și reciproc limitele jurisdicției lor, nu sunt în conflict, ci colaborează principal pentru binele general al tuturor cetățenilor. Astfel trebuie înțeles comentariul la acest text al lui Ellen G. White:

„Trebuie să recunoaștem cârmuirea umană ca o rânduire a unei numiri divine și să învățăm ascultarea față de ea ca o datorie sfântă, în sfera ei legitimă.”⁴

Deoarece Biblia numește autoritatea civilă „leitourgos” (serv sau preot al lui Dumnezeu), Barth a calificat serviciul statului, când acesta își îndeplinește mandatul rânduit de Dumnezeu pentru binele, prosperitatea și pacea poporului, „un serviciu divin politic”.

Repetiție

1. Ce ne spune Biblia despre orânduirea stăpânirii?

Răspuns: Stăpânirea este rânduită de Dumnezeu și în porunca a cincea impune respectul cuvenit ei, ca autoritate instituită de El.

2. Care este rolul autorității civile?

Răspuns: Biblia o numește „slujitoarea lui Dumnezeu”, deoarece ea veghează asupra ordinii publice, pentru binele tuturor oamenilor.

3. Care este datoria creștinului față de stăpânire?

Răspuns: Creștinul trebuie să respecte legile stăpânirii, să o cinstească, să plătească impozitele și să se roage pentru ea.

⁴ E. G. White, *Faptele apostolilor*, p. 69

Concluzii dogmatice

Autoritatea este de la Dumnezeu. Adventiștii sunt conștienți de importanța ideii de stat, deoarece recunosc în Scripturi că fiecare națiune are o chemare istorică, rânduită de Dumnezeu. Adventiștii recunosc că stăpânirea a fost dată de Dumnezeu pentru a asigura ordinea, justiția și siguranța cetățenilor și că ea trebuie ajutată în îndeplinirea sarcinilor ei legale, pentru binele tuturor cetățenilor.

Isus Hristos ne-a învățat „să dăm Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu”, ceea ce înseamnă că și creștinul trebuie să-și facă datoria sa civică ce decurge din calitatea lui de cetățean.

Adventiștii din România recunosc dreptul „iura circa sacra” al statului, adică dreptul de guvernare externă sau dreptul de supraveghere a vieții civile și religioase, pentru ca activitatea cultelor să nu contravină legilor și bunelor moravuri. În lumina Bibliei, ei își recunosc datoria de a respecta legile statului, de a munci cu dăruire pentru binele și prosperitatea țării, obligativitatea de a plăti impozite, cinstea ce o datorează față de stăpânire și obligația biblică de a se ruga pentru ea.

Concluzii etice

Stăpânirea fiind o orânduire divină, ca și familia sau biserica, stima și supunerea pe care o datorăm ei o vedem fundamentată și inclusă în porunca a cincea a Legii Morale.

Deoarece adventiștii cred că Dumnezeu este implicat în istoria lumii și numai El are dreptul să determine chemarea istorică a popoarelor și a națiunilor, ei consideră că trebuie să fim supuși stăpânirilor, ca Domnului.

Adventiștii participă cu bucurie la orice activitatea socială care are ca scop progresul societății umane, alinarea durerilor celor suferinzi sau realizarea păcii și securității dintre popoare. Ei socotesc că, prin munca lor onestă, cinstită și conștiincioasă, pot dovedi în practică acea stimă principială față de stăpânire, pe care o impune Dumnezeu copiilor Lui.

Note suplimentare teologice

Relația dintre stat și biserică: În decursul istoriei, această relație a cunoscut mai multe sisteme:

a) **Caesaro-papism:** În aceste sisteme, atât statul, cât și biserica au avut un singur cap, o singură lege valabilă pentru cetățenii țării și pentru credincioșii bisericii. Excomunicarea din biserică însemna și despărțirea de imperiu. În catolicismul imperial exista acest tip de relație dintre biserică și stat.

b) **Sistemul religiei dominante:** În această relație, statul acorda uneia dintre religii drepturi discriminatorii. Atât statul, cât și biserica dominantă aveau conducere separată. Pe lângă biserica dominantă puteau să existe și alte religii tolerate sau cu drepturi limitate.

c) **Sistemul „recepta religio”** (religiile acceptate): Acest sistem s-a dezvoltat în urma Reformațiunii. Cu ocazia dietei din Turda (1564), s-a proclamat pentru prima dată în lume libertatea religioasă, dar dreptul la libertate se înțelegea numai pentru religiile prevăzute de lege: romano-catolică, lutherană, reformată și unitariană. Biserica Ortodoxă nu a fost recunoscută ca atare.

d) **Statul fără confesiuni:** S-a dezvoltat în absolutismul iluminist, în care cultele erau considerate ca ajutoare ale guvernării în educarea și înfrânarea poporului. Se pretindea că statul nu se amesteca în treburile niciunui cult. Dar practica a fost cu totul alta.

e) **Stat liber – biserică liberă:** A fost mottoul lui Cavour, în dorința lui de a scăpa de puterea lumească a papalității. Mai târziu, ideea a fost realizată pentru scurt timp în Franța, cu ocazia revoluției, apoi în Statele Unite și în țările socialiste. În acest sistem niciunul dintre culte nu are privilegii, fiecare cult se poate organiza liber, dacă nu contravine legilor țării și bunelor moravuri și dacă are un statut de organizare recunoscut prin lege.

f) **Raportul bazat pe dreptul conștiinței garantat prin constituție:** Această particularitate a raportului dintre stat și biserică, dezvoltată în țările socialiste pe baza principiului „stat liber – biserică liberă”, constă în recunoașterea reciprocă a drepturilor „iura in sacris” și „iura circa sacra”.

„IURA IN SACRIS”: sunt acele drepturi care asigură autonomia bisericii și dreptul la autoadministrare interioară:

– **Ius reformadi**, dreptul la reforme în cadrul bisericii. A fost o vreme când acest drept aparținea monarhului și statului. Mult timp, în

Europa protestantă, a fost recunoscut principiul „cuius regio eius religio” (cui aparține ținutul, îi aparține și religia), iar dreptul la reformă îl avea principele ținutului. În țara noastră, acest drept îl are biserica.

– **Ius docendi**, dreptul la educație religioasă și la instruirea cadrelor culturii.

– **Ius liturgicum**, dreptul deciziei asupra felului cum să se desfășoare un serviciu religios de cult.

– **Ius arbitrii**, dreptul de arbitraj asupra deservențelor cultici și dreptul în disciplina interioară a culturii.

Statul român recunoaște aceste drepturi ale cultelor din patria noastră, iar cultele recunosc drepturile statului ce aparțin de „iura circa sacra”.

„IURA CIRCA SACRA” sunt acele drepturi ale statului care aparțin de însăși ideea suveranității de stat; drepturi care sunt menite să împiedice ca biserica autonomă să devină stat în stat:

– **Ius supraemae inspectionis**, asigură statului dreptul de a controla ca desfășurarea activității cultelor să nu contravină legilor și bunelor moravuri. Acest drept îi conferă statului posibilitatea de a confirma sau infirma personalul sau forurile de conducere ale cultelor, cum și statutul de organizare și funcționare a cultelor.

– **Ius cavendi**, apără interesele statului față de eventualele acțiuni dușmănoase îndreptate împotriva sa din partea unor organizații cultice sau a angajaților lor.

– **Ius advocatiae**, exprimă dreptul statului de a hotărî singur modul și condițiile în care sprijină un cult, (contribuții la fondul de retribuire a personalului cultic, renovarea monumentelor istorice religioase, acordarea de subvenții și ajutoare etc.). În acest drept se include și asigurarea liberei exercitări a credinței, deoarece stânjenirea libertății de practicare a unui cult recunoscut constituie delict și se pedepsește conform legii. De asemenea, nimeni nu poate fi urmărit pentru credința sa religioasă sau pentru necredința sa. Statul, prin instituțiile lui juridice, îl apără, conform Constituției și legilor în vigoare.

– **Ius placeti**, reprezintă dreptul statului de a aproba hotărârile cultice, pastorale, înainte de a fi citite în public sau de a cunoaște publicațiile pe care cultele doresc să le tipărească pentru a împiedica eventualele abuzuri între adepții diferitelor credințe religioase, precum și între aceștia și cei care nu împărtășesc o credință religioasă.

Conform principiilor sale, Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea nu solicită din partea statului ajutor material.

26. Organizația în Biserica Adventistă

De memorizat: *Căci Dumnezeu nu este un Dumnezeu al neorânduiei, ci al păcii, ca în toate Bisericile sfinților... Dar toate să se facă în chip cuviincios și cu rânduială. 1 Corinteni 14,33.40*

Introducere: „Îngerii lucrează armonios. O perfectă ordine caracterizează toate mișcările lor. Cu cât vom imita mai mult armonia și ordinea oștirilor îngerești, cu atât vor fi mai fructuoase ostenele acestor soli cerești pentru noi. Dacă nu înțelegem nevoia unei acțiuni armonioase și dacă suntem dezordonați, nedisciplinați și neorganizați în cursul acțiunilor noastre, îngerii care sunt cu desăvârșire organizați și se mișcă în desăvârșită ordine nu pot lucra cu succes pentru noi... Ei nu sunt autorizați să binecuvânteze confuzia, dezordinea și dezorganizarea... Cei care au unger de sus vor face toate eforturile ca să dezvolte ordinea, disciplina și unitatea de lucru, și atunci îngerii lui Dumnezeu pot conlucra cu ei.”¹

I. Organizația în Vechiul Testament

1. Ce sfat a primit Moise privind organizarea Israelului? Exod 18,17-22

Notă: „Cârmuirea lui Israel se caracterizează printr-o organizare temeinică și minunată, atât în desăvârșirea, cât și în simplitatea ei. Ordinea atât de vizibil manifestată în desăvârșirea și întocmirea tuturor lucrurilor create de Dumnezeu s-a arătat și în organizarea structurală ebraică. Dumnezeu a fost centrul autorității și al guvernării, El era suveranul lui Israel. Moise era

¹ Ellen G. White, *Mărturii*, vol. 1, p. 649, 650

conducătorul vizibil, rânduit de Dumnezeu pentru a executa legile în numele Său. Dintre bătrânii semințiilor a fost ales un sfat de 70 de reprezentanți, ca să-l sprijine pe Moise în problemele generale ale națiunii.”²

2. Mai târziu, organizația nu s-a mai respectat, deoarece Dumnezeu a fost ignorat. Osea 8,3-4

II. Organizația în Noul Testament

1. Ce informații avem despre începuturile organizației din biserica primară creștină? Marcu 3,13.14; Fapte 6,3-5; 1 Corinteni 12,28

Notă: Din aceste rapoarte reiese că organizația primei biserici a fost bazată pe două principii: darul spiritual și ordinațiunea bisericii. Darul spiritual este vocația internă, adică chemarea divină care se manifestă în talente și aptitudini. Ordinațiunea este vocația externă sau rânduirea pe calea organizației a unei persoane cu aptitudini vizibile. Această ordine instituită de Spiritul Sfânt în biserica creștină nu îngăduie ca cineva să-și ia o „slujbă”, cu de la sine putere (Evrei 5,4).

2. Ce fel de slujbași au fost rânduiți în biserica primară?

a) **Apostoli: Efeseni 4,11**

b) **Evangelhști, învățători.** În general, aceștia formau generația a doua, colaboratorii apropiați ai apostolilor sau tovarășii lor de drum, împuterniciții lor.

c) **Cârmuitorii: 1 Tesaloniceni 5,12.**³ Aceștia erau cei care stăteau în fruntea comunității și trebuiau să fie exemple în fapte bune și în păstrarea ordinii.

d) **Prezbiterii: Tit 1,5.** „Prezbyteros” înseamnă „bătrân” și se înțelegea că este conducătorul adunării creștine.

² Ellen G. White, *Patriarhi și profeți*, p. 374

³ *Proistamenoi* (din verbul *proistēmū* = a merge în fața coloanei, a sta în față, a conduce), înseamnă că aceștia merg în fruntea comunității, îi conduc pe ceilalți. Un alt termen: *hégumenos* (Evrei 13,17) = cel care conduce, dirijează, poruncește.

e) **Supraveghetorii: Tit 1,7.** Ei au fost supraveghetorii comunității, numiți și economi.⁴

f) **Diaconi: 1 Timotei 3,8.** „Diaconos” era servitorul care servea în jurul mesei, un sens apropiat de chelner, exceptând localul public.

3. Care a fost scopul organizației în biserică? Coloseni 2,5

III. Organizația în Biserica Adventistă

1. Care principii stau la baza organizației Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea?

a) Principiul comunității: Efeseni 2,19-22

Notă: Conform acestui principiu, biserica începe cu comunitatea și, asemenea unei case, este clădită de jos în sus. Membrii comunității își aleg superiorii. Unitatea comunităților în cadrul bisericii este asigurată de adoptarea unei doctrine comune, iar autonomia comunității locale este garantată prin interdicția ca o comunitate să se amestece în viața spirituală și în dirijarea unei alte comunități. Nici conducerea superioară, nici cea a comunității nu poate primi sau exclude membrii din comunitate, ci numai adunarea generală ordinară sau specială a comunității locale. Condițiile în care o comunitate își exercită drepturile și îndatoririle ei sunt prevăzute în *Statutul de Organizare a bisericii*, cât și în *Manualul comunității*.

b) Principiul slujbei: Efeseni 4,11-12

Notă: Slujbașii sunt rânduiți temporar pentru îndeplinirea unor sarcini spirituale. A fi slujbaș înseamnă a fi servitor, și nu domnitor. În biserică nu există funcții permanente, autonome, cu scop în sine, ci numai temporare, dependente și cu scopul servirii. În biserică există doar o singură preoție: cea universală,

⁴ *Episcopos* (episkopeo = a se uita la ceva, a avea grijă de ceva, a se îngriji, dar și a vizita pe bolnavi: Matei 25,36), înseamnă priveghetor, supraveghetor, econom.

a tuturor credincioșilor (1 Petru 2,5-9). Cea mai înaltă slujbă în biserică este cea de pastor. Hirotonirea are valabilitate permanentă, dar este condiționată de realegere sau reacreditare. Niciun slujbaș hirotonisit și nici un pastor nu poate exercita servicii valabile, legate de întărire, dacă nu a fost reales, respectiv reacreditat.

Slujba are un caracter reprezentativ dublu: 1) Slujbașul Îl reprezintă pe Hristos (Luca 10,16); 2) Reprezintă comunitatea. Primul arată esența, cel de-al doilea – forma slujbei. Esența slujbei este divină, căci a fost instituită de Dumnezeu, iar forma slujbei este umană, deoarece însărcinarea vine prin oameni, prin alegerea sau discernământul oamenilor, pe care, apoi, slujbașul îi reprezintă.

2. Care ar trebui să fie datoria unui credincios față de slujbașii bisericii? 1 Tesaloniceni 5,12-13; 1 Timotei 5,17; Evrei 13,17

3. Care sunt datoriile membrilor comunității?

a) „Membrii au datoria să trăiască în armonie cu principiile religioase ale Bisericii, contribuind benevol la suportarea sarcinilor acesteia.”⁵

b) Să participe regulat la serviciile divine.

c) Să se comporte în sala de cult în mod evlavios și cuviincios.

d) Să fie gata a primi însărcinări și să le îndeplinească în măsura capacităților lui.

e) Să se supună hotărârilor bisericii.

f) Să respecte organizația și ordinea din comunitate.

g) Să-și folosească dreptul lui de membru în a participa cu sugestiile și votul lui la luarea hotărârilor comunității.

h) Să primească cu bunăvoință observațiile ce i se fac pentru îndreptarea lui, iar la rândul lui, să exercite aceeași răspundere morală față de cei greșiți.

⁵ Statutul Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea, art. 12, 11

4. Care este scopul final urmărit de organizația bisericii? Ioan 17,21

Notă: „Armonia și unirea existente între oameni cu diferite predispoziții este cea mai puternică dovadă ce poate fi adusă că Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să-i salveze pe păcătoși... Stăruirea asupra micilor deosebiri duce la fapte care nimicesc comuniunea creștină... Când este împlinită în totul rugăciunea Domnului Hristos, când învățătura Lui este adusă în viața de toate zilele a poporului lui Dumnezeu, în rândurile noastre se va vedea unitate de acțiune. Frate va fi legat cu frate, prin funiile de aur ale iubirii lui Hristos. Numai Spiritul lui Dumnezeu poate realiza unirea aceasta... Când noi năzuim după unirea aceasta, așa cum dorește Dumnezeu, ea va veni în mijlocul nostru.”⁶

Acest ideal creștin al unirii a fost exprimat în mod concludent de mottoul lui Augustin: „Unire în cele necesare, libertate în cele ce nu sunt necesare, dragoste în toate.”⁷

Repetiție

1. Cine a rânduit organizația Bisericii lui Dumnezeu?

Răspuns: Ideea unei bune organizări a bisericii nu este o idee omenească, ci una divină, reflectată în organizarea poporului Israel.

2. Care au fost cele două principii pe care se baza organizația bisericii primare?

Răspuns: Cele două principii de organizare creștină, valabile și astăzi, sunt: darul spiritual și ordinațiunea bisericii.

3. Care principii stau la baza organizației Bisericii Adventiste?

Răspuns: Organizația Bisericii Adventiste este bazată pe principiul comunității și pe principiul slujbei.

⁶ Ellen G. White, *Mărturii*, vol. 8, p. 243

⁷ „In necessariis unitas, in non necessariis libertas, in omnibus caritas.”

4. Ce înțelegem prin principiul comunității?

Răspuns: Acest principiu exprimă faptul că biserica începe cu comunitatea și că biserica este casa spirituală a lui Dumnezeu, a cărei construcție începe de jos în sus, adică: membrii bisericii își aleg superiorii.

5. Ce înțelegem prin principiul slujbei?

Răspuns: Principiul slujbei ne amintește că o slujbă în biserică înseamnă servire, și nu rang, și are un caracter reprezentativ dublu: slujbașul este în același timp reprezentantul lui Hristos, dar și al comunității; slujba în esență fiind divină, iar în formă, omenească.

6. Ce îndatoriri are un membru al bisericii?

Răspuns: El este dator să trăiască în armonie cu principiile de credință ale bisericii, să respecte organizația, să susțină lucrarea lui Dumnezeu, să participe la serviciile de cult, să poarte sarcinile care îi revin prin organizație, să se supună hotărârilor bisericii, să contribuie la menținerea ordinii și a disciplinei în comunitate, să folosească drepturile lui de membru, contribuind cu votul și opinia sa la luarea hotărârilor comunității.

Concluzii dogmatice

Isus Hristos i-a încredințat bisericii un mandat universal, a cărui executare necesită instituirea unei organizații cultice, care să susțină biserica în strădania ei de a-și împlini mandatul.

Termenii de „trup” și „casă” sau „templu”, folosiți pentru ilustrarea bisericii subînțeleg faptul unei colectivități organizate. Trupul exprimă relația vie a membrilor între ele și relația tuturor cu capul. Casa ilustrează structura organizației bisericii și raportul dintre baza organizației și vârfurile ei. Organizarea bisericii pornește de jos în sus, și nu invers.

Slujbele sunt împărțite conform vocației interne ce dovedește chemarea divină, pe care biserica o recunoaște prin cea externă, adică prin ordinațiune. Slujbele în biserică sunt temporare, dependente și cu caracter de servire.

În Biserica Adventistă există un singur preot, Isus Hristos, Marele nostru Arhiereu, și o singură preoție, cea universală a tuturor credincioșilor intrați în biserică prin legământul botezului. Acest fapt este ilustrat și de serviciul divin curent, la oficierea căruia diferitele elemente liturgice sunt săvârșite prin colaborarea frățietății.

Toate unitățile cultice din Biserica Adventistă, atât cele de bază, cât și cele superioare, asemenea soborului apostolic din Ierusalim (Fapte 15), sunt conduse de comitete alese pe termen limitat.

Concluzii etice

Biserica este familia pământească a lui Dumnezeu. Toate membrele trupului trebuie să I se supună Capului, adică lui Hristos. El Se identifică cu slujbașii pe care i-a rânduit pe calea organizației. Ascultarea de ei, stima ce le-o datorăm, este prescrisă, în principiu, de porunca a cincea și de epistolele Noului Testament.

Deoarece slujba în biserică este un har spiritual, orice încercare de acaparare a unei slujbe duhovnicești, prin strădanii și diverse metode, contravine principiului sacru al slujbei evanghelice. Dar, dacă pe calea organizației, Dumnezeu invită pe cineva să-i încredințeze o sarcină, este un privilegiu și o datorie de onoare a da curs chemării divine.

Note suplimentare teologice

Organizația în biserica apostolică: Pe această temă există în teologie o dispută pronunțată. Una dintre extreme este reprezentată de Günther Holstein, care vede în organizația bisericii apostolice formele antice ale dreptului bisericesc, ceea ce ar fi o exagerare. Alții sunt de părere că nu se poate vorbi despre caracterul normativ al organizației bisericești în Noul Testament, iar Rudolf Sohm este ferm pe poziția că biserica primitivă creștină a trăit într-o „anarhie pneumatică”. Poate sunt mai aproape de adevăr acei teologi care, recunoscând formele de organizare existente în Noul Testament, sunt de părere că, din

cauza credinței că revenirea lui Isus Hristos este iminentă, problema organizației a fost o problemă secundară.

Sucesiunea Apostolică: Cei care susțin realitatea ei (Bisericile Ortodoxă, Catolică, Anglicană și lutheranii scandinavi) pornesc de la ideea că ordinațiunea este valabilă, numai dacă linia descendentă de la apostoli este neîntreruptă; prin punerea mâinilor, aceștia au transmis mai departe hirotonirea descendenților. Bisericile protestante refuză succesiunea ordinației, dar nu și succesiunea învățăturii. Ipostaza apostolică nu poate fi moștenită. Apostolii erau martorii oculari ai faptelor Mântuitorului, o situație istorică nerepetabilă, încheindu-se în acea generație istorică. Ordinația este însărcinarea bisericii, nu a apostolilor. Adventiștii nu cred în succesiunea apostolică.

Forme cultice de guvernământ: În cursul istoriei s-au dezvoltat următoarele forme bisericești de guvernământ mai importante:

a) Episcopală, care susține că prin „puterea cheilor” dată de Hristos lui Petru, prin succesiunea apostolică a episcopilor se ajunge la instituția papalității.

b) Sinodală, în care conducerile ierarhice bisericești sunt supuse sinodului.

c) Teritorială, inventată de teologul și juristul Hugo Grotius (1583-1645). În concepția sa, problemele spirituale fiind chestiuni intime, personale, aparțin de domeniul conștiinței și constituie un drept inalienabil al insului. Însă aspectul exterior al vieții de cult îl privește pe suveran. Din această concepție s-a dezvoltat în protestantism principiul „cuius regio eius religio” – cui aparține teritoriul, îi aparține și religia. Astfel au ajuns în mâna principilor aproape toate drepturile din domeniul libertății religioase.

d) Colegială, în opoziție cu cea teritorială. Christian Matias Pfaff a elaborat un sistem de guvernare cultică, în care conducerea ar aparține unui colegiu ales prin decizie liberă.

e) Presbiterial-sinodală, în care comunitățile locale sunt conduse de un presbiteriat, iar sinodul este un for legislativ suprem.

f) Reprezentativă. Această formă democratică de conducere cultică asigură participarea membrilor comunităților la alegerea tuturor forurilor superioare. Biserica Adventistă a adoptat această formă de organizare.

Bibliografie

- Althaus, Paul, *Die christliche Wahrheit*, Gutersloh, 1952
- Alzog, Jean, *Histoire universelle de l'Eglise*, Paris, 1881, I-IV
- Andreasen, M.L., *The Sanctuary Service*, 1937
- Bacchiocchi, Samuele, *From Sabbath do Sunday*, Rome, 1977
- Bangha-Ijjas, *Egyhaztortenet*, Budapest, 1937, I-VIII
- Barth, Karl, *Dogmatik im Grundriss*, 1948
- *Isten kegyelmi kivalasztasa. Negy eloadas az eleveelrendelesrol*. Debrecen, 1937
 - *Kirchliche Dogmatik*, 1942
 - *Die kirchliche Lehre von der Taufe*, Zurich, 1943
- Baur, Fr. Christian, *Az oskeresztyenseg tortenete*, Budapest, 1874
- *Bible Readings for the Home*, R&H, 1963
- Bonhoeffer, Dietrich, *Nachfolge*, Berlin, 1956
- Botoșăneanu, I. Callist, *Istoria bisericească*, București, 1903
- Bullinger, Henrik, *A masodik Helvet hitvallás*, Budapest, 1965
- Calvin, Johannes, *Institutio religionis christianae*, Elberfeld, 1823
- Casanova, Antoine, *A II. vatikani zsinat*, Budapest, 1971
- Conradi, L.R., *Die Geschichte des Sabbats*, Hamburg, 1912
- Crisler, C.C., *Organisation, Its Character, Purpose, Place and Development in the S.D.A. Church*, 1938.
- Cullmann, Oscar, *Immortality of the Soul or Resurrection of the Dead?* New York, 1958.
- Czegledi-Hamar-Kallay, *Bibliai lexikon*, Budapest, 1933
- Danielou, J., *The Theology of Jewish Christianity*, 1964
- Davidson, Benjamin, *The Analytical Hebrew and Chaldee Lexikon*, London, 1978.

- Delafield, D.A., *Ellen G. White und die Gemeinschaft der Siebenten-Tags-Adventisten*, Hamburg, 1963
- Dicționar Enciclopedic Român*, București, 1966.
- Eberhardt, Walter, *Des Christen Lehre unde Leben*, 1960.
- Esszenyeine Szeles Maria, *Otestamentumi biblika theologia*, Curs de teologie biblică, Cluj Napoca, 1976.
- Facsimils of two Earlist SDA Periodicals*, R&H, 1946.
- Froom, Leroy Edwin, *The Prophetic Faith of our Fathers*, R&H 1946, I-IV.
- *Venirea Mângâietorului*, București, 1946.
 - *Fellow Travelers of Spiritualism*, 1963.
 - *Movement of Destiny*, 1971.
- Gereb, Pal *Dogmatika*, Curs de teologie sistematică, Cluj-Napoca, 1974
- *Etika*, Curs de teologie sistematică, Cluj-Napoca, 1975
- Gesenius, Wilhelm, *Hebraisches und Aramaisches Handwörterbuch*, Leipzig, 1890
- Halverson M. - A Cohen, *A handbook of Christian Theology*, London-Glasgow, 1960
- Harnack, Adolf, *Lehrbuch der Dogmengeschichte*, Tübingen, 1910
- *A heidelbergi kate*, Budapest, 1965
- Heinz, Hans, *Dogmatik*, Berne, 1974
- Horn, H. Siegfried, *S.D.A. Bible Dictionary*, 1960
- *Învățătura de credință creștină ortodoxă*, Craiova, 1952
- Jenni-Westermann, *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament*, München-Zürich, 1979.
- Kiss Jenő, *Ujszovetsegi Gorog-Magyar szotar* 1975
- *Lecturi biblice asupra adevărului prezent*, București, 1938
- Lengyel, Lorand, *Egyhazjog*, Curs de drept bisericesc, Cluj-Napoca, 1975
- Liddel-Scott, *A Greek-English Lexicon*, Oxford, 1968

- Lindsay, M. Thomas, *A History of the Reformation*, New York, 1931
- Loughborough, J.N., *The Great Second Advent Movement, Its Rise and Progress*, 1909.
- Manea, Mihail, *Manual de studii biblice*, București.
- McMillen, S.I., *None of these Diseases*, 1968
- Mihălcescu, Ioan, *Dogmele religiunii creștine ortodoxe*, București.
- Mueller, F. Konrad, *Die Fruhgeschichte der Siebenten – Tags-Adventisten*, *Studia Irenica IV*, Hildesheim, 1977
- Neill - Gondwin - Dowle, *Concise Dictionary of the Bible*
- Neufeld F. Don - Julia, *SDA Bible Student's Source Book*, 1962
– *SDA Encyclopedia*, 1966.
- Newmann, A. Henry, *A Manual of Church History*, 1933, I-II
- Niesel, Wilhelm, *Az evangelium es az egyházak*, Cluj-Napoca, 1979
- Popa, Dumitru, *Fiul lui Dumnezeu și Fiul omului*, București, 1977
- Platon, *Valogatott Muvei*, 1893
- Rahner - Vorgrimler, *Kleines Theologisches Worterbuch*, 1961
- Rămureanu-Seșan, Bodogae-Popescu Stănescu, *Istorie Bisericească*, București, 1975
- SDA Bible Commentary*, 1953-1957, I-VII
- Spicer, A. William, *The Gift of Prophecy in the SDA Church*, 1960.
- Souter, Alexander, *A Pocket Lexicon to the Greek New Testament*, Oxford, 1925
- Statutul de organizare și funcționare a Cultului Creștin A.Z.Ș. din R.P.R.*, București, 1952
- Tavaszy, Sandor, *Dogmatika*, Cluj, 1932
- Tertullian, *De baptismo*, Budapest, 1944
- Tobler, Gustav, *Leben ohne Alkool*, Zurich, 1974
- Vaucher, Alfred, *L'histoire du Salut*, 1921
- Vuilleumier, Jean, *Apocalipsa*, București, 1946
- Wearner, J. Alonzo, *Probleme fundamentale din doctrina biblică*, Brașov, 1937
- Wilcox, Fr McLellan, *Ploaia timpurie și târzie*, București, 1946